

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

116'ncı Birleşim
6 Haziran 2012 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya'nın büyükşehir olmasına ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı
- 2.- Iğdır Milletvekili Sinan Oğan'ın, Boralan Sınır Kapısı'na ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı
- 3.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı

V.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ilinde çıkarılması düşünülen madenle ilgili sorunların devam ettiğine ve bu konuyla ilgili olarak yapılmak istenen ÇED toplantısına ilişkin açıklaması
- 2.- İstanbul Milletvekili Abdullah Levent Tüzel'in, hava yolu çalışanlarına getirilen grev yasağına direndikleri için 305 kişinin işine son verildiğine ve halkın uçuş güvenliğinin tehlikeye girdiğine ilişkin açıklaması
- 3.- Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Türkçe Olimpiyatları'na ilişkin açıklaması
- 4.- İstanbul Milletvekili Haluk Eyidoğan'ın, MİT mensupları ve emeklileri hakkında soruşturma izni konusunda Başbakanın açıklama yapması gerektiğine ve kuzey İstanbul'un imara açılmasına ilişkin açıklaması
- 5.- Muş Milletvekili Demir Çelik'in, sağlık merkezine başvuran bir Kürt kadının Türkçe bilmediği ve Kürtçe konuştuğu için muayenesinin reddedildiğine ilişkin açıklaması
- 6.- İstanbul Milletvekili Kadir Gökmen Ögüt'ün, Türkiye'nin Dünya Çevre Endeksi'ndeki sıralamasına ve çevreyi korumak için geri dönüşüm sisteminin uygulanması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 7.- Malatya Milletvekili Öznur Çalık'ın, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Malatya'nın büyükşehir olmasıyla ilgili gündem dışı konuşmasına ilişkin açıklaması
- 8.- Muğla Milletvekili Tolga Çandar'ın, Muğla'da muhalif belediyeler üzerinde baskı olduğuna ilişkin açıklaması
- 9.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, yapılan yönetmelik değişiklikleriyle yapı denetim şirketlerinin hakkıyla denetim yapamaz hâle geldiklerine ilişkin açıklaması
- 10.- Adıyaman Milletvekili Salih Fırat'ın, Adıyaman'ın Gerger ilçesi Gölyurt köyünde yaşanan içme suyu sorununa ilişkin açıklaması
- 11.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya Milletvekili Öznur Çalık'ın konuşmasına ilişkin açıklaması
- 12.- Adana Milletvekili Muharrem Varlı'nın, çiftçilerin zor durumda olduklarına ve Hükümetin çizdiği gibi toz pembe bir tablonun olmadığına ilişkin açıklaması
- 13.- Eskişehir Milletvekili Kazım Kurt'un, Eskişehir Mahmudiye'de bulunan TİGEM'den Sakarya Nehri'ne akıtılan melas nedeniyle balık ölümleri meydana geldiğine ilişkin açıklaması
- 14.- Uşak Milletvekili Dilek Akagün Yılmaz'ın, Gediz ve Dokuzsele çaylarının ıslah edilmesi gerektiğine ve 6 Mayıs 2012 tarihinde yapılan avukatlıktan hâkimliğe geçiş sınavıyla ilgili bazı şaibeler olduğuna ilişkin açıklaması
- 15.- İstanbul Milletvekili Ali Özgündüz'ün, Iğdır'ın Tuzluca ilçesinde uzun yıllardır beklenen Ünlendi barajının ne zaman yapılacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması
- 16.- Tokat Milletvekili Reşat Doğru'nun, Tokat ilinde yaşanan dolu felaketinden dolayı çiftçilerin zor durumda olduğuna ve Hükümetten destek beklediklerine ilişkin açıklaması
- 17.- Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı'nın, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan 21 öğrencinin gözaltına alınmasına ilişkin açıklaması
- 18.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın, geçen yıl Aydın ilinin Söke ilçesinde yaşanan sel felaketi nedeniyle borçları faizle ertelenmiş olan 500 çiftçinin prim ödemelerinde kesinti yapılmasına ilişkin açıklaması

19.- Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun, Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin ifadelerine ilişkin açıklaması
20.- Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun, Iğdır Milletvekili Sinan Oğan ve Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan'ın ifadelerine ilişkin açıklaması

VI.- BAŞKANLIğIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Kahramanmaraş Milletvekili Mesut Dedeoğlu ve 22 milletvekilinin, ÷lkemizin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/304)

2.- Giresun Milletvekili Selahattin Karaahmetoğlu ve 23 milletvekilinin, Karadeniz Sahil Yolu'yla ilgili sorunların ve sıkça tekrarlanan sel felaketlerinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/305)

3.- Hakkâri Milletvekili Adil Kurt ve 20 milletvekilinin, Van depreminin neden olduğu maddi ve manevi zararlarla deprem sonrasında yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/306)

B) Tezkereler

1.- Dilekçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun gör÷ldüğüne ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi tezkeresi (3/889)

VII.- GENSORU

A) Ön Görüşmeler

1.- Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan, Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, izlemekte olduğu dış politikanın gerçeklerden uzak olduğu, ÷lke güvenliği ve çıkarlarına zarar verdiği iddiasıyla Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/12)

VIII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Antalya Milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu'nun CHP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

2.- Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın, Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

3.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

4.- Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan'ın, Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Şahsına sataşması nedeniyle konuşması

5.- Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın, Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan'ın AK PARTİ Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

6.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın Şahsına sataşması nedeniyle konuşması

IX.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi ile Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında İçtüzük Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/242, 2/80) (S. Sayısı: 156)

2.- Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Adalet Komisyonu Raporları (1/486) (S. Sayısı: 233)

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Kastamonu Milletvekili Emin Çınar'ın, Azdavay ilçesinde bir mahallenin içme suyu sorununa ilişkin sorusu ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı (7/6879)

2.- Hatay Milletvekili Hasan Akgöl'ün, Reyhanlı Barajı sebebiyle sular altında kalacak arazilere ve yaşanan mağduriyete ilişkin sorusu ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı (7/6881)

3.- Adana Milletvekili Muharrem Varlı'nın, 2002-2012 yılları arasında Adana'da yapılan yatırımlara ve ayrılan ödenek miktarına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Mehmet Őimőek'in cevabı (7/7229)

06 Haziran 2012 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Mustafa HAMARAT (Ordu), Fatih ŞAHİN (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 116'ncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı söz, Malatya'nın büyükşehir olması hakkında söz isteyen Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'ya aittir. Buyurunuz Sayın Ağbaba. (CHP sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya'nın büyükşehir olmasına ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İŞleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Malatya'nın büyükşehir olmasıyla ilgili söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, Malatya'nın büyükŐehirliğe aday olması sorunlu oldu, Şahsım ve pek çok kıymetli hemŐehir Malatya'nın büyükşehir olabilmesi için çok çaba harcadık. Geç oldu, güç oldu ama sonunda büyükşehir olacak iller listesine Malatya da girdi. Rahat bir nefes alacaktık ki hevesimiz kursağımızda kaldı. AKP bir elinde büyükşehir, bir elinde cezalarla Malatyalıya göz kırpmaya başladı. "Sizi büyükşehir yaparız ama beldelerinizi kapatırız." "Sizi büyükşehir yaparız ama 150 kilometre uzaklıktaki köyleri bile büyükşehir sınırları içine alırız." Sözün kısası Malatya'ya "Kırk katır mı kırk satır mı?" sorusu soruluyor. Biliniz ki, bu yasayla, büyükşehir değil büyük köy çıkar bu yasadın. AKP'nin yeni çorba yasasına göre, Türkiye genelinde 1654 belde belediyesi kapatılacaktıŐ, bu belediyelerden 39 tanesi de Malatya'ya ait. Akıllara ziyan bu kararın nedeni ise bilinmiyor. Belediye başkanlarına, belde halkına, meclise sormadan böyle karar alınması kabul edilemez. Alınsa da bu karar meşru olmaz, halka hizmet ulaşmaz. Malatya merkezden 150 kilometre uzaklıktaki bir köye gitmek için harcanacak zamanı ve parayı düşünürseniz kârlı bir iş yapılmadığını görürsünüz.

Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz günlerde bir genelge yayınlandı. Bu genelgede beş yıllığına seçilmiş belediye başkanlarının yetkileri ellerinden alınıyor. 18 Nisan 2009 yılında insanlar sandık başına gitti, sandık başına giderken denildi ki: "Beş yıllığına bir belediye başkanı seçin." Beş yıllığına belediye başkanı seçildi, insanlar oy kullandı, beş yıllığına belediye meclisi seçildi ama hangi anlayışın ürünü olduğu belli olmayan bir Sayın Bakan bir genelge yayınladı, genelgede diyor ki: "Bundan sonra belediyeler -özetle- hiçbir iş yapamazsınız. Kaymakamdan validen izin almadan hiçbir Şey yapamazsınız." Bu genelgeyle millî iradenin, halkın oylarına tecavüz edilmiştir. Bu genelgeyi tanımak mümkün değildir. Ben Malatya'daki belde belediye başkanlarımız adına bu genelgeyi burada yırtıyorum arkadaşlar, yırtıyorum, buraya da bırakıyorum bunu. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bu yasa geçerse birçok beldemize, birçok ilçemize hizmet götürülmesi mümkün olmayacak. Malatya'da bir Arapgir 120 kilometre, Kuluncak 116 kilometre, Doğanyol Gökçe beldesi merkeze 87 kilometre uzaklıktadır. Bakın, bir örnek vermek istiyorum, Malatya'da yaşanmış bir örnek: Büyükşehir olmadan önce Konak beldemiz haksızca, yalanla, Konak halkı kandırılarak, Banazlı halkı kandırılarak, beldeliği iptal edildi. Şimdi, 5 kilometre mesafedeki Konak halkına hâlâ doğru dürüst hizmet götürülebilmiŐ değil. Hâlâ çöplerinin toplandığı bir görünümü göremezsınız, hâlâ Konak, maalesef, köy görünümünde.

Bu yasa geçerse tarihi yüzlerce yıla dayanan köyler mahalle olacak, tarihî beldeler yok olacak. Yine bir örnek vermek istiyorum: Hasançelebi beldemiz 1930 yılında Atatürk ve İsmet İnönü'nün imzasıyla nahiyeye olmuş. Malatya'daki pek çok ilçeden daha uzun bir geçmişe sahip olan Hasançelebi beldesini kaldırmak, bir tarihi de yok etmektir.

Bu yasa geçerse, arkadaşlar, vergide de çok büyük adaletsizlik olacak. Doğanyol'un Koruntay köyü, Arguvan'ın Göçeruşağı köyü, Arapgir'in Suceyin köyü ne kadar vergi ödüyorsa, Malatya merkezdeki, lüks semttaki insanlar da aynı vergiyi ödeyecek. Değerli arkadaşlar, Malatya'da köy hayatı devam edecek ama Şehir vergisini ödeyecek insanlar. Bu haksızlıktır, bu hukuksuzluktur, köylüye yapılan en büyük zulümdür bu.

Bu yasa geçerse artık köylüler hayvancılık yapamayacak, köylüler perişan edilecek. Gerçi bu yasa geçmeden önce de Malatya'daki meralar satılmaya başlandı ve Malatya'da meralardan başka satılacak yer de kalmadı.

Değerli arkadaşlarım, büyükŐehrin sınırları 20-30 kilometrelik bir yarıçapta olmalıdır. Bu yarıçapın dışında kalan belediyelere dokunulmamalıdır yani belde belediyeleri asla kapatılmamalıdır. Yerel yönetimler güçlendirilmeli ve desteklenmelidir. Köylerde tarımsal üretimi engelleyecek hiçbir adım atılmamalı, meralar satılmamalıdır. Ayrıca, Malatya'da "kapatılacak" diye isimli geçen hiçbir ilçe de kapatılmamalıdır. Kuluncak, Arguvan, Doğanyol, Kale asla kapatılmamalıdır.

Şimdi, bir Şey söylemek istiyorum. Burnunuzun dikine gitmekten vazgeçin, önerilerimizi lütfen ciddiye alın. "Biz yaptık, oldu." mantığı doğru değildir, bundan vazgeçmelisiniz derhâl. Yoksa o beldelerde yaşayan insanlar son günlerin popüler sözünü söylerler, "Lan oğlum, bas git." derler. Bunu duymamak için bu yasayı bir kez daha gözden geçirmenizi diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Ağbaba.

Gündem dışı ikinci söz, Boralan Sınır Kapısı hakkında söz isteyen İğdir Milletvekili Sinan Oğan'a aittir.

Buyurun Sayın Oğan. (MHP sıralarından alkışlar)

2.- İğdir Milletvekili Sinan Oğan'ın, Boralan Sınır Kapısı'na ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İŞleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı

SİNAN OĞAN (İğdir) – Teşekkür ederim.

Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri; dün Türkiye'de aldığımız Şehit haberleri yetmezmiş gibi, bir de Azerbaycan'dan Şehit haberleri almaya başladık.

Ulu Önder Atatürk'ümüzün ifade ettiği "Azerbaycan'ın sevinci sevincimiz, kederi kederimizdir." sözünden yola çıkarak Azerbaycan'ın bu acılı gününde acılarını paylaŐtıđımızı ifade etmek istiyorum.

Yine, San Francisco dönüşünde Cumhurbaşkanımızın "Ermeni açılımı daha ömedi, bitmedi." sözünü de Sayın Cumhurbaşkanımızın bir kez daha düşünmesini istirham ediyoruz. İnşallah, yarın İğdir'a gelecek olan Cumhurbaşkanımız İğdir'da da benzer bir açıklama yapmaz diye düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, son dönemlerde bir yandan PKK'nın askerlerimize yönelik saldırıları sürerken, PKK'nın üniversitelerdeki uzantılarının da ölkücü öğrencilere karşı saldırıları bilinçli ve planlı bir Şekilde devam etmektedir ve biz de bunu dikkatlice takip ediyoruz.

Adalet ve Kalkınma Partisi her millî kavramın içini boşalttığı gibi, Milliyetçi Hareket Partisinin yanında olan İğdir'ın da içini boşaltmaya çalışmaktadır. Zira, Türkiye'nin başka hiçbir iline nasip olmayan üç öлкеye sınır olan İğdir'da, Boralan Sınır Kapısı'yla ilgili söz vermiş olduğu hâlde, Adalet ve Kalkınma Partisi yönetimi ve ilgili bakanları, bugüne kadar hiçbir Şey yapmış değildir. Daha da kötüsü, Boralan Sınır Kapısı'yla beraber İğdir'da açılması planlanan organize serbest sanayi bölgesinin de başka illere yani üç öлкеye sınırı olmayan başka illere kaydırılmaya çalışıldığını görmekteyiz. Biz buradan

AKP'yi defalarca uyardık, siz İğdir'ı bu şekilde cezalandırmaya çalışırsanız, emin olunuz ki İğdir da sizi cezalandıracaktır, dün olduğu gibi bugün de.

Yine, İğdir'daki yüzden fazla C2 belgesinin de AKP yönetimince iptal ettirildiğini de ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, dün Çevre Günü'nü kutladık ve bu Çevre Günü'nde bir hususu ifade etmek istiyorum: Türkiye'nin doğusunda "KuzeyDoğa" isminde çok güzel bir derneğimiz var. Bu derneğimizin çalışmalarıyla, katkılarıyla Amerika Birleşik Devletleri'nden National Geographic ekibi İğdir'a geldi ve İğdir'da iki önemli kuş cennetinin uluslararası alanda önem kazanması için çalışmalara başladık. Türkiye'de bulunan mevcut kuş türlerinin üçte 2'si İğdir'in Tuzluca İlçesinin Çıyıklı köyünde bulunuyor ve bu köy -Orman ve Su İşleri Bakanımız da burada- 302 tane kuş çeşidi olan bir yer, maalesef ki şimdi HES yapılıma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Sayın Bakanım, Çevre Günü'nde, herhâlde ki Türkiye'nin en önemli göç yollarından birisi olan, Afrika-Avrasya arası göç yollarından birisi olan İğdir'in Çıyıklı köyünü HES'lerle işgal etmeyeceğinizi, buradan bu sözü vermenizi istirham ediyoruz ve buranın koruma altına alınması gerekir. Aynı şekilde, İğdir'in Karasu sazlık bölgesi de yine uluslararası alanda kuş cennetine dönüşebilecek bir yer. Ama maalesef ki sadece İğdir'da Boralan Sınır Kapısını kapatmakla kalmıyorsunuz, insanlarımızın C2 belgesini elinden almakla kalmıyorsunuz, hepimizin, bütün dünyanın ortak değeri olan bu iki önemli kuş cennetine de sahip çıkmıyorsunuz.

Umuyorum ki Sayın Bakanım, Orman ve Su İşleri Bakanım umuyorum ki, İğdir'in bu iki doğal cennetine sahip çıkarsınız. Bu sadece sizin değil, sadece bizim değil, İğdir'in değil, dünya çapında bir kuş cennetidir burası. Düşünün ki, bir yer düşünün, dünyadaki önemli göç yollarından birisi olsun, Türkiye'deki mevcut kuş sayılarından üçte 2'si burada olsun ve burayı gelip HES yapma kararı verin. Olacak iş değil bu. Bir tane HES yaptınız, bugün İğdir'in çiftçisi, Kağızman'daki bu HES yüzünden, Sayın Bakanım, HES yüzünden sulama yapamıyor. Bugünler de çiftçilerin sulama yapması gereken günler. Çiftçi olan bilir, ben de bir çiftçi çocuğuyum, bugünlerde bu sulamayı biz yapamazsak İğdir'da, bir daha da o ekilen ürünlerden hiçbir hayır gelmez. Biz defalarca bunu bölge müdürlüğünüze ilettik. Lütfen, siz de sahip çıkın ve oradaki, Kağızman'daki HES'in sahip olmadığı, hakkı olmadığı suyu vatandaşımızın elinden almasın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİNAN OĞAN (Devamla) – Biz o HES'ler yapılırken sesimizi çıkarmadık.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Oğan.

SİNAN OĞAN (Devamla) – Dedik ki: Normal bir çalışma yapacaktır. Ama görüyoruz ki bunlara karşı çıkmak lazımmış çünkü benim köylümün elindeki suyunu bu HES'ler zorla alıyor. Sayın Bakanım, bilginize sunuyorum.

Teşekkür ederim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Oğan.

Gündem dışı üçüncü söz, Ankara'nın sorunları hakkında söz isteyen Ankara Milletvekili Levent Gök'e aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurunuz Sayın Gök.

3.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ankara'mız cumhuriyetin ilanı sürecinde üstlendiği rol ve başkentlik işlevini üstlenmesinin ardından yüklendiği görev ve sorumluluklarla doğru orantılı olarak süre içinde İç Anadolu Bölgesi'nin en büyük kenti ve ülkenin nüfusu en yüksek 2'nci kenti hâline gelmiştir. 1975 yılına kadar sürekli ve kararlı bir büyüme göstermiştir. Bu büyüme eğilimi 1980'den sonra yavaşlamıştır.

Ankara'mızda özellikle dış ilçelerin çok ciddi bir göç sorunuyla karşılaştığı muhakkaktır. Ankara'mızın hemen hemen tüm ilçelerinde, AKP iktidara geldikten sonraki on yıllık süre içerisinde dış ilçe nüfusları neredeyse yarı yarıya düşmüştür. Örneğin Haymana ilçemizin nüfusu 54 binden 32 bine, Şereflikoçhisar ilçemizin nüfusu 59 binden 36 bine, Nallıhan 40 binden 30 bine, Ayaş 21 binden 13 bine, Balâ 39 binden 18 bine düşmüştür. Örneklere çoğaltmak mümkündür. Bütün ilçelerimizdeki karakteristik özellikler aynıdır ve özellikle hayvancılık ve çiftçilik cazibesini yitirince dış ilçelerdeki insanlarımız ve köylülerimiz iş bulmak umuduyla soluğu Ankara'da almış ama Ankara'ya göçen yurttaşlarımızın da iş sorunları çözülememiştir.

Örneğin Haymana ilçemiz 60 köy ve 6 beldesiyle Türkiye'de ve Ankara'da önemli bir ilçedir. Ancak, değerli milletvekilleri, Haymana'da son geçtiğimiz yıl içerisinde önemli kurumlar birer birer Haymana'yı terk etmiştir. Örneğin Enerjisa, Telekom, Askerlik Şubesi ve Karayolları Haymana'dan ayrılmıştır. Haymana'daki bir elektrik arızası nedeniyle Polatlı ya da Gölbaşı'ndan ekiplerin gelmesi gerekmekte ya da bir abonelik işlemi için insanların buraya gitmesi gerekmektedir. Yurt sorunu çözülememiştir. Karayollarının vaadine rağmen, duble yollar yapılamamıştır. Haymana AKP iktidarına çok önemli bir oy desteği sağlamış bir ilçedir.

Bir başka ilçemiz, değerli arkadaşlarım, Evren. Evren ilçemiz neredeyse tamamen haritadan silinmek üzeredir. Evren'deki adliye, İlçe Seçim Kurulu, Askerlik Şubesi Başkanlığı, TEDAŞ, Türk Telekom, Kadastro, Toprak Mahsulleri Ofisi, Ajans Müdürlüğü hizmetten kaldırılmıştır.

Evren ilçesinde geçtiğimiz yıl yapılan bir hastane, ne yazık ki, otuz yataklı devlet hastanesi, verdiğim bir soru önergesine Sayın Bakanın verdiği cevabı aynen okuyorum: "Bu, atıl kapasite olacağı gerekçesiyle başka bir kuruma devredilme kararı alınmıştır."

Yine değerli arkadaşlarım, Balâ ilçesine baktığımızda aynı sorunları görüyoruz. Balâ'da 2011 yılında açılan ve E1 statüsünde hizmet veren yirmi yataklı hastane, geçtiğimiz aralık ayında E2 statüsüne alınmıştır. Yani, hastaneyle sağlık ocağı arasında bir konuma indirgenmiştir.

Değerli arkadaşlarım, bu sorunlar Koçhisar'da da aynıdır, Polatlı'da aynıdır. Polatlı'mızın ve Koçhisar'ımızın köy yollarının çok onarımsız ve bakımsız olduğunu, geçtiğimiz günlerde yaptığım bir gezip bizzat müşahede etmiş bir arkadaşınızm. Üstelik Koçhisar'dan, değerli Bakanımız Sayın Ali Babacan'ın da orali olmasına rağmen niçin bu hizmetler oraya gitmiyor, gerçekten bunları tartışmakta bir yarar vardır.

Değerli milletvekilleri, Ankara'mızın bu sorunları, tam hepimizin yaşadığı cumhuriyetimizin başkentinin yaklaşık her biri ellişer, altmışar kilometre mesafede olan ilçelerinde gerçekleşmektedir. Eğitim, kültür, sanat ve sosyal faaliyetler yönünden neredeyse sifira inmiş bir gelişmişlik düzeyi söz konusudur dış ilçelerde. Böyle bir konu çok ciddi bir şekilde, acil şekilde sinyaller vermektedir ve üzerine zorunlu olarak gidilmesini gerektiren müdahaleleri gerektirmektedir.

Ben, buradan, özellikle bütün bu dış ilçeler, anlattığım dış ilçelerin hepsinden çok yoğun oy alan iktidarınızı, değerli milletvekillerinizi uyarmak istiyorum: Bu ilçelere bir gitmeniz, sorunları yerinde saptamanızda yarar vardır. Muhalefet olarak bizler bunları dile getiriyoruz ama çözüm yollarını bulmak da sizlerin işidir. Dış ilçelerin bu şekildeki giderek küçülen

yapısıyla Ankara'mız artık neredeyse bir boş kent olma hüviyetine kavuşmak üzeredir. Bu konuya dikkat çekmek üzere söz aldım.

Hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Gök.

Gündem dışı konuşmalara Hükümet adına Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu cevap verecektir.

Buyurunuz Sayın Eroğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Saygıdeğer Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim.

Özellikle üç değerli milletvekilimizin gündem dışı konuşmalarına cevap vermek üzere söz aldım.

Efendim, önce Malatya'dan başlayayım. Malatya, tabii ki büyükşehir olacak bir defa. Bu, gerçekten çok büyük bir müjde. Büyükşehir olunca tabii ki ona ait kurumlar, mesela büyükşehirlerde su kanalizasyon idareleri, hizmetlerde gerçekten büyük bir hızla artış olacak. Bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Esasen Hükümetimiz de Malatya'ya gerçekten çok büyük önem veriyor. Şu ana kadar, bakın, ben Malatya'ya Hükümetimizin 2011 yılı sonuna kadar yaptıkları yatırımları bazı bakanlıklardan aldım. Bizim Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim, Ulaştırma Bakanlığı, TOKİ, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, toplam yatırımları, geçen yıl sonuna kadar, 3 milyar 128 milyon 878 bin TL'lik yatırım yapmışız; gerçekten önemli.

Şimdi, dolayısıyla "Neler yaptık?" dersiniz, bakın, biz Malatya'nın gelişmesi için geçmişte Çevre ve Orman Bakanlığı, şimdi de Orman ve Su İşleri Bakanlığı olarak Malatya'ya çok büyük hizmetler sunduk. Hekimhan'da Güzelyurt Barajı sulaması, Arapgir Barajı sulaması, Darende Sofular Barajı sulaması, 11 tane kuyuda sondajlar, Malatya Sürgü Barajı'yla alakalı çalışmalar, Akçadağ sulamasının bütün kanalları yenilendi. Ayrıca şu anda Malatya'da, Sayın Başbakanımız yakında gelecek, üç tane dev projenin açılışını yapacağız. Bakın, Malatya Kapıkaya Barajı bitti. Başbakanımız bizi...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Kanalları yapıldı mı, kanalları...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Kanallarını da söyleyeceğim, sabret, onu söyleyeceğim, onun müjdesini vereceğim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Çat Barajı...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) - Ayrıca Malatya Boztepe Barajı'nı bitirdik. Bir de Çat Projesi, Derme ve Çerkez yazı sulaması da tamamlandı. Bu üç tane dev açılış şu anda hazır.

Malatya'da 24 adet dereyi ıslah ettik. Hızlı geçiyorum.

Şimdi, devam eden işlere gelince Sayın Vekilim, Darende Gökpinar sulaması şu anda devam ediyor, inşallah bu yıl sonunda bitireceğiz.

Malatya'da Kuruçay Boztepe Barajı'nın sulamalarını ihale ettik, yapım ihalesi gerçekleştirildi ve şu anda işe başlandı, onu da...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Bakanım, su doldu ama kanal yapılmadığı için...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) - Tamam, şu anda yapıyoruz, inşaat devam ediyor.

Malatya Kapıkaya Barajı'nın sulaması... Bakın, buradan da 40 bin dekar arazi sulanacak. Tamamen, bakın, borulu sistem, kapalı sisteme çevirdik, onu özetle belirteyim. Daha önceki projeler...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) - Sabrederseniz müjde vereceğim bakın Malatya'ya.

40 bin dekar alanı kapalı sisteme çevirdik. Neticede, 20/1/2011 tarihinde ihale edildi, sözleşme imzalandı, çalışmalar devam ediyor. Bu yıl da 7 milyon TL ödeneği var.

Malatya Yoncalı Proje'siyle ilgili revizyon çalışmaları tamamlandı. Doğanşehir Söğüt Göleti çalışmaları devam ediyor, 6 tane dere ıslahı.

Bunun dışında, bakın Sayın Vekilim, tabii çok proje var.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ben bununla ilgili konuşmadım ama...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) - Biz şimdi Malatya'da –bakın, size müjde vereyim- tam 10 adet...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Belde belediyesi kapatıldığını...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) - Söyleyeceğim onu, müsaade et.

...gölet ve sulamasını yapıyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yoncalı Barajı...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) - Sabredemiyorsun.

Bir de hatırlarsanız "Malatya'yı yemyeşil Malatya yapalım." diye söz vermiştik, sözümüzü yerinde tutuyoruz bakın. Ben Malatya'ya defalarca gittim. Bakın, şu anda -rakamı dikkatli yazın- 523 bin 250 dekar arazide çalışma yaparak 43 milyon fidanı dikmişiz. Bakın, Beydağı yemyeşil olacak. Beydağı'nda bir çalışma var mıydı? Biz başlattık. Bir kent ormanı kurduk, iki tane kent içi dinlenme yeri kurduk ve çok sayıda... Bakın, o kadar çok ki. Hızlı geçiyorum, vaktinizi almamak için.

7 tane otomatik meteoroloji gözlem istasyonu kurduk.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Meteorolojiyi kapattınız Sayın Bakan.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) - Benim Malatyalı hemşehrim dünyanın her yerindedir.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Malatya Meteoroloji Bölge Müdürlüğünü kapattınız.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Kapatma değil, otomatik meteoroloji ölçüm istasyonuyla ölçülüyor artık.

Malatya Merkez, Arapgir, Balaban, Doğanşehir, Kale, Sultansuyu-TİGEM Erhaç Meydanı'na, 7 yere otomatik meteoroloji ölçüm istasyonu kurduk. Şimdi, inşallah 7 tane daha kuracağız. Nereye, bakın? Arguvan, Battalgazi, Pütürge, Darende, Hekimhan, Kuluncak, Yazihan'a otomatik meteoroloji ölçüm istasyonu kuracağız; yani yapılan şeyler çok fazla.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yoncalı Barajı ne olacak Sayın Bakan?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Sağlıkta... Millî eğitimde, bakın, 1.733 derslik açılmış. Ulaştırma Bakanlığı... Allah aşkına, Malatya'ya gitmek bir problemdi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Kaç kilometre yol yapıldı?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Efendim bakın, geçen yıl sonuna kadar 258 kilometre bölünmüş yol yapıldı. Böyle bir şey var mıydı Malatya'ya?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Çevre illere bakın; Elâzığ'a bakın, Adıyaman'a bakın!

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – 6.886, TOKİ... TOKİ var mıydı? 7 bine yakın konut yapılıyor şu anda.

Tarım sektörü, keza KÖYDES, BELDES kapsamında... Velhasıl Malatya, büyükşehirle çok daha büyüyecektir; bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Diğer Vekilimiz, Değerli İğdir Vekilimize gelince, onların söylediklerini not aldım. Sayın Vekilim, şunu özetle belirteyim: Tabii ki İğdir'a ben defalarca gittim, yine de gideceğim. Çünkü Ünlendi Barajı'nın sözünü verdik. Çalışmalar devam ediyor; bu bir.

İkincisi; biliyorsunuz, Aralık ilçemizde muazzam bir rüzgâr erozyonu vardı. Onunla ilgili bizzat benim takibimle muhteşem bir hatta özel bir çalı yetiştirmek suretiyle, adı da ebuçehil çalısı imiş, onu tamamen kurtardık.

Tabii, sizin bu kuş cennetini de korumak bizim boynumuzun borcudur. Kaldı ki, HES'lerle ilgili suyu, kadim su hakları, tabii hayatın devam etmesi için gereken su kesinlikle bırakacak. Onun takipçisi ben olacağım ve bunu da özellikle vurgulamak istiyorum.

Ankara'ya gelince;

SİNAN OĞAN (İğdir) – Sözünü aldık mı Sayın Bakan bu kuş cennetinin?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bakacağım, inceleyeceğim. Elbette, inceleyeceğim. Ben inceledikten sonra, onu yapmak bizim boynumuzun borcudur diye düşünüyorum.

Efendim, Ankara için de, Sayın Ankara Vekilimiz Sayın Levent Gök'e birkaç söz söylemek istiyorum: Tabii, Ankara gerçekten başkent; hepimizin gözü önünde nereden nereye geldi. Tabii, bazı ilçelerde göç oluyor ama şimdi biz göçün...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bu otuz dokuz beldeyi niye kapatıyorsunuz? Otuz dokuz beldeyi niye kapatıyorsunuz?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Şimdi Ankara'ya başladım. Size niye kapatıldığını da söyleyeyim.

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, lütfen dinleyelim.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Şimdi, Ankara'da çok sayıda dere ıslahı yapıyoruz. Ayrıca, Ankara'da "Bin Günde Bin Gölet" kapsamında pek çok gölet ve sulamayı yapacağız. Çünkü mutlaka insanları bulunduğu yerde istihdam etmek gerekiyor. Biz de Ankara'da "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." mantığı ile... Nüfus maalesef şehirlere göç ediyor. Niye? Çünkü orada bizim mutlaka göletleri, sulamaları... Hatta özel ağaçlandırmada sizlere bir müjde vermek istiyorum. Bütün Türkiye'de bozuk orman alanlarını veyahut da hazineye ait olup da ağaçlandırması uygun olan alanları kırk dokuz yıllığına kadar köylere, vatandaşlara vereceğiz ve burada ceviz, badem eylem planlarını hazırladık; bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Tabii, bazı çok küçük yerlerde yollar da, ulaşım da çok iyi bir şekilde. Hakikaten ulaşım imkânları da geliştiği için, bölünmüş yollar yapıldığı için bazı ilçelerde -Sağlık Bakanının da ifade ettiği gibi- küçük ilçelerde hekim bulmak zor oluyor, hâlbuki tam teşekküllü hastaneye on beş, yirmi dakikada her yerden ulaşılması mümkün, çünkü artık yollar var, hızlı tren var. Bu bakımdan, bunun da dikkate alınması gerekir diye düşünüyorum.

İşletmelerin, bütün kurumların işletmesinin optimum olmasını gerektiği kanaatindeyim. Hastane açmışsınız, doktor açısından... Her köye, her küçük beldeye, ilçeye hastane kurarsanız o zaman bütün elinizdeki imkânları yeteri kadar değerlendirmemiş olursunuz. Çünkü 112 servisi var, her an, hatta sadece 112 servisi değil, bildiğiniz gibi ambulans helikopterleri var, ambulans uçakları var, vatandaşımızı en kısa zamanda tam teşekküllü hastaneye getirir diye düşünüyorum.

Hepinizi bu duygularla saygıyla selamlıyorum efendim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Otuz dokuz beldeyi söylemediniz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Eroğlu.

Gündeme geçmeden önce, sisteme girmiş olan sayın milletvekillerimize İç Tüzük'ün 60'ıncı maddesine göre birer dakika söz vereceğim.

Buyurunuz Sayın Bayraktutan.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ilinde çıkarılması düşünülen madenle ilgili sorunların devam ettiğine ve bu konuyla ilgili olarak yapılmak istenen ÇED toplantısına ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Artvin ilinde çıkartılması düşünülen -Cerattepe'deki- madenle ilgili sorun devam etmektedir. Dün tarihi itibarıyla bir ÇED toplantısı yapılmak istendi; ÇED toplantısı, ne yazık ki, herhangi bir şekilde, Çevre İl Müdürlüğü tarafından herhangi bir yere haber verilmeden, gerekli ilanlar yapılmadan, belediye tarafından duyurular yapılmadan sanki bir yerden bir şey kaçırılıyormuş gibi gizlice bir ilan tarihi belirlendi ve dün ÇED'le ilgili toplantı ne yazık ki güvenlik nedeniyle -gerekçe de bu- bir gün evvelden iptal edildi.

Buradan şunu ifade etmek istiyorum: Bu toplantıyı hangi tarihte yaparsanız yapın Artvin'de bu madeni çıkarttırmayacağız. Bunu çıkarttırmak isteyen, bunu düşünenlere de buradan ilin milletvekili olarak sesleniyorum: Buyurun, bu ÇED toplantısını bir daha yapın; güvenlik nedeniyle o toplantıyı yapacak mısınız, yapmayacak mısınız hep beraber göreceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bayraktutan.

Sayın Tüzel...

2.- İstanbul Milletvekili Abdullah Levent Tüzel'in, hava yolu çalışanlarına getirilen grev yasağına direndikleri için 305 kişinin işine son verildiğine ve halkın uçuş güvenliğinin tehlikeye girdiğine ilişkin açıklaması

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sayın Başkan, sözüm AKP Hükûmetine ve vekillerine. On yıl önce "Yasaklarla mücadele edeceğiz." diyenler, işçilere grev yasağı getirdi, yetmedi kadınlara kürtaç yasağı getirmenin peşinde. Tam bir korsanlık ve darbecilikle, 12 Eylülcülerin yapamadığını başararak hava yolu emekçilerinin grev hakkını gasbettiniz, Cumhurbaşkanı da alelacele imzaladı. On sekiz aydır süren TİS'e doğrudan müdahale ettiniz, şimdi sözleşme YHK'da.

Kuralsız, aşırı çalıştırmaya direndikleri, grev hakkını savundukları için 305 işçi atıldı. "Hava yolu halkın yolu" diyerek yürüttüğünüz kampanyada bu hizmeti verenler halktan değiller miydi? Şimdi, ciddi şekilde halkın uçuş güvenliği tehlikeye girmiştir. Son derece gergin ve yorgun ortamda işletme bulduğu çalışanlarla uçakları kaldırmakta, uçuş emniyeti kalmamıştır. Yarın olabilecek kazaların sorumluluğu ve vebali grev yasağını getirip işçileri köle yapmak isteyenlerde olacaktır. Atılan işçiler geri alınsın, grev yasağı kaldırılınsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tüzel.
Sayın Özdağ...

3.- Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Türkçe Olimpiyatları'na ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yüz otuz beş ülkenin katıldığı Türkçe Olimpiyatları büyük bir coşkuyla yapılıyor; şarkısı, türküsü, mehteri, olağanüstü gösterileriyle tam bir şölene tanık oluyoruz. Bir dil öğrenmek bir medeniyeti öğrenmektir, bir kültürün hazinelerinin anahtarını elde etmektir. Bu kapıdan girenlerin yarınlarda neler yapacağını hep beraber göreceğiz. Hoca Efendi'nin üflediği nefes yüz otuz beş ülkede yediveren gülleri gibi açıyor; tıpkı Ahmet Yesevi dervişleri gibi binlerce hizmet adamı bize emekleri, gayretleri, hizmetleriyle yeni bir Osmanlı ufku sunuyor. Afrika'dan, Asya'dan gelen öğrencilerin okuduğu Türkçe şarkıların, şiirlerin yüreklerde hangi yansımalar yaptığını söylemeye gerek var mı? Çekildiğimiz topraklarda şimdi yeni bir dünya kuruluyor. Onun harcını bu çağın yeni derviş gazileri kuruyor. Türk dilini, Türk kültürünü ve tabii Türk bayrağını yüz otuz beş ülkede şerefle dalgalandıran bu insanlardan rahatsız olmak, bize açılan kapılardan rahatsız olmaktır. Bir gönül adamının ruh üflediği hizmet, bizi küçük çekişmelerden kurtararak bir büyük hedefe yönelttiği için içimizdeki yabancıların tepkisini çekiyor. Şu günlerde, Türkçe Olimpiyatları hepimiz için bir mutluluk nefesi olmuştur. Söyleyecek fazla bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Özdağ.
Sayın Eyidoğan...

4.- İstanbul Milletvekili Haluk Eyidoğan'ın, MİT mensupları ve emeklileri hakkında soruşturma izni konusunda Başbakanın açıklama yapması gerektiğine ve kuzey İstanbul'un imara açılmasına ilişkin açıklaması

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkan.

Emekli Orgeneral Teoman Koman, 28 Şubat soruşturması sırasında önce salıverilmesine rağmen, yapılan itiraz üzerine hapse gönderildi. Koman MİT'in eski Müsteşarıdır, Koman seksen üç yaşındadır. Hakan Fidan da MİT Müsteşarıydı, ifadeye çağrıldığında acil olarak yasa çıkarıldı. Bunlar hakkında soruşturma iznini Başbakan vermiyor muydu? Öyleyse, bu tutuklama nasıl oluyor? İzin olayı MİT'ten emekliler için geçerli değil mi? Çıkarılan yasa ile Emre Taner de kurtulmuş ve ifadeye çağrılmamıştı, Emre Bey de emekliydi. Bu konuda Sayın Başbakanın açıklama yapmasını bekliyoruz.

Ayrıca, Orman ve Su İşleri Bakanımız buradayken, İstanbul Çevre Düzeni Planı'nda kuzey İstanbul imara kapalıdır. Ancak son zamanlarda anlıyoruz ki kuzey İstanbul imara açılacak ve bu durumda, İstanbul'un ormanlarının içindeki su havzaları ve su gölleri ne olacak? Bunun için Hükümetin ve İstanbul'un bir programı var mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Eyidoğan.
Sayın Çelik...

5.- Muş Milletvekili Demir Çelik'in, sağlık merkezine başvuran bir Kürt kadının Türkçe bilmediği ve Kürtçe konuştuğu için muayenesinin reddedildiğine ilişkin açıklaması

DEMİR ÇELİK (Muş) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, sağlık, insanın ruhsal, bedensel, sosyal ve siyasal iyi olma hâlidir. Bu iyi hâli, kişinin kendisini en iyi ifade edebileceği ana diliyle gerçekleştireceği ise bilimsel bir veridir.

Geçen hafta rahatsızlığı için sağlık merkezine başvuran bir Kürt kadını, Türkçe bilmediği ve Kürtçe konuştuğu için muayenesi reddedilmiş, bunun üzerine kadın psikolojik yıkımdan hareketle intihara kalkışmıştır. Dikkatlerinize sunarım.

Saygılar.
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çelik.
Sayın Ögüt...

6.- İstanbul Milletvekili Kadir Gökmen Ögüt'ün, Türkiye'nin Dünya Çevre Endeksi'ndeki sıralamasına ve çevreyi korumak için geri dönüşüm sisteminin uygulanması gerektiğine ilişkin açıklaması

KADİR GÖKMEN ÖĞÜT (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bildiğiniz gibi, bu ülkede bir Çevre Bakanlığı var. Türkiye 2012 yılı Dünya Çevre Endeksi'nde 132 ülke içinde 109'uncu sırada yer aldı. 2010 yılında 77'nci olan ülkemiz sadece iki yılda 32 sıra geriledi. Üstelik çevre bilimcileri, Türkiye'nin doğa koruma açısından sergilediği kötü performansının, giderek dünyanın da dikkatini çektiğini söylemekte.

Türkiye'nin biyolojik zenginlik açısından dünyanın nadir ülkelerinden biri olduğunu göz önünde bulundurduğumuz zaman, Çevre Endeksi'ndeki sıralamamız son derece üzücüdür. Çevreyi korumanın pek çok yolu vardır. Bunlardan biri de geri dönüşümdür ki doğal kaynaklarımızın korunması ve verimli kullanılması için son derece önemlidir. Düşünün ki bir evde kullanılan suyun yüzde 80'i, banyo ve mutfaktan kaynaklanan gri sudur. Gri suyun, geri kullanım, kazanım sistemleriyle yüzde 50'sinin tasarrufu sağlanabilir. Geri dönüştürülen su da sulama alanlarında, evlerde, rezervuarlarda, bunlar gibi alanlarda kullanılabilir.

Bu nedenle, özellikle İstanbul'da, Bakanlığınızın bünyesinde olan TOKİ konutlarında bu gibi geri dönüşüm sistemini uygulamayı düşünüyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Ögüt.
Sayın Çalık...

7.- Malatya Milletvekili Öznur Çalık'ın, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Malatya'nın büyükşehir olmasıyla ilgili gündem dışı konuşmasına ilişkin açıklaması

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Malatya için büyükşehir olmak artık bir düş değil ve AK PARTİ İktidarı döneminde Malatya'nın büyükşehir olacağını bir kez daha kamuoyuyla paylaşmak isterim, bilmeyenler de öğrensin.

Emeği olmayan, çabası olmayan ve büyükşehir olmakla ilgili hiçbir mücadelesi olmayan muhalefet milletvekilinin, bugün Malatya'nın büyükşehir olması ve büyükşehir statüsünün kazanılmasının, Malatya'nın rahmetli Özal'la başlayan ve otuz yıllık rüyası olduğunu da bilmesi gerektiğini düşünüyorum ve bu rüyayı gerçekleştirmek yine AK PARTİ İktidarına nasip olacak ve Malatya'nın büyükşehir olması konusunda yapmış olduğu konuşmayla büyükşehir olmasına karşı olduğunu dile getiren muhalefet milletvekilini, ben Malatyalı hemşehrilerime şikâyet ediyorum ve büyükşehir olmak, sadece şehir ekonomisine katkıda bulunmayacak, aynı zamanda işsizlik azalacak, Malatya'daki parçalanmışlığın ve bölünmüşlüğün, her belediyenin başına buyruk...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çalık.

Sayın Çandar...

8.- Muğla Milletvekili Tolga Çandar'ın, Muğla'da muhalif belediyeler üzerinde baskı olduğuna ilişkin açıklaması

TOLGA ÇANDAR (Muğla) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Ülke turizminin göz bebeği Muğla'mızda bir süredir uygulanmakta olan muhalif belediyeler üzerine baskının hedefine bu defa Bodrum Belediyesi katıldı. Bodrum Belediye Başkanı ve çalışanları bir süredir gözaltında. Tam turizm sezonunun başında rezervasyon iptalleriyle, uçak iptalleriyle, bu iptallerin yarattığı kaybın telafisi için uğraşılacağı yerde, yörenin çiftçisinin 3 liraya zeytin sattığı bir dönemde bunun telafisiyle uğraşılacağı yerde, Türbe köylerinin yollarıyla uğraşılacağı yerde, fıstık çamıyla ilgili sorunlarla uğraşılacağı yerde, muhalif belediye başkanlarının üzerine uygulanan bu baskıları şiddetle kınıyoruz efendim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çandar.

Sayın Işık...

9.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, yapılan yönetmelik değişiklikleriyle yapı denetim şirketlerinin hakkıyla denetim yapamaz hâle geldiklerine ilişkin açıklaması

ALİM İŞİK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bilindiği gibi, 2001 yılından bu yana on dokuz pilot ilimizde uygulanan 4708 sayılı Kanun kapsamındaki yapı denetim şirketleri 2011 yılından itibaren tüm Türkiye geneline yayılmıştır. Ancak son bir yılda yapılan yönetmelik değişiklikleriyle, bu sektörde çalışan yapı denetim şirketleri hakkıyla denetim yapamaz hâle gelmişlerdir. Hükümeti ve Hükümetin sayın bakanını bu şirketlerin sorunlarına duyarlı olmaya ve sorunları çözmeye davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Işık.

Sayın Fırat...

10.- Adıyaman Milletvekili Salih Fırat'ın, Adıyaman'ın Gerger ilçesi Gölyurt köyünde yaşanan içme suyu sorununa ilişkin açıklaması

SALİH FIRAT (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Son günlerde Adıyaman Gerger ilçesi Tillo köyü, Türkçe adıyla Gölyurt köyünden vatandaşlarımız sık sık aramaktadırlar. Her yaz olduğu gibi bu yaz da yine içme suyu sıkıntısı çekiyorlar. Katırlarla sağlıklı olmayan kaynaklardan içme suyu taşımak zorunda kalıyorlar. Ayrıca, 33 kilometrelik yolu var Gerger'le, araçla iki buçuk saatte zor gidiliyor. Kışın da uzun süre kapalıdır. Hazır, fahri hemşehrımız, bakanımız da burada iken Gölyurt'un yani Tillo'nun bu sorununun çözülmesi için gereğini yapmalarını arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Fırat.

Sayın Ağbaba...

11.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya Milletvekili Öznur Çalık'ın konuşmasına ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, ben kendi ilimin milletvekilleriyle bu Meclis altında polemige girmek istemem ama Sayın Milletvekili ya beni dinlememiş ya da dinlediğini anlamamış. Bu, çapından mı ya da art niyetinden mi onu da kamuoyunun takdirine bırakıyorum.

Ben konuşmamın başında Malatya'nın büyükşehir olmasını savunduğumu ama büyük köy olmamasını söylemiştim. Hangi beldenin kapatılmasına niye istekli Sayın Milletvekili, onu da Malatyalılara soruyorum. Biz yıllardan beri Malatya'nın büyükşehir olmasını savunuyoruz ama Malatya'nın haklarını da savunmak, Malatyalı bana oy verenlere karşı sorumluluğumdur. Her koşulda Malatya'nın haklarını savunmaya devam edeceğim. Köylerin kapatılması kimin hoşuna gidiyor, beldelerin kapatılması kimin hoşuna gidiyor, burada Sayın Milletvekiline sormak isterim. Beni değil, kendisini Malatya'ya şikâyet ediyorum. Bu Malatya'nın köy olmasını asla kabullenmeyeceğim, burada sonuna kadar mücadele edeceğimi bilmenizi istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Ağbaba.

Sayın Varlı...

12.- Adana Milletvekili Muharrem Varlı'nın, çiftçilerin zor durumda olduklarına ve Hükümetin çizdiği gibi toz pembe bir tablonun olmadığına ilişkin açıklaması

MUHARREM VARLI (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hükûmetin çizdiği toz pembe tablonun hiç de böyle olmadığını anımsatmak, hatırlatmak adına bir saptamada bulunmak istiyorum. Geçen yıl pamuk 2 milyon liraydı, bu yıl 1 milyon lira; geçen yıl buğday 660 bin liraydı, bu yıl 630 bin lira; geçen yılki üre gübresiyle bu yılki üre gübresi arasında yüzde 30, yüzde 40'a varan bir artış var. Mazot fiyatlarında müthiş bir artış var. Örneğin DAP gübresi 1,5 milyon lira. Şimdi, çiftçiler diyor ki: "Biz buğdayımızı satamıyoruz, ofis devreye girmedi. Tüccar da boşup almak istiyor." Adana'nın Ceyhan ilçesinin önemli çiftçilerinden Derviş Aydı ben aradı. "Ben arabamı satacağım, evimi satacağım, tarlamı satacağım. Pamuk para etmiyor, buğday para etmiyor. Bu Hükûmet toz pembe tablolar çiziyor. Gübre fiyatı dünyaları bulmuş. Biz gübre alamıyoruz, mazot alamıyoruz, tarlamızı ekemiyoruz. Bunlar neyi anlatıyorlar? Bu 2/B arazilerini, hazine arazilerini bu çiftçi hangi parayla, nasıl alacak?" diyor. Derviş Aydı soruyor, Sayın Hükûmet cevaplandırırın lütfen.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Varlı.
Sayın Kurt...

13.- Eskişehir Milletvekili Kazım Kurt'un, Eskişehir Mahmudiye'de bulunan TİGEM'den Sakarya Nehri'ne akıtılan melas nedeniyle balık ölümleri meydana geldiğine ilişkin açıklaması

KAZIM KURT (Eskişehir) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Eskişehir Mahmudiye'de bulunan TİGEM işletmelerinden ciddi anlamda bir melas Sakarya Nehri'ne akıtıldı ve son bir haftadır çok ciddi balık ölümleri meydana geldi ve engellenemiyor. Bu konuda Bakanlığınızın bir an önce bir girişimde bulunmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kurt.
Sayın Yılmaz, buyurunuz.

14.- Uşak Milletvekili Dilek Akagün Yılmaz'ın, Gediz ve Dokuzsele çaylarının ıslah edilmesi gerektiğine ve 6 Mayıs 2012 tarihinde yapılan avukatlıktan hâkimliğe geçiş sınavıyla ilgili bazı şaibeler olduğuna ilişkin açıklaması

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Bakanım, Uşak Milletvekili olarak sizden iki talebim var, hemşehri Bakanımız olarak. Gediz Çayı ve Dokuzsele Çayı, biliyorsunuz ıslah edilmesi gereken ve temizlenmesi gereken çaylar çünkü Dokuzsele Çayı'nın devamındaki kanyon dünyanın 2'nci büyük kanyonu, Ulubey Kanyonu. Oranın turizme açılabilmesi açısından bu çok önemli bizim açımızdan. O konuda desteklerinizi ve katkılarınızı bekliyoruz.

Bir de ben Hükûmet yetkililerinin dikkatini çekmek için şu konuda bir söz aldım: Avukatlıktan hâkimliğe geçiş sınavı yapıldı 6 Mayısta. Yalnız, bu sınavla ilgili bazı şaibeler var. Karı koca iki kişinin puanının aynı olması, İnternet sitelerinde çok ciddi soru işaretlerinin olduğunu gösteriyor. Bu konuda da, özellikle 6 Mayısta yapılan bu sınavla ilgili gereken duyarlılığın gösterilmesini ben talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yılmaz.
Sayın Özgündüz...

15.- İstanbul Milletvekili Ali Özgündüz'ün, Iğdır'ın Tuzluca ilçesinde uzun yıllardır beklenen Ünlendi barajının ne zaman yapılacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, benim doğduğum topraklar olan Iğdır'ın Tuzluca ilçesinin yaklaşık yetmiş yıllık bir baraj sevdası var, Ünlendi Barajı. Çocukluğumdan beri bu konusudur. Çocukluk geçti, fakülte bitti, askerlik bitti, buradayız; hâlen Ünlendi Barajı konuşmaya devam etmektedir. 2006 yılında DSİ yetkilileri ihale yapılacağını söylemişlerdi; 2012 oldu. Bu konu, bu bölge insanının bu sevdası ne zaman bitecek, o konuda bir cevap verirseniz, halkımızı sevindirirseniz memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum.
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Özgündüz.
Sayın Doğru...

16.- Tokat Milletvekili Reşat Doğru'nun, Tokat ilinde yaşanan dolu felaketinden dolayı çiftçilerin zor durumda olduğuna ve Hükûmetten destek beklediklerine ilişkin açıklaması

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Önce, bu bir dakikayla söz vermenizden dolayı şahsım adına teşekkür etmek istiyorum, hakikaten çok önemli. Bir diğer konu da: Tokat ili gibi Anadolu'nun birçok yerinde dolu afeti gibi çeşitli afetlerden dolayı çiftçi çok perişandır. Bu perişanlık öyle bir hâl almıştır ki ürünlerin neredeyse yüzde 100'e varana kadar büyük bir kısmı afetlerden dolayı kaybedilmiş konumdadır. Bundan dolayı da çiftçi, borçlarının ertelenmesini istemektedir. Yani ürün sigortası yaptıramamışlar çünkü ürün sigortası tam olarak yerleşmiş değildir. Hükûmetten bu konuda bir destek olması noktasında bütün çiftçilerin hepsi borçlarının ertelenmesini veyahut da en azından bir bölümünün affedilmesini beklemektedirler. Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.
BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Doğru.
Sayın Atıcı...

17.- Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı'nın, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan 21 öğrencinin gözaltına alınmasına ilişkin açıklaması

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bugün sabah Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan 21 tane öğrenci gözaltına alınmıştır. AKP Hükûmetinin kendisi gibi düşünmeyen bütün insanları gözaltına alma aşkı olduğunu biliyoruz fakat bu dönem bu çocukların sınav dönemidir. Bu sınav döneminde bu çocukların gözaltına alınmaları bu çocukların hayatını karartacaktır.

Ben, buradan, Sayın İçişleri Bakanına seslenmek istiyorum: Olaya derhâl el konulmalı ve bu çocukların sınavlara girmeleri sağlanmalıdır. Hadise her neyse daha sonra çözülebilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Atıcı.

Sayın Tezcan...

18.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın, geçen yıl Aydın ilinin Söke ilçesinde yaşanan sel felaketi nedeniyle borçları faizle ertelenmiş olan 500 çiftçinin prim ödemelerinde kesinti yapılmasına ilişkin açıklaması

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, geçen yıl Aydın ilinin Söke ilçesinde çok büyük sel felaketinden zarar gören çiftçilerle ilgili bir erteleme düzenlemesi yapılmıştı. Zarar gören çiftçilerin borçlarının faizli olarak ertelenmesi uygulamasına gidildi. Bu yıl pamuk üreticilerine prim ödenirken “geçen yıl siz yüzde 30 zarar beyan ettiniz” diye yaklaşık 500 çiftçinin toplam 1 milyon TL'nin, eski parayla 1 trilyon liranın üzerinde primi ödenmeyip kesinti yapılmaktadır. Bu çiftçilerimiz, zaten hem kalite kaybı hem ürün kaybıyla zarara uğramışlardır. Bu çerçevede, borçları da faizle ertelenmiş olmasına karşın prim ödenirken 500 çiftçinin priminde kesinti yapılması ciddi mağduriyetlere neden olmuştur. Tarım Bakanlığımızın bu konuda desteğini bekliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tezcan.

Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Meclis araştırması açılmasına ilişkin üç önerge vardır, okutuyorum:

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Kahramanmaraş Milletvekili Mesut Dedeoğlu ve 22 milletvekilinin, ülkemizin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/304)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Enerji kullanımında bağımlılığının azaltılması ve ülkemizin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve TBMM içtüzüğü'nün 104 ve 105. maddesi uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ve talep ederim.

1) Mesut Dedeoğlu	(Kahramanmaraş)
2) Mehmet Şandır	(Mersin)
3) Oktay Vural	(İzmir)
4) Alim Işık	(Kütahya)
5) Emin Çınar	(Kastamonu)
6) Ali Halaman	(Adana)
7) Hasan Hüseyin Türkoğlu	(Osmaniye)
8) Atila Kaya	(İstanbul)
9) Emin Haluk Ayhan	(Denizli)
10) Bülent Belen	(Tekirdağ)
11) Reşat Doğru	(Tokat)
12) Sinan Oğan	(İğdır)
13) Mustafa Erdem	(Ankara)
14) Ahmet Kenan Tanrıkulu	(İzmir)
15) Muharrem Varlı	(Adana)
16) Celal Adan	(İstanbul)
17) Ali Öz	(Mersin)
18) Yusuf Halaçoğlu	(Kayseri)
19) Necati Özensoy	(Bursa)
20) S. Nevzat Korkmaz	(Isparta)
21) Seyfettin Yılmaz	(Adana)
22) Kemalettin Yılmaz	(Afyonkarahisar)
23) Adnan Şefik Çirkin	(Hatay)

Gerekçe:

Günümüzde enerji dünyanın en önemli meselesi hâline gelmiştir. Çünkü enerji tüketimi teknolojik gelişime ve nüfus artışına bağlı olarak giderek her geçen gün artmaktadır. Enerji üretimindeki bağımlılık, ülkemizin refah ve kalkınma seviyesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Türkiye hâlen petrol, doğal gaz ve kaliteli kömürde dışarıya bağımlı konumdadır. Bu nedenle en yüksek fiyat artışları sürekli olarak, doğal gaz ve petrol ürünlerinde meydana gelmektedir. Bu ürünlere yapılan zamlar, kısa sürede başta sanayi ürünleri olmak üzere tüm üretime girdi maliyeti olarak yansımaktadır. Enerjideki bağımlılık, sanayide rekabet gücünü de olumsuz yönde etkilemekte ve tüm ekonomik dengeleri de bozmaktadır.

Enerji girdilerindeki fiyat artışlarının ihracatımızı azalttığı, ithalatı artırdığı da bir gerçektir. Ülkemizde hem petrolün hem de doğal gazın satış fiyatının yaklaşık beşte biri vergidir. Türkiye, dünyada enerjiyi en pahalı kullanan ülkeler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Dünya piyasalarında rekabet gücümüzü artırabilmemiz için enerji girdi fiyatlarının düşürülmesi gerekmektedir. Petrol, doğal gaz ve elektrik fiyatlarına sık sık yapılan zamlar, özellikle enerjiye bağımlı sektörlerde hem üreticiyi hem de tüketiciyi zorlamaktadır. Bu bakımdan ülkemizin enerji meselesi her aileyi ve her bireyi yakından ilgilendirmektedir.

Türkiye, petrol ve doğal gaz gibi ürünlerde dışa bağımlılıktan kurtulmak için kendi iç kaynaklarını geliştirmek zorundadır. Bugün geline nokta, Türkiye refah seviyesine ulaşmak ve kalkınmasını sağlamak için en kısa sürede yenilenebilir enerji kaynaklarından hidroelektrik, rüzgâr, güneş ve jeotermal gibi enerji kaynaklarına yönelmelidir. Ülkemiz, yenilenebilir enerji kaynakları bakımından çok iyi bir iklim kuşağı ve coğrafi konuma sahiptir. Bu potansiyeli fırsata çevirmek için ülkemizin coğrafi konumu çok iyi incelenmelidir. Hangi bölgelerde güneş enerjisinden, hangi bölgelerde rüzgâr

enerjisinden ve jeotermal enerjisinden yararlanılacağı tespit edilmeli ve yenilenebilir enerji kaynakları daha etkin kullanılmalıdır.

Çünkü geçmişten günümüze yeryüzünde her ne kadar beslenme, barınma, sağlık, eğitim ve istihdam gibi konular temel ihtiyaçların başında gelse de, bugün enerji bu ihtiyaçların arasında yerini çoktan almış durumdadır. Çünkü enerji sürdürülebilir kalkınmanın, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutların merkezinde yer almaktadır. Enerji talebi; endüstri, ulaşım, tarım ve sosyal hayatın gereklerinden ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle, enerjide bağımlılığı azaltmak, refah ve kalkınmayı sağlamak için ülkemizin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin araştırılarak, değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu araştırma önergemiz, ülkemizin yenilenebilir enerji kaynaklarına dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu konuda Yüce Meclisimize büyük görev düşmektedir. Yüce Meclisimizin bu görevi yerine getirmesi için Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddesi uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması yerinde olacaktır.

2.- Giresun Milletvekili Selahattin Karaahmetoğlu ve 23 milletvekilinin, Karadeniz Sahil Yolu'yla ilgili sorunların ve sıkça tekrarlanan sel felaketlerinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/305)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gerekçesini ekte sunduğumuz, Karadeniz Sahil Yolu ile ilgili sorunların ve sıkça tekrarlanan sel felaketlerinin nedenlerinin tespit edilerek, çözüm önerilerinin araştırılması ve bunun için yapılacak yasal düzenlemeler dahil olmak üzere, alınacak önlemlerin tespiti için Anayasanın 98'inci İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

1) Selahattin Karaahmetoğlu	(Giresun)
2) İlhan Demiröz	(Bursa)
3) Ali Rıza Öztürk	(Mersin)
4) İhsan Özkes	(İstanbul)
5) Engin Altay	(Sinop)
6) Gürkut Acar	(Antalya)
7) Erdal Aksünger	(İzmir)
8) Ayşe Nedret Akova	(Balıkesir)
9) Namık Havutça	(Balıkesir)
10) Bülent Tezcan	(Aydın)
11) Mustafa Sezgin Tanrıkulu	(İstanbul)
12) Faik Tunay	(İstanbul)
13) Rahmi Aşkın Türeli	(İzmir)
14) Hülya Güven	(İzmir)
15) Ahmet Toptaş	(Afyonkarahisar)
16) Mehmet Şeker	(Gaziantep)
17) Hurşit Güneş	(Kocaeli)
18) Faik Öztrak	(Tekirdağ)
19) Aylin Nazlıaka	(Ankara)
20) Durdu Özbolat	(Kahramanmaraş)
21) Muharrem Işık	(Erzincan)
22) Ali İhsan Köktürk	(Zonguldak)
23) Mehmet Ali Ediboğlu	(Hatay)
24) Doğan Şafak	(Niğde)

Gerekçe:

Karadeniz Sahil Yolu; yaklaşık 20 yılda tamamlanan 2007 yılında eksiklikleri ile hizmete açılan, bazılarının Cumhuriyetin en Büyük Projesi olarak adlandırdığı fakat siyasi, ekonomik ve hukuki süreçleri ve en önemlisi çevresel sorunları ile tartışılmaya devam eden bir projedir. Ülkemizin az gelişmiş bölgelerinden biri olan Karadeniz'in halkı yol ile gelecek zenginlik beklentisiyle, projenin ekolojik dengesi bozacağı, dere yataklarının denize erişimini engelleyeceği, sahil ile denizin bağlantısını kesmenin sonucunun ağır bedellerle ödeneceği yönündeki uyarılara rağmen yolun yapımını desteklemiştir.

Çünkü, 542 km uzunluğunda yol yatırımı ile 6 il, 63 ilçe, 17 belde 2 havalimanı ve 9 liman bu sayede gelişecek ekonomik refaha kavuşacaktı. 27 km uzunluğunda 263 köprü, 41 km uzunluğunda 12 tek tüp tünel, 18,5 km uzunluğunda 20 çift tüp tünel ile şehirler bağlanmaya çalışılmıştır. Başlangıçta 800 milyon dolar maliyet tahmin edilen yolun 4,2 milyar dolar yaklaşık bir maliyetle bitirilmiş olmasının yanında doğanın katledilmesini de beraberinde getirmiştir.

Bir tek Ordu ilimiz kent merkezinden geçmeyen sahil yolu Gülyalı ilçesinden Artvin iline kadar denizle kentlerimiz arasına duvar örerek ilerlemiştir. Şehirlerin deniz ile bağlantısının yok edilmemesinin, falezlerin, kıyıların korunmasının mümkün olduğu gerek mahkeme kararları ile gerek konunun uzmanlarınca defalarca vurgulanmıştır. Hatta Sayıştay'ın 2006 tarihli "Kıyıların Kullanılmasının Planlanması ve Denetimi" başlıklı raporunda şöyle denilmektedir: "Karadeniz Sahil Yolu'nun bir kısmı eski dolgular üzerinden geçirilmiş, bir kısmı için ise plansız şekilde yeni dolgular yapılmış, planların sonradan onaylandığı anlaşılmıştır. 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nda yer alan 'Taşıt yolları, sahil şeridinin kara yönünde yapı yaklaşım sınırı gerisinde kalan alanda düzenlenebilir.' hükmüne uyulmadığı belirlenmiştir. Karadeniz Sahil Yolu'nda dolgu yapımı öncesinde detaylı araştırmalar yapılmamış, dolguların hangi bölgelerde ne miktarda yapılacağı, çevreye etkilerinin ne olacağı belirlenmemiştir."

Proje, balık türlerinden sudaki mikroorganizmalara kadar denizdeki ve kıyıda ki bütün canlı türlerini etkilemiştir. Öte yandan dere yataklarının denize doğal erişiminin engellenmesiyle, büyük zararlar veren su baskınları yaşanmaktadır. Bunu takdiri ilahi kabul edenler insan eliyle felaketleri hazırladığımızı unutmaktadırlar. Yapım sürecinde bilimsel çalışmalar yaparak, raporlar yayınlayan, iptal davaları açan, protestolarla uyarılar yapanlar provokatör olarak gösterilmiştir. Hatta üniversitelerimiz tarafından daha ekonomik ve doğaya uyumlu projeler hazırlanmış fakat dikkate alınmamıştır. Yargının 'mevzuata uygun değil' dediği, 'kamu yararına aykırı' dediği projeler yargı ayaklar altına alınarak uygulanmıştır. Yargının hızı iş makinelerinin yanında yavaş kalmış, inşaatlar bitmiş, fakat yargı süreci bitmemiştir.

Çevresel değerlendirme analizleri, sosyal fayda analizleri yapılmadan bölge belediyeleri ile eşgüdüm sağlanmadan yüklenici firmaların insafına bırakılan yol Karadeniz Bölgesi insanına değil inşaat firmalarına kazanç sağlamıştır. Yolun güzergahı konusuna dahi neredeyse müteahhitler karar vermişlerdir.

Uzmanlara göre Karadeniz artık lineer (çizgisel) bir kent halini almıştır ve en kötüsü geri dönülemez bir aşamaya gelinmiştir. Kıyı kanununun uygulamasına dair yönetmelik yok sayılarak, çığnenerek kentsel yerleşimler deniz tarafından geçilmektedir. Karadeniz sahil yolu, dehşet verici bir yanlış simgelemektedir. Bir tarafı deniz olan bu yol; Karadeniz kıyıları boyunca sadece burunları, koyları, kumsalları, falezleri tahrip etmekle kalmamış; yapılaşmayı da üzerine çekerek Samsun Sarp arasının çizgisel (lineer) bir kent haline gelmesine neden olmuştur. Ayrıca doğayı hiçe sayan bu proje ne mühendisliğe ne inşaatçılığa ne de şehir planlılığına uygun değildir. Özellikle yanlış mühendislik planlamaları nedeniyle kent merkezi geçişlerinde kodların yolun zemin seviyesinin yukarıdan geçmesi sonucunda yağın yağmurlar sonrasında derelerden taşan sular denize ulaşamamakta ve kent merkezlerinde büyük tahribatlara neden olmaktadır. Karadeniz Bölgesi yurdumuzun en fazla yağış alan bölgesi olmasına rağmen sahil yolunda bu durumun hiç dikkate alınmadığı yaşananlarla ortaya çıkmaktadır. Giresun ilimizde geçtiğimiz yıllarda yaşanan seller ve en son Rize ilimizde yaşanan sel göstermektedir ki yol bu şekilde var olduğu müddetçe felaketler yaşatmaya devam edecektir. Uzmanlar yolun şehirlerin önünden yüksek dolgularla geçmesinin yanlış olduğunu belirtmektedirler. Bu yolun yerleşim birimlerinin arkasından geçmesi gerektiğini fakat bunun pahalı bulunarak sahilin doldurulduğunu iddia etmektedirler. Hal bu ki deniz dolgusu daha pahalıdır ve ızgara sistemi ile yüksek yağışları tahliye etmenin mümkün olmadığı konunun uzmanı kişilerce defalarca açıklanmıştır.

TMMOB, ilgili meslek odaları ve duyarlı kesimlerin tümü tarafından barındırdığı yanlışlar ve olası riskleri defalarca gündeme getirilen Karadeniz Sahil Yolu, önünde set oluşturduğu tüm Karadeniz şehirlerinde her kuvvetli yağış sonrasında sel baskınları yaşanmasına, can ve mal kayıplarına neden olmaya devam edecektir. Ayrıca derin yarımlar ile yamaç dengeleri bozulmuş ve 'Heyelan Topuğu' ile oynanmış araziler kolayca kaymakta ve heyelanlara sebebiyet vermektedir. Bu koşullar göz ardı edilerek yeniden deniz dolgusu ile yol onarılmaya çalışılmaktadır. Karadeniz Sahil Yolu kent içi geçişlerinin alternatiflerinin hızla projelendirilmesi kentler ile Karadeniz arasındaki setin ortadan kaldırılması ve yağmur sularının denize erişiminin kolaylaştırılması gerekmektedir. Gerekli tedbirler alınmaz, yolun teknik ve mühendislik yanlışları ortaya çıkarılmaz ise kentlerimizi baraj gölüne çeviren Karadeniz Sahil Yolu kaynaklı can ve mal kayıpları yaşanması kuvvetle muhtemeldir. Tüm bu hususların dikkate alınarak gerekli alternatif projelerin hayata geçirilmesi, sorunların araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

3.- Hakkâri Milletvekili Adil Kurt ve 20 milletvekilinin, Van depreminin neden olduğu maddi ve manevi zararlarla deprem sonrasında yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/306)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na

Van Erciş ve Van Merkez ilçeleri ile bağlı köylerde 23 Ekim 2011 tarihinde 7,2 şiddetinde deprem felaketi yaşanmış ve ardından çok sayıda artçı depremler olmuştur. 9 Kasım 2011 tarihinde çok ciddi yıkıcı etkileriyle 5,6 şiddetindeki ikinci büyük deprem olmuş, ardından bölgede 15 Kasım 2011 tarihinde 5,2 şiddetinde bir diğer büyük şiddette deprem yaşanmıştır. Bu depremlerin ardından yaşanan kargaşada, büyük bir koordinasyonsuzluk yaşanmış ve yardımların dağıtım sorunu ortaya çıkmıştır. 5,6 şiddetindeki ikinci büyük depremde ilk depremden sonra ciddiyetle yapılmayan hasar tespit çalışmalarının sonucunda çok sayıda bina yıkılmış ve bu binaların enkazlarında 40 vatandaşımız yaşamını yitirmiştir.

Bu bağlamda, ciddiyetsizlikle yapılan hasar tespit çalışmalarının sorumlularını tespit etmek, bölgede yaşanan aşırı soğukların etkisiyle insan sağlığını tehdit eden ve büyük problemlere gebe olan barınma problemini çözmek ve depremin yarattığı maddi, manevi bütün kayıpları gidermek adına Anayasa'nın 98.'nci, İçtüzük'ün 104. ve 105.'nci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve talep ederim.

1) Adil Kurt	(Hakkâri)
2) Pervin Buldan	(İğdır)
3) Hasip Kaplan	(Şırnak)
4) Sırrı Sakık	(Muş)
5) Murat Bozlak	(Adana)
6) Ayla Akat Ata	(Batman)
7) Halil Aksoy	(Ağrı)
8) İdris Baluken	(Bingöl)
9) Hüsamettin Zenderlioğlu	(Bitlis)
10) Emine Ayna	(Diyarbakır)
11) Nursel Aydoğan	(Diyarbakır)
12) Altan Tan	(Diyarbakır)
13) Sırrı Süreyya Önder	(İstanbul)
14) Esat Canan	(Hakkâri)
15) Mülkiye Birtane	(Kars)
16) Erol Dora	(Mardin)
17) Ertuğrul Kürkcü	(Mersin)
18) Demir Çelik	(Muş)
19) İbrahim Binici	(Şanlıurfa)
20) Nazmi Gür	(Van)
21) Özdal Üçer	(Van)

Gerekçe:

Van Merkez ve Erciş ilçeleri ve bağlı köylerde 23 Ekim 2011 Tarih, 13.41 saatinde yaşanan 7,2 şiddetindeki deprem felaketinin Van Bölgesi'nde çok ciddi yıkıcı etkileri olmuştur. Bu felaketin hemen ardından Valilik ve devletin ilgili kurumlarının oluşturduğu "Kriz Merkezi"nde merkezi hükümeti en üst düzeyde temsilen bakanlar da bulunmuş ve afet sonrası yönetimde bulunmuşlardır.

Ancak Van ilinin en önemli yerel idarelerinden Belediye'nin, Sivil Toplum Örgütleri'nin, Meslek Odaları'nın bu Kriz Merkezi'ne katılımı istenmemiş ve bu nedenle afet sonrası vatandaşların sorunlarının koordineli çalışarak giderilmesi ve depremde zarar gören binaların ortak çalışarak hasar tespitinde bulunulması Valilik Kriz Merkezi tarafından engellenmiştir. Kriz Yönetimi'nde ortak çalışmalara katılması istenmeyen bu yerel idareler, deprem sonrası vatandaşların sorunlarını

gidermek adına çalışmalar yapsalar dâhi, merkezi devletin olanaklarından ve gücünden faydalanmadıkları için, bu çalışmaları kendi sınırlı çabaları ile yürütmüşlerdir.

Deprem felaketinin ardından "barınma ihtiyacı" en büyük sorun haline gelmiş, çadır stokunu elinde bulunduran Kızılay Genel Müdürlüğü çadır ulaştırmakta ve dağıtmakta geç ve yetersiz kalmıştır. Öte yandan, çadır ihtiyacının beklenenin üstünde olduğunu ve kendi potansiyellerini görmek için dış ülkelerden gelen yardım taleplerini kabul etmeyip belettiklerini bizzat Başbakan Yardımcısı Sayın Beşir Atalay ifade etmiştir.

Araştırma Önergesi verdiğimiz bugün itibariyle, depremin üzerinden 24 gün geçmiş olmasına rağmen, hâlen birçok vatandaşın çadır kuyruklarında perişan olduğu, çadır alamayanların da mecburen kendi imkânlarıyla oluşturdukları ve bu soğuk kış günlerinde ısınma açısından oldukça yetersiz olan naylon brandaların içinde barındığı görülmektedir. Bununla birlikte geçen süreye rağmen halen göçüklerin altında yurttaşlarımızın olduğu da tahmin edilmektedir.

9 Kasım'da meydana gelen 5,6'lık deprem yüzeye yakın meydana geldiği için oldukça şiddetli hissedilmiş, bunun sonucunda Van merkezde ikisi otel olmak üzere 25 adet bina yıkılmış ve 40 yurttaşımız hayatını kaybetmiştir. Yıkılan 25 adet binanın içindeki iki otelin ilk depremden sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, AFAD yetkilileri tarafından yapılan hasar tespit çalışmalarında incelenmediği, dolayısıyla bu otellerde kalındığı ve yaşamını yitiren vatandaşların tamamının bu otellerin enkazı altında kalarak can verdikleri görülmüştür.

9 Kasım depremiyle birlikte büyük bir kaos yaşayan Van halkı, yeni depremlerin ve yıkımların olacağı korkusuyla Van kentini terk etmeye başlamış ve Van âdeti "hayalet kent"e dönüşmüştür. 3. Büyük deprem de 15 Kasım tarihinde Mollakasım Köyü merkezli meydana gelmiş 5,2 şiddetindeki üçüncü deprem, yaşanan olumsuzlukları daha da büyütüştür.

Bütün bu olaylardan sonra başta Van Valisi olmak üzere, Bakanlar ve hatta Başbakan, ortaya çıkan yıkıma rağmen soruna ciddiyetle yaklaşmamışlardır. Kriz Yönetimi oluşturup kentin tüm dinamikleri arasında koordinasyon sağlamak yerine dışlayıcı bir tutum içerisine girerek BDP'li belediyeleri saf dışı bırakma ve Van halkının yaşamış olduğu dramı politik ranta çevirme hesabı içerisine girmişlerdir.

Bu yaşananların ışığında, yapılması gereken; hatalardan ders çıkararak ve yerel otoriteleri devre dışı bırakmaksızın, partiler üstü bir anlayış ve çaba ile Van Depremi'nin yarattığı sıkıntıları çözmeye çalışmaktır. Ayrıca önümüzdeki çetin kış koşullarının yaratacağı problemleri çözmek adına; kısa vadede vatandaşları soğuktan koruyacak konteynirlerin, en yakın zamanda da kalıcı konutların yapılması ile en temel ihtiyaç olan barınma sorununun giderilmesi gerekmektedir.

Depremden önce ve sonra ortaya çıkan sorunların belirlenip giderilmesi için bir Meclis araştırması açılması elzem hâle gelmiştir.

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Önergeler gündemdeki yerlerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki görüşmeler sırası geldiğinde yapılacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup daha sonra oylarınıza sunacağım:

B) Tezkereler

1.- Dilekçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi tezkeresi (3/889)

05.06.2012

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

İlgi: Dilekçe Komisyonu Başkanlığının 31.05.2012 tarihli A.01.1.DİK.O.OO.OO/259 sayılı yazısı.

Dilekçe Komisyonunun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Cemil Çiçek
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

KAMER GENÇ (Tunceli) – Karar yeter sayısı Sayın Başkan...

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.05

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.18

BAŞKAN: Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Mustafa HAMARAT (Ordu), Fatih ŞAHİN (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 116'ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, tezkereyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Karar yeter sayısı vardır.

Şimdi, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmına geçiyoruz.

Bu kısımda yer alan Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına grup başkan vekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan, Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, izlemekte olduğu dış politikanın gerçeklerden uzak olduğu, ülke güvenliği ve çıkarlarına zarar verdiği iddiasıyla Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu hakkında bir gensoru açılmasına ilişkin (11/12) esas numaralı gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı hususundaki görüşmelere başlıyoruz.

VII.- GENSORU

A) Ön Görüşmeler

1.- Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan, Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, izlemekte olduğu dış politikanın gerçeklerden uzak olduğu, ülke güvenliği ve çıkarlarına zarar verdiği iddiasıyla Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/12)

BAŞKAN – Hükümet yerinde.

Önerge daha önce bastırılıp dağıtıldığı ve Genel Kurulun 29/5/2012 tarihli 112'nci Birleşiminde okunduğu için tekrar okutmuyorum.

Sayın milletvekilleri, Anayasa'nın 99'uncu maddesine göre bu görüşmede önerge sahiplerinden bir üyeye, siyasi parti grupları adına birer milletvekiline ve Bakanlar Kurulu adına Başbakan veya bir bakana söz verilecektir.

Konuşma süreleri önerge sahibi için on dakika, gruplar ve Hükümet için yirmişer dakikadır.

Şimdi, söz alan sayın üyelerin isimlerini okuyorum: Önerge sahibi olarak Mersin Milletvekili Ayтуğ Atıcı; gruplar adına, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Osman Taney Korutürk, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Yıldırım Tuğrul Türkeş, Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu; Hükümet adına Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu konuşacaktır.

Şimdi, ilk söz olarak önerge sahibi Mersin Milletvekili Ayтуğ Atıcı. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurunuz Sayın Atıcı.

Süreniz on dakikadır.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu hakkında verdiğimiz gensoru önergesi üzerine söz almış bulunuyorum. Ulusal çıkarlarımızı kişisel çıkarlarımızın ve ideolojik yaklaşımlarının üzerinde tutan milletvekillerini saygıyla selamlayarak sözlerime başlayorum.

Değerli milletvekilleri, bizi gensoru vermeye iten durumlar nelerdir? Niye biz bu gensoruyu hazırladık? Son söyleyeceğimi baştan söyleyeyim. Dışişleri Bakanı ideolojik yaklaşımlarını ulusal çıkarlarımızın üzerinde tutmuştur, ülkemizi AKP'ye destek sözü veren ülkelerin oyuncağı ve taşeronu hâline getirmiştir, ilkesiz ve tutarsız bir dış politika izleyerek ülkemizi birçok kereler küçük duruma düşürmüştür. İşte, bu yüzden o koltukta oturmamalıdır. Şimdi, biraz detaya gireceğim ve söylediklerimde niçin haklı olduğumu sizlere anlatmaya çalışacağım. Aslında içimden "Keşke haklı olmasaydım." dediğimi de bilmenizi isterim.

Dışişleri Bakanı, "Bölgede Amerika'nın, Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye ile çıkarları örtüşüyor." diyerek dış politikamızın kimin dümenine göre seyredeceğini aslında çok net bir şekilde açıklamıştır. Bu nasıl bir çıkar örtüşmesidir? Irak'ta dökülen kandan elde edilen çıkarlar bizim ulusal çıkarlarımızla örtüşmekte midir? Orta Doğu'nun kan gölü hâline dönmesi pahasına Suriye üzerinde oynanan oyundan bizim nasıl bir ulusal çıkarımız olabilir? Olsa olsa bazıların ideolojik çıkarı olabilir. Amerika Birleşik Devletleri'nin bu coğrafyada herhangi bir ideolojik çıkarı olmayacağını çok iyi biliyoruz. Kendi çıkarları ile yani Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarı ile AKP'nin ideolojik çıkarlarını yan yana koymuş olan ABD sizin anlayacağınız dilden konuşmayı başarmıştır, bu dilin adı "kazan kazan" ya da İngilizcesiyle "win win" dilidir. Amerika Birleşik Devletleri ve yandaşları, onu alkışlayan şakşakçılara maddi ve stratejik kazanç sağlayacaklardır bu ülkede, bu coğrafyada; AKP ise ideolojik kazanç sağlayacaktır. İşte, bütün işi özü budur, bizi de bu gensoruyu vermeye iten hadise de budur. Gerçekten ABD'nin çıkarları ile AKP'nin çıkarları örtüşmüştür, her iki taraf da kazanmaktadır, ama kaybeden maalesef ülkemiz olmaktadır. O yüzden Dışişleri Bakanı derhâl o koltuktan kalkmalıdır veya uygun şekilde kaldırılmalıdır.

Şimdi Mustafa Kemal Atatürk'ün Gençliğe Hitabe'deki sözleri biraz daha anlam kazanıyor. Diyor ki: "Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler." İşte, bugün yaşadığımız durum, maalesef budur. Dış politikadaki itibarımız, Dışişleri Bakanının Obama tarafından işaret parmağıyla çağrılacak seviyeye düşürülmüştür.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin onurlu Dışişleri Bakanı hiç kimse tarafından bir parmak hareketiyle çağrılmaz, çağrılrsa da asla gitmez, kazara eğer gitmişse de milletinden özür diler ve istifa eder. Eğer bunları yapmıyorsa, yine Türkiye Cumhuriyeti'nin onurlu Başbakanı bu kişiyi görevden alır. Eğer tüm bunlar da olmuyorsa, Cumhuriyet Halk Partisine gensoru vermek görev hâline gelir.

Şimdi, Dışişleri Bakanının ülkeyi maddi hasarlara, maddi sıkıntılara soktuğunu da birkaç cümleyle anlatmak istiyorum.

Sayın Dışişleri Bakanı, hangi konutta oturuyorsunuz? Bu konuta ne kadar para ödüyorsunuz? Dışişleri Bakanlığının resmî konutunda kim oturuyor? Sayın Cumhurbaşkanı oturuyor. Cumhurbaşkanı'nın bir konutu yok mu? Neden kendi konutunda oturmuyor? Ve siz bir başka konut kiralayarak, ayda tam 47 bin lira, bakın yılda demiyorum, ayda 47 bin Türk lirasını yetimlerin boğazından çıkarıp bu konutta harcıyorsunuz, kendi resmî konutunuz olduğu hâlde.

Değerli milletvekilleri, şimdi biraz da komşularımızla olan ilişkilerimize bakalım. Bana bir ülke, bir komşu ülke söyleyin ki dış ilişkilerimiz istikrarlı bir şekilde iyi gitsin. İstikrar var mı? Var. Nasıl? Sürekli kötüye gidiyoruz. Sürekli kötüye giden bir dış politika izliyoruz. "Sıfır sorun izleyeceğiz." dediniz, şu anda maalesef sıfır komşumuz kaldı, bizi seven sıfır komşu kaldı. Suriye'yi mi ele alayım? Irak'ı mı ele alayım? İran'ı mı ele alayım? Hangisini ele alayım? Elimi nereye atsam maalesef büyük sıkıntı çıkıyor. Suriye'de Esat sizin kardeşinizdi "kardeşim Esat" dediniz, sonra "cani Esat" oldu birdenbire. Orada ortak Bakanlar Kurulu yaptınız, sonra gittiniz Şam Büyükelçiliğini kapattınız, arkasından Türkiye'deki Suriye Büyükelçisini de sınır dışı ettiniz. Gerekçe neymiş efendim? Gerekçe, orada dikta rejimi olmasımı.

Değerli arkadaşlar, bu söylemlerinize çocuklar bile güler. Suriye'deki rejim hiçbir zaman değişmedi ki, baba Esat zamanında neyse şimdi de o rejimdir. Suriye'de dökülen kan hiç kimse tarafından onanmaz. Suriye'deki şiddet, kim uyguluyorsa, kime uyguluyorsa hiçbir şekilde asla kabul edilemez. Kabul edilemeyecek olan bir şey daha vardır: Sizin daha dün "kardeş" dediğiniz bir insanla, bugün "cani" diyerek yollarınızı ayırmış olmanızdır.

"Ticaret" dediniz, "Ticaret iyi olacak." dediniz; şimdi sıfır. Bu kürsüden "Irak'ta masada değildik, Irak'ta hata yaptık; şimdi Suriye masasındayız, bu hatamızı telafi edeceğiz." diyen sizdiniz. Ne demek istediniz acaba? 1 Mart Tezkeresinin intikamını mı aldık diyorsunuz? Evet, eğer öyleyse başardınız, sizi buradan tebrik ediyorum.

Hani İsrail ile Suriye arasında ara bulucu olacaktınız? İki tane iyi geçindiğimiz ülke vardı, sayenizde her ikisiyle de düşman olduk. Sizin istikrar dediğiniz buysa, evet, istikrar ama kötüye giden bir istikrar. Bunları mutlaka gözden geçirmeniz ve mutlaka ve mutlaka düzeltmeniz gerekiyor idi ama o şansınızı kaçırdınız. Hani hep diyordunuz ya: "Esat otobandan geçişi kaçırdı, artık geri dönüşü olmayan bir yolda." Siz de aynen bu yoldasınız. Artık ne yapsanız siz bu dış politikayı hiçbir şekilde yoluna koyamazsınız. Neden mi? Yine bu kürsüden çıktınız, dediniz ki: "Orta Doğu'da yeni bir düzen kuruluyor. Orta

Doğu'da kurulan bu düzenin sahibi biz olacağız.” Meclis tutanakları işte burada; açın bakın, dediniz mi demediniz mi? İşte, sizin hırsınız aklınızın önüne geçmiş. Sizin hırsınız gözlerinizi kör etmiş. Türkiye'yi nasıl bir uçuruma sürüklediğinizin siz farkında değilsiniz ama biz, bunları söyleyip ve Başbakanı uyarmak mecburiyetindeyiz. Çünkü biz ülkemizi çok seviyoruz. Herkes artık, tehlikenin daha çok farkına vardı. Suriye ile savaşmak için can attığınızı artık herkes gördü. İşte bu yüzden, ülkemizi savaşa sokmamak adına, daha çok zarar vermemek adına o koltuğu derhâl terk etmelisiniz.

Gelelim İran'a; Kürecik'te ABD'ye ait, İran'a karşı İsrail'i koruyan radar üssü kurulmasına izin verdiniz. Çok tartıştık; uzatmayacağız burada. “NATO üssü” dediniz, halkımızı kandırdınız. Obama çıktı “O üs bizimdir, NATO'ya devredeceğiz.” dedi. Ya, bir çıkıp özür dilemez mi insan? “Ya, biz yanlış söylemişiz, pardon; o üs Amerika'nındı, şimdi NATO'ya devrediliyor.” demez mi insan? Bunu da demediniz. Orada yabancı ülkelerin askerlerini konuşlandırdınız bu Meclisten, yüce Meclisten izin almadan. Anayasa suçu işlediniz Sayın Bakan.

İran'da nükleer programla ilgili uluslararası görüşmelerde hani İran'a destek oluyordunuz? Hani İran'ın yanındaydınız? Şimdi, birdenbire Batı'nın ekonomik yaptırımlarını İran'a uygulamaya başladınız.

Hangi ülkeleri örnek vereyim; Ermenistan mı? Buyurun; işgal altındaki Azerbaycan toprakları ve Karabağ sorunu dururken, gittiniz Ermenistan ile protokoller yaptınız. Yapmadıysanız; çıkarsınız, burada yirmi dakika zamanınız var, “yapmadım” dersiniz. Azerbaycan ile ilişkilerimizi bozdunuz.

İrak'ta, Irak içinde aranan bir mezhep temsilcisine geldiniz burada kucak açtınız. GATA'ya yatırdınız; tabiri caizse “GATA kullı” yaptınız.

Ondan sonra, sınır güvenliğimizi de Amerika'ya emanet ettiniz. Onların işaret ettiği 34 yurttaşımızı katlettiniz.

Kıbrıs'ı mı anlatayım? Buyurun. “Türkiye'den beslenenler Türkiye'yi eleştiremez.” diyen bir hastalıklı zihniyetin temsilcisisiniz. Sayenizde Kıbrıs politikası artık tamamen çözümsüz hâle geldi.

Libya mı? Barış Ödülü aldırınız Başbakanı, sonra “canı” dediniz. Bu nasıl bir ruh hâli bunu hiçbir şekilde anlayamıyorum.

Bu da yetmezmiş gibi daha on beş yirmi gün önce Dışişleri Komisyonunda, milis yetiştirmek üzere, bakın polis değil, milis yetiştirmek üzere anlaşma imzalandınız.

İsrail'i mi anlatayım? 9 vatandaşımızı katleden, Gazze'de insanlık dışı uygulamalar yapan İsrail, acaba özür diledi mi, ben mi bilmiyorum? Eğer özür dileseydi ben bilmediğim için sizlerden özür diliyorum. O yüzden mutlaka oradan kalkmalısınız Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

AYTUĞ ATICI (Devamla) – Burada Avrupa Birliğine girdik diye fişekler atan kimdi Allah aşkına, kimdi? Hava fişekler atıp Avrupa Birliğine girdik diye milleti nasıl kandırdınız? Niye çıkıp buradan “pardon” demiyorsunuz? Artık Avrupa Birliğinde tam üyelik hedef olmaktan çıktı, katılım müzakereleri durdu, hâlâ hayal âleminde yaşıyorsunuz.

Mısır'a mı bakayım biraz da? Sadece ideolojik yaklaşıyorsunuz. Tahrir Meydanı'nda meydana gelen olaylara “demokrasi” dediniz, aynı Tahrir Meydanı'nda bu sefer insanlara yeni rejimleri, askerler ateş açtılar, sesinizi çıkarmadınız. Niye? Çünkü ideolojik yaklaştınız.

Sudan'ı mı örnek vereyim? El Beşir'i Türkiye'de ağırladınız. Bu adam “katil” diye tüm dünyada ilan edildi. Niye? Yine ideolojik davranıyorsunuz. İşte bu sebeplerden dolayı o koltuktan kalkmalısınız, kaldırılmalısınız çünkü ülkemize zarar veriyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Atıcı.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Osman Taney Korutürk.

Buyurun Sayın Korutürk. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye, son yıllara kadar bölgesinde istikrar yaratan ve küresel ölçekte güven veren bir devlet olarak bilinirdi; kimliği, aidiyeti, ilkeleri, değerleri belli, dış politikası istikrarlı, saygın bir devlet olarak algılanırdı. Türk dış politikasında öncelik, girişimlerden sonuç alınmasına verilir, dolayısıyla Türkiye sonuç alıcı politikalar izlemeye özen gösterirdi. Çevremizdeki gelişmelerle yakından ilgilenir; politikamızı, bu gelişmeleri ulusal çıkarlarımız doğrultusunda etkilemeye yönelik olarak saptayıp uygular, ancak bize ait olmayan meselelere doğrudan müdahale etmezdik. Özellikle, komşularımız, başta, üçüncü ülkelerin iç ihtilaflarında saf tutmaz, bu ihtilaflara taraf olmazdık. Bu sayede bölgede ağırlığı olan, yapıcı, güvenilir, tutum ve politikaları öngörülebilir, anlaşmazlıklarda hakemliğine başvurulana; ekonomik, siyasi, askerî güce sahip olmasına rağmen, bu gücünü tehditle ve zora çevirerek değil, yumuşak güç şeklinde kullanan ve bu nedenle de ağırlığı büyük, saygınlığı yüksek bir ülke olarak görülürdük.

Bugün, Türkiye, her sorunun çözümünden kendisi sorumluymuş gibi her yere koşuşturan, telaşlı ve kendisini ilgilendirsün, ilgilendirmesin her konuya müdahil olma hevesinde olan, bu hevesi başkalarının da istismar edilen bir ülke konumuna gelmiştir. Bu nedenle, Türkiye, bölgesinde başka ülkelerin karışmak istemediği dikenli konulara bu ülkeler tarafından kışkırtılarak müdahil edilen, her konuda yüksek sesle düşünen, belki sesi duyulan ama sözü dinlenmeyen, hemen her dış anlaşmazlıkta taraf tuttuğu için ihtilafların çözümünde etkili ve uzlaştırıcı olamayan, komşularının rejimlerini değiştirmeyi de kendinde hak gören ve bu yolda faaliyet gösteren, istikrar bozucu ve güven duyulmayan bir ülke hâline gelmiş bulunmaktadır.

“Komşularla sıfır sorun” politikası iflas etmiş, etrafımızda sorun yaşamadığımız komşumuz kalmamıştır. Türkiye, “sıfır sorun” iddiasıyla yola çıkıp bugün komşularının bir bölümüyle çatışır, diğer bazıları tarafından da tehdit edilir hâle gelmiştir. Bu hazin tablonun sorumlusu, ne yazık ki, dış politikamızı kötü yöneten Dışişleri Bakanı Sayın Profesör Ahmet Davutoğlu'dur. Gensorumuz işte bu gerçekten hareket etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Davutoğlu saygın bir akademisyendir, kendi alanında mutlaka bilgilidir; uygar, kibar bir insandır fakat kendisi Dışişleri Bakanı olarak, ne yazık ki, hiçbir düzeyde başarılı olamamıştır. Akademik kimliği ile icracı Bakan kimliği arasında ayırım yapamamış, bu yüzden de hatalar ve başarısızlıklar bir türlü peşini bırakmamıştır. Dışişleri bakanlarının başarıları ve başarısızlıkları ülkeleri üzerinde diğer birçok bakanlıktan daha belirgin, daha kalıcı ve daha hayati etki yaparlar. Nitekim, Sayın Bakanın icraatı, Türkiye'yi, sözlerimin başında kısaca tanımladığım ağırlıklı konumdan, bugünkü şaşkın, dağınık görüntülü, dış siyasetinin hedefi, amacı açıkça belli olmayan, politikaları kestirilemez ve genel anlamda güvenilmez bir ülke konumuna getirmiştir.

Dış politikanın teorisi başka, uygulaması başkadır. Sayın Bakan, teorik varsayımlara dayalı yaklaşımıyla gerçeklerden kopmuş, hayalci hedefler peşine düşmüştür. Yabancı çevrelerin kendilerine mahsus gerekçelerle bu gidişati

başarıymış gibi takdim etmeleri -amiyane tabirle- kendisine gaz vermeleri, Sayın Bakanı gereksiz ve maceracı arayışlara daha da hız vermeye sevk etmiştir.

Ermenistan açılımı geri tepmiş, İran'ın nükleer politikasına uluslararası camianın temenni ettiği yönde bir açılım geliştirmek için araya girme çabaları, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde talihsiz bir oy kullanma sonucu, İran'ın nükleer siyasetine arka çıkma olarak algılanmıştır. Buna rağmen, Hükümetin Suriye'ye karşı izlediği hatalı politika ve Kürecik'te konuşlandırılan Amerikan erken ikaz radarı İran'ı da karşımıza dikmiştir. Bu bağlamda, Başbakan ve beraberindeki heyet, son yılların en başarısız, hazin ve itibar zedeleyici dış ziyaretini İran'a yapmak durumunda kalmışlardır.

Sayın Bakanın bölgesel ve ülke dışı diğer birçok girişimi de sonuçsuz kalmıştır. İşin aslına bakılacak olursa, Sayın Bakanın sonuç aldığı hiçbir ciddi girişim bulunmamaktadır. Başkalarının sorunlarını çözmeye çabalamak uğruna kendi ulusal sorunlarımızı ihmal edilmiştir. Tabiri caizse, "stratejik derinlik" bir kara deliğe dönüşmüştür. Bu gerçeğe rağmen, Sayın Davutoğlu'nun hâlâ hiçbir hata kabul etmemesi, izlediği politikaların doğru ve ülke çıkarlarıyla uyumlu olduğunu ısrarla iddiaya devam etmesi çok kaygı verici bir durumdur.

Dış ilişkilerimizde ülkemizi doğrudan ilgilendiren önemli gelişmeler olurken, Sayın Bakan, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve Dışişleri Komisyonuna yeterli zaman ayırmamış, Meclise ayrıntılı bilgi vermemiştir. Oysa demokratik parlamenter sistemlerde bu uygulama, düzenli olarak yapılmasına özen gösterilen ve dış politikada siyasi partiler arasında ortak çizgiler oluşturulmasına katkıda bulunan, ülke yararına işleyen bir yöntemdir.

Değerli arkadaşlar, dış politika dünyanın her yerinde millî bir siyaset olmak zorundadır, bu nedenle de her ciddi ülkede ulusal bir uzlaşmaya dayalı olarak yürütülmesi gerekir. Sayın Bakan hiçbir zaman bir ulusal uzlaşma arayışı içinde olmamıştır. Bugün Hükümetin uyguladığı dış politika üzerinde de bir ulusal mutabakat mevcut değildir. Bunun sorumlusu da Dışişleri Bakanının şahsında Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümetidir. Uygulanan yanlış politikalar nedeniyle -terörün azması dâhil- yaşadığımız ve yaşanmasından endişe ettiğimiz tüm olumsuzlukları tarih bu notla kayda geçirecektir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Davutoğlu'nun, başında bulunduğu kurumla ilişkilerinde de ciddi sorunlar görünmektedir. Evet, Dışişleri çalışanlarının özlük haklarında yaptığı iyileştirmeler, Bakanlık için yeni bir yerleşke çalışmasını başlatmış olması ve yaygın ileri teknoloji kullanımı Sayın Bakanın olumlu icraatlarındandır ancak Dışişleri Bakanlığı Teşkilat Yasası'nda yapılan köklü değişiklikler ve meslek memurluğu sınavlarındaki soru işaretleri, bu seçkin ve profesyonel esaslara dayanan ve öyle kalması gereken kurumun yapılanması ve geleceği hakkında ciddi kaygılar uyandırmaktadır.

Dışarıdan yapılan artan sayıda büyükelçi tayinleri, bu tayinlerle atanan büyükelçilerden bazılarının liyakatleri hakkındaki tereddütler, kuruma yeni alınan memurlarda aranan nitelikler, tayin ve terfilerde aranmaya ve gözetilmeye başlandığı fark edilen esaslar, iktidar partisinin niyetleri hakkında kuşkularda yol açmaktadır.

Türk Dışişleri Bakanlığı, son derece profesyonel, iyi yetişmiş, dünyadaki emsalleri içerisinde büyük saygınlığa sahip, gündelik siyasetin dışında kalabilmiş ve bütün enerjisini yedi gün yirmi dört saat ülkesinin hizmetine hasredilmiş kapasitesine sahip müstesna bir kurumdur.

Bu Bakanlığın işlevinin Sayın Bakanın devrinde fikir oluşturma ve politika belirlemeye katkıda bulunmaktan giderek uzaklaştırıldığını ve lojistik destek ile altyapı hizmetlerini sağlamaya doğru yöneltilmekte olduğunu endişeyle izliyoruz.

Yukarıda sözünü ettiğim gelişmeleri ve Bakanlığa verilmek istenen bu yeni yönelimi, Adalet ve Kalkınma Partisinin, Dışişleri teşkilatı üzerinde partizan bir egemenlik kurma gayretlerinin işareti olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Bakanın milletvekilleri tarafından bu hususta kendisine yöneltilen müteaddit sorulara bugüne kadar hiçbir yanıt vermemiş olması da bu kaygılarımızı ne yazık ki doğrulamaktadır.

Değerli milletvekilleri, Dışişleri Bakanlığı teşkilatının partizan ve ideolojik nedenlerle yapısının değiştirilmesi bu ülkeye uzun vadede çok büyük zararlar verir. Bu Bakanlık, devletin, bütün ülkenin ve halkımızın tamamının hizmetkârı ve temsilcisidir. Elbette, siyasi karar merci ve sorumluluk sahibi olan Hükümetin talimatlarına göre iş yapacaktır ancak cumhuriyet tarihimiz boyunca daima ülkemizin ve halkımızın güvenliği ve refahı, uluslararası barış ve istikrar için şehitler vererek görev yapmış olan Dışişleri Bakanlığının siyasi etkilerden uzak tutulması ulusal menfaatlerimizin önde gelen bir gereğidir.

Değerli milletvekilleri, dış politikamızdaki yanlışlara ayrıca değineceğim. Ancak, önce bir Anayasa ihlalinden söz etmek istiyorum. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak başından beri Kürecik radarının bir ABD üssü olduğunu, NATO tesisi olmadığını vurguladık. Sayın Davutoğlu da hep aksini iddia etti ve uyarılarımıza rağmen kamuoyumuza doğruları anlatmadı. Aylar sonra, ABD Başkanı Obama sayesinde, radarın NATO'ya tahsis talebi vesilesiyle nihayet herkes öğrendi ki Kürecik radarı gerçekten de bir Amerikan tesisiydi.

Bu durumda Kürecik konusunun anayasal boyutu öne çıkmaktadır. Onun için şimdi soruyoruz: Radarla ilgili olarak ABD'yle imzalanan mutabakat muhtırası Anayasa'mızın 92'nci maddesi uyarınca neden Meclisin onayına sunulmamıştır? Radar üssündeki Amerikan askerleri kimin izniyle topraklarımızda görev yapmaktadır? Peşin olarak kaydedeyim ki 244 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine göre yapılacak bir açıklama bu soruları yanıtlamak için yeterli olmayacaktır. Zira Kürecik basit bir uygulama anlaşması değil, Rusya ve İran'ın tehditleri ışığında ulusal güvenliğimizi birebir ilgilendiren önemli bir düzenlemedir. Son yıllardaki teamül, Afganistan ve Libya örneklerinde de olduğu gibi, NATO Konseyinde alınan kararların dahi Parlamento onayına sunulması yönünde gelişmiştir. Kaldı ki Kürecik için tahsisli bir NATO kararı olmadığı açıktır.

Meselenin ulusal güvenliğimizle ilgili boyutuna gelince, 19-20 Kasım 2010 tarihlerinde Lizbon'da yapılan NATO zirvesinde füze kalkanı konusundaki oya katılan Hükümet, bu katılımı dolayısıyla ülkemizde bu sisteme dâhil bir ikaz radarı kurmaya mecbur değildi. Basiretli dış politika, komşularımızın, ülkede kurulacak böylesi bir radardan ciddi tehdit algılaması duyacaklarını ve bize karşı politikalar geliştireceklerini öngörmeyi ve NATO içinde füze kalkanı sistemine dâhil tesislerin Türkiye'de konuşlandırılmasını kabul etmemeyi gerektirirdi.

İran ve Rusya'nın bu konuya kesinlikle itiraz edeceklerini bilmek durumunda olan AKP Hükümeti, müttetiklerimizi radarın bir başka NATO ülkesine konuşlandırılması hususunda ikna edebilmeliydi. Güvenliğini sağlamaya çalışırken ülkemiz üzerindeki tehdidin artmasına ve çeşitlenmesine yol açmak nasıl bir basiretsizliktir arkadaşlar?

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin Suriye'ye ilişkin tek yanlı tutumu da bu komşu ülkedeki şiddet sarmalını derinleştirmiştir. Hula'da hepimizin kınadığı katliam belleklerden silinmeyecektir. Sınırın bu tarafında ise Mardin'den Mersin'e kadar uzanan illerimizde halkımız, esnafımız ekonomik ve sosyal açıdan mağdur olmuştur. Ayrıca, yukarıda da kısaca işaret ettiğim gibi, Hükümetin hatalı Suriye politikası, Türkiye'deki terörün bu ülke tarafından tahrik edilmesine yol açarak ülkemizde terörün artmasına da neden olmuştur. Bu husus gözden kaçırılmamalıdır.

Sayın Davutoğlu, uluslararası hukuk ve iyi komşuluk ilkelerine göre hareket etmek, Suriye'deki iç diyalog mekanizmalarının işletilmesine çaba göstermek yerine, dış çevrelerin yönlendirmesiyle ülkemizi savaşın eşiğine getirmiştir. Birleşmiş Milletlerin sunduğu ve Arap Ligi'nin desteklediği Annan Planı'na da güçlü bir destek vermektan kaçınan Ankara,

Suriye'ye müdahale konusunda Washington ve Avrupalı muhafazakârların yönlendirmeleri doğrultusunda bir politika izlemekten ne zaman vazgeçecektir?

Suriye rejiminin kendi halkına şiddet uygulamasına en baştan itibaren karşı çıkan, ülkelerinin geleceğine sadece Suriye halkının karar verebileceğini söyleyen, bu ülkedeki şiddeti dışlayan özgürlük ve demokrasi hareketlerini destekleyen partimizin bütün çözüm önerileri, maalesef, Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmetince geri çevrilmiştir. En çok ihtiyaç duyulan bir zamanda ülkemizin Suriye'yle diplomatik bağları da koparılmış, istihbarat ve iletişim araçları araçların eline bırakılmıştır.

Hükûmetin Suriye politikası da yanlıştır, Irak politikası da yanlışlarla doludur. Bu politika neticesinde Türkiye, Irak'ın iç işlerine karışan, tarafgir ve bizzat Irak Başbakanı tarafından düşmanlıkla suçlanan bir ülke konumuna düşürülmüştür. Kürdistan Bölgesel Yönetimi'yle iyi ilişkiler kurulması yerindedir. Ancak Bağdat'ı dışlamak Irak'ın iç dengelerini bozmaktadır. Yanlış politikalar, işi Basra'da Türk Bayrağı'nın yakılmasına ve Türk şirketlerinin boykotla tehdit edilmesine kadar götürmüştür. Ülkemizin başlangıçta isabetle izlemiş olduğu siyaset doğrultusunda Irak'ın istikrarına, toprak bütünlüğüne ve ulusal birliğine sahip çıkmak ve ülkedeki bütün gruplarla eşit ilişkiler içinde olmak varken, Türkiye son birkaç yıldır, komşu Irak'ı neden sürekli germektedir? Sayın Davutoğlu, Irak'ta varılan bu kırılğan durumun nedenlerini sorguladığında nasıl bir sonuca varmaktadır? Mezhepçilik bu sonucun neresinde yer almaktadır?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görünen odur ki, Dışişleri Bakanının en düşkün olduğu işlerden birisi herkese akıl ve Arap ülkelerine de demokrasi dersleri vermektir. Tutuklu milletvekilleri, onlarca gazeteci, Silahlı Kuvvetlerimizin komuta kademesine mensup çok sayıda üst rütbeli subay ve yüzlerce öğrencinin hapiste olduğu, yargının bağımsız olmadığı, kadınların sürekli aşağılandığı, şiddete maruz kaldığı, herkesin telefonlarının dinlendiği, yaygın bir işsizliğin hüküm sürdüğü, sosyal adaletin ortadan kalktığı, terör ve şiddet eylemlerinin kol gezdiği, OECD'nin daha iyi yaşam endeksinde en son sırada yer alan bir ülkede bakanlık yapmakla partisinin Sivas il kongresinde "Cihan devleti kurmamızı kimse engelleyemez" demeyi nasıl bağdaştırdığını Sayın Bakana sormak isterim.

Sayın Bakana bunun da ötesinde, ayrıca bundan seksen sekiz yıl önce çağdaş, dinamik, laik ve demokratik olması hedeflenerek kurulmuş saygın bir Türkiye Cumhuriyeti varken başka bir devlet kurmaktan söz etmekle ne kastettiğini de açıklamasını isterim.

Sayın Bakan, sağda solda konuşmalarında "cihan devleti" kurmaktan, "Orta Doğu'nun sahibi, lideri ve hizmetkârı" olmaktan bahsederken, Arap ülkelerinin bu konuşmalarını nasıl algılayacaklarını düşünmekte midir? Sayın Bakan, bunları ve Arap ülkelerine model olacağımızı söylerken, bu ülkelerin ne modele ne lidere ne sahibe ne de hizmetkâra ihtiyaçları olduğunun, böyle arayışlarının bulunmadığının artık farkına varmalıdır.

İsrail düşmanlığı yaparak Arap sokaklarında popüler olmanın fazla bir anlamı yoktur. Sayın Davutoğlu, Arap ülkelerine buyurğan, kibirli ve tehditkâr söylemlerle demokrasi gelmeyeceğini ve bu söylemlerle Arapları kendimizden uzaklaştıracağına er ya da geç kendi deneyimlerinden öğrenecektir. Her bir Arap ülkesi kendi özellik ve ihtiyaçları doğrultusunda kendi yolunu kendi belirleyecektir. Bunun için dışarıdan yönetilecek bir değişim sürecine ihtiyaçları olabileceğini düşünmek Arap halklarına yapılabilecek en büyük saygısızlıktır.

Filistin'le ilişkilerimiz de sağlıklıdır. Filistin halkının birliğine katkı vermesi beklenen Türkiye, Hamas'ı kayıran bir politikayla Filistin dayanışmasını olumsuz etkilemiştir.

İsrail'le ilişkilerimiz tarafların karşılıklı hatalarıyla bozulmuş ve bunun bir neticesi olarak Türkiye, Orta Doğu barış sürecinin dışına itilmiştir.

Bölgenin en önemli gücü olan Türkiye'nin Arap-İsrail ihtilafının çözümü gayretlerinde devre dışı kalması, bölge barış ve istikrarı bakımından stratejik bir kayıptır.

Vatandaşlarımızın hayatına mal olan ve hâlâ İsrail'e özür dilememiş olan Sayın Dışişleri Bakanı, yazımını bizzat tahrir ettiği Birleşmiş Milletlerin Palmer Raporu'yla uluslararası planda da siyasi ve hukuki bir yenilgi almış, Filistin davasına ciddi zarar vermiştir.

Bugün İsrail, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan'la ülkemize karşı iş birliği yapmakta, Doğu Akdeniz'de petrol ve doğal gaz kaynaklarına el koyarken Türkiye göstermelik birkaç adım dışında durumu seyretmekle yetinmektedir. Öte yandan, İsrail'le bozulan ilişkilerimizin ABD ve Avrupa'yla bağlarımız üzerindeki etkisi de göz ardı edilmektedir.

Bölgesel konularda ABD doğrultusunda politikalar izleyen AKP Hükûmeti, Washington'la iyi ilişkiler kurmakla övünmektedir. Fakat aslında gerçek şudur: AKP, Amerika'nın bölgedeki enerji kaynakları odaklı tek yönlü çıkarlarının bekleliğini yaptığı için taraflar geçici bir balayı yaşamaktadırlar. Ancak Türkiye'nin bölgedeki çıkarları daha kapsamlıdır. Eşitlik zemininde, kalıcı ortak çıkar ve değerlere dayanmayan ikili ilişkiler kırılğan olmaya mahkûmdur. Bu, şu andaki Türk-Amerikan ilişkileri bakımından da geçerlidir.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz, ABD ile karşılıklı eşitlik ve saygı temeline oturtulmuş, kalıcı bir iş birliği ve karşılıklı dayanışma içinde olmayı arzu ederiz. Sağlıklı ve kalıcı bir ikili ilişkinin temel şartları bunlardır. Bunun için, Türkiye ile Amerika'nın ilişkilerini mutlaka eşitlik ve karşılıklı saygıya dayalı olarak, bölgede birbirlerinin ortak çıkarlarını koruyup gözetme üzerinde yoğunlaştırmaları gerekmektedir.

Kürecik radarı konusunda ciddi rahatsızlık beyan etmiş ve üstü örtülü tehditlerde bulunmuş olan Rusya'ya önce doğal gaz, şimdi de nükleer enerji bakımından bu denli bağımlı hâle gelmenin sakıncaları hesaplanmış mıdır? Bilelim ki Rusya, dış politikada çok radikal kararlar alabilen bir ülkedir. Türk-Rus ilişkilerinin tarihi de bu yöndeki derslerle doludur. Bu itibarla, Rusya'yla bağlarımızın özenli bir dengede tutulması büyük önem taşımaktadır.

Ermenistan açılımının başarısız yönetimi, hem Ermenistan'la ilişkilerimizi daha gerilere götürmüş hem de Azerbaycan'la güçlü olan bağlarımızı zedelemiştir. Ermeni iddiaları, iktidar partisi tarafından izlenen yetersiz politikalar nedeniyle, uluslararası kamuoyunun, özellikle Amerika ve Avrupa'nın gündemine iyice yerleşmiş bulunmaktadır. Tarafımızdan gerekli önlemler alınmadığı takdirde, siyaset, hukuk ve tazminat talepleri bağlamında Ermeni konusu Türkiye'nin başını çok ağrıtabilecektir. 2015 yılının bir kırılma noktası olabileceğine de bu vesileyle Yüce Meclisin dikkatini çekmek isterim.

Değerli arkadaşlar, Kıbrıs'ta çözümsüzlük devam etmektedir. AKP Hükûmetinin KKTC'ye bakışı yanlıştır. Hükûmet KKTC'yi bağımsız bir devlet gibi değil, kendisine bağlı bir birim gibi görmekte ve böyle davranmaktadır. Bu ortamda Kıbrıs sorununa Kıbrıs Rumları yön vermekte, Türkiye sadece tepkisel bir politika izlemektedir. Kendisi de yanlış olan "bir adım önde olma" politikası yerini bugün daha da tehlikeli olan "yerinde sayma" politikasına bırakmıştır. Sayın Bakanın bu yoldaki taahhütlerine karşın Yunanistan'la Ege'deki sorunlar devam etmekte, Batı Trakya'daki Türk azınlığının sıkıntıları da sürmektedir. Unutmayalım ki Ege sorunları, tarafları her an çatışmalara götürebilme potansiyeli yüksek olan bir ihtilaftır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidar partisinin Avrupa Birliğine tam üyelik gibi bir hedefinin kalmadığı da artık bütün dünyanın malumudur. Bakanlarımız el ele vermişler, ülkemizi her geçen gün AB'ye tam üyelik hedefinden uzaklaştırmaktadırlar. Bu uzaklaşmanın ve isteksizliğin tek bir nedeni vardır: AB üyeliği demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan

hakları, cinsiyet eşitliği, temel özgürlükler, sendikalar hakları ve en önemlisi laiklik gibi çağdaş uygarlığın temel değerlerini benimsemeyi ve uygulamayı gerektirmektedir. Ancak iktidar partisi ve bakanları Türkiye'nin altın çağını evrensel ve çağdaş uygarlıkta değil, geçmişin kalıntıları arasında aramaktadırlar. Sayın Davutoğlu ise bu arayışın bayraktarlığını yapmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurunuz.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (Devamla) – Değerli milletvekilleri, Dışişleri Bakanı Sayın Davutoğlu'nun ütopyik varsayımlara cihan devleti, Orta Doğu'daki değişimin öncüsü ilan ettiği Türkiye, komşularının gözünde düşman bir ülkeye dönüşmektedir. İzlenen dış politika güvenliğimizi, bölgesel etkinliğimizi ve uluslararası saygılığımızı tehlikeye atmaktadır. Dış politika teori, hayal ve fantezilerinizi sergileyebileceğiniz, bunları yaşama geçirmeyi deneyebileceğiniz bir alan değildir. Yapılan her hata mutlaka geri döner ve maliyeti tüm ulusumuz öder. Türkiye'nin dış politikası, içinde bulunduğu çıkmaz ve zafiyetten kurtarılmalıdır. Gensorumuzun kabulü bu yönde atılacak bir ilk adım olacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum.(CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Korutürk.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Yıldırım Tuğrul Türkeş.

Buyurunuz Sayın Türkeş. (MHP sıralarından alkışla)

MHP GRUBU ADINA YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlarken yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin, Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu hakkında, ülkenin güvenliğini tehlikeye atan ve ülke çıkarlarına zarar veren başarısızlıkların siyasi sorumlusu olduğu iddiasıyla verdiği gensoru önergesi ile alakalı, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım.

Öncelikle, Sayın Davutoğlu'nun, Dışişleri Bakanı olarak, böyle bir gensoruya muhatap olmasını kesinlikle arzu etmezdim. Ne var ki Türkiye Cumhuriyeti devletinin menfaatleri tüm kurum ve şahısların üzerindedir. Dolayısıyla da ortada bir yanlış varsa -ki ben, ağır yanlışlar zinciri olduğu kanaatindeyim- bu telafi edilmeli ve gereken yapılmalıdır.

Az önceki değerli konuşmacılar da bahsetti, Sayın Davutoğlu'nun, başlangıçta ortaya attığı "komşularla sıfır sorun" tezi, aslında birçoğu için cezbedici ve heyecan vericiydi ilk başta. Zira zamanında Atatürk'ün işaretlediği "Yurtta barış, dünyada barış" hikmetinden esinleniyordu, onu örnek alıyordu. Umuyorum ki Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bulunan tüm siyasi partiler, Türkiye'nin, bölgesinde ve dünyada itibar gören bir devlet olmasını canı gönülden hedeflemektedirler. Sayın Davutoğlu'nun örmeye çalıştığı "stratejik derinlik" paradigması da her her ne kadar birtakım hayalperest öğelerle beslense de pekâlâ bu yüksek gayenin ete, kemiğe büründürülmesine katkıda bulunabilirdi.

Bir dönem, bu çerçevede bazı somut adımların atıldığı da doğrudur, bunu da gönül rahatlığı ve sükûnetle kabul ediyorum. Örneğin, 2002-2009 yılları arasında bölge ülkeleriyle bir yakınlaşma başladı. Sayın Davutoğlu önderliğinde, özellikle Suriye ve İran ile Avrupa Birliğinin kuruluş aşamasındaki Benelux modeli gibi bölgede bir barış ve ticaret havzası oluşturmak istendi. Suriye'yle, İran'la, Mısır'la, Libya'yla sıcak ilişkiler geliştirildi. AKP o sıralarda Irak'ın toprak bütünlüğünü - söylem düzeyinde dahi olsa- kamuoyu önünde savunabiliyordu. İsrail ile diyalogumuz o kadar iyiydi ki Suriye ile aralarında hasıl olan ihtilali çözmek için yegâne adres olarak Türkiye gösteriliyordu. Avrupa Birliğine tam üyelik için müzakereler başlamış, son sürat ilerliyordu. Batı, Türkiye'nin nihayet modern bir demokrasiye dönüşeceği hususunda ikna oluyordu. Peki, hatalar yok muydu? Elbette vardı, hem de çok.

Öz kardeşimiz Azerbaycan ile yaşanacak bir gerginlik pahasına olsa dahi Ermenistan ile protokol imzalandı. Irak'taki Türkmen nüfusun hakları göz ardı edildi, özgürlükleri savunulmadı. İçeride yürürlüğe konulan "açılım" siyasetinin çekirdeğini teşkil eden Türk düşmanlığı, dışarıda da etkisini hepimize hissettirdi. Göz bebeğimiz olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni aşındırmaya yönelik faaliyetler güdüldü. Merhum Rauf Denktaş'ın şahsına karşı hakarete varan açıklamalar yapıldı, beyanlar verildi.

Söz konusu verilerin ışığında gri renkte addedilebilecek AKP dış politikasını dipsiz kuyulara, zifiri siyaha iten ana hadise ise bir Tunuslu genç olan Muhammed Bouazizi'nin bedenini ateşe vermesi oldu. Sayın Davutoğlu'nun tuğla kalınlığındaki kitabını, akademik makalelerini, hararetili nutuklarını, herkes tarafından iltifat yağmuruna tutulan pragmatizmini yerle bir eden, küllere karıştıran bir Arap çocuk oldu. Ne hazin değil mi? Koskoca bir vizyon yok oldu. Barış yerini dış müdahalecilğe, istikrar yerini kaosa, düzen yerini anarşiye bıraktı.

Bugün itibarıyla, Başbakan Sayın Erdoğan'ın 2002-2009 yılları arasında elini sıkıdığı kim varsa sözde "demokrasi" uğruna ya yakalanıp kafeslere tıkıldı ya öldürüldü veya hâlâ öldürülmek isteniyor. Oysa, Arap Baharı'na kadar Türkiye'nin bölgede genel bir demokratikleşme beklentisi yoktu, vardı ise de kamuoyu önünde paylaşılmıyordu. Kaldı ki, ben, Sayın Davutoğlu'nun bu sözde "demokrasi" delilinin ardına saklanmasını kati surette samimi bulmuyorum. Tunus'tan, Mısır'dan çok daha baskıcı ve otoriter rejimler hâlâ ayakta değil midir? Bahsedilen ve övülen "demokrasi rüzgârı" niçin diğer bazı bölge ülkelerini, özellikle de petrol zengini monarşik yapıları es geçmiştir? Bu sorular sorulmalıdır. Ortada belli ki tertip edilen bir kışkırtma var. Tunus'ta başlayan ve ardından domino etkisiyle tüm bölgeye yayılan isyan Libya'da tıkanıldığında, Kaddafi'nin direnişiyi karşılaştığında NATO'nun anında askerî planda sürece dâhil olması bu açıdan manidardır. İlk anda "NATO'nun ne işi var orada?" diye basın önünde çıkışanların, ardından kapalı kapılar ardındaki müzakereler sonucu can havliyle operasyona dâhil olmalarını da unutmuyoruz.

Bu bağlamda, tabii olarak, Arap Baharı olgusunun yaşandığı ve yayıldığı coğrafyaları bir de o bölgelerdeki enerji havzalarının haritasıyla mukayese etmek lazımdır. Söz konusu mukayeseyi yaptığımız vakit görürüz ki, Türkiye Cumhuriyeti devleti herhangi bir doğal kaynağı yağmalamamış, diğer büyük müdahil ülkeler gibi sömürmeye kalkışmamıştır. Demek ki AKP için Arap Baharı'nın ganimetleri maddi planda değil, başka bir alandadır. Peki, nedir bu alan? Hangisidir?

Sayın Davutoğlu'nun tasarladığı "komşularla sıfır sorun" politikası, 2010'da Orta Doğu genelinde ve Mağrip ülkelerinde cereyan eden halk ayaklanmalarıyla aksamış, ardından Suriye ile ise tamamıyla çökmüştür. Bugün karşılaştığımız çatlak "Komşu halklar ile mi sıfır sorun yoksa komşu rejimlerle mi sıfır sorun?" sorusu eksikindedir. Son gelişmeler vasıtasıyla görüyoruz ki aslında Sayın Davutoğlu'nun derdi o coğrafyalarda bugüne dek yeraltı faaliyetlerinden sorumlu olacak olan oluşumlarla tesis edilecek sıfır sorun siyasetiymiş. Bu unsurun üzerine mutlaka gidilmelidir. Bugün varılan noktada, Tunus'ta yapılan ilk özgür seçimleri, Mısır'da yapılan parlamento ve ilk tur cumhurbaşkanlığı seçimlerini aynı oluşum önde bitirmiştir. Şekillendirilen yeni Libya'da, Suriye'de ise merkez odağı tek başına yine aynı blok oluşturuyor. Tüm bu ayrıntılar basit birer tesadüf müdür? Bana kalırsa böyle düşünmek fevkalade zordur arkadaşlar. Bu teşkilatın önde gelen isimleri, özellikle Arap Baharı sonrasında mevcudiyet belirttikleri ülkelerde özgürlükleri koruma altına alacaklarını belirtmişlerdir.

Bu vesileyle can alıcı bir not olarak da sizlerle bir şey paylaşacağım. Tunus'taki teşkilatın seçkin figürlerinden birisi, Mayıs 2011 tarihinde, geçtiğimiz aylarda Hatay'da kampları ziyaret ederken yaptığı bir konuşma esnasında "Gelecek sene Şam'da görüşmek üzere." diyen John McCain ve Joe Lieberman'la Washington'da Demokrasi ve İslam Etüt Merkezi çatısı altında bulunmuş ve uzun toplantılar yapmıştır. Bunu merak edenler bu konuyu, bu şahsın kimliğini araştırabilir ve bulurlar. İlginç değil mi? Yani anlatılan, günlük medyada okuduğunuzla olayların aslına, temeline indiğinizde çok farklı iki tablo görüyorsunuz. Anlaşılan odur ki Orta Doğu'da oluşan yeni koşullara göre Türkiye'ye atfedilen görev bir korkuluk, bir kalkan görevidir. Batı'nın bu bölgedeki arzularının gerçekleştirilmesi için manevi bir misyon benimseyecek bir ülke gerekiyordu, bu da tarihî kökleri ve mirası itibarıyla Türkiye oldu.

Şimdi, yüce Meclisin huzurunda sormak istiyorum: Sayın Davutoğlu, Türkiye Cumhuriyeti devletinin dış politikasının irili ufaklı uluslararası sivil toplum kuruluşlarıyla eş güdümlü idare edildiği bir dönemi vicdanınızda nasıl aklayabilirsiniz? Bu mümkün müdür? Bu sorunun tarafınızca milletimizin önünde cevaplandırılması gerekir.

İznilenizle, meselenin bu boyutunu bir kenara koyup diğer çehreleriyle ilgili konuşmama devam edeceğim.

Türkiye, bugün neredeyse tüm komşularıyla sorunlu ilişkilere sahiptir. Suriye'yle kopan resmî ilişkilerin yanı sıra İran'la Türkiye arasında hâkim olan soğukluk ve tehditkâr söylemler Türkiye'nin güney hattını zayıflatmıştır. Irak'la ilişkiler ise kesinlikle fevkalade kırılğan bir yapıdadır. Unutulmasın ki Suriye ve İran'la doğrudan çekiştikçe Türkiye Cumhuriyeti devleti, aynı zamanda Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti'yle de dolaylı yoldan ters düşmektedir. Kürecik'te konuşlanan füze kalkanı -ki daha önceki değerli konuşmacılar da değindi- Rusya ve İran'ın devletimize karşı savunma sistemlerini devreye sokmasına vesile olmuştur. Söz konusu ülkelerdeki dış işleri yetkililerinin ve yüksek rütbelilerin Türkiye aleyhine saldırgan söylemlerde buldukları da basın vasıtasıyla tespit edilmektedir.

Ek olarak, küresel ekonomik kriz dev cüsselleri bile zorlamaya başlamışken ve içeride milyonlarca işsizimiz varken ve cari açığımızla sürekli diken üstünde olan bir ekonomiyle Sayın Davutoğlu'nun çaldığı savaş borazanlarını akılla bağdaştırmak mümkün müdür değerli arkadaşlar? Ayrıca Suriyeli mültecilere yapılan yardımın, Türkiye'deki kamplarda, bugüne kadarki harcamanın 150 milyon doları aşığı söyleniyor. Bu rakam millî bütçeden mi karşılanmaktadır, yoksa bölgedeki müttefik ülkelerden de katkı vermeleri istenmiş midir? Suriye'deki direniş hareketinin finansmanını ve lojistiğini, ülkemizin sıradan insanları, örneğin elektrik veya doğal gazla yapılan çeşitli zamlarla karşılamak mecburiyetinde midir?

AKP, bugün Arap Baharı kapsamında Irak'ın ülke bütünlüğünü tehdit ederken ülkenin kuzey bölgesinde kurulacak sözde bir devlet yapısına da önyak oluyor. Nedeni ise çok basittir; AKP, Barzani ile ittifak kurmuştur. PKK'ya yönelmeye başlayan AKP İktidarının dışarıda Barzani, içeride ise meseleye sözde ılımlı yaklaşan ancak en az PKK kadar yıkıcılığı savunan yurt dışından ithal figüranlarla kol kola girmesi birçok soru işaretini de beraberinde getirmektedir. Çok açık konuşacağım, dumanlı ilişkiler yumağımızı takip ediyoruz ve her şeyi en ince ayrıntısına kadar da not ettiğimiziz bilmelisiniz.

Sayın milletvekilleri, bugün gelinen noktada ne yazık ki Türkiye Cumhuriyeti devletinin Kıbrıs diye bir davasının kalmadığı itibası yaratılmaya çalışılıyor. Gerçekten de Sayın Davutoğlu, Kıbrıs'ı bir dava olarak değil, bir sorun olarak değerlendirmektedir. AKP'nin "Millî meseleler" olarak adlandırdığı sınıfın içinde öyle değişik ve birbirleriyle alakasız meseleler var ki hakiki manada millî olan davamız Kıbrıs'ı böylelikle sıradanlaştırıyor ve etkisizleştiriyoruz. AKP'nin millî meseleleri o kadar geniş bir alana yayılıyor ki bu vesileyle söz konusu kavramın içi de boşaltılıyor. Buna göre Gazzede, Şamda, Bağdatta, Kahirede, Trablusta, Tunusta millî mesele konumuna terfi etti, Kıbrıs da bunların içinde. İktidara yakınlığıyla bilinenlerden bazı duyular alıyoruz. İsrail'in Kıbrıs Adası'nın güneyinde Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle birlikte yürüttüğü malum faaliyetlerden şayet olumlu bir netice çıkarsa yani petrol, doğal gaz bulunursa -ki öyle bir ihtimali ben görmüyorum ama gene de bunlar söyleniyor- Türkiye'nin Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle bir anlaşmaya gidebileceğine, bunlardan alacağı pay ile de Kıbrıs'ı bir sözde baş ağrısı olmaktan çıkaracağına dair söylemler var. Bir başka seçenekte de Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kıbrıs Adası'nda bir veya iki askerî üs karşılığında geriye çekilebileceği söyleniyor. Takdiri yüce milletimize bırakıyorum.

Kıbrıs ile bağlantılı olarak Sayın Davutoğlu'nu Türk dünyası siyaseti çevresinde de eleştiriyorum. Türk dünyasıyla ilgili çok yönlü bir dış politikanın içselleştirilmesi gerekirdi. Son dokuz yılda bunun olmadığını görüyoruz. Türk dünyasıyla olması gereken ilişkiler ne acıdır ki yürümüyor. Tarihî köklerimizle bağları koparmayacak, aksine, onları sağlamlaştıracak ve pekiştirecek bir dış politikanın yokluğuna şahit oluyoruz. AKP'li arkadaşlarımıza söylüyorum: Türk dünyası, her sene düzenlenen Türkçe Olimpiyatları etkinliğine Başbakan, bakan veya milletvekili düzeyinde sağlanan katılımdan çok daha fazlasını hak ediyor. "Bunu yapmayın." demiyoruz size, onlara tabii ki katılın, gidin, ağlamak isteyenler ağlar, onlara hiçbir sözümüz yok ama Türk dünyasına daha fazla ilgi gerekiyor; Özbekistan'a ilgi gerekiyor, Kazakistan'a ilgi gerekiyor, Kırgızistan'a ilgi gerekiyor.

AKP'nin önümüzdeki yıllarda küresel güçlerin iktidar mücadelesine tanıklık edecek Orta Asya coğrafyasını tamamıyla yok sayması, TİKA'nın bu bölgedeki faaliyetlerinin aksaması ve hatta durma noktasına gelmesi, devletimizin stratejik menfaatlerine nispetle derinden aykırılık arz etmektedir.

Şunu açıkça ifade etmek istiyorum: Türk dünyası bugün kendisini Türkiye tarafından terk edilmiş, yüzüstü bırakılmış hissetmektedir. İlkesel olarak sonuna kadar arkasında olduğumuz, ancak iktidarın plansız programsız götürdüğü Afrika açılımı yerine önceliği bu coğrafyaya vermesi daha yerinde olacaktır, Balkanlar da buna dâhildir.

Gitgide gerileyen Türkiye-AB ilişkilerine, 2015'e yaklaşırken Hükümetin hazırlıksızlığına ve hareketsizliğine, ABD'yle tecrübe edilen iniş çıkışlara ve bölgemizdeki bazı ülkelerle aramızda oluşan husumete kısıtlı zamanımdan dolayı değinmiyorum bile. Bu noktalarda da ama manzara aynıdır, perişandır.

26 Nisan 2012 tarihinde, yüce Meclisi Hükümetin Suriye politikasıyla ilgili bilgilendirmek yerine, kendisine hiç de yakıştıramadığım sert bir üslupla, muhalefeti azarlayan bir tarzda konuşan Sayın Davutoğlu'nun -bunu niye yapıyor, yaptığı hataların yarattığı farkındalık mı yoksa parti içi hesaplar mı, onları tabii ben bilemem- saygıdan, hoşgöründen ve demokratik etikten yoksun bu davranışını Milliyetçi Hareket Partisi olarak fazlasıyla yadırgadık. Nezaketini, duyarlılığını bildiğim, tanıdığım Sayın Davutoğlu'nun bize karşı o gün takındığı bu tavra kendi adıma da bir anlam veremedim, bunu da açıkça söyleyeyim.

Sayın milletvekilleri, her şeyin ötesinde, AKP'nin kendi içinde bir koalisyon yaşattığını bugün herkes bilmektedir. Millî Eğitimde ve İçişleri Bakanlığında her yeni gelen bakanla fikir ve icraat tamamıyla değişmiştir. 3 bakan, Millî Eğitimde üç icraat gibi. Umarım Dışişlerinde bir Bakan değişikliği olmadan, Dışişleri gerçekten Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılayacak millî ve daha ciddi bir çizgiye gelir.

Bu duygu ve düşüncelerle yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Türkeş.

Bariş ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan.

Buyurunuz Sayın Kaplan. (BDP sıralarından alkışlar)

BDP GRUBU ADINA HASİP KAPLAN (Şırnak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten dış politikamızda sorunlar yaşıyor muyuz, Parlamento bunlara hâkim mi? Dış politika bir partinin sorunu mu, çoğunluk da olsa bir iktidarın sorunu mu, yoksa tüm partilerin sorunu mu? Dış politika partiler üstü müdür? Dış politikalar duygusal, hissî, öfke ve günübirlik pragmatizm üzerine mi kurulur, yoksa gerçekten köklü bir dış politika geleneği geliştirilir mi? Bu sorulara cevap aradığımız zaman, açık söyleyeyim, sıfır sorundan bütün komşularla soruna seyreden bir durum yaşıyoruz.

Bu, iktidarın, Hükûmetin yanlış politikaları, yanlış felsefik yaklaşımı, yanlış dış politikası olduğu gibi, bölge ve dünya dengelerinin değişiminde birlikte hareket ettiği kesimlerin çıkarları nedeniyle de yanlış yönlendirmeye götürebiliyor. Böyle baktığımız zaman, birkaç başlıkta vurgu yapmak istiyorum. En baştan başlayayım. Kıbrıs Rum kesimi önümüzdeki dönem Avrupa Birliği temsilcisi olacak, ilişkilerimiz kötü. Antakya'dan başlıyorum Habur'a kadar, Suriye başlı başına bir olay. Ona birazdan daha detaylı değinmek istiyorum. Irak: Habur'dan Şemdinli'ye kadar Irak sınırlarımız var. Irak'ta çok ciddi şeyler oluyor arkadaşlar. Şii-Sünni Arap çatışmalarında şu ana kadar dahi günde 100 kişi ölüyor, 1 milyona yakın insan öldü, orada da insan hakları ihlalleri yaşanıyor ve ciddi bir şekilde Irak'ta Şii Araplar, Sünni Araplar ve Kürdistan Bölgesi, üçlü yönetim ciddi sorunlar yaşıyor ancak onunla ilgili de yaşanan sorunlar var. İran'la Kürecik Malatya üzerinden İsrail noktasına, İncirlik'e kadar yaşanan bir sorun var. Ermenistan'la sorun var ve geliyoruz, dış politikada Avrupa Birliğiyle ilgili sorunu tek kelimedede ifade etmek istiyorum, bu konularda Avrupa Birliğinde, uluslararası hukukta çokça gitmiş gelmiş bir milletvekili arkadaşınız olarak samimiyetle söyleyeceğim: Benim edindiğim izlenim Brüksel'de, Strazburg'da, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri bitmiş. Tıkanmış demiyorum; bitmiş, dört senedir donmuş. Dört senedir bitmiş, tıkanmış, donmuş ve özgürlük, adalet, yargı başlığına dahi -belki 23 olacak- başlığa, görüşmeye geçilemiyorsa çok ciddi bir kriz var, bu da dış politikada, ulusal politikada yaptığımız yanlışların yansıması olarak geçiyor. Niye geçiyor? Aslında bunun izahı çok kolay.

Türkiye'de dünyadaki en çok gazeteci tutukluya sahip olur, dünya 1'incisi olursanız Avrupa Birliğiyle ilişkileriniz bozulur, dünyada en çok savuma avukatının tutuklu olduğu bir devlet, ülke olursanız üyeliğiniz sorgulanır, en fazla milletvekili tutuklu olan bir ülke olursanız üyeliğiniz sorgulanır, en fazla belediye başkanı tutuklu olan bir ülke olursanız yine üyeliğiniz sorgulanır, en fazla siyasetçi tutuklusunu olan bir ülke olursanız hayda hayda sorgulanır. Yani "Küresel kriz, Avrupa Birliği, Avrupa bize muhtaç. Bizim de irademizin dışında konjonktür lehimize geliyor, bu gelişmeler içinde Türkiye güçleniyor, rolü artıyor. Biz güçlüyüz, onlar bize muhtaç. Enerji boruları hep bizim üzerimizden Avrupa'ya akacak, biz onları ısıtacağız, bizim ampulümüz onları aydınlatacak." dersanız, işte, orada kaybetmişsiniz demektir arkadaşlar.

Dış politika böyle yapılmaz çünkü sizin dünya ithalatı, ihracatınızın yüzde 60'ı bu ülkelerle, şu anda düştüğü rakam yüzde 41'lerde arkadaşlar, yüzde 41'lerde. Ben bunu salt hukuk alanında, insan hakları, demokrasi alanında saymıyorum, ekonomi alanında da bu dönüşüm, düşüş var.

Krizin tetiklediği İslamofobi, İslam karşıtlığı ve kaşındığı ırkçılığa ırkçılığın güçlenmesi, Avrupa Parlamentosunda grup kurması karşısında Türkiye'deki siyasetçilerin yapması gereken, onlar gibi, onlarla aynı düşüncelerden beslenmek ve onlara bakarak, özenerek onlar gibi yapmak değildir. Eğer Türk, İslam, Hanefi tarzı bir yaklaşım açısının üzerine siyaseti kurar, bu siyaseti de dış politikaya taşırsanız, çok farklı bir noktaya getirirsiniz.

Yine, son kamuoyu tartışmalarına girdiğimiz zaman, gerçekten dış politikada Türkiye'nin Suriye'de çok ciddi bir maceraya, bir bataklığa sürüklendiğinin söylendiği ifade ediliyor. Nedir bunlar? Savaş müteahhittliği sektörü bazen kazandırabilir arkadaşlar. Bakın, Libya'da Kaddafi devrildi, 338 firmaya el koydular. Bizim bakanlar 9 tane firmamızı kurtarmak için Libya'da tırım tırım geziyorlar. Hani bavulla para gitmişti? Yani NATO'ya karşıydık, sonra NATO'yla beraber saldırdık, Kaddafi yönetimini devirdik. Ne oldu oradaki bizim şirketlerin durumu? Bakın, soru işaretidir, bunu not alın. Yani savaş müteahhittliği her zaman kazandırmıyor. O 338 şirkete kayyum tayin edilmişti.

Yine, mezhepsel çatışmalar ve medya sektörüne çok dikkat çekmek istiyorum. Ulusal medyayı kontrol edebilirsiniz ama asla ve asla uluslararası medyayı kontrol etme şansınız yoktur. Dış politikanın sizin açınızdan dezavantajı budur. Sizin "Tasmalarınız" diye hitap ettiğiniz, onurunu kirdiğiniz, incittiğiniz ulusal alanda çalışan medya mensuplarının meslektaşları da vardır uluslararası alanda çalışan ve kendi mensubuna böyle davranan bir siyasetin dış politikasına asla ve asla kıymet vermez, değer vermez. Sizin basın mensuplarınıza verdiğiniz kadar değer verirler arkadaşlar. Bunun da çok tehlikeli bir boyutu vardır, onu da hatırlatmak istiyorum.

Dış politikada ütopyacı olabilirsiniz, idealleriniz olabilir, Neo-Osmanlı, yine imparatorluk ruhuyla genişlemek isteyebilirsiniz ama bunu, sizin kendi isteklerinizi, kendi ütopyalarınızı, kendi idealizminizi bir ülkenin kaderi hâlinde dış politikaya getirdiğiniz zaman yalnız kalırsınız. İşte, bu sorun yaşıyoruz.

Bu noktalardan sonra, biraz Suriye olayına girmek istiyorum. Biraz ağırlıklı olarak değinmek istediğim birkaç konu.

Bakın, 10 Mayıs'ta bir patlama oldu. Altından Kaideli işi olduğu söylendi. Hula katliamı oldu; 108 sivil öldü. Annan Planı sarsıntıya uğruyor. Muhalefet diyor ki: "Şebbiha güçleri bunu yaptı." İşte, buradan iktidarı uyarıyorum: Dış politikada Şebbiha siyaseti olmaz arkadaşlar. Şebbiha siyaseti dış politikada asla olmaz; çünkü diplomasinin kuralları vardır, deneyimleri vardır. Ban Ki-moon ne diyor? Yönetimi, Rusya, farklı bir şekilde Birleşmiş Milletlerin bilgilendirilmesini söylüyor ve aynı tarihlerde Sayın Başbakan Hula katliamını kınarken "Kürtaj, Uludere'dir." diyor. Eğer Hula'da siz insan haklarını, hukuku savunur da, Hula'da savunduklarınızı dışarıda, kendi ülkenizde F-16 savaş uçaklarının bomba yağdırdığı yurttaşlarımızın yaşadığı bir acı olayda yaşayamazsanız, sizin o dış politikanız da iflas eder, tutmaz arkadaşlar.

Yine, bir şey daha ifade etmek istiyorum: Mülteciler geldi 47 bin sayısına kadar; indi, şu an 30 bin. Antakya milletvekilleri vardı. Hatay'dan tutun Yayladağı'na, Reyhanlı, Apaydın, bilmem ne, düzenli kentler kurdunuz. Prefabrikler şahane idi; takdir ediyoruz, tebrik ediyoruz ve çok kısa sürede kurdunuz. Pekî, Allah aşkına, Van depreminde niye çuvalladınız? Van depreminde niye çuvalladınız? Aynı konut, aynı imkân, aynı şey. Ama oraya gelen mültecilerin içinde eğer bir de asker varsa ve o asker arada bir sınırı geçip, silah kullanıp geri dönüyorsa, işte, iki ülke arasında savaşa ramak bırakılması demektir. Bu, çok tehlikelidir ve çok çok tehlikelidir.

Yine, Sayın Atalay Suriye'den gelenler için yapılan harcamaları açıkladı: "150 milyon..." Değil arkadaşlar, çok fazlası. Bütçeden, nereden yaptık bunu? Hangi kalemden yapıldığı belli değil.

Arkadaşlar, Suriye'nin ulusal ittifakı için maaş bağlanacak ve Türkiye de maaş veren ülkeler içindedir. Bu Meclisten geçmeden, bütçeden, vatandaşın parasını veriyorsunuz; hangi yetkiye ve yasaya dayanarak belli değil.

Yine, Suriye'de farklı kesimler var. Bu farklı kesimlerin içinde, Araplar, bunların içinde Nusayriler, bunların dışında Sünniler, Kürtler, Süryaniler, Ermeniler, yine, Şii gruplar... Şimdi, böyle bir denge içinde, Suriye'nin yüzde 50-50'ye denk gelen bir iktidar muhalefet denklemine, bu iktidar muhalefet denklemine dünya ölçeğinde baktığımız zaman İran, Çin ve Rusya'yı arkasına aldığı bir güç ve bu gücün Şii yayı olarak Orta Doğu'da Lübnan'dan tutun Irak'tan İran'a kadar bir gücü arkasına aldığı düşününüz zaman, mezheplerle ilgili dış politika yapmanın Türkiye'ye ne kadar zarar vereceğini çok iyi

hesap etmek gerekiyor ve bu konuyu kaşımamak gerekiyor; kaşırsanız, Irak gibi yaparsınız. Irak'ta 1 milyon insanın katledilmesine yol açan bir felaketi kaşımış olursunuz.

Yine, Suriye'de yaşayan yüzde 10 -3 milyon civarında- bir Kürt nüfusu var. Bunlara yapılanların Saddam döneminde Hama'da, Humus'ta yapılan katliamlardan bir farkı yok. Kimliklerini aldılar, "Ecnebiniz." dediler, topraklarına el koydular, mülklerine el koydular ve sürekli olarak Baas rejiminin çizmesi altında ezildiler. Ama bugün muhalefet koalisyonun içinde 20 Kürt partisinden bir tanesi İstanbul'da katılmıyorsa dış politikadaki yanlışlardan dolayı katılmıyor arkadaşlar.

Türkiye-Suriye ilişkilerinde bir bahar vardı. Esad geldi, Başbakanımız görüştüler, gezdiler, Kapalı Çarşı'ya gittiler. Bir gün Plan ve Bütçe Komisyonunda ben bunu söyledim, dedim: "Arkadaşlar, bu muhabbet gitmez." diye. İnanın, AK PARTİ'li üyelerin 15 tanesi birden üzerimize yürüdü. "Ya, kıskanıyorsunuz." Ya, kıskanmıyorum kardeşim, ben biliyorum bu Baas rejimini. Vatandaşına ne yapmış geçmişte? Aynısını sürdürecektir ve sürmeyecek bu. Üstüne yürüdüler ama gördü ki olay farklı. Başbakan kimi öptüyse, ki Esad da bunlardan birisi, Mübarek, Kaddafi, peş peşe gidiyor arkadaşlar. Yani bu dış politikada kardeşlikten düşman eksenine kayıyorsunuz.

Şimdi, burada demokratik Suriye için Suriye Ulusal Konseyini kuracaksınız, içinde bir tek Kürt olmayacak, orada da Kürtlere karşı olacaksınız. Sizin yaptığınız siyasetin, dış politikanın illa ki ırkçılık temelinde mi olması gerekir? Niye Kürtlere bu kadar düşmanca bir yaklaşım dış politikada yapıyorsunuz? Niye Suriye'deki Kürtlerin, Cizre'den başlayıp, Derik'ten, Tirbespi'den, Afrin'den ta Halep'e kadar, Antakya'ya kadar, o kuşağın hepsinin de sınır boyunda yaşadığını... Tampon bölge yapma anlayışı nereden geliyor aklınıza? Tabii, bu tampon bölgede yaşayanların hepsinin Kürt nüfusu olduğunu ve Cebel El Ekrad -Suriye'de meşhurdur- Kürt dağlarına kadar üs kurmayı düşünüyorsanız, bu doğru bir dış politika değil arkadaş. Bu, Muhteşem Yüzyıl'da sultandan sonra Pargalı gibi alırsınız orduları, gidersiniz Suriye'ye, al sana dış politika. Şu an uygulanan dış politika bu. Pargalı gibi gider fethedersiniz, gelirsiniz "Fethedilmiştir." dersiniz. Öyle tampon mampon bölgelerle uğraşmayın. Bu da filmlerde olur, gerçek hayatta olmaz arkadaşlarım.

Yine, Beşar Esad yönetimi ile AKP yönetiminin müthiş benzerlikleri var: Onlar da Kürt kimliğini, dilini inkâr ediyor, AK PARTİ de ediyor; onlar da köy isimlerini yasakladı, AK PARTİ de ısrar ediyor; onlar muhalife göz açtırmıyor, AK PARTİ de açtırmıyor; onlar da Kürtlere, Kürt halkına düşman, burada da aynı düşmanlık yapılıyor ve Araplaştırma politikası, asimilasyon aynen devam ediyor.

Şimdi, bütün bunlardan sonra, Dışişleri Bakanının şu veciz iki sözüne değinerek bitirmek istiyorum. Bu, aslında dış politikanın temel felsefesidir. Diyor ki: "Orta Doğu'dan çıkışımızın 100'üncü yılı. 1911-1923 arasında nereleri kaybetmişsek, hangi topraklardan çekilmişsek 2011-2023 arasında, -yani 100'üncü yılda- o topraklarda tekrar kardeşlerimizle buluşacağız. Bu, zorunlu tarihtir bir görevdir." Buyurun Sayın Dışişleri Bakanı, bu konuşmanızı Kayseri'de yapılan bir toplantıdan aldık. Giderseniz, sınır ötesine savaş açarsanız biz arkanızda yokuz, kendi başınıza gidin, bize güvenerek öne atılmayın; açıkça söylüyoruz burada.

Yine, Konya İl Kongresi'ndeki şu sözleriniz dehşet vericidir, felsefi açıdan dehşet vericidir, siyaset anlamında dış politika evrilmesi açısından: "AK PARTİ siyasi şartlarda çıkmış konjonktürel bir hareket değil, aziz milletimizin tarihtir yürüyüşünde küresel bir gücün doğuşunu, yeni bir nizamı âlem davasının misyonunu işaret eder." Ee, breh breh breh! Fethem mi çıktınız ya, ne bu? Dünyayı... Gidin Viyana kapılarına kardeşim, Muhteşem Süleyman dayanmıştı. Aha Viyana kapıları orada, Tuna Nehri orada; aha işte Fas, Tunus, Cezayir... Arap Baharı'nın şahlandığı, halkların ayağa kalktığı, eşitlik ve özgürlük idealiyle başkaldırı hakkını kullandığı bir süreç ama fetih ruhuyla dünyaları fethedeceksiniz. Türkiye'nin dış politikası bu ırkçı faşist anlayışın, nasyonalist anlayışın İkinci Dünya Harbinde Nürnberg mahkemelerinde "savaş suçlusu" olarak yargılandığını bilmeniz gerekir. Tarihten, yakın tarihten hiç mi ders almadınız? Çoğunuzun yaşı itibarıyla AK PARTİ'liler o süreci gördüler.

Ben, daha fazlasına girmeyeceğim ama Sünni İslam Sentezi teziniz felakettir, ayrımcılıktır, ırkçılıktır; "Radikal dinciliktir." demiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurunuz.

HASİP KAPLAN (Devamla) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sünni İslam tezleri üzerinde dış politikayı geliştirirseniz, Antakya'daki kardeşimi, Nusayri kardeşlerimi de karşınıza alırsınız; bırakın Suriye'deki kardeşlerimi, Türkiye'deki Alevileri de alırsınız, Kerkük'teki Türk ve Kürtmen kardeşlerinizi de alırsınız. Siz ki "Bin yıldır tarihte beraber yaşadık." diyorsunuz ama o tarihten hiçbir şey anlamamışsınız demek. Sünni İslam tezleri üzerine ulusal politikanızı ırkçı bir şekilde kurabilirsiniz ama dış politika asla. Bu yanlıştır, bu tehliktir, bu maceradır, bu bataklığa sürüklenmedir.

Eğer Türkiye'ye bir kötülük yapmak istiyorsanız, on yılda bir bu kötülükte bir savaşa sokarsınız, ya Suriye'de ya Irak'ta ya İran'da bir ülkeyle çarpıştırırsınız, elli sene kendine gelemez. Tutar, Amerikan silahları için buradan vergi üstüne vergi koyar vatandaştan alırsınız. Böyle bir dış politikaya verecek tek oyumuz yok arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASİP KAPLAN (Devamla) – Çok açık söylüyoruz, böyle bir dış politikayı onaylamıyoruz ve karşı olduğumuzu ifade ediyoruz. Karşı oy kullanacağımızı açıkça ifade ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından "Evet, evet..." sesleri)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kaplan.

HASİP KAPLAN (Devamla) – Karşı değil yani gensoru lehinde oy kullanacağımızı bilmenizi istiyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu.

Buyurun Sayın Çavuşoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin, Dışişleri Bakanımız Sayın Ahmet Davutoğlu aleyhine vermiş olduğu gensoru önergesi hakkında AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Değerli arkadaşlar, gensorunun içeriğine baktığımız zaman, gerçekten acemice hazırlanmış, suçlamalara baktığımız zaman da gerçeklerle hiçbir zaman örtüşmeyen, dolayısıyla, Türkiye'nin gerçeklerinden ve dünya gerçeklerinden uzak iddialar ve suçlamalar olduğunu açıkça görüyoruz. Dolayısıyla, bu gensoru önergesine katılmamız mümkün değildir.

Değerli arkadaşlar, her şeyden önce, Türk dış politikasındaki değişimi iyi görmek lazım, gözlemlemek lazım. Tabii ki muhalefetle bu konuda vizyon farkımız olabilir, düşünce farkımız olabilir ve elbette uygulama farkımız da olacaktır ama nasıl bu Türk dış politikasındaki son on yıldaki değişiklikleri görmezden gelebiliriz?

Aslında değişiklik sadece Türk dış politikasında olmamıştır; bugün, son yirmi yıldır dünyada radikal değişim vardır ve Türkiye'nin merkezinde oturduğu bu bölgede son yıllarda ciddi değişiklikler vardır. Bu değişikliklere ayak uyduranlar ayakta kalmıştır ama bu değişimi görmeyenler, politikalarını yenilemeyenler, ülkelerini güçlendirmeyenler, tedbir alamayanlar da çökmüş gitmiştir.

Bakınız, iki tane örnek vereceğim: Bugün Avrupa Birliği krizle boğuşuyor. Sadece ekonomik krizle boğuşmuyor Avrupa Birliği; bugün Avrupa Birliği, derinlemesine entegrasyonu başaramamıştır. Aynı şekilde, bugün Avrupa Birliği genişleme politikasında da büyük sapmalar yaşamıştır, ne yapacağını bilmeyen bir birliktir. Neden? Çünkü Avrupa Birliği kurumsal olarak bu değişimi görememiştir, tedbirlerini alamamıştır ve bu tedbirleri alacak bir liderliğe de sahip değildir maalesef.

Aynı şekilde, bugün komşu bölgelerdeki ülkelere baktığımız zaman, Arap Baharı'yla beraber, bugüne kadar halkların demokratik isteklerini görmezden gelen, değişime uyum sağlayamayan rejimlerin nasıl tek tek yıkılıp gittiğini hep beraber görüyoruz ama Türkiye, çok şükür bu değişimi görmüştür, bu analizi yapmıştır. AK PARTİ iktidarıyla, Başbakanımızın liderliğinde Türkiye bu değişimi görmüştür ve tedbirlerini almıştır. O nedenle, Türkiye bugün dünyanın en çok büyüyen ekonomilerinden bir tanesidir.

Diğer taraftan değerli arkadaşlar, Türkiye demokratikleşme konusunda, hukuk devleti olma yönünde ve de sosyal yapısını güçlendirmeye yönünde en büyük adımları atan ülkelere bir tanesidir. Ve Türkiye, bir taraftan güçlü ekonomisi ve sosyal yapısıyla, diğer taraftan da dış politikasını bu yönde güçlendirerek yönlendirmesiyle beraber çok etkili bir ülke olmaya başlamıştır ve Türkiye, özellikle bu gücünü ikili ülkelerle ilişkilerini geliştirmede, güçlendirmede son derece etkili bir şekilde kullanmıştır. Bugün Türkiye, ikili ilişkilerine baktığımız zaman, altmıştan fazla ülkeyle vizeleri kaldırmıştır ve bu ülkelere ekonomik ilişkilerinin nasıl güçlendiğini hep beraber görüyoruz, rakamlar söylüyor bunu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hangi ülkeler?

MEVLÜT ÇAVUŞOğLU (Devamla) – Aynı şekilde Türkiye, bugün sadece komşu ülkelerle olan dış ticaretini de ne kadar geliştirdiğini görüyoruz. 2002 yılında komşularla olan ticaretimiz toplam dış ticaret hacmimizin sadece yüzde 8'iydi, bugün ise yüzde 32'ye çıkmıştır, rakamlar söylüyor bunu. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, tabii ki Türkiye ikili ilişkileri güçlendirirken bu güçlü yapısıyla, bir taraftan demokrasinin güçlenmesi ve de ekonomisinin güçlenmesi, aktif, proaktif dış politikasıyla beraber uluslararası örgütlerde de saygın ve etkili bir ülke olmaya başlamıştır.

Bugün değerli arkadaşlar, baktığımız zaman, Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecini bugün eleştirebiliriz, Avrupa Birliğinin tutumunu da eleştirebiliriz. Peki, elli yıldır Avrupa Birliğinin kapısında bekleyen bir ülke 2004 yılında Türkiye Avrupa Birliğinden müzakere tarihi almamış mıdır ve 2005 yılında müzakereler başlamamış mıdır? Bugün müzakerelerin yavaş gitmesinin sebebi değerli arkadaşlar maalesef hepimiz biliyoruz ama söyleyemiyoruz. Kıbrıs sebebiyle değil midir? Kıbrıs konusunda ve diğer konularda dik duruşumuzdan dolayı Avrupa Birliği -Merkel gibi, yine seçimi kaybeden Sarkozy gibi- ülkelerinin ve liderlerinin tutumundan dolayı bu ilişkilerde bir gerileme olmuştur, yoksa bizim tutumumuzdan veya bizim kararlılığımızdan bir geri adım olarak değildir. Biz bu sürece inanıyoruz.

Diğer taraftan değerli arkadaşlar, siz diyorsunuz ki: "Türkiye'nin itibarı zayıfladı." Peki, 2009 yılında, 2009 ve 2010 yılı için, Türkiye kırk yedi yıl sonra Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine kaç oyla seçildi? 152 oyla. Dünyadaki üye ülkelerin 152'sinin desteğiyle. Yaklaşık, bu ne demek? Her 10 ülkenin 8'inin desteğiledir. Hani Türkiye'nin itibarı zayıflamıştı? Hani Türkiye sevilmeyen bir ülkeydi? Dolayısıyla bunları söyleyen biraz bilerek ve dikkatli konuşmak lazımdır.

Eskiden NATO'ya sadece asker vermekle övünürdük, "Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra en çok askere sahip olan ülke." diye övünürdük. Ama bugün siyasi kanadında varız, karar mekanizmalarında varız. İlk defa bir Türk NATO'nun Genel Sekreter Yardımcısıdır.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Rasmussen karşılığında...

MEVLÜT ÇAVUŞOğLU (Devamla) - Diğer taraftan, "İslam ülkesiyiz." diyoruz, daha doğrusu "Çoğunluğu Müslüman olan bir ülkeyiz." diyoruz ama eski adı "İslam Konferansı Örgütü", bugün İslam İşbirliği Teşkilatının ilk defa bizim dönemimizde Genel Sekreteri Türk olmuştur ve tekrar seğilmiştir ve kimyasal silahların önlenmesiyle ilgili kurumun başında da yine bir diplomatımız vardır, Büyükelçimiz Üzümcü bu teşkilata başkanlık yapmaktadır.

Peki, değerli arkadaşlar, bugün, iki yıl başkanlığını yapmaktan onur duyduğum Avrupa Konseyinde 2004 yılına kadar Türkiye nasıl bir ülkeydi? Denetime tabi tutulan, demokrasisinde, insan haklarında eksikliği olduğu için ikinci sınıf muamele gören bir ülkeydi. Ama bu Meclisin -Cumhuriyet Halk Partisiyle beraber çıkardık o yasaları- ve Hükümetimizin reformları ve başarılı politikaları sayesinde 2004 Haziran ayında Türkiye denetimden çıkmıştır ve tarihinde, altmış üç yıllık tarihinde ilk defa bir Türk, ilk defa bir Müslüman bu kurumun başkanlığını yapmıştır.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Beş senedir adamlar içeride, suçsuz. Hangi adaletten bahsediyorsun?

MEVLÜT ÇAVUŞOğLU (Devamla) – Diğer taraftan, yine aynı dönemde Türkiye Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin başkanlığını yürütmüştür ve başkanlığını da Sayın Bakanımız Sayın Davutoğlu başarılı bir şekilde yürütmüştür ve altı aylık kısa bir sürede Sayın Bakanımız başarılı çalışmaları sayesinde Avrupa Konseyinin, başta Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi olmak üzere reformuna büyük katkı sağlamıştır. Yine, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Başkanı olarak Tunus, Bosna-Hersek gibi birçoğ ülkeye, yardıma ihtiyacı olan ülkelere büyük destek vermiştir.

Yine, değerli arkadaşlar, Avrupa'da artan ırkçılığa karşı mücadele için Sayın Bakanımızın önerisiyle Akil Adamlar Grubu oluşturulmuştur ve onların hazırladığı rapor, "21'inci Yüzyılda Avrupa'da Birlikte Yaşam" adlı rapor, bugün, Avrupa Konseyinin kampanyası hâline gelmiştir. Dolayısıyla kalıcı izler bırakmıştır ve aynı şekilde Türkiye'nin dönem başkanlığında kadına yönelik şiddetin ya da kadınların şiddetten korunması ve aile içi şiddetin önlenmesiyle ilgili konvansiyon yani İstanbul Konvansiyonu hazırlanmıştır, ilk imza atan ülke Türkiye olmuştur ve ilk onaylayan ülke de yine sizin desteklerinizle Türkiye olmuştur değerli arkadaşlar. Dolayısıyla bugün baktığımız zaman Türkiye'nin üye olduğu tüm uluslararası örgütlerde ne kadar etkili olduğunu hep beraber görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye eskiden yardıma muhtaç ülkeydi, ekonomik krizler yaşardı ve de IMF kapısında beklerdi ama çok şükür bugün artık Türkiye yardım alan bir ülke değildir. Türkiye yardım eden bir ülkedir, yardım veren, donör bir ülkedir. Geçtiğimiz yılda Türkiye yılda 1,5 milyar dolarlık yardım yapmıştır. Bir yandan nakdî yardımlar Somali gibi birçoğ ülkeye, diğer taraftan TİKA aracılığıyla dünyanın her yerinde okullar yapıyor, hastaneler yapıyor, köylere suları getiriyor, kardeş ülkelerimize yardım ediyor. Dolayısıyla Türkiye'nin hangi noktada nereye geldiğini çok iyi görmemiz lazımdır, analiz etmemiz lazımdır.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Türkiye'de eksi 20 derecede çadırdı yaşıyor insanlar.

MEVLÜT ÇAVUŞOğLU (Devamla) - Diğer taraftan, Türkiye artık IMF kapısında beklemiyor. IMF'ye olan 23,5 milyarlık borcunu da ödeyerek 1,7 milyara düşürmüştür. Önümüzdeki yılın nisan ayında inşallah bu borcu da kapatacağız.

ALİ UZUNIRMAK (Aydın) – Başka borçlar ne oldu?

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, elbette bu politikaları yürütürken yurt dışındaki soydaşlarımızı, vatandaşlarımızı, akraba topluluklarımızı ve kardeşlerimizi de ihmal etmedik. Bugüne kadar adına “Türk” denilmeyen Ahıska Türklerini gittik, bulduk ve Gürcistan’a döndürmek için yasayı çıkardık, şimdi gerekli çalışmaları yapıyoruz.

ALİ UZUNIRMAK (Aydın) – Sen bilmiyorsan Ahıska Türklerini millet bilmiyor muydu Mevlüt Bey? Ne kadar ayıp bir şey.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Yine, sürgüne giden Kırım Tatarlarının yanında biz olduk, kimse olmadı bizden önce bugüne kadar. Ve dönmüşler daha önceki dönemde değerli arkadaşlar, dönmüş ama evi yok, barkı yok, okulu yok ve camisi yok. Bunların hepsini biz yaptık ve yapıyoruz değerli arkadaşlar.

Gagavuz Türklerinin yanındayız. Balkanlar’da Osmanlı’nın yerleştiği o Türk kardeşlerimizin yanındayız, Müslüman kardeşlerimizin yanındayız. Hepsinin yanındayız.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Gagavuzlar Müslüman değildir.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bugün yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza ilk defa bizim dönemimizde oy hakkı veriliyor. Yüksek Seçim Kurulu bundan önceki seçimde maalesef bunu iptal etti ama hep beraber gerekli tedbirler alarak, ilave yasaları çıkararak bu işi de hep birlikte çözmüş oluyoruz.

Şunu söylemek isterim değerli arkadaşlar: Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız artık taşıdıkları pasaportla, ülkesiyle, değeri artan Türk lirasıyla ve Başbakanıyla gurur duyuyor, övünüyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve bu aktif dış politikayı yürüten Değerli Bakanıyla da her zaman gurur duyuyor, takdir ediyor. Bunu da görmemiz gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, şimdi suçlamalara baktığımız zaman: Neymiş efendim, Türkiye Amerika’nın emrine girmiş. Yani bugün Türkiye’nin, başından beri, kurulduğu günden bu yana Amerika’yla stratejik ortaklık yapmasının neresinde yanlış var? Yanlışlık yok. Bugün, Obama’yla beraber model ortaklığa geçmek doğru mudur? Doğrudur. Amerika’nın, bugün, Türkiye gibi bir ülke ile iş birliği yapmak çalışması, aslında Türkiye’nin gücünün göstergesidir ama sizin söylediğiniz gibi, Türkiye, bugün Amerika’nın her istediğine “evet” dememektedir. Bakın “Suriye, Suriye” diyorsunuz. 2003 yılında biz Suriye’yle ilişkileri geliştirmek için adımlar attığımızda bu işe karşı çıkan kimdi? İsrail ve Amerika idi. O zaman da İsrail ve Amerika bizim müttefikimizdi ama biz, onların karşı çıkmasına rağmen bu adımları attık ve Suriye’yle olan ilişkilerimizi güçlendirdik. Aynı şekilde İran’la nükleer silahların önlenmesiyle ilgili mutabakat sağlandıktan sonra Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde İran’a karşı yaptırımların aleyhine, Amerika istemesine rağmen, tam tersi oyu kim kullandı? Türkiye ve Brezilya. O yüzden Türkiye’ye bu tür gereksiz yakıştırmalarda lütfen bulunmayalım ve Türkiye’nin Amerika’yla olan ilişkilerinin, dostluğunun güçlenmesini de hep beraber desteklememiz gerekiyor.

Şimdi, biz İran’la tabii ki nükleer silah ve diğer konularda iyi komşumuz, objektif davranıyoruz, taraflı davranmıyoruz ama İran’ın, biz bugün Irak’taki politikasıyla, bugün Suriye’de izlediği politika, bugün Bahreyn’de izlemeye çalıştığı politikayla örtüşmek zorunda mıyız? Tam tersi, kabul etmediğimiz politikalara da tabii ki karşı çıkacağız, tabii ki İran’la ilgili ilişkilerimizi karşılıklı çıkar çerçevesinde güdeceğiz ama her şeye rağmen yine İran’ın nükleer silah konusunda, İstanbul’da, Türkiye’de müzakereleri yapmak istemesi de Türkiye’ye olan, Türkiye’nin tarafsızlığına olan güvenin bir göstergesidir değerli arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, şimdi, İsrail’le ilişkilerin zayıfladığını, kötülediğini söylüyorsunuz. Peki, İsrail de bizim müttefikimizdi. Peki, İsrail’le iyi ilişkiler kurma anlamında biz Gazze’de olan katliama göz mü yumacaktık?

ALİ SERİNDAĞ (Gaziantep) – Göz yummadınız da ne yaptınız?

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Özür diletseydiniz o zaman!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Peki, biz, yine vatandaşlarımızın katledildiği Mavi Marmara saldırısına göz mü yumacaktık değerli arkadaşlarım? Bugün maalesef...

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – O kadar iyi ilişkiniz var, özür diletseydiniz!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, biz elbette İsrail’le ilişkileri düzeltiriz ama şartımız belli: İsrail özür dileyecek. Bunu açık beyan her yerde söylüyoruz ve bu konudaki tutumumuz da aynıdır.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Niye beceremiyorsunuz, onu soruyoruz.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şimdi, Ermenistan meselesine gelince: Eskiden Ermenistan bizi sözde soykırımla suçlardı, biz de “Biz yapmadık, atalar yapmadı.” derdik. İlk defa AK PARTİ döneminde, yine o zaman Cumhuriyet Halk Partisiyle iş birliği yaparak Mecliste aldığımız bir karar neticesinde Türkiye atağa geçmiştir ve Sayın Başbakanımız ilk defa bir komisyon kurma teklifinde bulunmuştur ve de Ermenistan bu tekliften kaçmıştır değerli arkadaşlar.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Onu ilk defa ben söylemişim 2001 yılında.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Sayın Başkanım, sabahtan beri sataşma var, maalesef hiç uyarılmıyorsunuz. Bu son derece saygısız ve seviyesiz bir ortam oluşturuyor. Biz arkadaşları saygı içinde dinledik. Lütfen uyarır mısınız?

BAŞKAN – Siz buyurun, devam ediniz konuşmanıza.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Hiçbiri doğru değil ki!

ALİ UZUNIRMAK (Aydın) – Desteksiz atıyorsun!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan tarafsız yönetiminiz için.

Değerli arkadaşlar, Ermenistan’la bir protokol imzaladık. Bu protokolü Meclisten onayladık mı? Hepimiz aynı çizgideydik. Neydi şartımız? “Ermenistan işgal edilmiş kardeş Azerbaycan’ın topraklarından çekilecek ve Karabağ konusunda çözüm gelecek. Aksi takdirde biz bunu uygulamayacağız.” dedik, “İmzalamayacağız.” dedik, “Meclisten onaylamayacağız.” dedik.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Bir tek kelime yoktu o anlaşmanızda, protokolde tek bir kelime yoktu!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Ve de ikili anlaşmada üçüncü ülkeyle bir madde olmaz ama o gün beş tane dışişleri bakanının yanında, Sayın Dışişleri Bakanımız Davutoğlu’nun ciddi girişimleri ve diplomatik çalışmaları sayesinde Ermenistan bunu kabul etmiştir. Ama ne var ki, daha sonra diasporanın ve içerideki radikallerin baskısıyla Ermenistan bu protokolü onaylamamıştır ve de işgal edilmiş topraklardan çekilmemiştir. Biz de neticesinde bu Ermenistan’la olan protokolü onaylamadık çünkü bunu başından beri ilan etmiştik. Bu süreçte Türkiye’de ve Azerbaycan’da ve başka yerlerde Azerbaycan’la olan ilişkilerimizi bozmaya çalışan girişimler oldu mu? Nifak sokulmaya çalışıldı mı? Evet.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Bayrakları çöpe kim attı?

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Ama sonunda Azerbaycan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev de bu gerçekleri gördü. Kendisine Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Başkanı olarak yaptığım resmî ziyarette yaptığımız görüşmede gerçekleri gördüğünü ve bu süreçte Türkiye’den başka dostunun -Azerbaycan’ın dostunun- ve kardeşinin olmadığını kendisi bana bizzat söylemiştir değerli arkadaşlar.

Şimdi, değerli arkadaşlar, şimdi Irak'la ilgili bizim tutumumuz başından beri belli. Biz başından beri Irak'ın sınırlarını bütünlüğüne inanıyoruz ve bunu söylüyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Amerikalı askerlere dua edin siz, kızlara iyi tecavüz edildi!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Aynı şekilde, biz, Irak'ın, değerli arkadaşlar, kaynaklarının Irak'ta yaşayan tüm etnik gruplar aracılığıyla hiçbir ayırım yapmadan -mezhep ve etnik grup ayırmadan- herkes tarafından kullanılmasını söyledik. Biz Irak'ta istikrar istiyoruz, Irak'ta güven istiyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisinde geçen dönemlerde siyaset yapan arkadaşlar bilir, biz Irak'taki tüm siyasi partileri Arap, Kürt fark etmeden, Sünni, Şii ve Türkmen olmak üzere, Dışişleri Bakanlığımız aracılığıyla Türkiye'ye davet ettik...

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKKEŞ (Ankara) – Türkmen'i en sonda koymayın işte problem oradan çıkıyor, önce Türkmen'i sayın.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – ...hem Cumhuriyet Halk Partisinde hem de AK PARTİ'de nasıl siyaset yapılır, nasıl parti kurulur, nasıl teşkilatlanır, bunları kendisine eşit bir şekilde de hep beraber anlattık değerli arkadaşlar. Dolayısıyla bizim ayırım yapmamız söz konusu olamaz. Ama bugün Irak'taki mezhep politikasına da tabii ki karşı çıkacağız, tabii ki oradaki mezhep politikasını da desteklememiz bizim söz konusu değildir.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – İyad Allavi'yi niye davet ettiniz?

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, suçlamalara bakın, neymiş efendim: Atatürk'ün ortaya koyduğu "yurtta sulh cihanda sulh" vizyonu ters düşüyormuşuz ve de bizim ortaya koyduğumuz Mustafa Kemal Atatürk'ün o büyük vizyonunu tamamlayıcı ya da somut bir örneği ya da bölgesel, spesifik bir örneği olan komşularla bizim sınırlarımızla ilgili politikamızın çöktüğünü söylüyor arkadaşlar. (CHP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlar, bu tamamen gerçek dışıdır. Bakınız, size söyleyeceğim neden gerçek dışıdır. Elbette, bu bir vizyondur, Atatürk'ün de ortaya koyduğu büyük bir vizyondur. Fakat size sormak isterim: Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca yurtta sulh cihanda sulh vizyonunu tam uyguladık mı? Hayır.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Allah, Allah hep aynı hikâye.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Bu ülkede askerî darbeler oldu mu? Yurtta sulh bahsediyoruz, oldu. Bu ülke kendi başbakanını da astı mı? Astı. Bu ülkede etnik ve mezhep çatışmaları yaratılarak millet birbirine kırdırıldı mı değerli arkadaşlar? Kırdırıldı. (CHP sıralarından gürültüler)

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Sivas'ta yaptınız Sivas'ta!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Yine aynı şekilde değerli arkadaşlar, bu ideolojik kamplar, çatışmalar yaratılarak gencecik insanlarımız birbirine katletti mi? Ettirildi.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ömer Dinçer'e anlat, Ömer Dinçer'e...

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Bunlar bahane edilecek değerli arkadaşlar, yapılan darbelerden sonra o gencecik fidanlara yine idam sehpalarında kıyıldı mı değerli arkadaşlar? Kıyıldı. Peki, bu ülkede yine faili meçhul cinayetler olmadı mı? Oldu.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Niye araştırmıyorsunuz?

İBRAHİM BİNİCİ (Şanlıurfa) – Hâlâ oluyor!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Peki, bu, Atatürk'ün ortaya koyduğu vizyonun yanlış olduğu anlamına mı gelir? Hayır.

Dış politikaya bakalım. Türkiye yine bu süreçte Bulgaristan'la haklı olarak savaşın eşiğine geldi mi 89'da? Geldi. Yine, Yunanistan'la sık sık savaşın eşiğine geldi mi? Geldi. Aynı şekilde, teröre destek verdiği için Suriye sınırına asker yığdı mı? Yığdı, haklı olarak yığdı. Değerli arkadaşlar, haklı olarak Kıbrıs'a müdahale ettik mi? Ettik. Dolayısıyla, ideallerle, vizyonlarla arazideki gerçekler her zaman örtüşmez. (CHP sıralarından gürültüler) Önemli olan, bunu siz mi ihlal ediyorsunuz, karşı taraf mı ihlal ediyor değerli arkadaşlar.

Dolayısıyla, bu süreçte de "komşularla sınırlarımızla ilgili politikamızın çöktüğünü" demek, komşulardaki tüm gelişmeleri, tüm yanlışlıkları görmezden gelmek ve onları kabul etmek anlamına gelmez.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Hani, nerede sahi, Piri Reis nerede? Piri Reis'i gören var mı arkadaşlar?

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, başında da söylediğim gibi, bu önerge acemice hazırlanmıştır.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Başkan, duyuyorsunuz değil mi "acemice" diyor.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Eğer kimin imzaladığını bilmesek, kimin hazırladığını bilmesek, inanın, Türkiye'nin dışından, Türkiye'ye kastı olan, taraflı olan birileri tarafından Türkiye'nin gücünü zayıflatmak için hazırlanmış düşünürsünüz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından "Ne alakası var!" sesleri, gürültüler) Evet, aynen öyle.

Neredeyse, biraz daha cüret etseler, bu milletten utanmasalar, bu konularda İsrail'i ve Ermenistan'ı haklı gösterecek bu arkadaşlarımız, sırf Ahmet Davutoğlu'na ve sırf AK PARTİ iktidarına saldırmak için. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – İsrail'den siz toprak niye almıyorsunuz?

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Siz Rumlarla İsraililere toprak verdiniz, toprak!

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla, Türkiye'nin gücünü ve etkinliğini zayıflatmaya yönelik bir girişimdir bu. O sebeple, değerli arkadaşlar, acemice hazırlanmış bu önergeyi desteklememiz mümkün değildir bizim.

Sayın Davutoğlu'nu ben sadece dostum olduğum için desteklemiyorum bu konuda. Sayın Davutoğlu'yla üç yüz yıla yakın atalarımızın dostluğu var. Kendisiyle yine Torosların Yörük bölgelerini paylaştığımız için de kendisini savunmuyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii ki AK PARTİ iktidarının dış politikasını, Başbakanımızın da talimatlarıyla partimizin ve Hükümetimizin hazırladığı politikaları uygulamak için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurunuz.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

...başarılı bir şekilde çalışan, Türkiye'nin itibarı ve etkinliği için gece gündüz çalışan, ülke ülke dolaşan, evinde doğru dürüst yatmayan ve gittiğimiz her yerde kendisinden, adından saygıyla bahsedilen...

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Kim "Deliğe süpürmeyin!" dedi?

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – ...Türkiye'nin dış politika vizyonunda etkili, arazide çalışan Bakanımızı tabii ki destekleyeceğiz ve acemice hazırlanmış, yanlış hazırlanmış ve içeriği doğru olmayan bu önergeye de ret oyu vereceğiz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo!" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çavuşoğlu.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın İnce.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Çavuşoğlu “Acemice hazırlanmış” diyerek defalarca söyledi, açıkça grubumuza hakaret etti. 69’a göre söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Sayın Başkan, burada hakaret yok ki!

VIII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Antalya Milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu'nun CHP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

MUHARREM İNCE (Yalova) – Şimdi, Sayın Çavuşoğlu “Bu, acemice hazırlanmış.” diyor. (AK PARTİ sıralarından “Doğru söylüyor.” sesleri) Yani demek istiyor ki “Bunlar hikâye, bizim daha ne suçlarımız var geride, onları bulamamışlar!” diyor. Sen bunu demek istiyorsun. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, “Yardım alan ülkeden yardım yapan ülkeye geçtik.” diyor. Doğru, Libya'ya çuvalarla para gönderdiniz, sonra iş adamlarının başına ne geldi.

Stratejik derinliğimize parmak atıldı Sayın Bakan.

“Esad”ı bir gecede “Esed” yaptınız.

MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sataşmayla bir ilgisi yok bunların.

MUHARREM İNCE (Devamla) – “Sıfır sorun”, “sıfır komşu”, sıfırcı bakan oldu!

Başbakanın en çılgın projesi Davutoğlu'dur. Sayın Davutoğlu'ndan daha çılgın bir projesi yoktur. (CHP sıralarından alkışlar)

Suriye politikasını mezhebe bağlayanlara sesleniyorum: Onlar Obama'yla aynı mezhepten mi ki Obama'yla aynı politikayı izliyorlar? Onun cevabını verin. (CHP sıralarından alkışlar)

Esad'la bizim arkadaşlarımızın bir kısmının mezhep benzerliği olabilir, bu, politika benzerliği anlamına gelmez. Siz Obama'yla aynı politikaları izliyorsunuz, aynı mezhepten misiniz? O zaman bunun cevabını vereceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Türkiye'de dönen olay şudur: Egemen güçler size dedi ki: “Libya'nın, Mısır'ın, Suriye'nin, Irak'ın, İran'ın bitireceğimiz işini, siz de bize yardımcı olacaksınız.” Siz de “Başüstüne!” dediniz. Ama dediniz ki: “Karşılığında ne alacağız?” Size dediler ki: “Siz de Atatürk'ün cumhuriyetini yıkacaksınız. Laikliği yok edeceksiniz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Türk ordusunu dağıtacaksınız. Üniversitelerini susturacaksınız. Devletin kurumlarını çökerteceksiniz. Cumhuriyetin kurumlarıyla hesaplaşacaksınız.” ve dediniz ki siz de: “İşte, bu çok güzel.”

Egemen güçlerle yaptığınız pazarlık budur. Sayın Çavuşoğlu, bunları doğru anlatın diyorum. Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın İnce.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Aydın.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Efendim, Sayın Konuşmacı özellikle sataşmayı düzeltirken başka bir sataşmada bulundu.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Aydın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yeni sataşmalara mahal vermeyiniz lütfen.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Mücahitler ne hâle gelmiş, haberimiz yokmuş.

2.- Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın, Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli arkadaşlar, burada doğrular ifade edilince birileri bir şekilde bu doğruların arkasından acaba ne çıkarabiliriz, bunun üzerine nasıl gidebiliriz, bir hesabın içerisinde. Ama size şunu söyleyeyim: Burada anlattığınız şeyler çok komik kaçıyor. Bu hesap da hiçbir şekilde işe yaramaz, böyle bir hesabın içine girmeyin. Biz doğrularımızı olduğu gibi ifade ediyoruz ve bütün kamuoyu da biliyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, Türkiye yıllardan beri yapamadığını yapan bir döneme geldi; Türkiye tabuları yıktı, Türkiye Baasçı rejimleri ortadan kaldırdı. Bakın, çok partili seçime geçtikten sonra -size soruyorum, evet- ne zaman milletin desteğiyle tek başınıza iktidar oldunuz? Ne zaman oldunuz? Olamadınız, olamazsınız da.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Boşver, Marmara'yı anlat.

AHMET AYDIN (Devamla) - Bu siyasetle, bu muhalefetle de olmanız mümkün değil.

Bakın, dış politikada, artık, iki büklüm duran başbakanlar yok bu ülkede; dış politikada dünyanın gündemini belirleyen bir Başbakan var...

MUHARREM İNCE (Yalova) – Parmakla gelen Dışişleri Bakanı var mı?

AHMET AYDIN (Devamla) - ...dünyanın gündemini belirleyen ve dünyanın sorunlarının çözümü noktasında da inisiyatif kullanan bir Başbakan var.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Stratejik derinliğimize parmak atıldılar sizin.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Davos'a geri çağırıldılar, Davos'a.

AHMET AYDIN (Devamla) – Artık, bütün dünya, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının belli bir konuyla alakalı olarak ne konuşacağını çok merakla bekliyor çünkü dünyaya yön veren bir Hükümet, dünyaya yön veren bir Başbakan var.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Dünyaya ha!

AHMET AYDIN (Devamla) – Biz, eğer böyle olmasaydı, 151 ülkenin oyuyla Güvenlik Konseyinin geçici üyesi olabilir miydik? Bir taraftan, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanı bir Türk olabilir miydi? Öbür taraftan, İslam Konferansı Örgütü'nün Genel Sekreteri bir Türk olabilir miydi? İlk kez, eğer bu dönemde bunlar oluyorsa, ilk kez Türkiye dünyaya yön veren bir duruma gelmişse, lütfen dış politika konusunda da biraz daha millî olun, dış politika noktasında da Ermenistan'ı, İsrail'i savunmaktan vazgeçin diyorum, teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Aydın.

Sayın milletvekilleri, lütfen biraz sessiz olalım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ama Marmara'yı öğrenmek istiyoruz. Marmara'yı öğrenmek istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Lütfen... Lütfen...

VII.- GENSORU (Devam)

A) Ön Görüşmeler (Devam)

1.- Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan, Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, izlemekte olduğu dış politikanın gerçeklerden uzak olduğu, ülke güvenliği ve çıkarlarına zarar verdiği iddiasıyla Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/12) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi, Hükümet adına Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Buyurun Sayın Bakan!

BAŞKAN - Buyurunuz Sayın Davutoğlu.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP Grubu tarafından aleyhimde verilen gensoru vesilesiyle huzurlarınızda bulunuyorum. Bu vesileyle dış politika vizyonumuzu tekrar sizlerle paylaşmaktan da büyük bir mutluluk duyacağım.

Her şeyden önce, Sayın Korutürk'e ve Sayın Türkeş'e gerek şahsiyetim gerek akademik çalışmalarım dolayısıyla vurguladıkları olumlu sözler için, takdirler için teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, Arap Baharı ortaya çıkana kadar...

MUHARREM VARLI (Adana) – Arap zemherisi!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - ...takip ettiğimiz dış politikayla ilgili söylemiş oldukları övgülü sözler dolayısıyla da teşekkür ediyorum. En azından, bunun takdir edilmiş olmasını bu dış politika vizyonunun genel esaslarının da takdir gördüğünün bir işareti olarak değerlendiriyorum.

Şu soruyu sordular ve şu iddiada bulundular: "Vicdanınız rahat mı ya da kendi içinizde bir değerlendirme yapıyor musunuz?" Evet, biz her gün, sabah kalktığımızda, gece yatmadan önce mutlaka bir muhasebe yaparız. Bu makamların, bu mevkilerin hiçbirisi kalıcı değil. Önemli olan, geleceğe nasıl bir miras bıraktığımız, nasıl bir ülkeyi gelecek nesillere tevdi ettiğimiz. O açıdan, ben de şahsen her gün yaptığım ve her gün, bulunduğum mevkiye anlam katmak üzere yaptığım bu muhasebeyi sizlerle bugün paylaşmak istiyorum. Bu fırsatı verdiği için gensoru sahiplerine de teşekkür ediyorum çünkü bu Meclis böyle bir muhasebe makamıdır ve bizim de takip ettiğimiz politikalar dolayısıyla Allah, millet ve yüce Meclis dışında hesap vermek durumunda olduğumuz bir yer yoktur.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Allah'tan korkun. Elinize Müslüman kanı bulaştı.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - Şimdi, bakın, son derece medeni bir şekilde... (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTUN ÇIRAY (İzmir) - Elinize Müslüman kanı bulaştı, Allah'ın adını ağızınıza almayın.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Sayın milletvekili arkadaşım, bir dakika...

Son derece medeni bir şekilde Sayın Türkeş ve Sayın Korutürk'ün konuşmaları, Sayın Kaplan'ın konuşmaları da son derece medeni bir şekilde seyretti.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ama onlar medeni konuştu.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - Lütfen... Ben de kimseye hakaret etmiyorum. Lütfen...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – İstismar etmeyin. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

AHMET YENİ (Samsun) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen... Burada bulunan bütün milletvekillerinin konuşmacıyı nasıl dinleyeceğini bilecek kadar olgun olduklarını düşünüyorum.

Siz devam ediniz lütfen.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Konuşmacı tahrik eder bir şekilde konuşmamalı, istismar etmemeli.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Şimdi, benim için dış politika misyonunun, Dışişleri Bakanlığı görevinin dört ana hedefi var: Birincisi, Türkiye'nin uluslararası sistem ve düzendeki rolünü güçlendirmek, uluslararası alandaki itibarını, görünürlüğünü ve etkinliğini artırmak. Bu misyonun en açık göstergesi, son yıllarda Dışişleri Bakanlığımızın yapısındaki ve temsil gücündeki artıştan kendisini gösterir. Bakınız, bazı istatistikler vereceğim: 2002 yılında toplam 163 dış temsilciliğimiz vardı, şu anda 202...

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Ne fark eder?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - ...önümüzdeki dönemde açacak olacaklarımızla 219'a ve kademeli bir şekilde 231'e çıkacağız bir iki yıl içinde. Büyükelçilik sayımız 93'ten 120'ye çıktı, önümüzdeki dönemde 130'a çıkacak. Her gün ben bu muhasebe için... (CHP sıralarında gürültüler) Lütfen...

Şu anda bu artış dolayısıyla cumhuriyet tarihinde, son iki yılda, cumhuriyet tarihindeki...

SİNAN OĞAN (İğdir) - Sayın Bakan, kaç Arapça biliyor?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - ...toplam dış temsilciliğimizi yüzde 25 artırdık ve dünyada ilk on ülke arasına girdik. Yani 2023 hedefimiz bağlamında Dışişleri Bakanlığımızın dış temsilciliği sayısı bu hedeflere ulaşmış görünüyor.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Ne işe yaradı?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - 231'e ulaştığımızda ise dünyada en fazla dış temsilciliğe sahip ilk beş ülke arasına gireceğiz, birkaç sene içinde. Bu, Türkiye'nin her yerde mevcudiyetinin bir göstergesidir. Ben her sabah kalktığımda, her ofisime girdiğimde önümde birkaç harita olur. Bir, dış temsilciliklerimizin haritası; bir, vize muafiyeti uygulamaya başladığımız ülkelerin haritası. Sadece bir örnek vereceğim bu muhasebeyi nasıl yaptığımızın göstergesi olarak, bir kitadan sadece: Şu, dış temsilcilik bağlamında 2002'deki Afrika'daki durumumuz, sadece 12 büyükelçiliğimiz var 87 yılda; şu ise 2012 yılındaki dış temsilciliğimiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHARREM İNCE (Yalova) – Oranın hangi kıta olduğunu biliyorsunuz değil mi?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - Şunu yüce Meclisimize söylüyorum: Muhasebe bu. Şunu yüce Meclisimize söylüyorum, yüce Meclisimizin nezdinde bütün milletimize söylüyorum: Dışişleri Bakanı olarak dünyanın her bir ülkesinde -ölçeği, nüfusu ne olursa olsun- şanlı bayrağımız dalgalanıncaya kadar bu misyonu yürüteceğiz, her bir ülkesinde. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Geçtiğimiz günlerde, Burma'da büyükelçilik açtık. Burma Büyükelçimiz, gitmeden önce talimatımı sordu, dedim ki: "Tek bir talebim var, gidiniz, Birinci Dünya Savaşı'nda İngilizlerin esir alarak götürdüğü ve Arakan'da şehit düşmüş olan şehitlerimizin mezarını ziyaret ediniz ve onlardan izin alınız, destur alınız ve deyiniz ki 'Biz buradayız, buraya, sizin uğruna şehit düştüğünüz bayrağı getirdik ve ebediyete kadar burada dalgalandıracağız.'" (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Benim her gün sabah yaptığım muhasebe bu: Nerede bir vatandaşımız varsa orada bulunmak, nerede bizim bayrağımız dalgalanması gerekiyorsa orada dalgalandırmak.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Kıbrıs'taki şehitler için ne diyorsunuz?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - Yine, her gün sabah kalktığımda "Acaba nerede eksik temsil ediyoruz?" diye hesap ediyoruz, Sayın Başbakanımızla muhasebeler yapıyoruz.

Bakınız, daha önce NATO'da, Avrupa Konseyinde, İslam İşbirliği Teşkilatında üyeydik ama temsilimiz çok düşüktü. Şimdi NATO Genel Sekreter Yardımcısı bir Türk, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanlığını bir Türk milletvekili arkadaşımız üstlendi, Sayın Çavuşoğlu, teşekkür ediyorum.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Rasmussen'i Genel Sekreter yaptınız, karşılığında onu aldınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - İslam İşbirliği Teşkilatının Genel Sekreteri bir Türk. Bakınız, Sayın Türkeş'e çok teşekkür ediyorum Orta Asya hassasiyeti dolayısıyla ama yirmi yıl içinde Orta Asya'da bir Türk Dünyası Konseyi kurulmamıştı üye ülkeler adına. Türkiye Cumhuriyeti devleti Türk Dünyası Konseyini kurdu, merkezi İstanbul'da, Genel Sekreteri de bir büyükelçimiz, Halil Akıncı. Türk Dünyası Konseyi, bundan sonra Orta Asya politikamızın da mihverini oluşturacak.

Afrika Birliği üç stratejik üye kabul etti, biri Çin, biri Hindistan, üçüncüsü de Türkiye. Afrika Birliğiyle stratejik ortak durumundayız. Körfez İşbirliği Konseyiyle stratejik üyeliğimiz var. Arap Ligi'nde gözlemciyiz. Karayiplerden Pasifik'e kadar, ASEAN, CARICOM, MERCOSUR başta olmak üzere bütün uluslararası örgütlerde ya gözlemci ya stratejik ortağız.

Şimdi bir müjde daha veriyorum: Şu anda, bizim dış politikamız tenkit edilirken, Pekin'de, Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütüne diyalog ortağı olarak kabul edilmesi onaylanıyor, şu saatlerde. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve böylece dünyanın her yerinde, hani "eksen kayması" derler... "Şanghay İşbirliği Örgütünün Asya yapılanması içinde niye biz temsil edilmiyoruz?" diye sorular sorulurdu, orada olduk. Şu anda bizim temsil edilmediğimiz bölgesel ve uluslararası hiçbir örgüt kalmadı neredeyse, kalanları da kısa zamanda takviye edeceğiz.

DIŞİŞLERİ Bakanı olarak ikinci misyonum, vatandaşlarımızın dünyadaki her yerdeki güvenliğini, hareket serbestiyetini sağlamak üzere tedbir almaktı ve nitekim, bakınız, altmışı aşkın ülkeyle vize kaldırdık.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Hangi ülkeler onlar, hangi ülkeler?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Çünkü bizim doğal gaz kaynaklarımız yok, bizim büyük petrol kaynaklarımız da yok; tek sermayemiz insanımız. O insanımızın önündeki bütün duvarları yıkacağız biz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Vardı, vardı; Rumlara verdiniz, Rumlara!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Afrika'nın güneyinden Rusya'ya kadar... "Hangi ülkeler?" diye soruyorsun, Rusya. Rusya'yla sadece vizeleri kaldırmamız Türk-Rus ilişkilerinde bir devrimdir. Bunu gidiniz, Rusya'da çalışan işçilerimize, müteahhitlerimize, firmalarımıza sorunuz. Avrupa Birliğiyle de vizeleri kaldıracacağız, bundan emin olun. Sert müzakereler yürütüyoruz, yürütmeye devam edeceğiz. Onlara söylediğimiz şudur: "Vize muafiyeti bizim hakkımız, Geri Kabul Anlaşması ancak vize muafiyetiyle birlikte devreye girer." Bugünlerde bu konuda da derinlemesine müzakereler yürütüyoruz.

Yine, Dışişleri Bakanlığı olarak görevimiz, vatandaşların bulunduğu yerdeki güvenliğini temin etmek. Bakınız, Kırgızistan'da iç savaş çıktı, oraya inip vatandaşlarını ilk tahliye eden ülke Türkiye oldu. Libya'da, Tunus'ta, Mısır'da vatandaşlarımızı tahliye ettik. Libya tahliyesi başlı başına bir efsanedir. Bütün kurumlarımızın katkılarıyla, Genelkurmay Başkanlığımız, Ulaştırma Bakanlığımız, AFAD, bütün kurumlar Türkiye Cumhuriyeti devletinin gücünü gösterdi. Bir haftada 25 bin vatandaşımız burnu bile kanamadan ailelerine kavuşturuldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 63 ülkeden 10 bin vatandaş da kavuşturuldu.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – 2 milyar dolar orada...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Bir toplantıda Ruanda Dışişleri Bakanı geldi ve şunu söyledi: "Biz orada okuyan öğrencilerimizi nasıl çıkaracağız?" derken bir baktık ki Türk kardeşlerimiz öğrencilerimizi uçağa koymuşlar, Ruanda'ya indiler. O zaman Türkiye Cumhuriyeti devletinin gücünü fark ettik ve o zaman Türkiye Cumhuriyeti devletinin ırk, dil, din ayrımı gözetmeden herkese nasıl şefkatle yaklaştığını fark ettik." (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Libya'daki Türk şirketlerine el kondu, ne yaptınız?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Bakınız, Afganistan'da altı ay rehin tutulduktan sonra kurtardığımız Devrim kardeşimizden, Venezuela'daki, Darfur'daki, Irak'ta kaçırılan vatandaşlarımızı tek tek hangi çilelerle kurtardığımızı o vatandaşlarımızın aileleri bilir. Her büyükelçi konferansında onları ağırlarım. En büyük mutluluk kaynağımız da o vatandaşlarımızın ailelerine kurtuldukları haberini vermek. Bundan sonra da Dışişleri Bakanlığı olarak, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti olarak nerede bir vatandaşımız varsa kudret elimiz orada olmaya devam edecek.

Dış politikası misyonumuzun üçüncü muhasebe yapılması gereken performans değerlendirmesi, Türkiye'nin küresel düzeyde ulaştığı güçtür. Uluslararası alanda ne kadar güce sahibiz? Bakınız, elli yıl sonra Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde üyelik aldık.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Diğer adaylar kim, diğer adaylar?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – 2009-2010 yıllarında olağanüstü bir performans sergiledik. Diplomatlarımıza, bütün emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Zannediyorlardı ki biz bir yirmi sene sonra tekrar aday oluruz. Hayır, tekrar 2015-2016 için aday olduk çünkü biliyoruz ki orada bulunmayı en fazla hak eden ülke Türkiye Cumhuriyeti devletidir. Birleşmiş Milletlerin bütün sisteminde etkin rolümüzü sürdürüyoruz.

Son olarak, bunu da buradan yüce milletimize bir müjde olarak iletiyorum: Birleşmiş Milletlerin İstanbul'da bir merkezi olacak. Birleşmiş Milletlerin bütün bölgesel ofisleri İstanbul'da toplanacak ve İstanbul, Cenevre gibi, Viyana gibi, Nairobi gibi bir Birleşmiş Milletler şehri olacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Küresel siyasetin, küresel vicdanın merkezi İstanbul'da olacak.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Niye Ankara'yı seçmiyorsunuz?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Bütün dünya ülkelerinin bayrakları da İstanbul'da bu anlamda dalgalanacak.

EMİNE ÜLKER TARHAN (Ankara) – Ankara'yla ne derdiniz var Sayın Bakan?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Yine, Avrupa Birliği katılım müzakerelerini ciddiyetle yürütüyoruz. Avrupa Birliği hedefinden hiç sapmadık, sapmayacağız.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Ankara'yla bir sorunuz mu var?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Birleşmiş Milletler sistemi içinde medeniyetler ittifakıyla küresel kültürel düzene -ki, sosyal adalet adına hepinizin takdir etmesi gereken- En Az Gelişmiş Ülkeler Platformu'nun Başkanlığını da Türkiye yapıyor. Dünyanın en mazlumlarına, en fakirlerine şu anda Başkanlık yapan biziz ve onların mümkün olan en hızlı şekilde gelişmişlik düzeyini artırmak konusunda çaba gösteren de biziz.

Geçmişte IMF'nin nesne ülkesiydik yani borç isteyen. Bu sene, kısa bir süre içinde IMF İcra Direktörleri Kurulunun aktif ülkesi olarak "Kimlere ne borç verilecek?" ona karar veren tarafta olacağız, borç talep eden tarafta değil. İşte küresel gücümüzün etkinliği burada.

Sayın Başbakanımız yakında G-20 Zirvesi'ne katılacak Meksika'da, sonra Birleşmiş Milletlerde Rio Zirvesi'ne, kalkınma zirvesine katılacak. Oralarda da sözü en çok dinlenen, ne söyleyeceği merak edilen ülke Türkiye çünkü küresel ekonomik krizle en doğru şekilde mücadele eden, herkes işsizlikle mücadele ederken istihdamını sürekli artıran ülke de Türkiye. Bunu nasıl yapıyoruz? Bunu bir taraftan uyguladığımız etkin ekonomi politikalarıyla, diğer taraftan da Türkiye'nin pazarını, piyasasını çeşitlendirerek, Türkiye'nin enerji ihtiyacını karşılayacak dış politika uygulayarak yapıyoruz. Ve nihayet bütün Afrika'da bir efsane hâline gelmiş olan sadece Somali örneğini vermek isterim. "Vicdan" dediğiniz zaman işte vicdan burada. Herkesin unutulduğunu zannettiği Somali'ye bir gün iki uçak indi. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı, seçkin sanatkarlarla, iş adamlarıyla, bakanlarıyla, en önemlisi aileleriyle indi ve dünyaya şunu gösterdi: İnsanlığın her biriyle biz ilgiliz. Hiç kimseyi aç ve açıkta bırakmamak üzere insanlık vicdanını harekete geçirdik.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Yalan söylüyorsunuz, insanlar eksi 25 derecede çadırda kaldılar, çadırda.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Bütün Afrika'da bu tartışıldı. Bir Somali toplantısında, bir Somali diaspora toplantısında diaspora lideri şunu söyler: "Bütün ülkeler söz verir, Türkler ise verdiği sözü yapar." (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başbakanımız gittiğinde "Büyükelçilik açacağız." dedik, iki ayda açtık. "Havaalanını rehabilite edip düzenli seferlere başlayacağız." dedik, altı ayda Türk Hava Yolları seferlere başladı. Yirmi yıldan sonra ilk defa Mogadişu, İstanbul üzerinden dünyaya bağlandı. Bütün mazlum halklar, bundan sonra Türkiye üzerinden dünyaya bağlanacaklar. Küresel vicdanın da sesiyiz, küresel ekonominin de.

Dış politika misyonumuzun dördüncü boyutu bölgesel alan, komşu ülkelerden başlamak üzere bölgesel alan. Geliniz bir muhasebe yapalım. Balkanlarda Türkiye-Bosna Hersek-Sırbistan, Türkiye-Bosna Hersek-Hırvatistan üçlü mekanizmalarını kurduk. Bu sene Balkanların 100'üncü yılında Sırbistan'la birlikte, geçmişte en çok sıkıntı yaşadığımız düşünülen ülkelye birlikte, Balkan Savaşı'ndan Balkan Barışına, 100'üncü Yıl Balkan Barışına Projesi'ni başlattık. Gelecek hafta Balkan zirvesine katılmak üzere Belgrad'da olacağız. Bütün düşmanlıkları Balkanlarda kaldıracacağız. Kimseye hasım olma düşüncemiz yok. Ama şunu söylüyoruz: Evet, geçen yüzyıl, yüz yıl önce kimlerle ayrılmışsak -Sayın Kaplan'ın ifadesini tekrar- Balkanlarda, Kafkaslarda, Orta Doğu'da -benim Kayseri'de söylediğim sözü bir daha söylüyorum- kimlerle aramızda duvarlar kurulmuşsa, ister Arap olsun ister Sırp olsun ister Kürt olsun ister Boşnak ister Azeri ister Gürcü, kimlerle konuşmuşsa o duvarları birer birer kaldıracacağız, kardeşlerimizle kucaklaşacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Buyurmadan, buyurgan olmadan, onlara hükmetmeden, onlarla birlikte, el ele yeni bölgesel düzenler kuracağız.

Bakin, bu hafta cuma günü Trabzon'da Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan üçlü toplantısı yapacağız, Dışişleri Bakanları toplantısı. Geçtiğimiz ay Nahçıvan'da Türkiye-İran-Azerbaycan üçlü toplantısı yaptık. Niçin yapıyoruz? Kafkaslara barış gelsin diye. Ermenilerle de, ki bütün engellemelere rağmen Ermenistan'la da Kafkaslardaki genel barışa saygı duydukları sürece ve Azerbaycan topraklarını terk ettikleri vizyonu içinde davrandıkları sürece her türlü ilişkiyi kuracağız. Kimseyle kalıcı düşmanlıklar peşinde değiliz, kalıcı dostluklar peşindeyiz.

Bakiniz, Bosna-Hersek'ten Kırgızistan'a, Somali'den Lübnan'a, Afganistan'dan Filistin'e bütün ulusal uzlaşma çalışmalarının içinde olduk. Bu bir müdahale değildir. Hani, Türkiye "Biz Ankara'da oturalım, dünyada ne olursa olsun karışmayalım." bu anlayışı terk ettik. Ne oldu? Kırgızistan'da iç çatışma yaşandığında -ki özellikle Sayın Türkeş'in detaylarını bildiğini biliyorum- Bişkek'e ilk inen ilk Dışişleri Bakanlığı uçağı benim uçağımdı, onur duyuyorum çünkü oradaki Kırgız ve Özbek kardeşlerimin kaderiyle biz ilgilenmek zorundayız. 10 Ekim 2010'da yapılacak olan genel seçimlerden önce, 1 Ekimde Değerli Cumhurbaşkanı Atambayev'le birlikte Kırgızistan'daki bütün etnik grupları, mezhebî grupları toplayıp büyük ulusal kongreyi, onun eş başkanlığını da yapıp seçimlerin suhuletle geçmesini sağlayan da biziz. Hiçbir zaman Orta Asya'daki kardeşlerimizi de terk etmedik, Orta Doğu'daki, Balkanlardaki kardeşlerimizi de. Ve Dışişleri Bakanlığı süresince belki de en büyük onurla yaptığım hizmetlerden birisi olarak şunu hatırlarım bir ilim adamı, bir akademisyen, bir aydın olarak da: Sayın Cengiz Dağcı'nın "Yurdunu Kaybeden Adam" kitabının, muhteşem klasik kitabın yazarı Sayın Cengiz Dağcı sahipsiz bir şekilde İngiltere'de yad ellere gömülecekken, bir gece içinde onun cenazesini alıp kaybettiği yurduna iade eden, oraya gidip onun cenaze namazına katılan da benim ve bundan da büyük onur duydum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bundan sonra da kim Türkçeye, kim bizimle tarihî bir ilişkimiz olmuşsa, vatandaşımız olmasa dahi tarih taşlarımız olarak ırklarına, etnisitelerine, mezheplerine bakmaksızın sahip çıkacağız. İster Orta Asya'da olsun ister Orta Doğu'da, ister Türkmen olsun ister Arap olsun ister Kürt kardeşimiz, bunu da Sayın Kaplan için söylüyorum... Suriye Devlet Başkanı Sayın Esad'a... 2005 yılından beri her toplantımızın gündemlerinden bir tanesi de "Kürt kimliğine saygı duyun ve vatandaşlık verin." oldu. (CHP sıralarından "Siz saygı duyuyor musunuz? sesi.) Duyuyoruz.

4 Nisan'da geçen sene gittiğimizde tek talebimiz, ilk ve tek talebimiz "Kürt kardeşlerimize kimliklerini verin, vatandaşlık kimliği -vatandaşlık kimlikleri dahi yoktu- verin." dedik ve ilk ve öncelikli talebimiz bu oldu.

İBRAHİM BİNİCİ (Şanlıurfa) – Dilimiz ne olacak Sayın Bakan, dilimiz?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) - Hiçbir zaman ayırım gözetmeksizin bütün tarihdaşlarımızla el ele bu bölgesel politikaları sürdüreceğiz.

Şimdi, bu genel resim içinde yani dış temsili artan, uluslararası etkinliği artan, bölgesel etkinliği artan, vatandaşlarına sahip olma kudreti artan Türkiye Cumhuriyeti devletinin önünde, doğrudur, iki yeni meydan okuma var. Bütün dünyanın önündedir bu meydan okuma, sadece bizim değil. Birisi Avrupa'daki ekonomik kriz, birisi de Orta Doğu'daki büyük siyasi değişim.

Yine sabahleyin kalktığımızda bunu muhasebe ederken şöyle Batı'ya doğru bakıyoruz, Yunanistan'dan, İtalya'dan, İspanya'dan İrlanda'ya kadar bir ekonomik kriz kuşağı var. Güneyimize doğru bakıyoruz, Suriye'den Yemen'e ve Fas'a kadar bir siyasi kriz kuşağı var ve bunun ortasında, bunun da merkezinde bir ülke var ki demokrasisiyle, ekonomik kalkınmasıyla, dış politika aktivitesiyle dünyanın yükselen gücü hâline geliyor.

İşte, o zaman, biz bu krizlerle uğraşırken aynı zamanda şu imkânları da görüyoruz: Avrupa Birliğindeki ekonomik kriz bizim ekonomimizin ne kadar dirençli olduğunu gösterdi. Orta Doğu'daki siyasal kriz ise Türkiye'de demokrasinin nasıl sağlam temellere oturduğunu gösterdi. Geçen sene bütün Orta Doğu halkları seçim talebinde bulunurken Libya'dan

Suriye'ye, Yemen'den Mısır'a kadar, biz 12 Haziran seçimlerini dünyanın takdir ettiği bir performansla gerçekleştirdik. Demokrasimiz sağlamsa, ekonomimiz güçlüyse bu bölgelerde etkin olmaya devam edeceğiz.

Şimdi, sık sık vurgulanan komşu ülkelerle ilişkiler konusuna geliyorum. Bakınız, eğer birisi derse ki: "Bütün komşularımızla sorunluyuz." Kimseyi burada tahkir etmek anlamıyla söylemiyorum ama ya bir coğrafya ya da bir komşularımızın listesini çıkarmak gerekiyor önce, bir coğrafya bilgisi.

Şu anda biz Rusya, Ukrayna, Bulgaristan, Romanya, Azerbaycan, eğer uzak komşu kabul ederseniz Kazakistan'la Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyini yürütüyoruz. Gürcistan'la pasaportları dahi kaldırdık, kimlikle geçiş yapıyoruz.

Problem gibi görünen, şu anda sıkıntılı görülen Suriye'yle, Suriye'nin bu sıkıntılara düşmemesi için elimizden gelen her türlü çabayı gösterdik. Yine vurguladığı için söylüyorum, Suriye'de hiçbir zaman mezhep ve etnik temelli bir politika gütmeyiz, gütmeyiz, bölgede de gütmeyiz. Bölgemizde iki şeyi birden gerçekleştirmek istiyoruz: Bir, bölgede mezhep ya da etnik temelli soğuk savaş çıkarmak isteyenlere karşı etkin bir kriz yönetim politikası takip ediyoruz. İkincisi, bölgemizi tekrar siyasi diyalog, ekonomik karşılıklı etkileşim ve kültürel çoğulculuk etrafında tek bir barış, istikrar ve refah havzası hâline getirmek için de çabalarımızı sürdüreceğiz, vizyonumuz bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu vizyon etrafında, sadece haziran programımızı zikredeceğim ki bütün bu tablo bir bütünlük içinde görülsün. Haziran ayında, iki gün önce Medeniyetler İttifakı Konferansını yaptık, Birleşmiş Milletler Somali Konferansını yaptık, şu anda Dünya Ekonomik Forumu devam ediyor, yarın Küresel Terörizmle Mücadele Forumuna ev sahipliği yapacağız, Karadeniz Ekonomik İşbirliği 20'nci Yıl Zirvesini yapacağız, Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan Üçlü Toplantısını yapacağız, Kâbil'de İstanbul Sürecine, İkinci Afganistan-İstanbul Sürecine Eş Başkanlık yapacağım Afganistanlı muhatabımla birlikte, İstanbul'da Nükleer Zirve Toplantısı yapacağız 16 Haziranda, Sayın Başbakanımız Rio ve G-20 zirvelerine katılacak.

Bir ülkenin bir aylık dış politika gündemi buysa sonucu şudur: Bu ülke artık hasta adam değildir, 90'lı yılların hasta adamı değildir, ayağa kalkmıştır, nekahet dönemini atlattır ve yeni bir dev olarak dünya gündemine ağırlığını koymaktadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kimse bu deviyi tekrar uykuya döndüremeyecek, bundan emin olunuz.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri ve sürekli alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Davutoğlu.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Başkan...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir dakika Sayın İnce, duyamıyorum.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yeni Başbakan belli oldu, hayırlı uğurlu olsun yeni Başbakan!

BAŞKAN – Bir dakika sayın milletvekilleri, talebi duymak istiyorum.

Buyurunuz Sayın İnce.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Başkan, Sayın Grup Başkan Vekili, konuşmasının son cümlesinde, aynen dediği şey: "Ermenistan ve İsrail'i savunmaktan vazgeçtin." diyor. O anda tabii, Sayın Bakanı çağırdığınız için söze girmek istemedim, Sayın Bakanı rahatsız etmek istemedim. Ona cevap vermek istiyorum, çok açık bir sataşma.

BAŞKAN – Yeni sataşmalara mahal vermemek üzere Sayın İnce, lütfen sözünüzü onunla sınırlı olarak cevaplayınız sataşmayı.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Az önce dediniz ama gene sataştı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

VIII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MUHARREM İNCE (Yalova) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz Ermenistan ve İsrail'i savunmadık ama sana size şunu söyleyeyim Sayın Aydın: Bursa'da Azerbaycan bayraklarını kim yasakladı? Ermenistan Cumhurbaşkanıyla maça kim gitti? Bursa'da Azerbaycan bayraklarını kim yasakladı? (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET AYDIN (Adıyaman) – O olmadı, olmadı.

MUHARREM İNCE (Devamla) – İki: Biz "Bu mayınlı arazilerimizi İsraililere veriyorsunuz." dediğimiz zaman...

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Verdik mi?

MUHARREM İNCE (Devamla) – ...Sayın Başbakan çıktı, dedi ki: "Sermaye ırkçılığı yapmayın." Sonra Anayasa Mahkemesinde iptal ettirdik. Peki, İsraili iş adamı Ofer'le gizli gizli o dönemde Sayın Baykal mı görüştü, Sayın Erdoğan mı görüştü?

AHMET YENİ (Samsun) – Onlar bayatladı, geçti.

MUHARREM İNCE (Devamla) – Üç: diğeri, "NATO Genel Sekreter Yardımcısı bir Türk seçildi." dediniz Sayın Bakan, doğru. Üç şart ortaya koştunuz:

1) Müslümanlardan, Hazreti Peygamber'e yapılan hakaret nedeniyle özür dilenecekti.

2) Roj TV kapatılacaktı.

3) NATO Genel Sekreter Yardımcısı bir Türk olacaktı.

Bunun karşılığında NATO Genel Sekreter Yardımcılığında oy kullanacaktık. O 3'ünden 1'i yapıldı, 2'si yapılmadı; özür dilenmedi, Roj TV kapanmadı ama tıpiş tıpiş gittiniz, NATO Genel Sekreteri seçiminde oy kullandınız.

Yine bir başka konu, dış Türklere sürekli ilgilendiğinizi, elimizi onlara uzattığımızı söylediniz. Size bir isim söyleyeceğim, belki unutmusunuzdur, Rabia Kadir, Uygur Türkü, belki bunu da hatırlarsınız diye söylüyorum.

Somali'ye yardım ettiğinizi söylüyorsunuz, doğru, Sayın Başbakan da gitti, yardım etti. Peki, Güney Sudan'da açlık kol geziyor. Orayla niye ilgilenmiyorsunuz? El Beşir'le olan dostluğunuz burada bir sıkıntı doğurması ihtimali mi var? (CHP sıralarından alkışlar)

Son sözüm de şu olsun: Cümleler aynen şöyleydi: "Ben bir akademisyen olarak, bir Bakan olarak, bir aydın olarak..." Kendine "aydın" diyen bir aydını ilk kez gördüm. Hiçbir aydın kendine aydın demez.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın İnce.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Davutoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

19.- Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun, Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin ifadelerine ilişkin açıklaması

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sayın İnce'ye teşekkür ediyorum, izah etme imkânı bulamadığım birkaç hususu da bu vesileyle izah etme imkânı buldum.

Birincisi, NATO Genel Sekreterliğine Rasmussen seçildiğinde üç değil beş şartımız vardı, hepsi yerine geldi birer birer. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Hangisi? Hazreti Muhammed'e yapılan hakaret için özür dilendi mi?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – NATO Genel Sekreteri Yardımcısı bir Türk atandı.

Genelkurmay askerî yıldızlarımızın sayısı artırıldı.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Karikatür krizi...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Rasmussen İstanbul'da Medeniyetler İttifakı'nda yaptığı konuşmada açık bir şekilde İslam dünyasıyla ilişkileri düzeltme iradesini ve bu konuda duyduğu üzüntüyü de açık bir şekilde beyan etti.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Özür... Özür... Geç bunları. Masal...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Roj TV'yle ilgili hukuki süreç tamamlandı ve Roj TV'nin terörle irtibatı kesinleşti ve Roj TV'nin kapatılma süreci de şu anda işliyor.

Biz, bize verilen sözleri takip eder ve sonucunu alırız.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Beş sene oldu, beş. Kimi kandırıyorsunuz?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – İkincisi, Güney Sudan meselesi.

MUHARREM İNCE (Yalova) – AKP Grubunu kandırırsınız. Bizi nasıl kandıracaksınız?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Bakınız, Güney Sudan'da ilk büyükelçilik açan ülkelerden biri biziz. Kuzey Sudan konusunda ne kadar titizsek Güney Sudan konusunda da aynı titizliği gösteriyoruz. İlk büyükelçiliklerden birini biz açtık ve Güney Sudan'da en aktif çalışan büyükelçiliklerden biridir. Kuzey Sudan ile Güney Sudan arasındaki ihtilafların giderilmesi için de taraflar nezdinde devreye giren de biziz. Bunun da bilinmesini isterim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sonuç...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Devamla) – Üçüncüsü, özellikle Uygur Türkleri konusunda ifade ettiğiniz husus...

Bakınız, cumhuriyet tarihi içinde, Urumçî'ye, Kaşgar'a, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı ve ben iki kez olmak üzere son üç yıl içinde dört seyahat gerçekleştirdik ve oradaki soydaşlarımızla da kucaklaştık. Çin'le olan yakın dostluk ilişkimiz sürmekle birlikte Sincan Uygur Özerk Bölgesi'yle de ilişkilerimizi geliştiriyoruz, geliştirmeye devam edeceğiz.

Bütün bu konularda bizi eleştirebilirsiniz ama ne olur, olgulara biraz bakın, olguları tahlil edin, o olgular üzerine eleştiri yapın; yoksa yanıltıcı sonuçlar ortaya çıkabilir. Bizim yaptığımız ve elde ettiğimiz sonuçları eleştirirseniz, o zaman da yanlış bir konuma düşersiniz.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Davutoğlu.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan doğruyu söylemiyor. NATO Genel Sekreterliği Yardımcılığına bir Türk atanmadı. Bir Türk atanamadığı için geçici bir kadro tahsis edildi, birkaç sene sonra da geri alacaklar. Yani lütfen doğruyu söylesin Sayın Bakan.

BAŞKAN – Kayıtlara geçirdik efendim, düzelttiniz.

Buyurunuz Sayın Kaplan, sizin isteğiniz nedir?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Bakan ismimi telaffuz ederek, Suriye'deki Kürtlerle ilgili bir değerlendirme yaptı.

BAŞKAN – Nedir?

HASİP KAPLAN (Şırnak) - Doğru değil, bunu açıklamak istiyorum.

BAŞKAN – Lütfen yeni sataşmalara mahal vermeyiniz, düzeltmenizi yapınız.

Buyurunuz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Diplomatik olacak efendim, hiç merak etmeyin.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Kaplan...

VIII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan'ın, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun şahsına sataşması nedeniyle konuşması

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Değerli arkadaşlar, burada bir gerçeğin altını çiziyorum. Suriye'de tam 16 tane Kürt partisi var ve Suriye Ulusal Konseyi İstanbul'da toplandığı zaman bir tek parti katılmadı. Dikkatinizi çekiyorum. Niye katılmadı? Suriye'deki bütün Kürt partileri... Bakın, hepsini sayıyorum; bunların hepsi PKK'lı değil ki. PYD katılmadı en büyük parti; tamam da 14 parti de katılmadı.

Burada Sayın Bakanın anlaması gereken bir şeyin altını çizmek istiyorum: Suriye Ulusal Konseyi dahi "Biz, Suriye'nin kaderini Türkiye'nin insafına bırakmayız." dedi ve Suriye'deki muhalefet ne dedi döner dönmez, Suriye Ulusal Konseyi Türkiye'den gider gitmez Kürtlerin anayasada tanınması ve bugüne kadar mağduriyetleri için tazminat ödenmesi kararı aldı. Niye baskı kuruyorsunuz Kürt muhalefeti üzerinde? Niye Kürtleri tanımıyorsunuz, örgütlerini tanımıyorsunuz, partilerini tanımıyorsunuz? Suriye'nin yüzde 10'u Kürt, 3 milyon nüfus var. Ne bu Kürt düşmanlığı? Ne bu ırkçılık? Ne bu faşizan yaklaşım? Burada, hata burada arkadaşlar. Nusayri'ye "Nusayri" dersiniz, mezhebinden düşmanlık yapar, Kürt'e de Kürtlüğünden dolayı düşmanlık yaparsınız. Neden? Çünkü, Orta Doğu kuşağında tampon bölge kuracağınız topraklarda Kürtler yaşıyor. Demokratik özerklik ve statü hakları Orta Doğu'da artık kaçınılmaz olmuştur. Başka ülkelerin halklarına, kendi kaderini tayin hakkına karışmayın. Bu dış politika yanlıştır, çıkmaz sokaktır. Biz bunu uyarıyoruz. Kürt düşmanlığı da hiçbir kimseye, partiye ve iktidara ve Türkiye'ye kazandırmaz. Bin yıllık kardeşliği on bin yıllık kardeşlik ve dostluk stratejisiyle örmek en doğru dış politikadır. İşte, Kürt ve Türk kardeşliğini Orta Doğu'da da, Türkiye'de de hayata geçiren bir dış politika başarılı olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASİP KAPLAN (Devamla) – Biz bunu söylüyoruz.
BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kaplan.
Sayın Davutoğlu'nun bir düzeltme talebi vardır, yerinden.
Buyurunuz.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

20.- Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun, Iğdır Milletvekili Sinan Oğan ve Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan'ın ifadelerine ilişkin açıklaması

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, özellikle bu imkânı verdiğiniz için.

İki hususta... (Gürültüler)

BAŞKAN – Bir dakika...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir kere, Sayın Oğan'ın vurguladığı husus, NATO Genel Sekreter Yardımcılığı, dönüşüm esasına göre yapılır, tayin edilir. Dolayısıyla herhangi bir yanlış bilgi söz konusu değil. NATO Genel Sekreter Yardımcılığı, kalıcı yardımcılıklardan biri bir Türk diplomata verilmiştir ama bütün NATO'da sistem dönüşümlülük esasına üzerine yapılır.

Sayın Kaplan'a da bir hususu vurgulamak isterim. Türkiye, Suriye söz konusu olduğunda, Irak ya da herhangi bir ülke, hiçbir etnik ve mezhebî gündemi gözetmeyiz. Bütün kardeşlerimize her türlü desteği veririz.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – O zaman açıklayın!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika... Suriye Ulusal...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – İstanbul'da niye katılmadılar?

BAŞKAN – Lütfen...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Açıklayın!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika...

BAŞKAN – Lütfen Sayın Kaplan.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Suriye Ulusal Konseyinin...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Açıklayın!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika, açıklayacağım.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Niye katılmadılar, bana bunu söyleyin!

BAŞKAN – Lütfen Sayın Kaplan...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Açıklayacağım. Suriye Ulusal Konseyi, Suriye'nin geleceğiyle ilgili Suriyeli partilerin, grupların oluşturduğu bir yapıdır. Biz onlara müdahil olmayız ancak şunu söyleyeyim, demek ki size bilgiler ulaşmıyor: Şu anda Suriye Ulusal Konseyi Başkanlık seçimiyle ilgili bir süreç işliyor. En kuvvetli adaylardan birinin de Kürt kökenli Seyda Abdulbasit olduğu biliniyor, en kuvvetli... Muhtemelen de Suriye Ulusal Konseyinin başına bir Kürt gelebilir. Bizim için Suriye'nin başında kimin olduğu, hangi etnik veya mezhebî temelde olduğu değil, Suriyeli olması yeterlidir, kardeşimiz olması yeterlidir. Özellikle de Kürt kardeşlerimizin, gerek Suriye'de gerek Irak'ta, sisteme mümkün olduğu kadar fazla girmesini hep teşvik ettik. Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi'yle de ilişkilerimizi bunun için geliştirdik. Kürt kardeşlerimize yapılacak her haksızlığı kendimize yapılmış haksızlık olarak görüyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşları dışındaki Kürt kardeşlerimizi kastediyorum. Bu konuda Türkiye'nin politikası, ilkesi açıktır. Biz, kadim bir kardeşliği savuna geldik, ebediyete kadar da bu kardeşliği savunacağız. Buraya, bu kardeşliğe fitne sokmak isteyenlere de izin vermeyeceğiz.

Pendik toplantısına da Suriye Ulusal Konseyi'nin Kürt grupları katıldı.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Davutoğlu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yalan şeyler söylüyor, yalan! Yalan söylüyorsunuz! Hangi yüzle geliyorsun şu Meclisin karşısına! Türkiye'nin itibarını sıfıra indirdin be!

BAŞKAN – Sayın Genç, lütfen...

Sayın Aydın, buyurunuz.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Efendim, hem Sayın İnce hem de Sayın Kaplan konuşmalarında grubumuza hitaben, şahsımıza yönelik satışmalarda bulunmuştur, cevap vermek istiyorum.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – İç Tüzük'ün bir adabı var. Sen Hükümet misin kardeşim? Sen yasamasın, o yürütmeye. Biz Hükümeti sorguluyoruz. Sen karıştırıyorsun.

BAŞKAN – Bir dakika efendim... Bir dakika...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Siz yasamayla yürütmeyi karıştırıyorsunuz, yapmayın.

BAŞKAN – Sayın Kaplan, lütfen, yerinize oturunuz.

Sayın Aydın, lütfen geliniz, iki dakika süreniz. Ve lütfen daha fazla satışmaya mahal vermeyiniz, konuyu bitirelim.

Buyurunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VIII.- SATIŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

5.- Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın, Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan'ın AK PARTİ Grubuna satışması nedeniyle konuşması

AHMET AYDIN (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, burada dikkatle kamuoyu bizi izliyor; emin olun, esefle de karşılıyor buradaki konuşmaları.

Bir defa, Kürtlerin tek temsilcisi sizler değilsiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Siz de değilsiniz!

AHMET AYDIN (Devamla) – Ben şunu söyleyeyim: Ben AK PARTİ'nin Grup Başkan Vekiliyim, Adıyaman Milletvekiliyim, Kürt'üm, elhamdulillah Müslüman'ım, Türkiye Cumhuriyeti'nin onurlu bir vatandaşım; bu böyle biline. Bunu siz böyle bilin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Türklerin de temsilcisi değilsiniz. Yüzde 49'sunuz ya! Yüzde 49 olduğunuzu unutmayın. Herkes aldığı oy kadar temsil eder. Başka şey bilmez ki bunlar.

AHMET AYDIN (Devamla) – Kendinizi bir grubun temsilcisi olarak ifade etmeyin.

HASİP KAPLAN (Şırnak) - Siz Türkleri de Kürtleri de temsil etmiyorsunuz. Aldığınız oy kadar konuşun.

AHMET AYDIN (Devamla) – Biz tüm Türkiye'yi temsil ediyoruz. Kürt'üyle, Türk'üyle, Laz'ıyla, Çerkez'ıyla, bütün Anadolu'yu, bütün Türkiye'yi temsil eden bir grubuz.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKİŞ (Ankara) - Türk etnik değildir, yanlış kullanıyorsunuz onu.

AHMET AYDIN (Devamla) – Dolayısıyla biz bölgesel, etnik ve dinsel milliyetçilik de yapmayız ama lütfen etnik siyaset üzerinde sizler de burada ayrımcılığa yol açmayın.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKİŞ (Ankara) - Yanlış kullanıyorsunuz. Türk etnik bir isim değildir.

AHMET AYDIN (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bir başka arkadaşımız, bir başka grup başkan vekili burada yalanları sıraladı.

Ben şunu sormak istiyorum: İsraili iş adamıyla Sayın Başbakanın görüştüğünü ifade ettiniz, bunu ispat eder misiniz? İspat etmezseniz müfterisiniz. (CHP sıralarından gürültüler)

MUHARREM İNCE (Yalova) – Kendisi söyledi, kendisi!

AHMET AYDIN (Devamla) – Sayın Başbakanımızla görüştüm, böyle bir görüşme olmamıştır. Eğer ispat etmezseniz müfterisiniz, iftiracısınız!

MUHARREM İNCE (Yalova) – Kendisi söyledi, kendisi!

AHMET AYDIN (Devamla) – İkincisi: Mayınlı arazilerle alakalı Genelkurmayın bir açıklaması oldu. On dört tane müracaat oldu. Bunların hiçbirisi İsrail Hükümetinden ya da İsrail'den değildir. Bu da ikinci yalanınız. Ve mayınlı arazilerle ilgili ne İsrail'e ne de başka bir yere verdiğimiz bir toprak da yoktur.

Yine Yahudilerle, İsrail'le alakalı... Bakın, değerli arkadaşlar, bizim ne Yahudilerle ne de başka bir etnik grupla ilgili şahsi problemimiz yok; bizim siyonist, baskıcı, zulümden olan İsrail Hükümeti ile problemimiz var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP ve MHP sıralarından gürültüler)

Mavi Marmara esnasında 9 tane şehit verdik ve biz bu zulme karşılık bütün dünyayı ayağa kaldırırken siz kimlerle görüştünüz, siz neler yaptınız?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sorumlusu sizsiniz!

AHMET AYDIN (Devamla) – Bütün kamuoyu bunu biliyor. Bütün bunları kamuoyunun takdirine bırakıyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Aydın.

AHMET AYDIN (Devamla) – Bir başka hususu da özellikle belirtiyorum: Bizim cumhuriyetle bir sorunumuz yok, bizim cumhuriyetle hiçbir sorunumuz yok.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

AHMET AYDIN (Devamla) – Biz cumhuriyeti demokrasiyle taçlandırıyoruz, sizin içini boşalttığınız cumhuriyeti biz taçlandırıyoruz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Cumhuriyeti yıkıyorsunuz, yıkıyorsunuz!

BAŞKAN – Sayın Aydın, teşekkür ettim.

AHMET AYDIN (Devamla) – Ama sizin bu cumhuriyetle, bu halkla probleminiz var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Açık açık “yalancı” dedi, bir şey açıklamama gerek yok herhâlde Sayın Başkanım.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Eğer ispat etmezsen müfterisin!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sizin bu milleti bölmekten başka bir işiniz yok mu ya? Etnik ırkçısınız siz.

BAŞKAN – Son olarak size söz veriyorum Muharrem İnce, lütfen bir daha sataşmayınız. Buyurunuz.

6.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MUHARREM İNCE (Yalova) – Şimdi, bak Sayın Aydın, ben siyasette kendi partimin hafızasını takip ettiğim gibi, rakiplerimi de takip ederim ama sen daha Genel Başkanını takip etmemişsin.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Ben takip ettim.

MUHARREM İNCE (Devamla) – Bak, Sayın Başbakan şöyle dedi, bir: Önce “Ben Ofer'le görüşmedim.” dedi.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Evet, görüşmedi.

MUHARREM İNCE (Devamla) – Sonra Fatih Altaylı'nın programına çıktı, tamam mı? Git kayıtlara bak orada görürsün.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – İspat et!

MUHARREM İNCE (Devamla) – Fatih Altaylı...Ya ben ne ispat edeceğim, Başbakan kendisi ispat etmiş. Türkçe anlatıyorum sana, duymuyor musun?

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Sayın Başbakan öyle bir şey demedi.

MUHARREM İNCE (Devamla) – Başbakan Fatih Altaylı'nın programına çıktı, “Ben Ofer'le görüştüm.” dedi.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Yanlış anlamışsın.

MUHARREM İNCE (Devamla) – Bunu “ispat et” diyor! Bunu bütün Türkiye'de herkes yazdı.

İki...

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Yanlış anlamışsın.

MUHARREM İNCE (Devamla) – Bak, diğerlerini söylüyorum yine sana. Sayın Aydın, peki “Mayınlı arazileri İsraililere satmak istiyorsunuz.” dediğimizde, Sayın Başbakan, bize “Sermaye ırkçısıdır.” dedi mi? Dedi.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Yok böyle bir şey, yok!

MUHARREM İNCE (Devamla) – Nasıl yok, bal gibi yok, öyle mi?

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Yok işte.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – İçinde İsrail firması yok.

MUHARREM İNCE (Devamla) - Bak sevgili arkadaşım, sizin yirmi beş-otuz sene önceki durumunuz şuydu: Mücahittiniz, sonra müteahhittliğe terfi ettiniz, şimdi vallahi her şeye müsaitliğe terfi ettiniz! Böyle bir mantık olmaz. (CHP sıralarından alkışlar) Siz “Haram, helal, ver Allah'ım, garip kulun yer Allah'ım.” mantığındasınız. Siz, bu memlekette, siz, Bursa'da Azerbaycan bayraklarını yasakladınız mı, yasaklamadınız mı? Azerbaycan bayraklarını yasaklayan sizsiniz, bize

gelmişsin şimdi çamur atıyorsun, açık açık sana iade ediyorum onu. Bu kürsüye geldin sen yalan söyledin. Benim ispatıma gerek yok, Başbakan kendisi görüştüğünü ispatladı zaten.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın İnce.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Sayın Başkan...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkan...

VII.- GENSORU (Devam)

A) Ön Görüşmeler (Devam)

1.- Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan, Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, izlemekte olduğu dış politikanın gerçeklerden uzak olduğu, ülke güvenliği ve çıkarlarına zarar verdiği iddiasıyla Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/12) (Devam)

BAŞKAN - Dışişleri Bakanı hakkındaki gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı konusundaki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı hususunu oylarınıza sunacağım.

Gensoru önergesinin gündeme alınmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.39

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Mustafa HAMARAT (Ordu), Fatih ŞAHİN (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 116'ncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum. Alınan karar gereğince sözlü soru önergelerini görüşmüyor ve gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, 156 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde değişiklik yapılmasına dair İç Tüzük teklifleri ile Anayasa Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IX.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi ile Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında İçtüzük Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/242, 2/80) (S. Sayısı: 156)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

2'nci sırada yer alan, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Adalet Komisyonu raporlarının görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

2.- Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Adalet Komisyonu Raporları (1/486) (S. Sayısı: 233) ^(x)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükûmet? Yerde.

24/5/2012 tarihli 111'inci Birleşimde tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci bölüm üzerinde görüşmelere başlıyoruz. Birinci bölüm, 1 ila 18'inci maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Uşak Milletvekili Sayın Dilek Akagün Yılmaz konuşacaktır.

Buyurunuz Sayın Yılmaz. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ara buluculuk yani alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi, pek çok Avrupa ülkesinde de hâlen daha tartışılmaktadır. Tam anlamıyla kabul görmüş ve benimsenmiş bir yöntem değildir. Eleştirilerin temel noktası, ara buluculuğun neoliberalizm tarafından dikte edilen bir yöntem olduğu, uluslararası sermayenin yayılımının kolaylaştırılması için devletin küçültülmesi yolunda bir adım olduğu yönündedir. Bu anlayış içinde, adalet, millî savunma ve iç güvenlik yönünden devletin sınırlandırılmasının, küçültülmesinin hedeflendiği belirtilmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği'nin kalbi olan Belçika'da, ara buluculuk faaliyetinin ülkede var olan farklı etnik kimlikler arasındaki ayrışmayı bir süre sonra derinleştireceği, yargının küçüleceği ve bunun sonucunda da toplumsal ve siyasi yapının çözüleceği kaygıları dile getirilmekte, ulus devletin zarar göreceği belirtilmektedir.

Belçika gibi bir ülkede dahi ulus devletin çözülebileceği kaygısıyla ara buluculuk sistemi eleştirilirken bizim ülkemizde nelere mal olabileceğini her türlü siyasi ön yargıdan arınarak sizlerin bir kez daha düşünmenizi istiyorum. Farklı etnik kimlik sahibi kişilerin sadece kendi ara bulucularına gittiğini, farklı din ve mezhep gruplarının da kendi ara bulucularına gittiğini ve uyuşmazlıkları kendi kurallarına göre çözdüklerini düşünelim. Bu durumda bu ülkenin birlik ve bütünlüğü nasıl korunacaktır?

^(x) 233 S. Sayılı Basmayazı 24/5/2012 tarihli 111'inci Birleşim Tutanağı'na ektir.

Arabuluculuk Kanun Tasarısı, yargının yükünü azaltmak, yargıyı hızlandırmak gibi gerekçelerle gündeme getirilmiştir. Ancak tasarı bu hâliyle bağımsız ve tarafsız mahkemelere alternatif, çok hukuklu bir sisteme ve bunun yanında doğrudan iktidara bağımlı bir yargı sistemine yol açabilir düşüncesindeyiz. Çünkü ara buluculuk faaliyetlerinin denetimi, ara bulucuların eğitimi, yazılı ve sözlü sınavlarında doğrudan Adalet Bakanlığı yetkilidir. Adalet Bakanlığının yargıç sınavlarındaki politik tutumunu düşündüğümüzde ara buluculuk sınavlarının da yandaş seçimine yönelik olacağını tahmin etmek hiç de zor değildir. Oysaki, yine Belçika'da ara buluculuk sistemini denetlemek ve yönetmek amacıyla Arabuluculuk Federal Komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyon; 2 avukat, 2 noter ve 2 de ara bulucudan oluşmaktadır. Bu komisyonun Adalet Bakanlığından bağımsız, özerk bir yapıda olmasına özen gösterilmiştir.

Bugün görüştüğümüz arabuluculuk tasarısına ise Adalet Bakanlığı pek çok konuda doğrudan doğruya yetkilidir. Üst kurul olan arabuluculuk kurulunda ise yine Adalet Bakanlığı bürokratları ve Bakanlıkça kontrol edilen kurumların temsilcileri çoğunluktadır. Yani hiçbir şekilde ara bulucuların özerk bir kurum tarafından denetimi ve yönetimi bu tasarıda dikkate alınmamış, bu yönde verdiğimiz önergelerimiz ise reddedilmiştir.

Buradan da anlaşıldığı gibi, tasarı ile getirilen ara buluculuk sisteminde Avrupa ülkeleri örneği gösterilmesine rağmen oradaki daha nitelikli yasal düzenlemeler dikkate alınmamış, aksine Adalet Bakanlığı doğrudan kendisine bağımlı bir ara buluculuk sistemi yaratmaya çalışmaktadır. İşte bu nedenle tasarı, Anayasa madde 9'da belirtilen "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır." hükmüne aykırıdır. Türk ulusu adına yargı yetkisini kullanan bağımsız mahkemeler yerine doğrudan Adalet Bakanlığına bağlı ara bulucuların, vatandaşların arasındaki sorunları çözme konusunda yetkili kılınması mahkemeler ve hukuk sisteminin dışlanmasına yol açabilecektir. Cemaat, tarikat, şeriat, mafya kurallarına göre ya da etnik temelde yargılama yapmayı isteyen gruplar için ara buluculuk sistemi rahatlıkla kullanılabilir bir yöntem olacaktır.

Ara buluculuk yasasının Anayasa'ya aykırılık iddiası İtalya'da da barolar tarafından dile getirilmiş ve bu nedenle Yüksek Mahkemeye başvurulmuştur. İtalya'da bu süreç devam etmektedir. Hatta, zorunda ara buluculuk sistemine karşı avukatlar grev dahi yaparak tepkilerini dile getirmişlerdir.

Yine, İtalya'da Adalet Komisyonundan bir üye, ara buluculuğun kültürel olarak bir geriye gidiş olduğunu, uyuşmazlıkların çözümünde mahkemelerin ve avukatların dışlanmasının hukuka hakaret olduğunu açıkça ifade etmektedir. Yani sadece bizim ülkemizde olmuyor bu tartışmalar, diğer ülkelerde de benzer tartışmalar yapılmaktadır.

Tasarının 15'inci maddesinde "Hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz." dense de "Arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözülmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür." denmektedir. Üstelik ara buluculuk görüşmeleri sonrasında taraflar istediği takdirde mahkemenin icra edilebilir şerhi verilmiş bir ilam da alabilmektedirler.

Tüm bunlardan anlaşıldığı üzere, ara buluculuk, tarafların belirlediği usul çerçevesinde yapılan yargısal bir faaliyettir. İşte, bu nedenle, Anayasa madde 9'a aykırıdır.

Yasa tasarısı hazırlanırken pek çok baro başkanlığınca bildirilen görüş gereğince Avukatlık Yasası madde 35/a'da yapılacak değişikliklerle çözüm yolları üretilebileceği belirtilmiştir. Avukatlık Kanunu madde 35/a uyarınca avukatların dava açılmadan veya dava açıldıktan sonra tarafları uzlaştırabilmeleri ve bunu tutanağa bağlayabilmeleri mümkündür. Bu maddede yapılacak bir değişiklik tarafların ve avukatlarının öncelikle uzlaşma yoluna girmesi uzlaşma sağlanamadığı takdirde uzlaşmazlık tutanağının dava dilekçesiyle birlikte mahkemeye sunulma zorunluluğunun getirilmesi yani dava şartı olarak getirilmesi önerilmiştir. Bu yolla pek çok uzlaşmazlığın dava açılmadan evvel çözümlenebileceği belirtilmiştir. Ancak amaç yargının yükünü azaltmak değil, Bakanlığa doğrudan bağlı bir kurum yaratmak olunca, bu önerilerin kabul edilmesi AKP Grubu tarafından elbette söz konusu olamadı.

Sayın milletvekilleri, bu tasarının en sorunlu maddesi ara buluculuk faaliyetlerinin gizlilik kuralı içinde yapılmasını düzenleyen 4'üncü maddesidir. Bu madde uyarınca ara bulucu, tarafların istedikleri usule göre aleniyet ilkesine aykırı olarak gizlilik içinde işlemleri yürütür. Bu durumda ise taraflar mahalle baskısı altında, tarikat, töre, mafya kurallarına göre uyuşmazlıkların çözümlemesini istediklerinde bu da mümkün demektir çünkü gizlilik içinde yürütülen bu faaliyeti denetlemek mümkün değildir. İşte bu durum alternatif kadı sistemini karşımıza çıkartabilir.

Gizlilik söz konusu olduğunda kadınlar, koca, baba ya da mahalle baskısıyla istenilen bir ara bulucuya yönlendirilebilirler, baskı altında bir tutanak imzalatılabilir. İşte imzalanan bu tutanakla kadının çocuğunun velayeti, çocuğuyla görüşme hakkı, tazminat ve mal rejimlerinden kaynaklanan hakları ya da miras hakkı yok edilebilir yani Medeni Kanun'la kadının elde ettiği hakları gizlilik içinde ortadan kaldırılabılır.

Bu konulardaki kaygılarımız dayanaksız değildir. İngiltere ve Kanada'da ara buluculuk faaliyetlerinde Müslümanların kendi inançlarına göre çözümler üretebilmesi kabul edilmiş, bunun sonucunda kadın haklarında çok ciddi ihlaller yaşanmıştır. Üstelik bir de 33'üncü maddeyle gizliliğin ihlali hâlinde kişilerin altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılması yönünde bir düzenleme yapılması bu durumu daha da ağırlaştırmaktadır. Oysaki Avusturya'da gizlilik kuralı meslek sırrı niteliğinde sadece ara bulucu açısından geçerlidir, tarafları bağlamaz.

Örnek aldığımız ülkelerde bu düzenleme böyleyken bizim düzenlememizde gizlilik kuralının bu denli ağır yaptırımlara bağlı olmasının gerekçesi nedir? Ara buluculuk sırasında kullanılabilir töre ve cemaat kuralları mı gizlenmek istenmektedir? Gizlilik kuralı bu denli ağır yaptırımlara tabi tutulmuşken, 5'inci maddede tarafların ara buluculuk faaliyetine katılma isteği konusundaki belgelere dahi sınır getirilmekte iken hak düşürücü sürenin ve zaman aşımının durduğu nasıl ispat edilecektir? Bu sürelerin kesilmesinin ispatı açısından ara buluculuk başlangıç tutanağının mahkemeye ibrazı gizlilik ihlali olarak görüldüğü takdirde ve sonu hapis cezası olduğu takdirde ara bulucuya başvuran kişiler mahkemeye başvurmayaya nasıl cesaret edebileceklerdir?

Ara buluculuk faaliyeti, tasarı gerekçesinde de belirtildiği gibi, haklıyı ve haksızı bulmaya yönelik bir faaliyet değildir; tarafları eşit görmekte ve zayıfın güçlüye karşı korunması da esas alınmamaktadır. Oysaki hukuk sistemimizin yıllar boyunca edindiği deneyim sonucunda, zayıfın güçlüye karşı, haklının haksıza karşı korunması esastır. Örneğin iş hukukunda "işçi lehine yorum" ilkesi yerleşmiş bir ilke iken, aile hukukunda çocuk ve ekonomik olarak güçsüz olan kadının korunması söz konusu iken ara buluculukta bu ilkeler hiçbir şekilde dikkate alınmayacaktır. Oysaki Amerika'da tarafların arasındaki güç dengesine çok dikkat ediliyor. Güç dengesi bulunmadığı durumlarda ara buluculuğa gidilemiyor ve bu konuda hâkime geniş bir takdir yetkisi tanınıyor.

Tasarının önemli maddelerinden olan 9'uncu maddenin başlığı "Arabulucu tarafından görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi" olarak konulmuştur. Peki, ara bulucu görevini gereği gibi tarafsız bir şekilde yapmadığında, tarafların eşitliğini gözetmediğinde ve baskı yaptığında, görevini savsakladığında, tarafların iradesine aykırı olarak tutanak düzenlendiğinde ne olacaktır? Bunun yaptırımı nedir? Tasarıda bu konuda hiçbir düzenleme yoktur. Tek düzenleme ara bulucunun sicilinden silinmesidir. Ancak bu yeterli değildir. Hiçbir şekilde ara bulucunun yaptığı görevleri nedeniyle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurunuz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İşte bu boşluğun tamamlanabilmesi için, Türk Ceza Kanunu madde 257 uyarınca, ara bulucunun yaptığı görevler nedeniyle cezalandırılması, aynı şekilde kendisine yönelik işlenecek suçlarla da ilgili yine kamu görevlisi gibi korunması konusundaki verdiğimiz önerge ne yazık ki komisyonda kabul görmemiştir ancak bu çok önemli bir konudur. Bunu AKP Grubundaki arkadaşlarımızın yeniden düşünmesini talep ediyorum.

Tüm bu nedenlerle, bugün burada tasarının metnindeki sakıncaların giderilmesi yönünde vereceğimiz önergelerimizin dikkate alınmasını, eleştirilerimizin dikkate alınmasını ve bu tasarıdaki usulsüzlüklerin, haksızlıkların, noksanlıkların bir an önce düzeltilmesini talep ediyorum. Saygılar sunuyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yılmaz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Elazığ Milletvekili Enver Erdem.

Buyurunuz Sayın Erdem. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ENVER ERDEM (Elâzığ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın birinci bölümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak hukuk uyuşmazlıklarında alternatif bir çözüm yolu olarak ara buluculuk mekanizmasının kurulmasına karşı değiliz. Dünyanın birçok ülkesinde uygulanan, sorunların uzlaşmayla çözümünü amaçlayan, bizim kültürümüzde de var olan bu sistemin daha yaygın ve yasal bir mekanizma olarak oluşturulması önem arz etmektedir. Günümüzde eşler arası anlaşmazlıklarda aile büyükleri, alacak verecek meselelerinde o alanda önde gelen insanlar, kan davası gibi konularda da o bölgede görev yapan valiler, kaymakamlar, belediye başkanları ve komutanlar ara buluculuk yapmak suretiyle bu sorunların sulh yoluyla çözümünü sağlamaya çalışmaktadırlar. Yine bizim hukuk sistemimiz içerisinde, 442 sayılı Köy Kanunu'nda, Petrol Kanunu'nda, Vergi Usul Kanunu'nda, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nda, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ve başka birçok düzenlemede uzlaşmaya imkân tanınmıştır.

Ara buluculuk sistemini uygulayan ülkelere baktığımız zaman dünyada üç farklı modeli uygulamakta olduklarını görmekteyiz. Bu uygulamalardan birincisi, mahkeme içi modeller; ikincisi, mahkeme dışı modeller; üçüncüsü, mahkeme yanında veya mahkemelere bağlı modeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Bizim ülkemizde uygulanacak model mahkeme içi veya mahkeme yanında bir sistem seçilseydi ara buluculuk sisteminin daha güvenilir ve daha az eleştirilere muhatap olması sağlanabilirdi. Yine mahkeme içi bir sistem tercih edilseydi ara buluculuk sisteminin yargının dışında yeni bir yargı mekanizması yaratması endişeleri de ortadan kalkmış olabilirdi. Ancak bu sağlanamadı. Avusturya'da ve Danimarka'da benimsenmiş olan mahkeme dışı modellerin bir benzeri model benimsendi. Ara buluculuk mekanizması müessese olarak, bu müesseseye ihtiyaç olup olmadığı noktasında itirazlara konu olmamaktadır. Ara buluculuk sisteminin getirilmesinde temel tartışma ve itiraz konularından birincisi, bu faaliyetler yargısal faaliyetler midir? İkincisi, Anayasa'ya aykırı mıdır değil midir sorundur. Bu tasarımı huzurlarınıza getiren Hükümet ve bu Hükümetin Sayın Adalet Bakanı ve AKP Grubu, ara buluculuk faaliyetlerini yargısal bir faaliyet olarak görmüyorlar. Peki, Sayın Bakana sormak istiyorum: Bu düzenlemeyi niçin yapıyoruz? Yargının işini azaltmak için yapıyor muyuz? Peki, yapılacak olan bu faaliyetlere ticari bir faaliyet diyebilir miyiz? İdari bir faaliyet diyebilir miyiz? Yoksa, kültürel veya zirai bir faaliyet midir? Yapılan işler bal gibi yargılama faaliyetidir.

Sayın Bakanım, yaptığınız bu işi millete farklı bir iş olarak göstermeye gayret ediyorsunuz bundan önce yapmış olduğunuz işlerde olduğu gibi. Bakınız, Malatya Kürecik'e radar üssü kurdunuz, dediniz ki: "Bu, İran'a karşı değil, bu, İsrail'i korumayacak." Fransa eski Cumhurbaşkanı Sarkozy size ne dedi? "Biz kediye kedi deriz." dedi, öyle demedi mi? Siz de bu faaliyetlerin yargıyla ilgisi olmadığını lütfen söylemeyin. Tabii, sizin niçin "yargısal faaliyet değil" dediğinizi biz çok iyi biliyoruz eğer "yargısal faaliyet" dersiniz bu düzenleme Anayasa'nın en az birkaç maddesine aykırılık teşkil edecektir.

Değerli milletvekilleri, Adalet Bakanı Sayın Ergin "Yılda 6 milyon dosyanın dava dosyasına dönüştüğünü, mahkemelere intikal eden iş yükü azalmadıkça, adliye binası yaparak, hâkim, savcı sayısını artırarak geciken yargılamaları ortadan kaldıramayız." diyor ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarını çare olarak düşünüyor.

Biz de Milliyetçi Hareket Partisi olarak diyoruz ki: Bir defa, yaptığınız bu düzenleme ile yargının yükünü hafifletemezsiniz. Yine, hukuk devletinde uyuşmazlıkların çözüm adresi tarafsız ve bağımsız yargı mercileri olmalıdır. Yargının iş yükünün fazlalığı alternatif yargı algılayışının da temeli olmamalıdır.

Yine mevcut Hükümet, yani Sayın Bakan, siz, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını koruyarak daha hızlı çalışmasının yollarını bulmak zorundasınız. Bu tedbirlerin yanında, yıllardır sayısının az olduğunu söylediğiniz yargıç sayısının artırılması gerekmektedir. Yine Sayın Adalet Bakanı, adaleti sadece adliyelerde ve dava dosyalarında aramayınız. Çalışanların, işçinin, memurun refah payından hak ettiklerini adaletli bir şekilde hak sahiplerine teslim ediniz. İller arası ödenek ve yatırım adaletsizliğini gideriniz. Ülke genelinde adaletsiz uygulamalarınızdan vazgeçiniz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan mahkemelerin iş yükünün neden devasa boyutlarda arttığının sebeplerini söylemiyor, bu artışta AKP İktidarının kusurlarından bahsetmiyor. "Mahkemeler doldu, davaları mahkemelere göndermeyelim." diyor -Çek Yasası'nda olduğu gibi- "Cezaevleri doldu, mahkemeler salıversin." diyor. Ama bağımsız ve tarafsız mahkemelerin daha hızlı çalışması için neler yapılması gerektiğinden bahsetmiyor.

Değerli milletvekilleri, 233 sıra sayılı bu tasarıda bazı eksik düzenlemelerin olduğunu da görmekteyiz. Öncelikle, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını henüz tam anlamıyla sağlayamamışken ara bulucunun tarafsızlığını nasıl sağlayacağız? Tasarıda bununla ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Ara bulucunun Ceza Kanunu uygulamasında kamu görevlisi sayılması gerekirken, bu uygulamayla ilgili bir düzenleme yapılmamıştır. Ara buluculuk süreci, sınırları çizilmemiş bir süreçtir. Yine ara bulucu görevini kötüye kullanırsa ne olacak belli değil. Bu hususta bir düzenleme ve yaptırım öngörülmemiş olması düzenlemenin önemli eksikliklerinden birisi olmuştur. Ara bulucu eğitimleri, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri, davranış psikolojisi alanlarında olacağına göre ve ara bulucular hâkimin yaptığı işi yapmayacağına göre, maddi hukuku uygulamayacaklarına göre ve karar vermeyeceklerine göre ara bulucu olabilmek için neden hukuk fakültesi mezunu şartı arıyoruz, buna bir açıklık getirilmiyor. 10 binlerce iktisadi ve idari bilimler fakültesi ve diğer fakültelerden mezun olan insanımız işsiz olarak sokaklarda dolaştığı hâlde, sadece hukuk mezunlarının ara bulucu olabilmesi için böyle bir düzenlemenin yapılmış olmasını ben haksızlık olarak düşünüyorum. Tabii, bu düzenlemenin mantığının, barolar tarafından ara buluculuk mekanizmasının kabul edilmesi için verilen bir taviz olduğunu da düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, bu sistem yine çok hukukluluk veya etnik temelde kendi mahkemelerinde yargılama yapmak isteyen kişiler açısından kullanılma ihtimali olabilir mi? Bu yönüyle de bu kanunun daha dikkatli incelenmesi gerekmektedir.

Son söz olarak; dünya da uygulamaları olan ülkelerdeki performanslarına da bakıldığında, ara buluculuk sistemi birçok tereddüdü beraberinde taşıyan, yargının yükünü azaltmayan, uygulamaların var olduğu ülkelerde bile vatandaşın bu sistemden haberinin olmadığı, ancak küresel bir mecburiyet olarak çıkarılması gereken bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her hâlükârda bu düzenlemenin milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Erdem.

Bariş ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Erol Dora.

Buyurunuz Sayın Dora. (BDP sıralarından alkışlar)

BDP GRUBU ADINA EROL DORA (Mardin) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın birinci bölümü üzerine Bariş ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ara buluculuk, tarafların içinde bulunduğu uyuşmazlığı tarafsız ve objektif bir üçüncü kişi olan ara bulucunun yardımıyla müzakere ederek çözüme kavuşturdukları bir süreçtir. Ara bulucu ise tarafların iletişimlerini kolaylaştırmaya, onları masada tutmaya çalışan ve tarafların kendi çözümlerini üretmelerine yarayacak birtakım teknikler kullanarak çözüme yardımcı olan bağımsız ve tarafsız kişidir.

Uyuşmazlık taraflarının ara buluculuğa başlayabilmeleri için tarafsız ve bağımsız üçüncü kişi niteliğindeki bir ara bulucu üzerinde anlaşmaları gerekirken, uzlaşma sağlamaya başvurabilmek için tarafların daha önce vekâlet verdikleri ve hâlihazırda işlerini yürüten avukatlarına talimat vermeleri yeterlidir. Ara buluculuğa başvuracak tarafların bir ara bulucu üzerinde anlaşmalarında yaşanabilecek zorluklar düşünüldüğünde, avukatların iş sahibinden aldıkları talimatla hemen uzlaşma sağlama sürecini başlatabilecek olmaları, uzlaşma sağlamanın ara buluculuğa göre avantajlı olmasını sağlar.

Mahkemelerin iş yükünün artmasının en önemli nedenlerinden birinin mahkemeye intikal ettirilmeyecek kadar önemsiz konulardaki uyuşmazlıklar olduğu bilinen bir gerçektir. Bazı uyuşmazlıkların yargısal yollara başvurmadan önce çözüme kavuşturulması hem tarafların gereksiz yargı masrafına girmelerini hem de mahkemelerin çok daha önemli konularda zamanlarının israf edilmesini önleyecektir.

Ülkemizde ara buluculuk müessesesinin oluşturulmasına bu nedenlerle acilen ihtiyaç olduğu ileri sürülmektedir. Bu ihtiyacı gidermek amacıyla hazırlanan bu tasarının eleştirilecek en önemli yanı, hukukçulara gereken önemin verilmemesi ve ara buluculuk müessesesinin bürokratik bir teşkilatın emrinde, özerklikten yoksun olarak oluşturulmaya çalışılmasıdır.

Kanun tasarısı ile ara buluculuk eğitimi vermek isteyen eğitim kuruluşlarının tasarının kanunlaşması ile Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulacak olan Arabuluculuk Daire Başkanlığından izin almaları esası getirilmektedir. Bu, ara buluculuk eğitimi konusunda hiçbir deneyimleri olmayan, sadece ticari amaçlarla hareket eden kuruluşların siyasi bir kişilik olan Adalet Bakanına bağlı Arabuluculuk Dairesine başvurarak kolaylıkla izin alabilmelerine yol açabilecek tehlikeli bir düzenlemedir.

Ara buluculuk eğitimi, Türkiye Barolar Birliğinin yetki ve sorumluluğunda, Türkiye Barolar Birliğinin uygun bulacağı il baroları aracılığı ile verilmelidir.

Ara buluculuk eğitimi veren kuruluşların gerek Türkiye Barolar Birliği gerekse Arabuluculuk Kurulu tarafından etkin denetimini sağlayacak düzenlemeler de Türkiye Barolar Birliği ve Kurul tarafından yürürlüğe sokulabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yasa tasarısının 6'ncı maddesi "Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır." demektedir. Bu yönüyle, tasarı, genel olarak bir ara buluculuk mesleği oluşturmakta, bu mesleğe girişi yani ara buluculuk siciline kayıt şartlarını belirlemekte, ara bulucuların eğitimi, ara buluculuk kurumunun işleyişi ve denetimiyle ilgili çeşitli düzenlemeler getirmektedir. Tasarı ile hedeflenen, bir alternatif uyuşmazlık çözüm yolu olan ara buluculuğun, dünya ve özelde, Avrupa Birliğindeki gelişmesine paralel olarak ülkemizde de yol alabilmesini sağlamak olarak görülmektedir.

Burada getirilmek istenen, kanunun, ara buluculuk yolu ile alternatif bir hukukun uygulanmasına imkân sağlamak, devletin adalet hizmetinin de özelleştirilerek vatandaşlarını hukuk devleti güvencesinden mahrum bırakmak gibi vahim sonuçlara yol açacağı şeklindeki sert eleştirileri de hatırlatmak gerekir.

Ara buluculuk mesleğinde "hukuk fakültesini bitirme" hükmünün aranmamış olması, ara buluculuk mesleği gibi bir mesleğin doğmasını, hukuk bilgisi olmayan kişilerin hukuki işlerde söz sahibi olmasını sağlayacaktır. Bu anlamda ara buluculuk, avukatların itibarını sarsan, onları yok sayan bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde neredeyse her üniversitede bir hukuk fakültesi mevcutken ve binlere varan avukat işsiz gezerken böyle bir düzenlemenin getirilmiş olmasını anlamak mümkün değildir. Bize göre, ara buluculuk, meslek olarak eğitilmiş bu işi bilen avukatlar tarafından yerine getirilmelidir. Avrupa'da ara buluculuk sisteminin en iyi yerleştiği ve başarılı olduğu ülke olan Hollanda'da adli yardım sisteminde çalışmaları son aşamaya gelmiş olan bir düzenleme değişikliği gündeme gelmiştir. Hollanda adli yardım sistemine yapılan başvurular adli yardım bürolarında gerekli eğitimi almış personel tarafından bir ön değerlendirmeye tabi tutularak uygun görülen uyuşmazlıklar ara buluculuğa yönlendirilmekte ve ara bulucu ücreti de adli yardım bütçesinden karşılanmaktadır. Uygulamada büyük başarı kazanan bu sistemde ara buluculuk sonucu varılan anlaşmaların hukukçu olmayan ara bulucular tarafından kaleme alınmasının ortaya çıkarttığı sorunlar artmaya başlayınca bu anlaşmaların bir avukat tarafından gözden geçirilmesi ve bu avukatın ücretinin de adli yardım bütçesinden karşılanması düşünülmüştür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının 28'inci maddesinde "Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur. Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur." denilmektedir.

Kanun tasarısı ile getirilen Arabuluculuk Kurulunun bağımsız bir yapı olması gerekirken böyle bir kaygının olmadığını görüyoruz. Arabuluculuk Kurulunun bağımsızlığı hem üye ve başkanlık yapısının değiştirilmesi hem de Kurulun bağımsız bütçe ve personele sahip olmasıyla sağlanmalıdır.

Kurulun oluşumunda Adalet Bakanlığı personelinin ağırlığı kaldırılmalı, uygulamadan gelen ara bulucu temsilcilerinin, başta Türkiye Barolar Birliği olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının temsili güçlendirilmelidir. Ara buluculuk bir yargılama faaliyeti olmadığına göre, kurulda yalnızca Adalet Bakanlığını temsilen Hukuk İşleri Genel Müdürü veya Arabuluculuk Daire Başkanının yer alması yeterli olacaktır. Kurulda görev alacak ara bulucuların da Adalet Bakanı yerine bizzat ara bulucular tarafından seçilmesi sağlanmalıdır.

Yargının etkin ve hızlı olması için getirilen yasa tasarısının tehlikeli sonuçlara yol açmaması için ara buluculuk mesleğinin gene hukukçular tarafından ifa edilmesi elzemdir.

Yine, ara buluculara verilmesi planlanan yüz saatlik hukuk eğitiminin yetersiz olacağı çok açıktır. Yüz saatlik bir eğitimle hiç kimse bir işin uzmanı olamaz, hele hele hukuk bilgisi ve felsefesi gerektiren ara buluculuk mesleği için hiç olamaz. Ara buluculuk mesleğinin ilkelerini düzenleyecek olan Arabuluculuk Kurulunun kesinlikle bağımsız olması gerekmektedir.

Sözünü ettiğim düzenlemeler olmadan yasanın geçirilmesi hepimizin zararına olacak, yasa ile amaçlanan kolaylıkların hiçbirisi sağlanamayacaktır.

Bu vesileyle tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Teşekkür ediyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Dora.

Şahsı adına Bursa Milletvekili Kemal Şerbetçioğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Şerbetçioğlu.

MUSTAFA KEMAL ŞERBETÇİOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizi ve şahsınızda aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum.

Her ülkeye ve sosyolojik gerçeklerine uygun alternatif çözüm yolları vardır. Ara buluculuk, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri içerisinde dünyada en yaygın ve başarılı olanıdır. Bu nedenle, hazırlanan kanun tasarımız ara buluculuğa ilişkindir. Bugün, kentleşme, büyük şehirlerde yaşama ve yaşam koşullarının ağırlaşması ve kültürel dinamiklerimizin yeterince işletilememesi neticesi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de maalesef insanlarımız birbirine yabancılaşmış ve diyalogla çözülebilecek en ufak anlaşmazlık ve uyuşmazlıklarda bile taraflar soluğu mahkemelerde almaktadır. Bu noktada, uyuşmazlıkların dava yoluyla çözümü yerine tarafların kendi iradeleriyle uzlaşarak uyuşmazlığa son vermeleri, toplumsal barışın korunması ve uzlaşma kültürünün hâkim kılınması açısından hayati önem taşıyan bir yöntemdir. Ara buluculuk müessesesi, yargı sistemiyle rekabet içinde olmadığı gibi, amaç yargısal yollara başvuru imkânını ortadan kaldırmak da değildir.

Adalet erişim, Anayasa'mızın 36'ncı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde güvence altına alınan temel bir haktır. Amaç, devlete ait olan yargılama yetkisinin mutlak egemenliğine zarar vermeden uyuşmazlıkların daha basit ve kolay çözümdür. 2004 yılında, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin hukuk ve ticari uyuşmazlıklarda ara buluculuğun belirli yönlerine ilişkin direktif tasarısı, medeni hukuk alanında ve ticari konularda ara buluculuğa ilişkin hükümler içermektedir. Bu direktif tasarıda, üye ülkelerin zor ve karmaşık hukuk sistemi yerine daha kolay ve basit biçimde uyuşmazlıkların anlaşmayla çözümü amaçlanmıştır. Avrupa Birliğine üye ülkeler, süreç içerisinde alternatif çözüm yöntemlerine ilişkin kanunlar kabul etmiş ve uygulamaya koymuşlardır. Almanya, Avusturya, Macaristan, Bulgaristan ve Slovakya gibi ülkelerde, ara buluculuk özel kanunlarla düzenlenmiştir.

Tarafların kendi aralarındaki uyuşmazlıkları her zaman anlaşarak ve üçüncü kişilerin aracılığından faydalanarak çözebilecekleri düşünülebilirse de bu alanda devletin düzenleme yapması ve tüm dünyada ve Avrupa'da olduğu gibi, taraflara bu imkânı vermesi gerekmektedir.

Tasarı, sadece tarafların serbestçe tasarruf edebilecekleri özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda uygulanacaktır.

Ara buluculuk süreci zaman aşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Ara buluculuk faaliyeti sırasında tarafların ve ara bulucunun edindiği bilgiler gizli tutulacak; diğer yargı mercilerinde, mahkeme ve tahkimde dayanılamayacaktır. Bunun nedeni, ara buluculuk faaliyetine güven sağlanması ve verilen ödümlerin aleyhte kullanılmasının önlenmesidir. Bu bilgi ve belgeler mahkemeler tarafından da istenemeyecektir.

Ara bulucu, tarafların anlaşarak seçtikleri üçüncü bir kişidir. Ara bulucunun bağımsız ve tarafsız olması ve iyi bir eğitim alması ve sicile kayıtlı olması gerekmektedir. Ara bulucunun eğitimi hususunda eğitim verecek kurumların, gerekli koşullara sahip olmak şartıyla, Adalet Bakanlığından izin almaları gerekecektir.

Ara bulucu, süre sonunda bir karar vermez, bilimsel yöntemle taraflar arasında iletişimi sağlayarak uyuşmazlığı ortadan kaldırmaya çalışır.

Ara buluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşması hâlinde taraflar bir anlaşma belgesi düzenleyebilirler, isterlerse icra mahkemesine başvurarak bu belgeye icra edilebilirlik şerhi verdirebilirler. Bu şekilde icra edilebilirlik şerhi verilmiş olan anlaşma belgesi ilam niteliğinde belge sayılacaktır.

Ara buluculuğun özendirilmesi için, tarafların imzaladıkları anlaşma belgesinin maktu damga vergisi ve harca tabi tutulması kabul edilmiştir.

Ara buluculuk faaliyetinin düzenle yürütülebilmesi için ayrı bir teşkilatlanmaya gidilmiş ve bu teşkilatlanma Adalet Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Bakanlık bünyesinde ayrı bir daire başkanlığı kurulması öngörülmüş ve farklı kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin katılacakları ayrı bir Arabuluculuk Kurulu oluşturulmuştur.

Adalet Komisyon üyeleri olarak, ara buluculuğun etkin bir şekilde uygulandığı Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan ziyaretlerde, esas amaç bu olmamakla beraber, ara buluculuğun ilgili ülkelerin yargı yükünün azaltılmasına katkı sağladığı yönünde ciddi rakamlar ve bilgiler aldık. Her ne kadar rakamlar ülkeden ülkeye değişse de hem yargı yükünü azaltacağına hem de toplumsal uzlaşma kültürümüze katkı sağlayacağına inandığım ara buluculuk müessesinin ve kanun tasarımızın hayırlı olmasını diliyor, tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Şerbetçioğlu.

Şahsı adına Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz.

Buyurunuz Sayın Yavuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun Tasarısı hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Ara buluculuk, üzerinde serbestçe tasarruf edilebilecek iş ve işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde isteğe bağlı olarak uygulanacak bir müessese olup, asla kişinin yargısal yollara başvurma hakkını ortadan kaldırmayacak, bilakis devlete ait olan yargı yetkisinin mutlak egemenliğine zarar vermeden, uyuşmazlıkların basit, kolay ve uzlaşma içinde çözümü amaçlanan bir yöntemdir.

Ara buluculuk, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin en önemlisidir. Son yıllarda pek çok ülke alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle, özellikle de ara buluculuk ile meşgul olmaktadır. Bizde ise geç kalınmış olmakla beraber, ara buluculuk yöntemi konusunda bir yasa tasarısının hazırlanmış olması oldukça anlamlıdır. Bu yasa tasarısı Adalet Komisyonunda büyük bir titizlikle ele alınmış, birçok devletin bu konudaki uygulamaları yerinde incelenmek suretiyle iyi bir değerlendirmeye tabi tutularak komisyondan geçirilmiştir.

Çok net vurgulamak istiyorum ki, muhalefet parti mensuplarının ortaya koyduğu tereddütlere bu konuda asla mahal yoktur. Zira bu mekanizma yeni kurulacak olmasına rağmen, milletimiz benzer yöntemleri geçmişte bir nevi fiilî olarak başarılı bir şekilde uygulamıştır.

Ara buluculuk yönteminin 20-30 yıldır uygulandığı Amerika Birleşik Devletleri'nin Wisconsin eyaletine yapmış olduğumuz ziyarette, bir hâkimin "Esasen sizin tarihiniz, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri konusunda oldukça zengin örnek ve uygulamalara sahiptir. Bizler sizin tarihinizden bu konuda çok şey öğrendik." demesi oldukça manidardır.

Gerçekten inancımız odur ki, çok zengin tarihî ve kültürel geçmişe sahip bir millet olarak ara buluculuk çözüm yöntemi çok kısa sürede yerleşecek, kabullenilecek ve iş yükünün azalması yanında toplumsal barış ve uzlaşma ortamının gelişmesine -inşallah ziyadesiyle- katkı sağlayacaktır.

Ara buluculuk yöntemi konusunda muhalefet partilerinin eleştirilerinin hiçbirine katılmamız mümkün değildir. Medeni dünya, özellikle ara buluculuk yöntemi olmak üzere diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini her geçen gün daha da mühimsemekte ve geliştirmeye çalışmaktadır. Hatta bazı ülkeler bazı uyuşmazlıklar için dava açılmadan önce tarafların ara buluculuğa başvurmasını zorunlu kılmıştır, örneğin, Almanya ve Yunanistan'da durum budur. Bazı ülkelerde ara buluculuğa başvuru teşvik edilmektedir, mesela, İspanya, İtalya, İngiltere'de de durum böyledir. Bazı ülkelerde ise -bu tasarıda olduğu gibi- ara buluculuğa başvuru tamamen tarafların iradesine bırakılmıştır. Nitekim, Fransa, Belçika, Avusturya, Bulgaristan ve Macaristan'daki düzenlemeler de bu yöndedir.

Muhalefetin "Ara bulucu yanlış yaparsa hiçbir müeyyidesi olmayacaktır." eleştirisine de "Zayıf tarafa baskı yapılır." iddiasına da katılmak mümkün değildir. Zira, kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmedeği tespit edilenlerin gerekli uyarıların da yapılmasının ardından ara buluculuk sicilinden silinmesine karar verilebileceği; yine, gizliliği ihlal ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişinin altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı hükmüne yer verilmiştir. Ayrıca, genel hukuktan kaynaklanan müeyyide ve hükümler ara buluculuk için de her zaman söz konusu olacak ve baskı altında kalmış olan taraflardan herhangi biri her zaman cebir, hata ve hile gibi sebeplerle iradesinin fesada uğramış olduğundan bahisle anlaşma ve uzlaşmanın geçersiz olduğunu elbette ki ileri sürebilecektir.

Arz ve izaha çalıştığım üzere, bu kanun tasarısının kapsam net olarak belirlenmiş, ilkeler ortaya konmuş, ara bulucunun hak ve yükümlülükleri tek tek sayılmış, ücret, masraf, eğitim, ara buluculuğun sona erme nedenleri, ara bulucuların ara bulucu siciline kayıt şartları ile sicilden silinme nedenlerine ilişkin her şey açık, net bir şekilde, şüpheye meydan vermeyecek şekilde tasarıda yer almıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurunuz.

ALİ İHSAN YAVUZ (Devamla) – Bu yasa tasarısının kanunlaşmasını ve ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum, bir kez daha yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz Sayın Yavuz.

Sayın milletvekilleri, şimdi soru-cevap bölümüne geçiyoruz.

Buyurunuz Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkan.

Soru 1) Ara buluculuk, hukukun gücünün gücün hukuksuzluğuna teslimi değil midir?

Soru 2) Ara buluculukla vatandaşın mafyanın, tarikatların egemenliğine, insafına terk etmiş olmaz mıyız?

Soru 3) Ara buluculuk, mafya ve tarikat adaletinin tavsiyesi, adaletin ise tasfiyesi sayılmaz mı?

Soru 4) Ara buluculuk, hukukun cübbesinin başka cübbelere teslimi sayılmaz mı?

Soru 5) Ara buluculuk, avukatlar eliyle yapılsa bile, bu alanda kastlaşmayı, tekelleşmeyi getirmiş sayılmaz mı?

Soru 6) Ara buluculuk, adaletin millet adına karar veren yargıdan alınıp kimin adına karar vereceği belli olmayan ellere teslimi sayılmaz mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tanal.

Buyurunuz Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Sayın Tanal'ın söylediği sorular, tabii birbiriyle hepsi bağlantılı sorular. Esasında tek bir soru gibi bunu değerlendirmekte de fayda vardır.

Bir defa, ara buluculuk müessesesi, yargı yetkisinin yargı makamlarından alınıp ara bulucuya verilmesi değildir. Biliyorsunuz Türkiye'nin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararlara ilişkin kabulü ve uygulaması yönünde tasarrufu vardır. Oradan da dostane çözüme ilişkin kararlar alınıyor zaman zaman ve taraflar bir araya geliyor, dostane çözümler öneriyor. Yine bakarsanız, bizim işçilerimiz greve gittikleri zaman bununla alakalı toplu sözleşme sırasında anlaşamadıkları takdirde Hükümetle bir hakem kuruluna konu gidiyor. Hakem kurulu oturuyor bir karar veriyor, Hükümeti de bağlıyor, onları da bağlıyor. En son, kamu görevlileriyle ilgili, biliyorsunuz, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kuruldu ve kamu görevlileriyle yapılan toplu sözleşme görüşmeleri sırasında bir mutabakat sağlanamadığında oraya gitti, orada da bir karar verdi, herkesi bağladı. Esasında bizim hukukumuzda burada bir sürü var, ben hepsini saymak istemiyorum, pek çok kanunda sulh yoluyla meselelerin çözümünü öngören pek çok düzenleme var. Bu düzenlemelerin tamamı yargı yetkisinin yargı makamlarından alınıp başka makamlara verilmesi anlamını taşımaz. Uyuşmazlıkların daha kısa yoldan, Anayasa'nın ilgili maddesindeki hüküm çerçevesinde daha az giderle, daha kısa sürede çözümüne katkı sağlayan yöntemlerdir. Ayrıca dünyanın pek çok ülkesinde yargılama dışında uyuşmazlıkların alternatif çözüm yollarından biriyle çözüme kavuşturulması konusunda öneriler var. Bugün dünyanın başka ülkelerine baktığınız zaman -elimizde listemiz vardı- pek çok ülkede yani dünyanın... Örneğin Amerika'da, İtalya'da, Almanya'da, Avusturya'da başkaca pek çok ülkede -sayabilirim, onlarca ülke var burada- ara buluculukla ilgili müesseseler var. Herhâlde bu ülkeler de arabuluculuk müessesesini düzenlerken yargı yetkisini başkalarına devretmeyi düşünmediler. Türkiyede böyle bir düşünceye sahip değil, bunu özellikle ifade etmek isterim.

Bir başka konu, tabii bu kanun tasarısına baktığınız zaman ara buluculuğa eğer insanları mahkûm eden, zorlayan bir düzenleme olmuş olsaydı, o zaman "Siz benim yolu kapatıyorsunuz, zorla beni ara buluculuğa mahkûm ediyorsunuz." diye bir sonuç çıkabilirdi ama tasarıya baktığınız takdirde, birinci önemli ilkenin iradilik ilkesi olduğunu görüyoruz. Taraflar ara bulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler. Yani, ara bulucuya taraflar isterlerse başvurabilecek, iki taraf birlikte isterse başvurabilecek, tarafın biri istedi, diğeri istemedi, başvuramayacaklar ve bu sürecin içerisinde başlangıçta başvurdu, beğenmediği işler oldu, süreçten vazgeçebilir veya sonuçlandırabilirler veyahut da bu süreci bir yerde kesebilirler. Bunlar tamamen tarafların iradesiyle devam edecek bir husustur.

Bir başka konu, taraflar gerek ara bulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptir, yani taraftan birine bir imtiyaz diğerine daha kötü bir durum sağlanmış değildir, taraflar eşit haklara sahip. Öte yandan, gizlilik ilkesi esas ve bu gizlilik ilkesine herkesin riyeti hüküm altına alınıyor. Öte yandan, eğer icra edilebilirlikle ilgili bir şerh düşmesi gerektiği zaman soruşturmayla ilgili aşamadaysa, bu ihtilaf yargıya taşındığında hangi mahkemeye gidilecekse o mahkemeye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sistem kitlendi, bir dakika efendim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, icra edilebilirlik şerhi de konabiliyor. Burada sistem tamamıyla tarafların iradesine uygun cereyan ediyor, kimse tarikatlara, mafyaya, kimse çeteye, falana filana teslim edilmiyor. Hukukun içerisinde, hukuk devletinin gereklerine riayet etmek suretiyle alternatif bir çözüm yolu hayata geçirilmektedir. Bunun altında başka anlamlar aramak fevkalade yanlıştır, onu özellikle ifade etmek isterim.

BAŞKAN – Başka sorular da var Sayın Bakan.

Sayın Yılmaz buyurunuz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben biraz önce konuşmalarım da söyledim. Şimdi, İtalya'da barolar, ara buluculuk yasasının anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla yüksek mahkemeye başvurmuşlardır.

Ayrıca, Belçika'da da yine ara buluculuğu ulus devleti yok edeceğine ilişkin eleştiriler vardır ve bu çerçevede de Belçika'da bir federal komisyon kurulmakta ve bu komisyon 2 avukat, 2 noter, 2 de ara bulucudan oluşmaktadır ve bu komisyon çerçevesinde bütün ara buluculuk faaliyetleri kontrol edilmektedir, özerk bir yapı oluşturulmaktadır. Oysaki bizim tasarımızda doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına bu yetkiler verilmiştir, Adalet Bakanlığının da yürütmenin bir kolu olduğu çok açıktır. Yani özerk yapılanmaya ilişkin bizim verdiğimiz önergeler kabul edilmemiştir. İşte, o zaman bir idareye bağımlılık, yürütmeye bağımlılık, Adalet Bakanlığına bağımlı bir sistemini yaratılması söz konusu olabilecektir. Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?

Bir de Sayın Bakan, siz dediniz ki işte, belli konularda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yılmaz.

Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir, ara buluculuk hukukun ve adaletin özelleştirilmesi değil midir?

İki, ara buluculuğun uygulandığı ülkelerde başarılı olan ülke var mıdır? Varsa örnek gösterir misiniz?

Üç, ara buluculuk mahkemelerin yükünü azaltmaya yönelik bir kurum ise, mahkemelerin yükünü azaltmak için devlet ara buluculuk ücretini neden üstlenmemektedir?

Soru dört, ara buluculukla yeni bir meslek getirilmekte. Peki, bu durumda 67 tane hukuk fakültesini niçin açtınız?

Bir başka soru, ara buluculuk zaten olması gerektiği şekilde, Avukatlık Kanunu'nun 35'inci maddesinde yok mudur?

Son soru, Anayasa'mızın 140'inci maddesine göre, hâkim ve savcılar, adli ve idari yargı hâkim ve savcılar olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hâkim ve savcılar eliyle yürütülür. Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.

Peki, ara buluculuk hangi bağımsızlık ve teminat esasına göre görev ifa edeceklerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tanal.

Sayın Acar...

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de şunları sormak istiyorum: Kapalı kapılar arkasında pazarlanan avukatların geleceği değil midir? Palazlandırılmaya çalışılan ise bütün avukatların gün geçtikçe daha da yoksullaşmasına yol açan ve meslek alanını avukatlara bırakmamaya niyetli yerli ve yabancı sermaye değil midir? Avukatlık mesleğinin âdeti bu yeniden yapılandırılmasına sebebiyet vermeyecek midir? Yabancı avukat ortaklıkları ve şirketleşmenin yolunu açmayacak mıdır? Özellikle yüksek avukatlık ücretlerinin doğurduğu davalardan yabancı sermayenin pay kapmak istemesi değil midir? Bunların önündeki hukuki engellerin kaldırılıp şubeleşmenin de önünün açılmasıyla tüm ülke çapında çalışacakları ucuz iş gücü avukatlarla hukukun her alanında yabancıların etkinliği yayılmak mı istenmektedir?

Bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Acar.

Sayın Yılmaz, son olarak size tekrar söz veriyorum kalan sürede.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, biraz önce dediniz ki: "Burada çok hukukluluk çıkmaz, altında hiçbir şey aranmasın. Bizim uzlaşmayla çözümleyebildiğimiz daha pek çok kurumlarımız var. Bunlardan bir tanesi örneğin tüketici hakem heyetleri."

Tüketici hakem heyetlerindeki fark şu yalnız: Orada her şey açıklıkla yapılıyor Sayın Bakan. Yani her şey tutanağa bağlı, açıklıkla yapılıyor ama burada, bizim en çok karşı çıktığımız ve kötüye kullanılabileceğini düşündüğümüz kural, 4'üncü maddede düzenlenmiş olan gizlilik kuralı. Gizlilik olduğu takdirde, tutanaklara bağlanmadığı takdirde istedikleri şekilde ve istedikleri usulde işlem yapma ya da karar verilmesini talep ettiklerinde taraflar, ona göre ara bulucu o çözümü yerine getirmek durumunda ya da ona göre çözümler üretmek durumunda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yılmaz.

Buyurun Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, bir defa, demin de söyledim, bizim hukukumuzda esasında pek çok kanunda benzer düzenlemeler, tabii, tam yüzde yüz bunun gibi değil ama bunu hatırlatan düzenlemeler var. Örneğin Hukuk Mahkemeleri Kanunu'nun "Ön İncelemenin Kapsamı" kenar başlıklı 137'nci maddesinde, yargılamanın başında taraflar arasında uzlaşmayı düzenlemekte ve tarafların teşvik edilmesi amacıyla hâkime öncelikli bir görev yüklemektedir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253 ila 256'ncı maddelerinde, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişininin uzlaştırılması düzenlenmektedir.

Avukatlık Kanunu'nun "Uzlaşma Sağlamak" kenar başlıklı 35/a maddesinde, avukatlara karşı tarafa uzlaşmaya davet etme yetkisi tanınmakta.

Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 22, 23, 24'üncü maddelerinde, toplu görüşmelerde anlaşma sağlanamaması durumunda grev ve lokavtın ertelenmesi döneminde uyuşmazlığın ara bulucu ile çözümü hüküm altına alınmaktadır.

Daha pek çok kanun var, hepsini saymayayım. Bizim hukukumuz buna yabancı değildir. Esasında, geleneklerimiz de yabancı değildir. Toplumda pek çok konuyu Türk âdetlerine, geleneklerine göre, büyüklerin esasında yargıya gitmeden kendi aralarında bir araya gelip pek çok uyuşmazlığı çözdüğünü de yüce Meclisin pek çok üyesi bilmektedir. Tabii, mukayeseli hukukta uygulanan bir yöntemi, demin de söyledik Brezilya, Kanada, İngiltere, Yunanistan, Hollanda, Avustralya, Fransa ve İtalya'da bunun uygulandığını görüyoruz. Başka ülkelerde de buna ilişkin uygulama var.

Sayın Akagündüz'ün söylediği, İtalya'da zorunlu ara buluculuk Anayasa Mahkemesine götürülmüştür. Akıbetini biz şu anda bilmiyoruz, onun sonucu ne oldu? Yeni vâkıf olduk, ona bir bakalım. Ama bizim hukukumuzda zorunlu ara buluculuk biliyorsunuz yok. Şu andaki tasarıda da bu yok. Orada Anayasa Mahkemesine götürülen zorunlu ara buluculuktur. Bizimki, tamamen iradilik esasına dayalı bir ara buluculuktur.

Tabii, burada bir başka konu, neden bir daire kuruluyor Adalet Bakanlığı bünyesinde? Tabii, yeni bir müessese kuruyoruz. Bu müessese kurulurken bunun gelişmesine ihtiyaç vardır. İşin doğrusu, ileriki aşamada ben de bunun daha bağımsız bir yapıya kavuşturulmasının faydalı olacağını düşünüyorum. Ama yeni olduğu için, bu müessesenin daha pek çok konusu yeni oluşturulacağı için bu alanda uzman bir yapı tarafından kurumsallaşmanın sağlanması ve ilk uygulamaların sonuçlarının görülmesinden sonraki aşamada belki -başka ülkelerde olduğu gibi- başka değerlendirmeler de yapılabilir ama bu ilk uygulamaları görmekte fayda bulunduğu kanaatindeyiz. O nedenle de Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde bir daire başkanlığı oluşturulmakta ve bu işlerin organizesi orası tarafından yönetilecektir. İleride yeni bir düzenleme yapılabilir mi? Sonuçlar görüldükten sonra, aksayan yönler, yanlış yönler, eksik yönler görüldüğünde elbette buna göre tedbirler alınabilecek, belki daha ileri adımlar hep beraber atma imkânı olabilecektir.

Öte yandan, avukatlarla, hukukçularla ilgili kısımda da tasarıda, benim bildiğim kadarıyla... Demin de baktım arkadaşlar soru sorarken "Kim ara bulucu olacak, hukuk mezunu olmayanlar ara bulucu olabilecek mi?" diye. Ben tabii, dünya örneklerine baktığımda, başka ülkelerde bunu sadece hukuk mezunlarına hasretmemişler. Pek çok kişiler var; mahkemede görev yapanlar var, psikologlar var, hatta, hiç sınıf tanımayan, herkesin ara bulucu olarak atanabileceğini öngören düzenlemeleri benimsemiş ülkeler var ama şu anda, Adalet Komisyonunun benimsediği rapor içerisinde, hukukçulardan, hukukçular arasından ara bulucuların olacağına ilişkin bir düzenleme var. Bu nedenle, avukatlar da hukuk mezunları arasından çıkıyor. Dolayısıyla, burada da bir düzenleme var. Bu düzenlemeyi, belki, bu sistemin kuruluş aşamasında önemli görüyorum ben, hem sistemin sahiplenilmesi -çünkü bunun hukuk dünyasıyla doğrudan bir irtibatı da var- barolar tarafından, hukukçular tarafından sahiplenilmesi ve uygulanılığının güçlendirilmesi bakımından da son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Hukukçuları dışlamıyor, esasında hukukçular üzerine bir sistem bina ediyor ama bunu genişletmek doğru olandır. Yoksa, hukukçuların dışında da gerçekten, ara buluculuk yapacak ehliyetle, liyakatte, insanların sözüne değer verdiği, kararına önem verdiği insanlar olabilir, bunu sadece oraya hasretmemek de lazım, başka ülkelerde öyle ama şimdi, bir geçiş dönemi olduğu için -benim görüşüm farklı ama- burada bir geçiş dönemi nedeniyle bunun hukuk mezunları arasından, hukukçular arasından yapılması tasarıda öngörülüyor. Yoksa hukukçular, avukatlar dışlanmıyor, onların elinden herhangi bir iş alınmıyor; aksine hukukçulara yeni bir imkân bu tasarıyla sağlanmış oluyor.

Demin de söyledim, burada herhangi bir adaletin tasfiyesi söz konusu değil, yargı yetkisinin gasbı söz konusu değil, alternatif çözüm yollarının önerilmesidir. Bu da doğru olan iştir, bütün dünya yapıyor, biz de yapıyoruz. Yani başka ülkeler bunu yaparken sorun olmuyor, iyi sonuçlar alıyorlar, kendi açılarından iyi şeyler elde ediyorlar, Türkiye olarak biz de buna bir adım attık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir örnek verebilir misiniz Sayın Bakan? Başarılı olan bir ülke verebilir misiniz?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) - Geçmişte -hatırlarsanız- Ceza Muhakemesi Kanunu'nda birtakım düzenlemeler yapılırken orada da bir uzlaşma müessesesi geldiğinde de Parlamentoda çok önemli tartışmalar yaşandı; Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin yeni müesseselerin kurulduğunda da burada gerçekten çok nitelikli tartışmalar oldu ama zaman içerisinde hep beraber biz partilerle "Bunun kapsamını biraz daha genişletebilir miyiz?" diye de adımlar attık. Yeni olduğu zaman, elbette ki birtakım endişeler dile getirilebiliyor, eleştiriler olabiliyor ama bu müesseseler doğru bir müesseseler, uygulamada eğer sıkıntılar olursa yine beraber değiştiririz.

BAŞKAN – Sayın Bakan...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başarılı bir örnek gösterir misiniz?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama bunların tamamı, Türkiye'de hukukun güçlenmesi, vatandaşın kendi sorunlarına kendi çözüm bulması açısından da son derece önemli. Taraflar anlaşmış, bir ara bulucuya gitmiş, beraber müzakere etmişler, bu müzakere sonucunda da bir çözüm bulmuşlar, bu çözüm her iki tarafı tatmin ediyorsa bize bunu takdir etmek ve "İhtilaf çözüldü." diye mutlu olmak düşer, yoksa buradan farklı mana çıkarmak yanlış olur.

BAŞKAN – Sayın Bakan, süremiz doldu, ek süremiz de doldu.

GÜRKUT ACAR (Antalya) - Avukatlık Kanunu'nun 35'inci maddesinde var zaten Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir de Sayın Dilek Hanım'ın bir şeyiyle ilgili son söylüyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakan, süremiz bitti.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – O da bu gizlilik ilkesi, görüşmelerle ilgili olan konuların başkalarıyla zannederseniz paylaşılmasıyla ilgili, yoksa buradaki görüşmeler, şunlar, bunların hepsi de belli bir şekilde kayıt ve tutanak altına alınıyor, sonunda bunlar belli bir şekilde icrai vasıf kazanıyor.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bakan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özur dilerim, cevap veremediklerinize yazılı mı cevap vereceksiniz Sayın Bakan?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Bir saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.03

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Mustafa HAMARAT (Ordu), Fatih ŞAHİN (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 116'ncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

233 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın görüşmelerine devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükümet yerinde.

Birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştı. Şimdi birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1'inci madde üzerinde iki önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 1. Maddesinin 2. fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Suç iddiası içeren uyuşmazlıklara bu kanun hükümleri uygulanmaz.”

Faruk Bal
Konya

Enver Erdem
Elâzığ

Sinan Oğan
İğdir

Atila Kaya
İstanbul

Mehmet Erdoğan
Muğla

T.B.M. Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı yasa tasarısının 1. maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ederiz.

Kamer Genç
Tunceli

Refik Eryılmaz
Hatay

Mevlüt Dudu
Hatay

Aytuğ Atıcı
Mersin

Özgür Özel
Manisa

BAŞKAN – Komisyon bu son okuttuğum önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Genç, buyurunuz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Yasa Tasarısı'nın 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasıyla ilgili olarak verdiğimiz önerge üzerinde söz almış bulunuyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Tabii, “Hükümet” diye ciddi bir kurum yok Türkiye Büyük Millet Meclisinde, sıralar boş. Bir bakıyorsunuz, Çevre geliyor, bir bakıyorsunuz başka bir bakan geliyor. Zaten bakanların yüzde 90'ının da bu Meclisin karşısına gelip oturma yüzü yok çünkü burada soracağımız sorulara cevap verecek yüzleri de yok. Yahu, burada şerefli bir davranış gerektirir. Bu şerefli davranış da istifa etmeyi gerektirir. Yani Meclisin karşısına gelmeye yüzünüz yok. Hükümet sırasında oturup da milletvekillerinin soracağı sorulara cevap vermeye gücünüz ve yüzünüz yoksa o zaman niye hükümet ediyorsunuz? O zaman gidin evinize oturun.

Şimdi, arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti devleti bir hukuk devletidir. Hukuk devletinde her kurumun yetkileri anayasa ile belirlenmiş yani Anayasa'mızın 6'ncı maddesi “Egemenlik, kayıtsız şartsız millete aittir. Hiçbir kurum ve kuruluş kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz...”

Şimdi, ara buluculuk müessesesinin burada kanunlaştırılabilmesi için bunun anayasal bir yetkisinin olması lazım. Bizim Anayasa'mıza göre bu, bir yargılama faaliyetidir. Yargılama faaliyetini mahkemelerden alıp “ara buluculuk” denilen ayrı bir kuruma veriyorsunuz. Böyle bir düzenleme yapılabilmesi için Anayasa'da buna ilişkin olarak bir yetki olması lazım dolayısıyla bu yetki bulunmadığından bu getirilen şey, bu tasarı -evet, tasarı çünkü bazen teklif de getiriyorlar- bir defa, öncelikle Anayasa'ya aykırı. Yani kaynağını Anayasa'dan almayan, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir devlet yetkisini kullanamaz, ara buluculuk sistemini getiremez.

Bununla kadılık sistemine dönüyorsunuz. Zaten AKP'nin bir özelliği de, işte, Türkiye Cumhuriyeti devletini hukuk sisteminden çıkarıp Vehhabilerde, Suudi Arabistan'da olan bir rejime dönüştürmek dolayısıyla bu rejimde de, işte, artık, hukuk işlemez.

Şimdi, biraz önce soruldu, arkadaşımız Mahmut Tanal sordu, dedi ki: “Yani bu kanun geldiği zaman cemaatler, tarikatlar, çeteler bu işlere müdahale edecekler ve bazı sorunları bu yolla çözecekler.”

Tabii, Hükümet sırasında oturan Bekir Bey'in aklı bu gibi şeylere eriyor ama aslında hinliğinden doğrusunu söylemiyor, doğrusu da bu.

Şimdi, Türkiye'de çetelerin, mafyaların, belli bir kesimin güçlü olduğu bir yerde böyle bir yolu açtığınız zaman ne edecek? Adam gidecek, çete mensubu veya bir mafya veyahut da işte cemaatler gidecek, en haklı davada vatandaşın yakasına yapışacak, diyecek ki: “Bunu, gel, bu yolla çözelim.” Çözmek için direnemeyecek ama bu sistem olmasa bu yolda bir şeye başvurulmaz.

Aslında bu sistem Alevi inançlı insanlarda da çok güçlüydü eskiden. Eskiden mesela dede senede bir defa köye gider; köyde işte cem yapmadan önce, insanları, birbirlerine şikâyeti olan, birbirinin hakkını yiyen kişileri toplar, orada cemaat yapar ve o cemaate herkes uyar ama bu tabii çok değişik bir konu. Yani hakikaten inançlı insanların... Ve bu hakemlik yapan kişinin de çok tarafsız olması lazım. Sonra bu müessese de bozuldu. Daha önce bu tasarinin tümü üzerinde konuşan Sayın Mehmet Şandır dedi ki: “Artık, mahallenin kabadayısı bu işleri halletsin.” Yani “Mahkemeye ne gerek var?” dedi. Sizin de getirdiğiniz bu sistemle, mahallenin kabadayısına “Git, işte şu işleri çöz, mahkemelere de gerek yok...” İşte, sizin Türkiye'deki bu halka reva gördüğünüz şey, hukuku bir tarafa itip mahallenin kabadayısına, çetesine, tarikatçısına, cemaatine, ondan sonra “Gel ve bu işi çöz...”

Tabii, aslında bu getirilen sistem tamamen Anayasa'ya da aykırı olduğu gibi bu konuda çok açık şey de yok yani bu ara buluculuk sonucunda varılan uzlaşma sonunda düzenlenen tutanağın tamamen etkinlik derecesine... Yani bu bir ilam hükmünde mi olacak? Bu hükmü alan, ara buluculuk sistemi kurulduktan sonra anlaşmaya varan kişiler bundan sonra tekrar mahkemeye gidecek mi, gitmeyecek mi? O konuda da -gerçi “Bir ilam hükmündedir.” diyor ama 23 veya 24'üncü maddede çok açıklık yok. Tabii, böyle “Efendim, biz birtakım teklifleri, yasaları getirelim, sonra değiştiririz.” hesabıyla ortak birbirine karıştırılıyor. Zaten AKP'nin iktidarı zamanında maalesef burada Hükümet de olmadığı için birtakım kişiler böyle uygulamalar yapıyor.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz. Sayın Genç.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Karar yeter sayısı...
BAŞKAN – Arayacağım efendim.
Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.
On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.10

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.23

BAŞKAN: Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Mustafa HAMARAT (Ordu), Fatih ŞAHİN (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 116'ncı Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum. 233 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 1'inci maddesi üzerinde verilen Tunceli Milletvekili Kamer Genç ve arkadaşlarının önergesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, önergeyi yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 1. Maddesinin 2. fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Suç iddiası içeren uyuşmazlıklara bu kanun hükümleri uygulanmaz.”

Faruk Bal (Konya) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

OKTAY VURAL (İzmir) – Gerekçe.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Suçtu yargılamak devletin hükümlerine hakkıdır. Bu hak ve dayandığı yargılama yetkisi bağımsız mahkemeler eli ile önceden belirli ceza hükmü taşıyan kanunlara ve Ceza Muhakemesi Kanununa uygun olarak kullanılır.

Tasarı metni yabancı unsuru taşıyan işleri de kapsayacak şekilde ve sınırlı biçimde aile hukuku içindeki şiddet olaylarını kapsam dışında tutmaktadır.

Bu durum kara para dâhil olmak üzere uluslararası suç örgütlerinin işlenmiş suçları hukuki ihtilaf kılıfı altında veya suçtan elde edilmiş nemalarını aklamak için kötüye kullanılmaya müsaittir.

Önerge bu kötüye kullanma kapısını kapatmak için verilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum bu önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanun tasarısının 2. maddesinin 1. fıkrasının a) bendinde “Bakanlıkça” ibaresinin çıkartılarak “Arabuluculuk Kurulunca” ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Mahmut Tanal

İstanbul

Aytuğ Atıcı

Mersin

Tufan Köse

Çorum

Özgür Özel

Manisa

Bülent Tezcan

Aydın

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

İhsan Özkes

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Tezcan, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun Tasarısı'nı görüşüyoruz. Daha önce geneli üzerinde yapılan görüşmelerde de ifade edildi, alternatif uyuşmazlık çözme yöntemleri içerisinde, çerçevesinde hukuk uyuşmazlıklarında ara buluculuk yoluyla bir anlamda uzlaşmak suretiyle uyuşmazlık çözme sistemi hukuk sistemimize getirilmeye çalışılıyor. Bu yeni bir sistem, Türkiye için yeni bir sistem, dünyanın farklı yerlerinde uygulamaları var; gittik, gördük, baktık. Türkiye için yeni bir sistem ve bu sistemi yerleştirmeye çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlar, tasarının 2'nci maddesinin (a) bendinde; ara buluculuk faaliyetini yürüten ve bakanlıkça düzenlenen ara bulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiden bahsedilmekte. Verdiğimiz değişiklik teklifinde, burada “Bakanlıkça düzenlenen ara bulucular sicili” değil, “Bakanlıkça” ibaresinin çıkarılarak, ara buluculuk kurumunca düzenlenen ara bulucular siciline kaydedilmesini öneriyoruz.

Sebebi şu: Değerli arkadaşlar, yeni bir uyuşmazlık çözme yöntemini yerleştiriyoruz ve bunu yerleştirirken de Türkiye’de bir anlamda ara buluculuk adı altında yeni bir meslek yaratıyoruz.

Şimdi, burada tasarının devam eden maddelerine baktığımız zaman ara bulucuların kimlerden oluşacağını belirliyoruz, nasıl seçileceklerini belirliyoruz, hangi eğitim şartına tabi olduklarını belirtiyoruz, sorumlulukların ne olduğunu belirliyoruz, onlar için bir sicil belirliyoruz. Bu sicile nasıl kaydedileceğini, nasıl silineceğini belirliyoruz. Bunların gizlilik esasına göre çalışacağını belirliyoruz, sorumluluğuna ilişkin de hükümler koyuyoruz. Dolayısıyla, bir ücret alabileceklerini düzenliyoruz. Yaptıkları faaliyet karşılığında ücret alabileceklerini düzenliyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu, açıkça artık yeni bir meslek yaratmaktır. Dolayısıyla, yaratacağımız bu meslek de artık çağımızda esas olan, bir anlamda serbest meslek faaliyetine benzeyen bir meslektir ve uyuşmazlık çözme noktasındaki görevi nedeniyle bu, ciddi biçimde kamu hizmeti niteliği taşıyabilen, tıpkı avukatlığa benzer bir meslek yaratıyoruz. Bu

çerçevede bunu doğrudan doğruya idarenin kontrolü altında olan Adalet Bakanlığı tarafından tutulan bir sicile teslim etmek doğru değil. Böyle bir mesleğin önümüzdeki dönemde gelişmesini istiyorsak, özellikle ara buluculuk kurumunun yerleşmesini istiyorsak bu mesleği, hak ettiği şekilde bir ara buluculuk kurulu oluşturularak, tıpkı barolar gibi bir meslek örgütü oluşturarak düzenlemek zorundayız.

Bakın, Anayasa'nın 135'inci maddesi açık. Anayasa'nın 135'inci maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından bahsediliyor ve mesleklerin icra edilmesinde o meslek düzenini sağlamak için kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kurulması gerektiği bir anayasal hüküm olarak mevzuatımızda yer almış.

Biz şimdi, bir taraftan ara buluculuk kurumunu çağdaş ölçülerle düzenlemeye çalıştığımızı iddia ediyoruz ama diğer taraftan da bu mesleği düzenlerken doğrudan doğruya idarenin kontrolü altına sokuyoruz. Bu, ciddi bir çelişkidir. Verdiğimiz önerge bu çelişkiyi gidermeye dönük bir önerge, bu noktada desteklerinizi bekliyoruz.

Tabii, ilginç şeyler yaşıyoruz. Bakın, arabuluculukla ilgili kaygıları hep beraber izledik. Konuşan arkadaşlarımız "Acaba alternatif bir yargı süreci mi yaratılıyor, kadı yargılaması mı yaratılıyor?" diye tereddütlerini ifade etti. Bazı barolar ve kuruluşlar da bu tereddütlerini ifade ediyorlar.

Değerli arkadaşlar, maalesef Türkiye'de sanki bu tereddütleri haklı çıkarmak istercesine artık fetva desteğiyle kanun çıkarma sürecine giriyoruz. Diyanet İşleri Başkanlığı, dün kalkıp kürtağla ilgili fetva yayınlamaya başladı. Başbakan çıkıyor, Sayın Başbakan diyor ki: "Kürtajla ilgili düzenleme yapacaksınız." Bir gün sonra, Diyanet İşleri Başkanı çıkıyor, kürtağla ilgili fetva yayınlıyor. Eğer Türk hukuk sisteminde fetva destekli kanun çıkarma alışkanlığını yerleştirmeye başlarsanız o zaman bu yasaları çıkarırken toplumun kafasındaki tereddütleri giderme imkânınız yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tezcan.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) - Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yoklama istiyorsunuz.

Yoklama talebi vardır.

Sayın Hamzaçebi, Sayın Yılmaz, Sayın Dibek, Sayın Tezcan, Sayın Acar, Sayın Öztürk, Sayın Çelebi, Sayın Köktürk, Sayın Tanal, Sayın Korutürk, Sayın Güven, Sayın Genç, Sayın Eryılmaz, Sayın Ören, Sayın Eyidoğan, Sayın Öz, Sayın Kaleli, Sayın Kurt, Sayın Bayraktutan, Sayın Erdoğan.

Evet, yoklama için iki dakika süre veriyorum ve yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın Mehmet Öntürk, Hatay Milletvekili...

Giresun Milletvekili Sayın Adem Tatlı... Burada.

Tamam o zaman, yeter sayımız vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Toplantı yeter sayısı vardır, 1 kişi eksikimiz vardı efendim.

IX.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri (Devam)

2.- Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Adalet Komisyonu Raporları (1/486) (S. Sayısı: 233) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde iki önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanun tasarısının 3. maddesinin 2. fıkrasında geçen "gerek" ve "gerekse" sözcüklerinin metinden çıkartılarak gerekse sözcüğünün yerine "ve" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Mahmut Tanal
İstanbul
Tufan Köse
Çorum
Özgür Özel
Manisa

İhsan Özkes
İstanbul
Ali Rıza Öztürk
Mersin

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Aytuğ Atıcı
Mersin

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 3. Maddesinin 1. Fıkrasında bulunan; "başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler." İbaresinin,

"başvurma, süreci devam ettirme, sonuçlandırma veya bu süreçten vazgeçme veya arabulucuyu azletme ve yeni bir arabulucu tayin etme konusunda serbesttirler." şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Faruk Bal
Konya
Atilla Kaya
İstanbul

Enver Erdem
Elâzığ
Mehmet Erdoğan
Muğla

Sinan Oğan
İğdır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddenin cümle yapısı dil kuralına uygun hâle getirilmiştir.
Ayrıca, taraflara uzlaşmayı gerçekleştiremeyeceğini anladıkları arabulucuyu azlederek başka bir aracı ile uzlaşma sürecini devam ettirmelerine imkân sağlamak amacı ile bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanun tasarısının 3. maddesinin 2. fıkrasında geçen “gerek” ve “gerekse” sözcüklerinin metinden çıkartılarak gerekse sözcüğünün yerine “ve” ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Mahmut Tanal (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Öztürk, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan “ara bozuculuk kanun tasarısı”nın 3’üncü maddesi üzerinde verdiğimiz önergeyle ilgili söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Oradaki eşitlik, her tarafta eşitlik söylüyor ama gittiğimiz ülkelerde de gördük ki, eşitlik, mutlak anlamda eşitlik değil, özellikle yargıç, taraflar arasındaki iktisadi gücü veya diğer bakımdan güçlülükler bakıyor.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa’mızın 2’nci maddesinde cumhuriyetin nitelikleri tanımlanırken hukuk devleti olduğu yazılı. Sayın Başbakan Yardımcımız Bekir Bozdağ -burada kendileri- Kanaltürk’e verdiği bir demeçte diyor ki: “Özel yetkili mahkemeler normal bir hukuk devletinde olmaması gereken mahkemelerdir.” Tam da zaten ben de bunu söylüyordum 23’üncü Dönemden, 24’üncü Dönemden bu yana. Sayın Bakan, yani bunu söylemek için bu kadar beklemenize ne gerek vardı? 23’üncü Dönemde bu özel yetkili mahkemelerin normal bir hukuk devletinde olmaması gereken mahkemeler olduğundan hareketle, özel yetkili mahkemelerin kaldırılması konusunda kanun teklifi vermiş idim; bunu da 24’üncü Dönemde aynen tekrarladık.

Şimdi, benim aklıma hemen şu geliyor: Türkiye anormal bir hukuk devleti midir? Yani, 2004’te bu özel yetkili mahkemelere ilişkin CMK -250, 251, 252 çıkarılırken- bu iktidar döneminde çıkarıldı. Neden çıkarıldı? O zaman ya Türkiye hukuk devleti değil ya da hukuk devleti ise özel yetkili mahkemelerin olmaması gerekir. Ben hukuk devleti olduğundan hareketle olmaması gerektiğini düşünüyorum.

Tabii, burada siz ihtiyaçların giderilmesi için bazı olayların olması gerektiğini söylemişsiniz. İhtiyaçtan doğduğunu ve bu ihtiyaç devam ettiği sürece varlığını koruyacağını ama ihtiyaçların ilelebet uzamayacağını söylüyorsunuz ama Sayın Bakan, siz de takdir edersiniz ki ihtiyaçlar, hukuk devletindeki toplumun ihtiyaçları, hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde ve hukuk devletinde var olması gereken kurumlar eliyle giderilir. Yani toplum ihtiyaçları, hukuk devleti ilkelerini bir kenara bırakarak hukuk devletinde, sizin deyiminizle, “olmaması gereken kurumlar” eliyle giderilir ise o zaman yani şu da söylenebilir, biliyorsunuz: Bu ülkede darbelerin de ihtiyaçtan kaynaklandığını söylemişlerdir, böyle bir mantık vardır; işkence yapılmıştır karakollarda, bu işkencelerin de ihtiyaçtan kaynaklandığı söylenmiştir. Elbette ki demokratik hukuk devletinde toplumun ihtiyacını gidermek için hukuk devletine uygun kurumların inşası edilmesi gerekir. Bu konuda da, bunun, özel yetkili mahkemelerin hukuk devletindeki aykırılığını bir ihtiyaç gerekçesiyle de açıklamanın kabul edilebilir bir durum olmadığını düşünüyorum.

O nedenle gerçekten bu hukuk devletinde olmaması gereken özel yetkili mahkemelerin, toplumun tüm kesimini rahatsız ediyor olması ve bu rahatsızlığın iktidar grubunda da görülüyor olması -öteden beri, bu kürsüde de söylemiştim- sevindirici bir olaydır. Sayın Bakanın, özellikle hukukçu bir Bakanın, Başbakan Yardımcımızın bugün geldiği nokta, hukuk adına, hukuk devleti adına sevindirici bir noktadır. Yani kutluyorum Sayın Bozdağ sizi, buna ben gerçekten seviniyorum, bunda şey olacak bir şey yok. Hep beraber, hukuk devletinde olmaması gereken bu kurumları bence kaldırmamız, bunun yerine, gerçekten hukuk devletinde ihtiyaç gerekiyorsa, hukuk devletinde olması gereken kurumlar eliyle o ihtiyaçları gidermemiz gerektiği kuşkusuzdur diye düşünüyorum ve sabırsızlıkla, sizin bu konudaki girişimlerinizi bekliyorum. Benim kanun teklifim var, Adalet Komisyonunun tozlu raflarında bekliyor. Eğer inceleme olanağınız olmadıysa incellerseniz, değerlendirirseniz sevinirim. Yok, onu beğenmeyebilirsiniz, o zaman sizin bir öneriniz olur, hep beraber otururuz, hukuk devletine uygun bir kurum hâline getiririz, sorunları beraber çözeriz diye düşünüyorum. Sayın Bakanım, ben sabırsızlıkla bekliyorum sizden bu konudaki girişimlerinizi.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Öztürk.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3’üncü madde kabul edilmiştir.

4’üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 4. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

“Madde 4- Arabuluculuk görüşmeleri sırasında yapılan ikrar tarafları bağlamaz.”

Mahmut Tanal
İstanbul
İhsan Özkes
İstanbul
Gürkut Acar
Antalya

Tufan Köse
Çorum
Aytuğ Atıcı
Mersin

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Özgür Özel
Manisa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Başkan.

BAŞKAN – Kim konuşacak?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gürkut Acar konuşacak efendim.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Tasarının 4'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerine söz aldım. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

AKP'yle birlikte Türkiye'de hukuk devleti ilkesi rafa kaldırılmıştır, adalet rafa kaldırılmıştır, şimdi Türkiye'nin sürüklendiği yeni sürece bir taş da bu tasarıyla ekleniyor.

Son dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisinden çıkan kanunlara bir bakın. MİT Kanunu'nda yapılan değişiklikle, MİT Müsteşarı ve personeli yargıdan kaçırıldı. 6300 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesiyle, özelleştirme işlemleriyle ilgili mahkeme kararları konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verildi, yani mahkeme kararları Başbakanın keyfine bırakıldı.

2/B'yle ilgili, 6292 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin on üçüncü fıkrasıyla vatandaşlara dava açma yolu kapatıldı.

6306, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Kanunu'yla mahkemelerin yürütmeyi durdurma kararı vermesi engellendi.

Kanunla mahkeme yolu kapatılıyor, kanunların yanı sıra bir de mahkeme başkanları var değerli arkadaşlarım.

Enerji Bakanı diyor ki: "Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Danıştay Başkanıyla görüştüm, artık enerji projelerine olumlu yaklaşacaklar." Danıştay Başkanı diyor ki: "Artık yürütmeyi durdurma kararı yok." Sağlık Bakanı "Tecavüze uğrayan, bebeğini doğursun, devlet bakar." diyor, kadına en ağır şiddeti savunuyor. Diyanet İşleri Başkanı diyor ki: "Dinen meşru olmadıkça kürtaj haram ve günahdır." Bir anlamda fetva veriyor değerli milletvekilleri.

Türkiye Büyük Millet Meclisi çıkardığı kanunlarla mahkeme kararlarını yok sayıyor, vatandaşın hak arama, adalet arama yolunu kapatıyor. Yüksek mahkeme başkanları da bunu alkışlıyor. Böyle hukuk, böyle hukuk devleti olur mu? Diyanet İşleri Başkanı fetva verir konuma geliyor. Böyle bir laiklik uygulaması olur mu? Adaletin olmadığı, meşruiyetin sınırının dine dayandırıldığı bir sisteme laik, demokratik hukuk devleti denir mi?

Değerli arkadaşlar, hukukun altüst edildiği bir ortamda, neredeyse bir ulema, fetva sistemini andıran olayların yaşandığı bir dönemde hukuku işletmek için ara bulucular ekleniyor. Buna çok dikkat edilmesi gerekir.

Önergemizle 4'üncü maddedeki gizlilik zorunluluğunun kaldırılmasını öneriyoruz. Komisyon da ifade edilmiş, muhalefet şerhine de yazılmış, bunun düzeltilmesi gerekir.

Bakınız, gizlilik içindeki konular denetlenemez. Tutanak tutulup mahkemeye gönderilmezse ayrı bir yargı oluşturulmuş olur. Ankara Barosunun görüşü böyledir, Prof. Dr. Baki Kuru'nun görüşü de böyledir. Gizlilik çok hukukluluğa neden olur. Tutanakla hâkime de bildirilmezse tarikat, töre veya mafya hukukunun uygulanıp uygulanmadığını denetlemek mümkün olmaz. Çok hukukluluk ülkeyi böler değerli arkadaşlarım. Mahkemelerde iddianamenin kabulünden sonra nasıl her şey aleniyet kazanıyorsa, hukuki anlaşmazlıkların çözümü sürecinde de gizlilik ilkesi kabul edilebilir değildir.

Tasarının gerekçesinde deniyor ki: "Arabuluculuktaki en önemli etken mahkemelerin açık olmasıdır." Aslında bunun tam tersi geçerlidir. Gizli olursa, "nasılsa gizli kalacak" diye farklı konular, farklı ilişkiler gündeme gelebilir. Ayrıca, bir kişi, konu ara bulucuda görüşülürken akrabalarına, arkadaşlarına olayı anlattığında gizlilik ilkesi ihlal edilmiş mi olacak? Bunun ölçüsü nedir? Ölçü yok ama ceza var. Tasarıdaki tek yaptırım konusu budur, gizliliği ihlal edene altı aya kadar hapis cezası verilecek. Bu durum, hakkını arayan ama daha güçsüz durumdaki kişiler açısından ayrıca bir sıkıntı yaratacaktır. Bu nedenle sürecin şeffaf, açık tutulması esas olmalıdır.

CHP olarak önerimiz bunun yerine, ara buluculuk faaliyetindeki ikrarın tarafları bağlamayacağıdır.

Önergenin kabulü konusunda desteklerinizi bekliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci madde üzerinde iki önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 5. Maddesinin 3. Fıkrasında bulunan "Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere" bir suçun kovuşturulması veya soruşturulması halinde yetkili makamların talebi dışında" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Faruk Bal
Konya
Atilla Kaya
İstanbul

Enver Erdem
Elâzığ
Mehmet Erdoğan
Muğla

Sinan Oğan
İğdir

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 5. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

"MADDE 5- Taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümünde arabulucu olarak görev yapan kişi uyuşmazlıkla ilgili hukuk davası açıldığında ya da tahkim yoluna başvurulduğunda tarafların kabulü ile tanıklık yapabilir."

Ali Özgündüz
İstanbul
Mahmut Tanal
İstanbul

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Haydar Akar
Kocaeli

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Aylin Nazlıaka
Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Dilek Akagün Yılmaz.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben birinci bölümle ilgili konuşmamda da söylemiştim. Aslında, tasarının belki de en tehlikeli maddelerinden bir tanesi bu.

Gizlilik kuralları içerisinde, tarafların belirlediği koşullarda, belirlendiği usulde ara buluculuk faaliyetleri yürütülecek ara bulucu tarafından.

Şimdi, Sayın Bakan biraz önce dedi ki: "Bizim hukukumuzda aslında bu türden düzenlemeler zaten var." Tüketici hakem heyetinden, diğer hakem heyetlerinden bahsetti ama onların hepsinde bir alenilik var; hepsinin tutanağı belli. Hepsinde ne yazılacağı, nelerde görüşme yapılacağı ve hangi konularda uzlaşma sağlandığı, hangilerinde uzlaşma sağlanmadığı ve hangi kurallara göre bu çalışmaların yapıldığı çok açık seçik, belli. Tüketici hakem heyetlerinde örneğin, yani, tüketici hakem heyetindeki olan insanlar, başvuruya bakıyorlar, yasal düzenlemeye bakıyorlar, gerekirse bilirkişi

incelemesi yaptırıyorlar, ondan sonra da karar veriyorlar. Verdikleri karar da mahkemeye, itiraz yoluna gidilebilen bir karar oluyor. Şimdi, bu kadar açık seçik olan bu düzenlemeler varken burada gizlilik neden konulmuştur?

Gizliliğin ardından da yine, bu gizlilikle bağlantılı olarak 5'inci maddede, bazı delillerin, ara buluculuk faaliyetinde ortaya konulan delillerin diğer herhangi bir mahkeme tarafından istenemeyeceği ya da idari bir birim tarafından istenemeyeceği belirtilmektedir. Şimdi, o zaman, şöyle bir sorun karşımıza çıkacaktır: Ara buluculuk faaliyetinin başlamasıyla ilgili bir tutanak düzenlenmesi gerekiyor, hak düşürücü sürenin ve zaman aşımının durması açısından. Şimdi, vatandaşlar anlayamadılar ve gittiler mahkemeye. Mahkemeye de ara buluculuk faaliyeti başlamasından dolayı bu hak düşürücü sürenin kesildiğini ispat etmek durumundalar. Bu tutanağı ibraz ettiklerinde, bu insanlar gizlilik kuralını ihlal mi etmiş olacaklardır? Gizlilik kuralını ihlal ettikleri takdirde altı aylık bir hapis cezasıyla karşı karşıya kalacaklar mıdır? O zaman, bu insanlar ne yapacaklardır? Mahkemeye başvuramayacaklardır. İşte, böylesine tehlikeli pek çok düzenlemeyi getiriyor.

Şimdi, hepimizin de bildiği gibi, özellikle hukukçuların bildiği Baki Kuru -duayen hukuk usulcüsüdür, onun açıkça belirttiği gibi- "Gizlilik kuralları içerisinde yürütülen bir yargılama ya da bir yargı faaliyeti, açıkça, Anayasa'ya aykırı olur." der. Yani, her türlü bilginin, belgenin tutanağa bağlanması ve bunların da, uzlaşma olmadığı takdirde mahkemeye ibraz edilmesi gerekmektedir ki, işte, o zaman, ara buluculuk faaliyetleri mahkemeye yardımcı olan heyetler niteliğinde olsun ya da öyle bir sistem olsun. Onun yerine siz, sadece gizli kapılar ardında bir anlaşma yapar, bir usul belirler ve ona göre ara buluculuk faaliyetini yürütürseniz, sadece sonuç belgesi ortaya çıkarsa, onun için ne türden kuraların uygulandığını belgelemesiniz, bildirmesiniz, tutanağa yazmazsanız, işte, orada, soru işaretleri kafamızda sürekli oluşmaktadır. Burada töre, mafya, çete, tarikat kuralları mı uygulanmıştır? Bu anlaşmaya nasıl varılmıştır? Kadına denmiş midir ki: "Senin miras hakkın yok." ya da "İslam hukukuna göre senin bir miras hakkın var, erkek kardeşinin iki miras hakkı var; bu böyle yapılacak." diye bir mahalle baskısı oluşturulmuş mudur? Sonuç belgesi nasıl oluşmuştur? İşte bunlar tutanaklarla belgelenmezse, tutanaklarla gizlilik kuralı olmaksızın aleniyet çerçevesinde olmazsa bu soru işaretleri buradan doğmaktadır. "Alternatif kadı yargısı" derken biz işte buna dayanarak söylüyoruz. Onun için diyorum ben: "En tehlikeli maddelerden bir tanesidir." Bu nedenle, bu gizlilik kuralının kesinlikle kaldırılması gerekir tasarından. Bunun yerine, aynen sulh anlaşmalarında olduğu gibi, tarafların bu görüşme sırasında yaptıkları ikrarın kendilerini bağlamaması konusunda bir düzenleme getirdiğimiz zaman bu şekilde sakıncaları ortadan kaldırmış oluruz diye düşünüyorum.

Bu çok önemli iki maddede, 4'üncü ve 5'inci maddede bizim söylediğimiz tarzda değişiklikler yapıldığında bu tasarıdaki sakınca en alt seviyeye inecektir. Biz 5'inci maddedeki değişikliğimizi şöyle yapıyoruz, diyoruz ki: "Tarafların oluruyla ara bulucular tanıklık da yapabilirler, ki yapmalılar." Aslında bunu Komisyonunda görüştüğümüz zaman belki bazı arkadaşlarımız aslında olumlu şeyler düşündüler. Tarafların oluruyla ara bulucu neden tanıklık yapamamasın arkadaşlar? Burada 5'inci maddede getirilen bir hükümlerle yani taraflar olur verse bile ara bulucunun tanıklık yapamayacağı şekilde bir düzenleme yapmış oluyoruz, bunun da hatalı olduğunu düşünüyorum ben. 4 ve 5, ikisi birlikte düşünüldüğünde gerçekten bu tasarının en tehlikeli maddeleriyle karşı karşıyayız diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı Kanun tasarısının 5. Maddesinin 3. Fıkrasında bulunan "Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere" bir suçun kovuşturulması veya soruşturulması hâlinde yetkili makamların talebi dışında" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Faruk Bal (Konya) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

OKTAY VURAL (İzmir) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddenin yazılış şekli bir suçun kovuşturulması veya soruşturulması hâlinde bu suçun delilinin yetkili makamlarca istenilmesi hâlinde bu makamlara da verilmemesini kapsayacak şekildedir.

Bu durum ceza yargılaması önünde bir engel olabilir.

Kötü niyetli suç faillerinin delilleri maddenin bu hâlden yararlanarak suç delillerini karartabilir, ceza yargısının önüne getirilmesini engelleyebilir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 6. maddesinin 2. fıkrasının metinden çıkarılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Ali Özgündüz

İstanbul

Tufan Köse

Çorum

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Musa Çam

İzmir

Haydar Akar

Kocaeli

Ayşe Eser Danişoğlu

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Kim konuşacak?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ayşe Eser Danişoğlu.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Danişoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

AYŞE ESER DANIŞOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 6'ncı maddesiyle ilgili söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hükûmetin Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nı gündeme getirmesinin başlıca iki resmî gerekçesi var: Birincisi Avrupa Birliği müktesebatına uyum, ikincisi ise alternatif uyuşmazlık çözümleriyle yargının iş yükünün hafifletilmesi. Kanun tasarısını Avrupa Birliği müktesebatına uyum çerçevesinde değerlendirdiğimizde ara buluculuk sisteminin ayrıca yeni bir kanunla düzenlenmesine gerek olmadığını görüyoruz, çünkü 2001 yılında Avukatlık Kanunu'na "Uzlaşma sağlama" başlığıyla 35/A maddesi eklenmiştir bildiğiniz gibi. Bu düzenlemeye göre, avukatlar dava açılmadan ya da henüz duruşma başlamadan önce müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebiliyorlar. Karşı taraf kabul eder ve uzlaşma sağlanırsa tutanak, avukatlarla müvekkilleri tarafından birlikte imza altına alınıyor. Sonuç olarak, Avukatlık Kanunu'nun etkinleştirilmesi, geliştirilmesi ve uzlaşma yoluna gidilmesi için avukatların teşvik edilmesi, uyuşmazlıkların bu yolla çözülmesinin yolunu zaten açacaktır. Dolayısıyla, bizim, uyuşmazlıklarda alternatif çözüm üretme konusunda Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumlu bir düzenlememiz hâlihazırda zaten mevcut. "Avrupa Birliği müktesebatına uyuyoruz." diye, tavsiye edilen konu başlıklarını yeni kanunlar olarak piyasaya sürmek ne yargı sistemimizi rahatlatır ne de bizi Avrupa Birliğine daha hızlı üye yapar.

Eğer Avrupa Birliği müktesebatına uyum amacı ve kaygısı taşıyorsak, öncelikle, oluşturduğumuz kurulların yapısının tarafsız ve bağımsız olmasını sağlamamız lazım. Avrupa Birliğinin demokratikleşmeden kastettiği de zaten budur. Biz kurumlarda ve kurullarda bu bağımsızlık şartını yerine getiremiyorsak zaten yapılan işin Avrupa Birliğine uyumla da bir ilgisi yoktur.

Kolluk gözetim komisyonu kanununda da aynı sorun ortaya çıktı. Bu komisyon, yetkileri giderek artan kolluk görevlilerinin insan hakkı ihlallerini önleme mekanizması olarak oluşturuldu. Ancak komisyon, İçişleri Bakanlığı bünyesinde kuruluyor, herhangi bir özerkliği yok. Görüştüğümüz kanunla da bir ara buluculuk kurumu oluşturulacak. Burada da Adalet Bakanlığı bürokratlarının ağırlığı ve Bakanlığa bağlı Daire Başkanlığının kontrolü söz konusu. Yine bağımsızlıktan uzak, yürütmeye bağlı bir yapı görüyoruz. Sayın Bakan geçenlerde bu yöndeki eleştirilere cevap verirken "Yola çıkarken kurumun sağlam temeller üzerine oturmasını hedefliyoruz." dedi. Buradan, kurumda esas ağırlığı olması gereken Türkiye Barolar Birliğinin ve barolarımızın sağlam temel olarak görülemediğini mi anlamamız gerekiyor?

Değerli milletvekilleri, Hükûmetin bu kanunu getirmesindeki ikinci amacı: Alternatif uyuşmazlık çözümleriyle yargının iş yükünün hafifletilmesi. Tarafsız ve bağımsız bir yargı sisteminin korunması, bu sistemin hızlı ve etkin çalışması devletin asli görevi. Yargının işini hafifletmek için alternatif bir yargı sistemi öngörülmesi ise kabul edilemez. Ancak tasarının geneline bakıldığında Hükûmetin getirmek istediği ara buluculuk sisteminin yargıya alternatif olarak tasarlandığı endişesi ortaya çıkıyor.

Bir kanun tasarısı hazırlanırken ve özellikle de yargı sistemimizi etkileyecek bir tasarı hazırlanırken o ülkenin kendine özgü koşullarını, kendine özgü duyarlılıklarını da hesaba katmamız lazım. Sosyal ve ekonomik olarak güçlü olanın özellikle velayet, nafaka, miras, mal rejimi gibi kritik alanlarda baskı ve tehdit oluşturması bu yasanın muhtemel sonuçlarından olacaktır.

Görünen o ki getirilmek istenen ara buluculuk sisteminin tarikat, aşiret kuralları, töre gibi farklı yargı sistemlerini baskın hâle getirme tehlikesi de söz konusu, buna da dikkatinizi çekmek isterim.

Sadece uyuşmazlığın çözümüne odaklanarak hakkin ve haklının bulunmasını sağlayamazsınız, adaleti de sağlayamazsınız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Danişoğlu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 7. maddesinin 3. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

(3) Arabuluculuk faaliyeti en fazla 6 ay içinde sonlandırılmalıdır. Süre sonunda taraflar anlaşamadıkları takdirde aksi kararlaştırılmamışsa arabulucuya asgari ücreti tarifesinde belirlenen ücretin yarısı taraflarca eşit olarak ödenir.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Mevlüt Dudu

Hatay

Ali Özgündüz

İstanbul

Tufan Köse

Çorum

Haydar Akar

Kocaeli

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Musa Çam

İzmir

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Dudu, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

MEVLÜT DUDU (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 7'nci maddesine ilişkin olarak Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş bulunduğu önerge hakkında söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, verdiğimiz önerge, her bir uyuşmazlık için ara buluculuk faaliyetinin en fazla altı ay ile sınırlandırılmasına ve taraflar anlaşamadıkları takdirde, aksi kararlaştırılmadıkça, ara bulucuya asgari ücret tarifesinde belirlenen ücretin yarısının taraflarca eşit olarak ödenmesine ilişkindir. Burada amaçlanan, uyuşmazlığın sürüncemede kalması durumunda tarafların zarar görmelerinin engellenmesi ve ara bulucuya emeğinin karşılığının kısmen de olsa ödenmesi hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AKP Hükûmetinin son zamanlarda olmazsa olmazlarından olan "Var olan kanun nasıl yok sayılır? Yeni kanunla ortalık nasıl karıştırılır?" polemigi yine işliyor. Bu kez yargı yetkisini mahkemelerden almak için düşmeye basıldı.

Ara buluculuk yargısal bir faaliyettir. Bu kanun teknik anlamda Anayasa'nın 6'ncı ve 9'uncu maddelerine aykırıdır. Anayasa'nın 9'uncu maddesinde yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılabileceği belirtilmiştir

ancak Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ile yargı yetkisinin bir kısmı belirli kişilere devredilecektir. Bu sistem tamamen hukuk adamları ile yapılsa bile sonuçta bir tür modern kadılık oluşturulmaya çalışılmaktadır.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Ne alakası var? Aynı faaliyet değil. Yanlış yani.

MEVLÜT DUDU (Devamla) – Doğru, doğru.

Değerli milletvekilleri, acaba AKP değişik zamanlarda dillendirdiği çok hukukluluğu bu sayede yasal bir altyapıya kavuşturmanın adımını mı atmak istiyor?

Başbakanın 2010 yılı Ekim ayında Ankara Üniversitesinin açılış töreninde yaptığı konuşmaya bakalım. Sayın Başbakan aynen şöyle demiş: "Farklı inanç gruplarının gerekirse kendi yargılamalarını yapmalarının mirasçılarıyız. İnşallah, gelecekte yine böyle öncü bir rol üstleneceğiz." İşte, AKP Hükümetinin her zaman yaptığı gibi, demokrasiyi, hukuk devletini, çağdaş devlet anlayışını ortadan kaldıracak bir anlayışın temellerinin atılma noktası. O gün atılan temellerin duvarı acaba bu kanunla mı örülmeye başlanacak?

Değerli milletvekilleri, hukuk sistemimizde ara buluculukla getirilmek istenen modele benzer çözümler zaten vardır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda sulh ve tahkim hükümleri düzenlenmiştir. Ayrıca, Avukatlık Yasası'nın "Uzlaşma Sağlama" başlıklı 35/A maddesinde avukatların müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilecekleri ve uzlaşma sağlanması durumunda tutulacak tutanağın, düzenlenecek tutanağın İcra İflas Kanunu'nun 38'inci maddesi anlamında ilam hükmünde olacağı hüküm altına alınmıştır. Bu bağlamda gerekli düzenlemeler yapıldığında, zaten şimdiki görüştüğümüz kanuna ihtiyaç duyulmayacak ve gerekli koşullar uygun olduğunda sistem işlemeye devam edecektir.

Bu kanuna neden gerek duyulduğunu açıklayacak yeterli gerekçeler bulunmamaktadır. Yargıyı hızlandırmak, yargının yükünü hafifletmek yeterli bir gerekçe değildir. Son zamanlarda, Adalet Bakanlığı tüm dikkatini yargıyı hızlandırmaya vermiştir. Elbette, geciken adalet adalet değildir ama yargının sadece hızlı olması yetmez. Yargının amacı doğru ve gerçek adalete ulaşmak olmalıdır. Bunun için, öncelikle kaliteli bir hukuk eğitimi ve nitelikli yargıçların yetişmesi sağlanmalıdır. Ancak geldiğimiz noktada gördüğümüz şudur ki hızlı yargılama adına kaliteli ve adil yargılamadan taviz verilmektedir. Bu tasarıyla vatandaşın hakkı ve hukuku mafyanın, tarikatların ve cemaatlerin insafına terk edilmiş olmaktadır. Hâkimin denetimi sınırlı tutulmakla bunun yolu açılmıştır. Sonuçta, hâkimin denetimi sadece ara buluculuğa ve varılacak sonucun cebrî icraya uygun olup olmadığı konusunda olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEVLÜT DUDU (Devamla) - Bu düzenleme, güçlünün zayıfı ezmesinin de yolunu açacaktır. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu tasarıya ret oyu vereceğiz.

Saygılarımla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Duda.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci madde üzerinde iki önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 8. Maddesinin 1. fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Taraflar arabulucu ile görüşmelere ve müzakerelere kendileri veya vekilleri veya birlikte katılabilirler."

Faruk Bal
Konya
Atıla Kaya
İstanbul

Enver Erdem
Elâzığ
Mehmet Erdoğan
Muğla

Sinan Oğan
İğdir

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 8. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

"MADDE 8- Arabulucu tarafların onayını alarak tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere avukatları aracılığıyla da katılabilirler."

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Musa Çam
İzmir
Haydar Akar
Kocaeli

Mahmut Tanal
İstanbul
Candan Yüceer
Tekirdağ
Ali Özgündüz
İstanbul

Tufan Köse
Çorum
Dilek Akagün Yılmaz
Uşak

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Yüceer, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 8'inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi selamlıyorum.

Buradan bir selam da işleri belli, adresleri belli ama suçları belli olmayan, yıllardır tutuklu olan milletvekillerine gönderiyorum.

Milletin iradesiyle, milletin oylarıyla seçilmiş milletvekilleri, suçları kanıtlanmadan, savunma hakkı bile tanınmadan, haklarında iddianameler hazırlanmadan yıllardır tutuklu. Gazeteciler, akademisyenler, askerler yıllardır tutuklu. Ama Deniz Fenerinde, Almanya'nın "Yüzyılın dolandırıcılık davası." dediği Deniz Fenerinde ne griptir ki şüpheliler, bir ay değil, üç ay değil, tam üç yıl serbestçe dolaşılar. Kimse onların kaçmasından endişe etmedi, kimse "Delilleri karartabilir" demedi. Sonuçta, iki buçuk ayın sonunda "Daha fazla tutukluluk ceza anlamına gelir." gerekçesiyle serbest bırakıldılar. Oysaki Deniz Feneri davasına bakan 3 savcı görevden uzaklaştırıldı, haklarında soruşturma açıldı. Nerede adalet? Hani hukuk vicdanı? Hâl böyleyken, AKP milletvekili, görüşmekte olduğumuz kanun tasarısıyla ilgili olarak bizleri, muhalefet milletvekillerini, arka plan ve gizli ajanda arama hastalığıyla suçluyor. Bakın, ortada bir hastalık varsa eğer, bu, sizden her cevap istediğimiz soruya, aldığınız oyların arkasına sığınarak yapılan hukuksuzluğun, adaletsizliğin, yolsuzluğun üzerini örtme ve gerçekleri çarpıtma çabanız ve her fırsatı, her alanı, bu ülkenin, bu milletin geleceğini hiç düşünmeden, 4+4+4'te eğitimde olduğu gibi,

Sağlıkta Dönüşüm Programı'nda sağlıkta olduğu gibi, Anayasa referandumunda yargıda olduğu gibi siyasal otoritenizi pekiştirmek için kullanmanızdır.

İş yükünü azaltmak, yargıyı hızlandırmak gibi beklentilerle sunulan ara buluculuk, ciddi anlamda bir yargı reformu olmadan ne kadar sağlıklı işleyecek bir sistem? Nitelikli, bağımsız yargıç sayısını artırmadan, yargının bağımsızlığını sağlamadan yapılacak bu düzenlemeler, hukuk sistemimizdeki sorunları daha da derinleştirip içinden çıkılmaz bir labirente dönüştürecektir.

Değerli milletvekilleri, cinsiyeti, dili, dini, ırkı, mesleği, mezhebi, eğitimi, engeli ne olursa olsun, yurttaşlarımız yasalar önünde eşit olduğunu bilmeli ve buna inanmalıdır. Haklı gerekçeleri olduğunda, güçsüzün güçlü karşısında, fakirin zengin karşısında, kadının erkek karşısında, mağdurun suçlu karşısında hakkını arayabildiği yer, bağımsız, adil yargı sistemidir.

Tasarının gerekçesinde örnek gösterilen Avrupa ülkelerinde bile sistem tam anlamıyla oturmuş değil. Ara buluculuğu en eski uygulayan ülkelerden biri Hollanda'da bile bu yöntemle çok az uyuşmazlık çözülebiliyor. Hak ve adalet duygusu gelişmiş, demokrasi kültürü oturmuş, yargının bağımsız olduğu ülkelerde bile sonuçlar böyleyken biz bu yargı sistemimiz, biber gazı da tuzu biberi olan ileri demokrasimizle ara buluculukta neyi hedefliyoruz, ben açıkçası çok merak ediyorum.

Değerli arkadaşlar, muhalefet milletvekilleri olarak bizlerin haklı endişeleri var. Evet, ara buluculuk kurumunun Adalet Bakanlığı aracılığıyla bağımlı hâle getirilmesinden siyasal iktidara, ara buluculuk kurumunun mevcut yapısıyla bağımsız olamamasından, bağımsız ve tarafsız mahkemelere alternatif ve doğrudan iktidara bağımlı yargı sistemine yol açmasından, çalışma hayatının korunmasız tarafı olan işçilerin bu süreçte mağdur olmasından, kapalı kapılar arkasında boşanma, nafaka ve miras gibi davalarda kadınların hak kaybı yaşamasından endişe duyuyoruz.

Evet, değerli arkadaşlar, çünkü burada hâkimin taraf ehliyetini göz önünde bulundurarak tarafları dinlemeksizin sadece evrak üzerinden karar veriyor olması, bu bizim haklı gerekçelerimizdir.

Evet, bunların hepsi olasılıklar ama daha doğrusu, ileride yaşanacak gerçekler çünkü benim ülkemde her 3 kadından 1'i şiddete uğruyor, her 10 kadından 1'i gebeliği sırasında fiziksel şiddete uğruyor, her 3-5 kadın aklın, vicdanın alamayacağı şekilde katlediliyor. Evet, benim ülkemde namus, töre cinayetleri adı altında bunlar normalleştirilmeye çalışılıyor.

Değerli arkadaşlar, benim ülkemde kadınların uğradığı cinayet, şiddet, vahşet karşısında şaşırmayan, tek kelime etmeyen ancak stadyumda maç izleyen kadınların kötü tezahüratından utanan, dehşete kapılan, sadece kadınların kaç çocuk doğuracağı, doğurup doğurmayacağı, nasıl doğuracağıyla ilgilenen ama doğurduğu çocuğuna nasıl bakacağı, nasıl bir gelecek sunacağına dair ilgisiz kalan bir Başbakan var. Benim ülkemde kadına, gençlere, yurttaşlara dayatılan bir yaşam, biçilen roller var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CANDAN YÜCEER (Devamla) – Eğer gerçekten amacımız burada üzüm yemek ise ara buluculuğun, gerçekten bu kurumun bağımsız olması, eğitim ve denetim mekanizmalarının iyi işlemesi, tabii ki yargının bağımsızlığa sahip olması ve iktidarın elini yargıdan çekmesi gerekir diye düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Yüceer.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 8. Maddesinin 1. fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Taraflar arabulucu ile görüşmelere ve müzakerelere kendileri veya vekilleri veya birlikte katılabilirler."

Faruk Bal (Konya) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya vekilleri aracılığıyla katılabileceği 15. Maddenin 6. Fıkrasında da yazılmıştır.

Görüşme ve müzakere iki ayrı anlama gelse de arabulucu ile teması düzenlenmektedir.

Uygulamada karışıklığa ve yanlış anlamaya meydan verilmemesi için bir maddede düzenlenmesi gerekir.

Önerge ile bu gerçekleştirilir iken taraflardan birinin vekili ile birlikte arabulucu ile görüşmesine ve karşı taraf ile müzakeresine imkân sağlamaktadır.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8'inci maddeye oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu madde üzerinde iki önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 9. Maddesinin 3. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği, ihtilaf konusunda adaleti ve hakkaniyeti gözetmekle yükümlüdür."

Faruk Bal

Konya

Mehmet Erdoğan

Muğla

Enver Erdem

Elâzığ

Atila Kaya

İstanbul

Sinan Oğan

İğdir

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 9. maddesine aşağıda belirtilen 5. ve 6. fıkraların eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

(5) Bu kanun gereğince arabuluculuk sıfatıyla yaptığı görev nedeniyle görev ve yetkisini kötüye kullanan arabulucu eylemi daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde TCK m. 257 uyarınca cezalandırılır. Zarara uğrayan kişilerin tazminat hakları saklıdır.

(6) Arabulucuya karşı görev sırasında ve yaptığı görevden dolayı işlenen suçlar hakkında bu suçların kamu görevlisine karşı işlenmesine ilişkin hükümler uygulanır.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Dilek Akagün Yılmaz
Uşak

Mahmut Tanal
İstanbul
Aylin Nazlıaka
Ankara

Ali Özgündüz
İstanbul
Haydar Akar
Kocaeli

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ali İhsan Köktürk.

BAŞKAN – Sayın Köktürk, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Arabuluculuk Yasa Tasarısının 9'uncu maddesi üzerindeki önerge üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi ve şahsım adına söz almış bulunuyorum. Öncelikle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarının geneli üzerinde ve birinci bölüm üzerinde konuşan arkadaşlarımızın da ifade ettiği üzere, bu tasarı yargıdaki iş yükünü azaltarak yargıyı hızlandırmak ve uzlaşma kültürünü geliştirerek uyuşmazlıkların çözümüne katkı sağlamak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine getirilmiştir. Bu tasarımı Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine sevk eden Adalet Bakanlığının, Bakanlar Kurulunun gerekçesine baktığımızda ise ara buluculuğun alternatif çözüm yöntemleri arasında en yaygın ve en başarılı olan alternatif çözüm yolu olduğu ifade edilmektedir yani Adalet Bakanlığına göre, Bakanlar Kuruluna göre, bu tasarımı Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderen siyasi iktidara göre, alternatif çözüm yolları içerisinde en başarılı ve en yaygın yöntem ara buluculuktur. Ancak, değerli milletvekilleri, maalesef, Adalet Bakanlığında hâkim olan bu anlayış Adalet Komisyonunda hâkim olamamıştır. Bunu sadece Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri açısından söyleyemiyorum, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna mensup milletvekilleri açısından da söylüyorum. Arkadaşlarımızın pek çoğunu karşımda görüyorum.

Adalet Komisyonunun Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Almanya, Avusturya gibi ülkelerde yapmış oldukları araştırma ve inceleme çalışmalarında, maalesef, ara buluculuğun uygulandığı ülkelerde anlatıldığı şekilde uyuşmazlıkların çözümüne katkı sağlamadığı, tam tersine, yargı sisteminde büyük bir belirsizliğe neden olduğu, özellikle başta barolar olmak üzere büyük toplum kesimlerince dirençle karşılaşıldığı, ara buluculuk müessesesinin uygulanacağı uyuşmazlıkların bile belirsiz olduğu ve hatta pek çok ülkede, başta Amerika Birleşik Devletleri'nde ara buluculuk sisteminin bir başka kavramla, pazarlık kavramıyla karıştırıldığı açıkça görülmüştür.

Amerika Birleşik Devletleri'nde barolarda, yüksek yargı temsilcileriyle yapmış olduğumuz toplantılarda istatistiki verileri sorduğumuzda, ellerinde herhangi bir istatistiki veri olmadığı tarafımıza ifade edilmiş, hangi tür uyuşmazlıklara uygulandığı sorusuna ise, maalesef, değişik hâkim, savcılar tarafından farklı yanıtlar verilmiş ve özellikle savcılar tarafından verilen yanıtlarda ara buluculuğun pazarlık yöntemiyle karıştırıldığı açıkça görülmüştür. Yani bunu uygulayan ülkelerde, Amerika Birleşik Devletleri'nde maalesef bu sistem pazarlık olarak nitelendirilmemekte, "pazarlık sistemi" kavramının kullanılmasından utanılmakta, bunun yerine, maalesef, daha sempatik gelen, uzlaşma kültürünü geliştirdiği kavramının arkasına saklanılan "ara buluculuk" kavramının tercih edildiği görülmüştür. Yani ara buluculuk kavramı, maalesef, Amerika Birleşik Devletleri'nde pazarlık sisteminin, pazarlık kavramının yerine kullanılmaktadır. O nedenle, bu sistem, Türkiye'deki yargının sorunlarını çözmeyecektir.

Burada, tasarının gerekçesinde, Anayasa'mızın 36'ncı maddesinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde yer alan adil yargılanma hakkına ve adalete erişime vurgu yapılmaktadır. Bizim buradan önerimiz şudur: Şayet Adalet Bakanlığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde yer alan "adil yargılanma" hakkının bu ülkede sübut bulmasını istiyorsa, önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından açıkça saptanan, ülkemizde yaygın ve sistematik hâle gelen ve basmakalıp gerekçelerle verilen, uzun süren tutukluluklara, haksız tutukluluklara çözüm bulmalıdır. Silivri zindanlarında çürütülen 8 milletvekilini yani haklarındaki soyut iddialarla Silivri zindanlarında çürütülen 8 milletvekilini Parlamentodaki arkadaşlarımızın yanlarındaki sıralara gönderebilmenin çözüm yollarını aramalıdır.

Yine, eğer Adalet Bakanlığı bağımsız ve adil yargı istiyorsa, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda Adalet Bakanlığının yerine bağımsız bir yüksek yargıcın oturmasına yönelik düzenlemeleri Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk etmelidir. Dolayısıyla bu tasarı yargının sorunlarını çözmek amacıyla değil, maalesef, küresel birtakım güçleri tatmin etmek, memnun etmek gayesiyle Parlamento gündemine getirilen ve işte "Biz yasa çıkarıyoruz, tasarılar yapıyoruz, yargıda reformu gerçekleştiriyoruz" gerekçesini sadece Türk halkına değil Avrupa'daki ülkelere de kabul ettirmeye çalışan bir anlayışın ürünüdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Devamla) – O nedenle, bu anlayışı kabul etmiyoruz, gerçek adalete erişimi sağlayacak düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmesini bekliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Köktürk.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 9. Maddesinin 3. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği, ihtilaf konusunda adaleti ve hakkaniyeti gözetmekle yükümlüdür."

Faruk Bal (Konya) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Arabulucu taraflar ile görüşmelerinde ve ihtilafın halli için yapılan müzakerelerde taraflara eşit mesafede olacaktır. Ancak ihtilafın özünde adil ve hakkaniyete uygun davranacaktır.

Önerge, eşitlik ilkesi yanı sıra adaletli ve hakkaniyetli davranması gereğini de arabulucuya sorumluluk olarak yüklemek amacı ile verilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 10. maddesine "basılı" ibaresinde sonra gelmek üzere "belgelerinde" ibaresinin eklenmesini, "kağıtlarında" ibaresinin metinden çıkartılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul
Sedef Küçük
İstanbul

Ali Özgündüz
İstanbul
Haydar Akar
Kocaeli

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Aylin Nazlıaka
Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Kim konuşacak?

Sayın Küçük, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 10'uncu maddesi üzerine söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarı hakkındaki görüşlerime geçmeden önce ülkemizin ve kadınlarımızın gündeminde yer alan bir konu hakkında görüşlerimi belirtme ihtiyacı hissetmekteyim. Kadınların yaşadığı yakıcı sorunları görmezden gelerek kadın bedenini üzerinden siyaset üretmek, kadınların tercihleri üzerinde hak iddia etmek, kadınları bir toplum mühendisliğinin aracı hâline getirmeye basit bir ayrımcılığın ötesine taşımaktadır. Uludere katliamını örtmek için kadınların malzeme yapılması en hafif tabiriyle acımasızlıktır. Bu hem kadınlarımıza hem orada yaşamları ellerinden alınmış vatandaşlarımıza ve ailelerine yapılmış bir haksızlıktır. Ben bunu içime sindiremiyorum, televizyon dizilerinin senaryo akışına müdahale etmeyi de, tek tip gençlik yetiştirme hedefini de, tek din ifadesini de içime sindiremiyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarının gerekçesinde mahkemelerin iş yükünün hafifletilmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Doğrudur, mahkemelerimizin iş yükü fazladır ancak siz de takdir edersiniz ki mahkemelerimizin iş yükünün azaltılmasının yanında yargının tarafsızlığını da tesis etmek gereği vardır, tarafsız olmayan bir yargı adaleti sağlayamaz. Bu duruma birçok davada tanık olmaktadır. Bugün, milletvekilleri hapiste, üniversite öğrencileri hapiste, üniversite hocaları hapiste. Bugün Türkiye'de yumurta atandan slogan atana, yürüyüş yapandan oturma eylemi yapana kadar, sesini çıkaran, muhalefet eden herkes için hapis tehdidi vardır, belediye başkanları hakkında sudan sebeplerle davalar açılmaktadır. Yani demek istediğim şudur ki adaletin gecikmemesi için elbette yargı yükünü azaltmak gerekliliği vardır ama önce yargıyı bağımsızlaştırmak, tarafsızlaştırmak gereği de vardır.

Değerli milletvekilleri, arabuluculuk kurumuna, bunun ülkemizde doğurabileceği sorunlara ilişkin eleştirilecek birçok nokta vardır. Bunlar, hem Avrupa Birliği Uyum Komisyonu hem Adalet Komisyonuna üye milletvekillerimizce karşı oy yazılarında ayrıntılıyla ifade edilmiştir.

Ben, ara buluculuk kurumunun ülkemiz kadınlarının yaşamlarında yaratacağı olumsuzluklara dikkat çekmek istiyorum. Doğrudur, birçok Avrupa ülkesinde ara buluculuk kurumu vardır, ancak o ülkelerin kadın erkek eşitliğinde yaşadığı sorunlar bizim ülkemizde bu konuda yaşanan sorunlardan daha farklıdır.

Bu tasarıyı hazırlayanlar, ülkemizin doğusunda geleneksel bakış açısının ne denli ağırlıklı olduğunu, kadının özellikle mirastan doğan hakları konusunda sorunlar yaşadığını, ara buluculuk kurumunun bu sorunları daha da artırdığını göz ardı etmektedir. Batısıyla doğusuyla, kuzeyiyle güneyiyle tüm Türkiye'de bu geleneksel yapı, miras konusunda kadınlarımız aleyhine sonuçlar doğuracaktır. Benzer şekilde, boşanma sırasında mal paylaşımında yaşanabilecek sorunlar da göz ardı edilmektedir. Kadınlarımızın medeni hukuk alanında kazandığı hakların geriye gitmesi söz konusudur. Yani dostane bir çözüm yöntemi olarak görülen ara buluculuk kurumunun cinsiyetler arası eşitsizliğin ortadan kaldırılması konusunda o kadar da dostane sonuçlar doğuramayacağı hepimiz tarafından görülmek zorundadır.

Değerli milletvekilleri, bu tasarinın yasallaşması durumunda, kadınlarımızın koca baskısı, baba baskısı, toplum baskısı ve geleneksel yapı karşısında daha güçsüz duruma düşürüleceği kaygısı taşımaktayız ve bu kaygı inanılmaz yersiz bir kaygı değildir. Ara bulucularca geleneklerin yanında dinî kuralların ve dinsel yaklaşımların referans alınması kadınlarımızın insan haklarını kısıtlayacak bir süreç doğuracaktır. Bildiğiniz gibi, bu referanslar çoklukla medeni hukukumuzla bağdaşmayan, kadının cinsiyetine bağlı mahrumiyet ve kısıtlılıklar öngörmektedir. Bu durumun yaratacağı sakıncalar konusunda dikkatli olmak gerekmektedir. Zaten toplumsal yaşamda ezilen, ikinci sınıf görülen, hakları verilmeyen, hatta gasbedilen kadınlarımız, inanılmaz, bu tasarıyla daha da güçsüzleşecektir. Bu nedenle, arabuluculuk faaliyetlerinin Türk Medeni Kanunu kapsamına giren uyuşmazlıklarda uygulanmaması gerektiği kanısını taşımaktayım.

Yüce heyetinizin bu kaygıları dikkate alacağına inanıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Küçük.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Talebinizi yerine getireceğim efendim.

Yoklama talebinde bulunan üyelerimizi tespit edeceğim: Sayın Hamzaçebi, Sayın Yılmaz, Sayın Dibek, Sayın Yüceer, Sayın Acar, Sayın Köktürk, Sayın Akar, Sayın Güven, Sayın Eyidoğan, Sayın Tanal, Sayın Kaleli, Sayın Genç, Sayın Öz, Sayın Özgündüz, Sayın Özkan, Sayın Tayan, Sayın Kaptan, Sayın Küçük, Sayın Öztürk, Sayın Danişoğlu.

Yoklama için iki dakika süre veriyorum.
(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)
BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri (Devam)

2.- Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Adalet Komisyonu Raporları (1/486) (S. Sayısı: 233) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.
11'nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 11. maddesinde “gerektiği gibi” ibaresinin çıkartılarak “yazılı olarak” ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Ali Özgündüz

İstanbul

Sena Kaleli

Bursa

Mahmut Tanal

İstanbul

Tufan Köse

Çorum

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Haydar Akar

Kocaeli

Musa Çam

İzmir

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Kim konuşacak?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Kaleli.

BAŞKAN – Sayın Kaleli, buyurunuz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

SENA KALELİ (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, 233 sıra sayılı Tasarı'nın 11'inci maddesiyle ilgili önergemiz üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, meşhur bir sözümüz vardır: “Söz uçar, yazı kalır.” “Akıl defter değil.” sözü de halkımızın çok kullandığı deyimlerdendir. Bir birikimin, deneyimin ve görmüştüğün sonucu olan bu sözlerle ilgili hepimizin karşılaştığı bir yaşanmışlık vardır. Bize iletilenleri not ederiz. Takibi mümkün olsun diye, tarih ve sayılı, taleplerimizi yazılı bildiririz. Sözlere güvensek de güvence oluşturmak için tutanak tutarız.

Tasarının “Tarafların aydınlatılması” başlığını taşıyan 11'inci maddesinde geçen “gerektiği gibi” sözcüğü, muğlak ve keyfilik içermektedir. Bir bakıma, kullanılacak yöntem, ara bulucunun takdirine bırakılmıştır. Hem ara bulucu hem taraflar ve hem de sonuçlar açısından yeni sorunlara yol açmaması için, tarafların aydınlatılması yükümlülüğü yazılı olarak yerine getirilmelidir çünkü insanız ve unutmak da insana özgü bir durumdur. Sözün senet olarak geçtiği mertlik dönemi çok geride kalmıştır. Egemen kültürün “biz” değil, “ben” olduğu cilalı imaj devrindeyiz. İdare edenler, tepkilere, hak taleplerine kulak vermek istememektedir. Tartışma, araştırma, danışma, uzlaşma yeteneğimiz gelişmemiştir.

Bu dönemde Türkiye, güçlü olanın, baskıcı olanın, rant sahibi olanın sözünün geçtiği, zayıfların durumlarını kader olarak kabul ettiği, koruyucu hukuk bilgisi olmayan, adalet ve yargı sistemine güveni zayıf, hâkim gücün kötüye kullanıldığı bir toplum konumundadır. Klan hukuku mantığıyla çıkan yasalar yargının gecikmesini de beraberinde getirmekte, insanların kendi adaletine sarılması da bu sistemle meşrulaştırılmaktadır. Her alanda var olan, bölme, ayrıştırma, çatıştirma anlayışına çok hukukluluk da eklenecektir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayın Cemil Çiçek'in ara buluculuk yaptığı tutuklu vekillerle ilgili görüşmelerde siyasi partiler arasında bir uzlaşma sağlanmasına karşın, Başbakanın uzlaşmaz ve tavizsiz kişiliğiyle süreç tıkanmıştır. Keza uzlaşamadığımız Uludere metaforuyla açıklanan kürtaj, size göre nasıl cinayet ve günahsa bize göre emeğe hakkını vermemek, hak ve haram yemek, Uludere ve iş cinayetleri de aynı şekilde günahdır. Bırakın özü, Allah'tan mağfiret dilemeniz gerekir.

Tarafların büyük gayretiyle sürdürülen Anayasa çalışmalarlarıyla ilgili evrensel dil ve ilkeler düzeyinde başlatılan görüşmeler, yazım aşamasına gelindiğinde “Uzlaşmıyoruz.” söylentileriyle kendi yazdıklarını dayatma manevrası için zemin hazırlanmasına dönüşmüştür.

Evrensel değerleri içselleştirememiş, geleneksel aidiyetin, töre ve şiddetin baskın olduğu bir ülkede ara buluculuk sistemi hakkı da, hukuku da güce teslim etmek anlamına gelmektedir. Gücün ne olduğunun ise hiç önemi yoktur; kimi zaman din istismarı, kimi zaman para, kimi zaman çoğunluk. Unutmayın, Arena'ya topladığınız taraftarınız kadar incittiğiniz halk da var.

Bu nedenle, aydınlatma yükümlülüğü, içeriğinde bağlayıcı neticenin varlığı, gerekirse avukat bulundurma hakları, istedikleri zaman işi sonlandırabilecekleri, ödeyecekleri net ücret, süreç içindeki belgeleri delil olarak kullanamama gibi konular anlaşılır ifadelerle yazılmalıdır.

Tasarı bu şekilde kanunlaşırsa sosyolojik hayatın gerçekliğine uygun olmayan, geliştirilmeye uğraşılan, uzlaştirma kültürümüzü zorlayan, mafya, aşiret, cemaate dayalı bir yapı oluşturacaktır.

Bu düşüncelerle aydınlatma yükümlülüğünün yazılı olması önergemize izan sahibi her milletvekilinin sağduyulu yaklaşacağına inanıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kaleli.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 12. maddesinde "aidatlar" ibaresinden sonra gelmek üzere "adli yardım kapsamında kullanılmak üzere" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Dilek Akagün Yılmaz
Uşak

Mahmut Tanal
İstanbul
Tufan Köse
Çorum
Musa Çam
İzmir

Ali Özgündüz
İstanbul
Haydar Akar
Kocaeli

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu maddedeki değişiklik önerimiz aslında kabul edilse çok daha iyi olacak diye düşünüyorum ben. Özellikle ara bulucular tarafından ödenen aidatlar adli yardım kapsamında bütçeden kullanıldığı takdirde, gerçekten de hem ara buluculukta hem de normal uyuşmazlıklarda, mahkemelerde adli yardımdan yararlanma sürecindeki yoksul insanlarımız çok daha fazla belki bundan yararlanabilirler. O nedenle, bu önergemizin kabul edilmesini ben sizlerden diliyorum.

Ancak, biraz önce 9'uncu maddede arkadaşlar, hangi önergeyi, neyi reddettiğinizi acaba gerçekten biliyor musunuz, gerçekten fark edebildiniz mi? Ben, bu konuda tekriri müzakere yapılması konusunda karar verilmesi için özellikle söz aldım. 9'uncu maddede ara bulucu tarafından görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi düzenleniyor. Şimdi, görevin özenle ve tarafsız bir şekilde yerine getirilmesi ne demektir? Ara bulucunun görevini gereği gibi yapması demektir, savsaklamaması demektir, ara bulucunun tutanaklarını düzgün bir şekilde tutması demektir; taraf tutmaması demektir, yani taraflara baskı yapmaması demektir. Ara bulucu bunlara karşı bunları yapmadı, bunları çiğnedi; buna karşı bir yaptırım yok bu yasada arkadaşlar. Soruyorum hukukçu arkadaşlara, Adalet Komisyonundaki arkadaşlara: "Bu konuda bir yaptırım var mı arkadaşlar?" Genel hükümlere göre cezalandırılır... Görevini savsadi, neyle cezalandıracağız? Yani gerçekten de orada baskı yaptı insanlara, neyle cezalandıracağız? Bir tek yaptırım var bu tasarıda, diyoruz ki: "Ara bulucular sicilinden seni sileriz." Sildiniz, bitti ama insanların haklarına zarar verdiyse, gerçekten o ara bulucuya güvenerek giden insanların güveni kötüye kullanıldıysa bunun düzenlenmesi gerekiyor mu arkadaşlar? Kooperatif yönetim kurulu olanlar dahi kamu görevlisi gibi yargılanırken, kamu görevlisi gibi korunurken ara bulucu herhangi bir insan. Siz ona neredeyse yargıç kadar yetki veriyorsunuz ama bu ara bulucunun işlediği suçlar konusunda görevi kötüye kullanma diye bir suç zaten tanımiyorsunuz. Ne olacak bu, ne suçuna girecek bu?

Bu nedenle biz 9'uncu maddede şunu önermiştik, "Ara bulucu, bir kamu görevlisi gibi yargılsın ve bir kamu görevlisi gibi de korunsun." istemiştik. Yargılanması gerektiği zaman, görevini kötüye kullandığı zaman, işini savsadiğı zaman, baskı yaptığı zaman mutlaka yargılanması gerekiyor. Bugün, bir avukat yargılanıyor bunun için, yargıçlar yargılanıyor, kooperatif yöneticileri yargılanıyor ama ara bulucu yargılanmayacak.

Bunun bir de diğer yönünü düşünelim: Ara bulucuya bir saldırı oldu, ne olacak? Yani orada bir görev yapıyor bu kişi, bu görev nedeniyle saldırıya uğradığı takdirde bu insanı koruma altına almazsak biz eğer, bunun altından nasıl kalkılacak; bu ara buluculuk sistemini nasıl biz güvence altına alacağız? Yani çok istiyoruz böyle bir şeyin olmasını, sizler çok istiyorsunuz. Diğer yandan, ara bulucu zarar verdi insanlara, zarar verdiği takdirde onun tazminatla karşı karşıya kalması lazım.

Yani özellikle cezalandırılması ve korunmasıyla ilgili kesinlikle bir düzenleme yapılması lazım. En uygun yer, görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesine dair 9'uncu maddeydi. Burada bunun düzenlenmesini yapmamız lazım arkadaşlar. Komisyonunda söylendiği gibi: Henüz daha yeni bir sistem geldi, onun için ara bulucuları korkutmayalım, ürkütmeyelim... Böyle bir yaklaşım biçimi olabilir mi arkadaşlar? Aksine, yeni bir sistem geliyorsa bu sisteme dâhil olacak insanların bu işi ciddiyetle yapması gerekiyor, hassasiyetle yapması gerekiyor, bu görevin ne anlama geldiğini bilerek yapması gerekiyor. Biz eğer bu konuda bir cezalandırma ve korunma sistemi koymazsak kamu görevlisi olarak, bu yasa gerçekten çok topal çıkmış olacak. Onun için 9'uncu maddeyle ilgili yeniden bir tekriri müzakere kararı alalım, lütfen alınız ya da önümüzdeki maddelerden bir tanesine bu maddeyi, bu fıkraları monte edelim diye düşünüyorum, aksi takdirde hepimiz bu sorumluluğun altında, bu vebalin altında kalacağız. Ben böylesi bir vebalin altında kalmak istemediğim için yeniden söz almak istedim ve bu konudaki hassasiyetimi dile getirmek istedim. Bu konuda gereken hassasiyeti sizler de gösterirseniz çok memnun olacağız, grubumuz adına böyle bir talebimiz vardır.

Hepinize çok teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Yılmaz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

13'üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 13. maddesinin 1. fıkrasına "Taraflar" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya Avukatları" ibaresinin eklenmesini,

Tasarının 13. maddesinin 2. fıkrasına "taraflardan birinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "yazılı olarak arabulucuya başvuru teklifine tebliğden itibaren" ibaresinin eklenmesini ve "arabulucuya başvuru teklifine" ibaresinin metinden çıkarılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul

Ali Özgündüz
İstanbul
Tufan Köse
Çorum

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Haydar Akar
Kocaeli

Musa Çam
İzmir

Candan Yüceer
Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Özgündüz, buyurunuz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bizim Anayasa'mıza göre, biliyorsunuz, devletin temel organları yasama, yürütme, yargı. İşte, yasama Parlamento, biz yasa yapacağız; yürütme yani Hükümet ve ona bağlı idare uygulayacak; uyuşmazlık çıktığında da yargı bu uyuşmazlığı çözecek. Temel sistem bu. Şimdi sizin getirdiğiniz bu ara buluculuk yasasıyla avukatla hâkim arasında yeni bir şey monte ediyorsunuz. Eskiden dava takipçileri vardı Anadolu'da, buna benzer bir şey getiriyorsunuz. Dolayısıyla bu, şu anda nasıl ki bilirkişilik kurumu -dejenere olmuş bir kurumdur ve ciddi anlamda yargıya katkı değil- ne yazık ki adaletin sapmasına, davaların hukuk dışında sonuçlanmasına neden olan bir kuruma dönüşmüşse aynı şekilde bu sistemle getirilen ara buluculuk da zamanla buna dönüşecektir. Şimdiden bu tehlikeye karşı sizleri uyarıyorum çünkü burada getirilen sistemde "Hâkim, tarafları ara bulucuya başvurma konusunda teşvik edebilir." diyor. 13'üncü maddenin (1)'inci fıkrasının son cümlesine bakarsanız: "Mahkeme tarafları ara bulucuya gitmesi için teşvik edebilir." diyor.

Değerli arkadaşlar, ben o kürsüden gelen bir milletvekili olarak gerçekten bundan endişeliyim. Yani efendim, taraflara "Haydi, bu işi ara bulucuya götürelim, çözelim." dediği anda hâkim, vatandaş "Kime gidelim? Olur mu hâkim bey? Hâkim diyorsa doğru diyor." düşüncesiyle o yola girecektir; bu ciddi anlamda sıkıntılar yaratacaktır çünkü bu sistemde ara buluculuk siciline kayıtlı ara bulucular adliyelerde dolaşarak hâkimlere, ticaret hâkimlerine, hukuk hâkimlerine kartlarını vereceklerdir -ne olacağını söylüyorum size- ve "Hâkim teşvik eder" dediğiniz zaman hâkim arkadaşları belli ara buluculara işi yönlendirme konusunda siz tabiri caizse yetki veriyorsunuz. Onu yaptığı zaman da hâkim görevini kötüye kullanmış olmayacak, suç işlemiş olmayacak. Adalet müfettişi gidip konuyu soruşturduğu zaman "Efendim, kanunda yetkim var. Hâkim teşvik eder, ben de teşvik ettim." olacak. Ciddi anlamda sıkıntılar doğuracak diye düşünüyorum.

Yine üzerinde söz aldığım 13'üncü maddede, efendim, bu sürenin ne zaman başlayacağı konusu, otuz günlük süre ne zaman başlayacak; bu belli değil. Onun için bu değişiklik teklifini vermiş olduk.

Değerli arkadaşlar, ara bulucu, tutanağı kimin adına tutacak? Yani şu anda mahkemeler Türk milleti adına karar veriyor. Ara bulucu, taraflar imzalayacak, neye göre? Orada başka bir sıkıntı var.

Ara bulucuya ara buluculuk faaliyeti sırasında öğrendiği sırları saklama yükümlülüğü getirmişsiniz ve bunu da açıkladığı zaman cezai yükümlülük getirmişsiniz fakat ne kadar süreyle, kaç yıl saklayacak, o belli değil. Yine acemice hazırlanan bir kanun.

Değerli arkadaşlar, bir başka konu, yine beni endişelendiren bir konu: Ara buluculuk nitelikleri konusunda "Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak." diyorsunuz. Kasten işlenmiş suçtan mahkûm olmayan ama hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı verilen kişi ara bulucu olabilecek ya da başka bir şey söyleyeyim: Hâkimlikten, savcılıktan, avukatlıktan suç nedeniyle değil, disiplin nedeniyle atılan kişi ara bulucu olabilecek, suç değil adamın eylemi fakat disiplin açısından atılmayı gerektirmiş, mesleğin vakar ve haysiyetiyle bağdaşmayan bir işe bulaşmış ya da görevi kötüye kullanmış ama ceza almamış, mahkûm olmamış, atılmış, gidecek ara bulucu olacak. Bu kişilere de bu yetkiyi veriyorsunuz, bir başka tehlikeli nokta.

Lütfen, biz iyi niyetli olarak size katkıda bulunmak istiyoruz, bunun için değişiklik önergelerimizi veriyoruz. Rica ediyorum, bir okuyun, ne demek istediğimizi anlayın, ona göre oy kullanın. Dolayısıyla, bu hâliyle biz bu tasarıya karşıyız.

Bir başka nokta: Sayın Bakan, sizin hazırladığınız, Adalet Bakanlığının hazırladığı bir kitapçıkta diyorsunuz ki "Ara buluculuk, hukuk uyuşmazlıklarında ve aile hukuku davalarında uygulanmaktadır." Ama söylediğinizde diyorsunuz ki "Aile hukuku davalarında uygulanmayacaktır." Yani burada bunu yazıyorsunuz, dolayısıyla yarın bunun aile hukuku davalarına da -bana göre- teşmilî söz konusu olacaktır, bu da ciddi anlamda sıkıntı doğuracaktır.

Yine, "Taraflar ara bulucuyla -hangi usulle- sorunu çözmesi konusunda anlaşma yapabilir." diyor. O da ayrı bir sıkıntı doğuracaktır diyorum. Bu eleştirilerimiz umarım dikkate alınır.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Özgündüz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 14. maddesinin 1. fıkrasındaki "Başkaca bir usul kararlaştırılmamışsa" ibaresinin metinden çıkartılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Mahmut Tanal

Sakine Öz

Zonguldak

İstanbul

Manisa

Haydar Akar

Aylin Nazlıoka

Dilek Akagün Yılmaz

Kocaeli

Ankara

Uşak

Ali Özgündüz

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Öz. (CHP sıralarından alkışlar)

SAKİNE ÖZ (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 14'üncü maddesi üzerinde söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakınız, üzerinde söz aldığım bu madde, aslında böyle bir yasa tasarısı hazırlanmasının asıl nedenini ortaya koyuyor. "Kimdir bu ara bulucular? AKP yandaşlarına yeni yerler mi açılıyor?" demeye kalmadan olayı çözüyoruz. Bakın, maddede ne deniyor: "Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir." Başkaca bir usul ne demektir? Bunu da gerekçeden öğreniyoruz. Ara bulucuları üçüncü kişiler ya da kurumlar seçebilecek yani bırakın ara buluculukta AKP yandaşlarına göz kırpmayı, ara bulucunun kim olduğunu seçmesi için bile üçüncü kişiler ve kurumlar devreye sokuluyor.

Sayın milletvekilleri, gözünüzün önüne, yoksul köylerde, kasabalarda ve elbette şehirlerde erkek egemenliği altında yaşayan kadınları bir getirin. Kadının ağzından şöyle bir cümle dökülse: "Sorunu çözmek için dava açalım." Hemen

Mehmet ağalar, Ahmet ağalar devreye girecek "Boş ver avukatı, niye para veriyoruz, ara bulucu çözer." E kim olacak bu ara bulucu? Onu seçmek için "Şu ağa var, bu bey var, şu imam var, bu kurum var." Siz, işlerin böyle yürümesini mi istiyorsunuz?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Ne alakası var?

SAKİNE ÖZ (Devamla) – Bu, insanları şehirlerde mafyanın, taşrada feodal tutumların kucağına itmektir. Belki de ara buluculuk hakkı bile olmayan ama cemaat üzerinde etkisi olan insanlar ara buluculuk büroları açacaklar. Sadece ara bulucu bularak yollarını bulacaklar. Olan yine yoksullara olacak. Zaten AKP'nin son zamanlarda çıkardığı yasaların faturalarını nedense hep yoksullar ödüyor. Örneğin 2/B; Türkiye'nin en yoksullarını oluşturan orman köylülerine, "Parayı bayıl yoksa arazine el koyarız" diyorsunuz. Söзде kentsel dönüşüm; yoksul semtlerde oturanlara "Evinizi yakın yoksa biz yıkacağız" diyorsunuz. Sendika Kanunu; zorlukla yaşayan kamu çalışanlarının grev yapma hakkı yok, yüzde 3'le, 4'le yetinsinler. İğneden ipliğe her şeye yüzde 20 zam gelmiş, umurunuzda değil. Yoksul işçilerin grev yapmaları âdeta imkânsız. Bu liste böyle uzayıp gidiyor. Şimdi de ara buluculuk... Komisyonunda, yoksul, ezilen insanların lehine verdiğimiz önergelerin birçoğu reddedildi.

Bakın, biz diyoruz ki "Medeni Kanun ve İş Kanunu'yla ilgili işlerde bu kanun uygulanmasın." Neden böyle diyoruz? Yoksul ve ezilen kadınlar, işçiler baskı altında kalmayın diye. AKP bunu reddediyor.

Diyoruz ki "Ara buluculuk görüşmelerinde yapılan ikrar, yani mecburen söylenme ihtimali olan beyanlar kabul edilmesin." Sonuç, AKP tarafından ret.

Bitmedi, "Ara bulucu görevini kötüye kullanırsa bir ceza verelim." diyoruz, sonuç yine ret. Bu, sorunu sorun olmaktan çıkarmak ve o sorunu çözmek demek değildir. Hakkıyı ve haksızı bulmak önemlidir.

Konuştukları zaman sürekli kul hakkından söz açarlara sesleniyorum: Bu çıkardığınız yasayla ara bulucular hak yerse, bu kanuna oy veren sizler sorumlu olmayacak mısınız?

Değerli milletvekilleri, AKP'nin bu tasarı için ileri sürdüğü gerekçelerden en dikkat çekici olanlar şunlardır: "Avrupa'da var." Yani işinize gelince Avrupa'nın değerlerine demediğinizi bırakmayacaksınız, işinize gelince onları örnek göstereceksiniz. Peki, Avrupa'da kız çocuklarının daha küçükken zorla evlendirilme oranı nedir? Kız çocuklarını annesinin babasının mirasından mahrum etme oranı Avrupa'da ne kadardır? Avrupa'da günde kaç kadın namus cinayetine kurban gitmektedir? Avrupa'yı, bunların yanıtlarını verdikten sonra konuşalım isterseniz.

Bakınız, eksikleriyle de olsa 8 Martta Kadına Şiddet Yasası'nı çıkardık. O zaman burada dedik ki: "Polise başvuran şiddet mağduru kadınlar evlerine gönderilmesin." AKP'liler de mahcup da olsa destek verdi çünkü o polisin orada akli sıra ara buluculuk yapması, bazen daha çok dayakla, bazen cinayetle sonuçlanıyor.

Peki, şimdi bunun ne farkı var? Şimdi bu yasayla acaba kaç kadının hakları, ismini bile bilmediği, ne kadar doğru karar vereceği belli olmayan meçhul bir ara bulucuya teslim edilecek?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SAKİNE ÖZ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, yargının iş yükü azalsın, yargılamalar hızlansın diyoruz. Evet, geciken adalet adalet değildir diyoruz ama şunu bilin ki, hiç gelmeyen ve insanların hakkını yiyen bir adalet, açık bir adaletsizliktir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Öz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci madde üzerinde iki önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarisinin 15. maddesinin 1. fıkrasındaki "en kısa sürede" ibaresinin çıkartılarak "15 gün içinde" ibaresinin eklenmesini

5. fıkrasının "yargılama mahkemece" ibaresinden sonraki "Üç ay" ibaresinin "bir ay" olarak değiştirilmesini;

Tasarının 15. maddesinin 6. fıkrasına "müzakerelerine bizzat veya" ibaresinden sonra gelmek üzere "avukatları" ibaresinin eklenmesini ve "vekilleri" ibaresinin kaldırılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Haydar Akar

Kocaeli

Mahmut Tanal

İstanbul

Dilek Akağın Yılmaz

Uşak

Turgut Dibek

Kırklareli

Aylin Nazlıraka

Ankara

Ali Özgündüz

İstanbul

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum...

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, önergeyi çekiyoruz.

BAŞKAN – Önerge çekilmiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarisinin 15. maddesinin 1. fıkrasındaki "en kısa sürede" ibaresinin çıkartılarak "15 gün içinde" ibaresinin eklenmesini

5. fıkrasının "yargılama mahkemece" ibaresinden sonraki "Üç ay" ibaresinin "bir ay" olarak değiştirilmesini;

Tasarının 15. maddesinin 6. fıkrasına "müzakerelerine bizzat veya" ibaresinden sonra gelmek üzere "avukatları" ibaresinin eklenmesini ve "vekilleri" ibaresinin kaldırılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk (Zonguldak) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Turgut Dibek...

BAŞKAN – Sayın Dibek, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, aslında konuştuğumuz kanun, belki teknik bir kanun. Ben de oturduğum yerden dikkatle izliyorum. Arkadaşlarımızın belki çok fazla ilgisini çekmiyor olabilir. Önergeler üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak konuşmaya çalışıyoruz, bu kanunun anlaşılmasını istiyoruz.

Komisyonunda biz arkadaşlarımızla -ben alt komisyondaydım Dilek Hanım'la beraber- bu kanunun ilk geliş hâlini biliyoruz. Alt komisyonda belli bir noktaya getirdik, daha sonra ana komisyonda yani Adalet Komisyonunda alt komisyon metni üzerinden de değişiklikler yaptık, belli bir noktaya geldi ama değerli arkadaşlar, bu kanunla ilgili olarak ciddi kuşku var, soru işaretleri var, toplumda var, hukukçularda var, barolarda var. Yani komisyona da barolardan arkadaşlarımız geldi, baro başkanları geldiler, her birinin kafasında birtakım sorular var, bizim de var.

Şimdi benim sürem yetmeyecek, biraz sonra ikinci bölüm üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşacağım. Niye kafamız karışık, niçin kuşkularımız var? Orada on dakikalık bir süre içerisinde onları anlatmaya çalışacağım. Burada maddeyle ilgili olarak çünkü süre yetmeyeceği için... Buradaki önergemizden de biraz bahsetmek istiyorum. İkinci bölüm üzerinde konuşurken az önce bahsetmiş olduğum konulara değinmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, 15'inci maddede ara buluculuk süreci nasıl başlıyor, işte ara buluculuk sürecinin yürütülmesi ve onun süreleriyle ilgili hükümler var. Vatandaşlar -anlatıldı, belki biraz dinleyen arkadaşlarımız fark etmiş olabilirler- ne zaman ara bulucuya gidebiliyorlar, hangi aşamada gidebiliyorlar, gittiklerinde nasıl bir yöntemle sorunlarını konuşacaklar, çözecekler, on beşinci madde biraz onu düzenliyor.

İki aşamada gidebiliyorlar. Önce, bahsedildi, mahkemeye başvurmadan iradeleriyle bir ara bulucunun üzerinde anlaşabiliyorlar yani dava açılmadan, herhangi bir dava olmadan "Biz önce ara bulucuya gidelim, orada bu ihtilafı, aramızdaki ihtilafı onun hakemliğinde, hukuk maddelerini uygulamadan, bize göstereceği yollarla bu konuyu çözelim." diyebiliyorlar. Birinci yol bu.

İkinci yol da, hayır, taraflar sorunu çözmek üzere yargıya başvurmuşlardır, dava açmışlardır, davada konuyu halletmek üzere yargının önünde, hâkimin önünde, mahkemenin önündedirler ama o aşamada kendileri ya da mahkemenin de kendilerini yönlendirmesiyle "Biz şu anda yargılamayı bir ara durduralım, ara bulucuya gidelim, sorunu orada belki çözebiliriz." diyebiliyorlar yani dava aşamasında diyebiliyorlar. İşte 15'inci madde o kısmı düzenliyor. Şimdi, eğer davadan önce taraflar ara bulucuya gitmeye karar vermişlerse maddenin metninde -biz bunu alt komisyonda da, ana komisyonda da önergeler vermiştik, kabul etmedi arkadaşlarımız, iktidar partisi milletvekili arkadaşlarımız- biraz belirsizlik var. "Arabulucu en kısa süre içerisinde tarafları toplantıya çağırır." şeklinde bir hüküm var. "Bu en kısa sürenin mutlaka ortadan kalkması gerekir. Bunun bir adını koyalım." demiştik yani buna bir süre koyalım. Yani şimdi taraflar bir ara bulucuya anlaştılar ama en kısa süre, on beş gün müdür, on gün müdür, bir ay mıdır? Yok böyle bir şey yani maddede, hükümden böyle bir şey yok. En azından bunun adını koymak adına önergeyle "Arabulucu, tarafları on beş gün içerisinde toplantıya, görüşmeye, konuşmaya çağırır." şeklinde bir düzenleme getirelim dedik. Ha, taraflar mahkemeye başvurmuşlarsa, aralarında konuyu yargıyla çözmek istemişlerse, o aşamadayken ara bulucuya gitmeye karar vermişlerse, orada mahkeme tarafları ara bulucuya yönlendirdiğinde veya taraflar buna karar verdiklerinde bir süre var, o süreyi de uzun gördük, bunu da Komisyonunda belirtmiştik. O süreyi de üç ay olarak, mahkeme üç aylık bir süreyi öngörerek davayı erteleyebiliyor. Bunun da çok olduğunu, davayı uzatabileceğini, burada tarafların belki iyi niyetten de yoksun olabileceğini, buna imkân vermemek gerektiğini belirterek bunu da bir aya indirelim dedik. Önergemizde de şu anda bu önergeyi yineliyoruz. Komisyonunda da vermiştik ama diğer arkadaşlarımız kabul etmemişlerdi.

Daha önceki maddelerde de var. "Taraflar arabulucunun huzurunda kendileri veya vekilleri vasıtasıyla görüşmelere katılabilir." diyor hüküm. Şimdi, vekiller, aslında biz hukukçular biliyoruz vekilleri. Yani vekiller deyince avukatlar olarak bu adlandırılabilir, biraz daha geniş de yorumlanabilir ama bunun daha net anlaşılması adına da o "vekiller" kısmının da "Avukatları aracılığıyla görüşmelere katılabilir." şeklinde olmasını önerdik. Önergemizde bu düzeltmeler var.

Bakın, birçok önerge -aslında bir kısmı kabul edildi- hepsi, gerçekten kanun üzerinde iyi bir çalışmayla... Bizim, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak hep düzeltme amaçlı önergeler, birçoğunu reddettiniz. Umuyorum, bu önergeyi, bu belirtmiş olduğum noktalarıyla kabul edersiniz diyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Dibeke.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16'ncı madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 16. maddesinin 2. fıkrasına "Bu süre en fazla 6 ay ile sınırlıdır." ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Ali Özgündüz

İstanbul

Haydar Akar

Kocaeli

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Aylin Nazlıaka

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) - Katılmıyoruz efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Görüşülen tasarının 16. maddesinin 2. fıkrasına eklenen ibare ile arabuluculuk faaliyetinin kötüye kullanımı ve sürecin uzamasının engellenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci madde üzerinde üç önerge vardır, okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Mehmet Geldi

Giresun

Mehmet Doğan Kubat

İstanbul

Adem Tatlı

Giresun

A. Çağatay Kılıç

Samsun

"Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek suretiyle sadece arabulucu tarafından imzalanır."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 17. Maddesinin 1. Fıkrasına aşağıdaki cümlenin (e) bendi olarak eklenmesini arz ve teklif ederiz.

e) Arabulucunun istifası veya tarafların azletmesi,

Faruk Bal
Konya
Atıla Kaya
İstanbul

Enver Erdem
Elâzığ
Mehmet Erdoğan
Muğla

Sinan Oğan
İğdır

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 17.maddesinin 1.fıkrasının (d) bendine "tespit edilmesi " ibaresinden sonra gelmek üzere "halinde arabuluculuk faaliyeti sona erdirilir ve arabulucu tarafından suç yetkili makamlara ihbar edilir" ibaresinin eklenmesini

2.fıkrasının sonuna "Taraflar veya vekilleri yazılı tebliğe rağmen 15 gün içinde tutanağı imzalamak için gelmez ya da imzadan imtina ederse bu durum tutanakta belirtilir" ibaresinin eklenmesini,

4.fıkrasının son cümlesinin çıkartılmasını

Aşağıda belirtildiği gibi 5.fıkranın eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

"(5) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşamamaları halinde düzenlenen tutanağa, tarafların neden anlaşamadıkları ve arabulucunun gözlemleri yazılır. Arabulucuya tevdi edilen ve elinde bulunan belgeler tutanağa geçirilir. Taraflarca mahkemeye başvurulduğunda bu tutanak ve belgeler mahkemenin istemi hâlinde, arabulucu tarafından mahkemeye gönderilir"

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Haydar Akar
Kocaeli
Emre Köprülü
Tekirdağ

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Mahmut Tanal
İstanbul

Aylin Nazlıaka
Ankara
Ali Özgündüz
İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Köprülü konuşacak.

BAŞKAN – Sayın Köprülü, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 17'nci maddesi üzerine vermiş olduğumuz önergeyle ilgili söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu bu vesileyle saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, Adalet Bakanlığı tarafından önceki yıllarda hazırlanarak Meclis Başkanlığına Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı olarak sunulan tasarı yoğun tepkiler ve eleştiriler neticesinde kadük kalmış ve 2011 yılında yapılan bazı değişikliklerle şimdi tekrar Genel Kurul gündemine alınmıştır. Yargının yükünü azaltmak gerekçesiyle kamuoyu gündemine getirilen bu kanun tasarısı görüşüldüğü esas ve tali komisyonların hazırladığı raporlarda da belirtildiği ve tüm kademelerden hukukçularımızın da dile getirdiği gibi birçok kaygıyı ve sakıncayı barındırmaktadır.

Değerli milletvekilleri, tasarının şu anda görüştüğümüz 17'nci maddesi de ara buluculuk faaliyetlerinin sona ermesini düzenleyen bir maddedir. Verdiğimiz bu önergede de bu metinde yer almayan ancak uygulamada sıkıntılar yaratacak eksiklikler tespit edilerek giderilmesi amaçlanmıştır. Az önce bir önerge daha okudu Başkanlık Divanı. Bu önergeyle bazı değişikliklerin giderilmeye çalışıldığını duyduk ancak tam manasıyla sıkıntının giderildiğini söyleyemeyiz.

Değerli milletvekilleri, 17'nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde ara bulucunun konusu suç olan bir uyuşmazlıkla karşılaştığında ara buluculuğun sona ereceği düzenlenmiş ancak bu konuda ara bulucunun ne yapacağı madde metninde tam olarak açıklanmamıştır. Biz verdiğimiz önergeyle bu durumda hem ara buluculuğun sona ermesini hem de ara bulucunun konusu suç olan bir durumla karşılaştığında suç yetkili makamlara ihbar etmesini de düzenleyerek ara bulucuyu bu konuda görevlendirmiş bulunuyoruz. Bu hâliyle de ara bulucuların daha ciddi ve kanunlarla görevlendirilmiş sorumluluk sahibi kişiler olmasını amaçlıyoruz.

Az önce değişiklik önergesinin, 2'nci maddeyle ilgili, verildiğini dinledik ancak değişiklik önergesi 2'nci maddenin tam olarak yarattığı sıkıntıyı giderecek noktada değil. Zira 2'nci maddede bahse konu olan sıkıntı özellikle çağrı usulünün belirtilmemesi ve süreye bağlanmamasından kaynaklanan bir sıkıntı. Ara bulucuların tarafları ya da vekillerini, varsa vekillerini imzaya çağıracağından bahsediyor ancak çağrı usulünün ne şekilde olacağı düzenlenmemiş. Hukukta ispat usulleri ortaya konulmıyorsa, bunlar ciddi sıkıntılar yaratabilir.

Biz verdiğimiz önergemizde bunun tebligatla yapılmasını ve süreye bağlanmasını öngörüyoruz. Diyoruz ki, bu on beş günlük süreye bağlansın ve tebligatla belirtilsin. Yani taraflar veya vekilleri yazılı tebliğe rağmen on beş gün içinde tutanağa imzaya gelmez ise, tutanağa imzadan imtina ettiği belirtilsin şeklinde önergemizi veriyoruz. Böylece, hem çağrı usulünün hem de çağrının süresinin netleşmesini, bu sayede de ispatın ve kötü niyetli kişilerin hareketleriyle özellikle ara buluculuk faaliyetlerinin sürüncemede bırakılmasının engellenmesini düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, söz konusu kanun tasarısıyla, Adalet Bakanlığına özellikle uyuşmazlıkların giderilmesi noktasında müdahaleci tutumunu daha da derinleştirecek belli imkânlar sağlanmaktadır. Bakanlığın yargı üzerindeki tutumu birçok kişi tarafından ağır eleştiriler almakta ve toplum Hükümetten bu konuda girişimlerde bulunmasını beklemektedir ancak toplum bu beklenti içerisindeyken, Hükümet, söz konusu tasarıyla, beklentilerin aksine, uyuşmazlıkların giderilmesine dönük belki yargısal faaliyetleri daha da kendi boyunduruğu altına almaya çalışmaktadır.

Şu an konuştuğumuz 17'nci maddenin 4'üncü fıkrasının son cümlesinde, ara buluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağın bir örneğinin Genel Müdürlüğe gönderileceği belirtilmiş. Ara buluculuk faaliyeti, bu yasada aksi düzenlenmeye çalışılsa da tartışılmayacak bir şekilde bağımsız yürütülmesi gereken bir faaliyettir. Bağımsız ve tarafsız faaliyeti icra eden makamın da Genel Müdürlüğün ya da Bakanlığın bir memuru durumuna düşürülecek olması, yasa

metninde yer almaması gereken bir hadisedir. İşte, 4'üncü fıkranın son cümlesi, ara buluculuk faaliyetinin bağımsızlığına ve tarafsızlığına gölge düşüreceği için yasa metninden çıkarılmalıdır.

Önergemizin kabulünü Sayın Genel Kuruldan diliyorum ve saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Köprülü.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 17. Maddesinin 1. Fıkrasına aşağıdaki cümlenin (e) bendi olarak eklenmesini arz ve teklif ederiz.

e) Arabulucunun istifası veya tarafların azletmesi,

Faruk Bal (Konya) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Gerekçe...

Gerekçe:

Madde arabuluculuğun sona ermesini düzenlemektedir.

1- Arabuluculuğu sona erdiren asli sebeplerin başında arabulucunun kendisinin istifa etmesi halidir.

Bu durumun düzenlenmemesi arabulucu kişiyi istemediği bir işi yapmaya zorlamaktır.

2- Taraflar işin başında kendilerine arabuluculuk yapabilecek kişiyi ilerleyen süreçte uyumsuzluğu anlaşma ile sonuçlandırmada yetersiz veya güvensiz olarak değerlendirebilirler.

Böyle bir durumda, taraflara başka bir arabulucu marifeti ile uzlaşma sürecini devam ettirmelerine imkân sağlamak üzere arabulucuyu azledebilmeleri gerekir.

Önerge arabulucunun istifa ve azil halinin tasarıdaki eksikliğini gidermek amacı ile verilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümlenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Doğan Kubat

(İstanbul) ve arkadaşları

"Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek suretiyle sadece arabulucu tarafından imzalanır."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılıyoruz efendim.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Uygulamada yaşanabilecek sorunların giderilmesi ve fıkranın daha anlaşılır hale getirilmesi amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen bu önerge doğrultusunda 17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci madde üzerinde üç önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu tasarısının 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ahmet Aydın

Adıyaman

Şirin Ünal

İstanbul

Mehmet Doğan Kubat

İstanbul

Nureddin Nebati

İstanbul

Osman Aşkın Bak

İstanbul

Hüseyin Bürge

İstanbul

"(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmi işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 18. Maddesine aşağıdaki metnin 2. Fıkra olarak eklenmesini, fıkra numaralarının teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(2) Mahkeme tarafların anlaşma tutanağına icra şerhi verirken bu anlaşmanın kamu düzenine uygun olup olmadığını resen inceleyerek, taraflar arasındaki uyuşmazlıkta yabancılaşma unsurunun bulunduğu hâllerde ise Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Kanunu hükümlerini uygular."

Faruk Bal

Konya

Elâzığ

Enver Erdem

Sinan Oğan

İğdır

Atila Kaya

İstanbul

Mehmet Erdoğan

Muğla

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 18. maddesinin 1. fıkrasına "bu belge" ibaresinden sonra gelmek üzere "arabulucu, taraflar veya vekilleri" ibaresinin eklenmesini "taraflar ve arabulucu" ibaresinin çıkarılmasını,

2. fıkrasına "taraflar" ibaresinden sonra "veya avukatları" ibaresinin eklenmesini,

3. fıkrasının "Anlaşma belgesine" ibaresiyle başlayan 3. cümlesinin metinden çıkartılarak "Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile başvuru üzerine verilecek kararlara karşı taraflarca istinaf yoluna gidilmesi halinde, maktu harç alınır." cümlesinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Selahattin Karaahmetoğlu

Erdal Aksünger

Dilek Akagün Yılmaz

Giresun

İzmir

Uşak

Engin Özkoç

Sakine Öz

Sakarya

Manisa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu, 18'inci madde Komisyonumuza ilk geldiği anda, gerçekten ben biraz dehşete düşmüştüm 18'inci maddedeki olanlardan dolayı. Öncelikle, icra edilebilir şerhi verilmesi, sadece mahkeme tarafından, dosya üzerinden inceleniyordu ve hiçbir şekilde, duruşma yapılması gibi bir madde ya da bir düzenleme burada yoktu. Ayrıca, icra edilebilir şerhi verilmiş olan karar ilam niteliğinde belge durumundaydı ve ilam niteliğindeki bu belgeye karşı herhangi bir kanun yolu ya da iptal davası açma koşulları yoktu.

İşte, bu nedenlerle, Komisyonunda epeyce konuştuktan sonra ve bu konuda doktriner görüşleri de bir parça inceledikten sonra, tarafımızdan verilen önergeler de kabul edildi ve bu maddede olumlu değişiklikler oldu. Ne türden olumlu değişiklikler oldu? İcra edilebilir şerhi görevli mahkemelerce verildi yani normalde, mahkeme dışında ara buluculuk çalışması da yapılmış olsa, ara bulucu uzlaşma tutanağı da yazılmış olsa, görevli ve yetkili mahkemeye icra edilebilir şerhi verilmesi konusunda bir düzenleme yapıldı. Ardından da yine, verilmiş olan, bu icra edilebilir şerhi verilmiş olan ilam niteliğindeki belgelerin kanun yolu olarak istinaf mahkemelerine başvurulabileceği belirtildi. Bu çok önemliydi. Yani, siz, şimdi, eğer, ara bulucu tarafından getirilmiş bir uzlaşma tutanağına icra edilebilir şerhi veriyorsanız ve bu icra edilebilir şerhi verilmiş ilam niteliğindeki belge, kesin belge, kesin hüküm gibi işlem görüyorsa, işte, orada, tarafların iradesine aykırı pek çok şey ne yazık ki bozulamayacak durumdaydı. Biz hukukumuzdan örnekler verdik, "Mahkeme içi sulh anlaşmalarında dahi bu anlaşmanın irade fesadı nedeniyle iptali istenebiliyor. Tahkimde aynı şekilde iptal davaları açılabilirken, niye ara buluculukta sonuç olarak 'icra edilebilir' şerhi verilen ve ilam niteliğindeki belgenin burada temyiz edilememesi ya da istinaf yoluna başvurulmaması söz konusu olsun." dedik ve bunları düzelttik. Ancak bizim, Komisyon olarak düzelttiğimiz konulardan bir tanesi, mutlaka icra edilebilir şerhi verilmesi için mahkemeye, görevli ve yetkili mahkemeye başvurulmasına dair bir başvuru söz konusu olduğunda duruşma yapılması ve tarafların dinlenmesi konusunda bir düzeltme yapmıştık biz. Şimdi, buradaki, AKP Grubu tarafından verilen yeni bir önergeyle sadece aile hukukuna ilişkin konularda bir duruşma yapılabileceğini belirtiyorlar, diğer konularda duruşma yapılması hâkimin takdirine bırakılıyor, ister duruşma yapsın, ister yapmasın.

Sevgili arkadaşlar, bir kere, o zaman biz bunu Komisyonunda da tartıştık, dedik ki: "Taraf ehliyeti açısından hâkimin tarafları görmesi lazım."

İki: Baskı altındalar mı bu insanlar? Baskı altında olup olmadıklarının anlaşılması lazım. Hakkın kötüye kullanılması söz konusu mu? Onu hâkimin görmesi lazım. Yani "Ekonomik olarak güçsüz olan -özellikle işçilerden örnek verdik- işçiler işveren baskısı altında bir tutanağı imzaladıysa, gelip hâkimin karşısında bu irade beyanlarını tekrar etsinler." dedik, aynen bugün anlaşmalı boşanmalarda olduğu gibi. Ancak ne yazık ki Komisyonunda hep birlikte bu şekilde karar verdiğimiz ve önergelerle düzelttiğimiz konu daha sonradan daraltılmıştır. Bu daraltma iyi bir daraltma değildir arkadaşlar. Sonucunda bu mahkemelerden ya da bu ara buluculardan gelen uzlaşma tutanaklarında pek çok dava açılmak durumunda kalacaktır. "Ben böyle dememişim, ara bulucu bunları yanlış yazmış." ya da "Baskı altında kaldım." diyeceklerdir ya da gerçekten irade sahibinin serbest iradesiyle yapıp yapmadığı konusunda pek çok problem çıkacaktır.

Bu nedenle, ben, sizin tarafınızdan verilen bu önergenin geri çekilmesini sizlerden talep ediyorum, çünkü Komisyonun ortak bir iradesi oluşmuştu o konuda, o iradeye saygı duyulması gerektiğini düşünüyorum.

Arkadaşlar, bunun dışında, 1'inci maddede biz şunu söylemiştik daha önceden de, dedik ki: "Ara buluculuk faaliyetleri ancak Medeni Kanun ve iş hukuku kapsamı dışındaki konularda olsun." Niye böyle olsun dedik? Yani "Bu konuda özellikle kadınlar aldatılabilirler, baskı altında tutulabilirler, çocuklarının velayetlerini kaybedebilirler; pek çok sorunla karşı karşıya kalabilirler." dedik. "İş hukukunda da aynı şekilde, işverenin baskısı altında gelip insanlar bu tutanağı... İstenilen bir ara bulucuya yönlendirilip baskı altında ya da manevi baskı altında bu tutanaklar imzalandığı takdirde bunların sonuçları çok ağır olur, toplumdaki bu sisteme güven zaten azalır, mahkemelerin de yeterince bunu incelememesi durumunda bu güven bunalımı ciddi anlamda olur." dedik. İşte, bu nedenle, biz bu duruşma...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Devamla) – Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yılmaz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı kanun tasarısının 18. Maddesine aşağıdaki metnin 2. Fıkra olarak eklenmesini, fıkra numaralarının teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(2) Mahkeme tarafların anlaşma tutanağına icra şerhi verirken bu anlaşmanın kamu düzenine uygun olup olmadığını resen inceler, taraflar arasındaki uyuşmazlıkta yabancılık unsurunun bulunduğu hâllerde ise Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Kanunu hükümlerini uygular."

Faruk Bal (Konya) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz efendim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Tarafların uzlaşması ile aralarındaki hukuki ihtilafı sona erdirmeleri elbette asıldır.

Tarafların anlaşmasının icra kabiliyeti ise bir mahkeme hükmünü gerektirir.

1- Mahkemeler her hâl ve şart altında Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanır iken kamu düzenini gözetmek zorundadır.

2- Yabancılik unsuru içeren anlaşmaların tescili her devletin hükümlerine hakkıyla doğrudan ilgilidir.

Tasarıda bu hususun meskut geçilmesi uygulamada hem tereddüde yol açacak ve hem de bazı kötü niyetli tarafların Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Kanununun arkasından dolanarak tenfiz ve tanınma kabiliyeti olmayan yabancı mahkeme kararlarının Türkiye'de uygulanmasını sağlamak amacı ile bu kanundan yararlanabilirler.

Tasarıda bu hususun meskut geçilmesi uygulamada tereddüde yol açacaktır.

Bu tereddüdün giderilmesi için iş bu önerge verilmiştir.

Anlaşma tutanağının kamu düzeni açısından mahkemece incelenmemesi hâli ile yabancılik unsuru içeren anlaşmaların bilinerek meskut geçilmiş ise bu durum çok ciddidir ve çok vahimdir.

Her iki durum Devletin hükümlerine hakkının doğal sonucudur.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ahmet Aydın (Adıyaman) ve arkadaşları

"(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi vermeden başka bir resmi işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılıyoruz efendim.

AHMET AYDIN (Adıyaman) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Arabuluculuğun daha etkin bir şekilde uygulanabilmesi ve cazip hale getirilebilmesi için icra edilebilirlik şerhinin verilmesinde incelemenin dosya üzerinden de yapılabilmesi gerekmektedir. Zira, arabuluculuk, uyuşmazlığın müzakere ve görüşme yoluyla taraflarca gönüllülük esasına dayanarak kendileri tarafından çözümlenmesidir. Arabuluculuğun amacı, uyuşmazlıkların mahkeme önüne gelmeden, tarafların anlaşmasıyla basit ve kolay bir şekilde çözümlenmesidir. Herhangi bir ayırım yapmaksızın tüm uyuşmazlıklarda incelemenin duruşmalı olarak yapılması mahkemelerin iş yükünü artırdığı gibi özellikle ticarî uyuşmazlıklar bakımından arabuluculuk kurumunun tercih edilmemesine de neden olabilecektir. Bununla birlikte, arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların niteliği gereği duruşma yapılması zorunludur. Bu nedenle, arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar hariç olmak üzere icra edilebilirlik şerhine ilişkin incelemenin dosya üzerinden de yapılabilmesi amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen bu önerge doğrultusunda 18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

Böylece, birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.31

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 22.45

BAŞKAN: Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Mustafa HAMARAT (Ordu), Fatih ŞAHİN (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 116'ncı Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

233 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın görüşmelerine devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükümet yerinde.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm, 35'inci maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile geçici madde 1 ve 2 dâhil 19 ila 38'inci maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde, gruplar adına, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kırklareli Milletvekili Turgut Dibek konuşacaktır.

Buyurunuz Sayın Dibek. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, az önce 15'inci maddeyle ilgili olarak önergemiz üzerinde konuşurken belirtmiştim. İkinci bölümle ilgili Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldığımda, biraz daha bu kurumu, ara buluculuk kurumunu farklı değerlendirmek istediğimi, özellikle niye bizim soru işaretlerimizin olduğunu, kamuoyunda, hukuk çevrelerinde, barolarda niçin kuşku olduğunu, niye bazı soruların sorulduğunu sizlerle paylaşmak, bunları değerlendirmek istediğimi belirtmiştim.

Anayasa'mızın 9'uncu maddesi var, Komisyon da aslında bunu belirtti. Yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağını belirten bir hükmümüz var, yine 6'ncı maddemiz var egemenlikle ilgili. Bu kurum acaba yeni bir yargı faaliyeti midir? Bu kurum çok hukukluluğu beraberinde mi getirecektir? Anayasa'mızın 9'uncu maddesindeki yargı yetkisinin bağımsız mahkemeler tarafından kullanılması bir anlamda bu kurumla baypas mı edilecektir? Bu tür sorular soruluyor. Bu tür konular hukuk camiasında, bizlerin arasında konuşuluyor. Şimdi, belki iktidar partisi milletvekillerimiz "Siz genelde kuşkucu yaklaşıyorsunuz, aslında bu kurum hiç de öyle bir kurum değil..." Az önce Sayın Bakan da sorulara yanıtlarda verdi, bizler de biliyoruz, yani maddelerin okuduğumuz zaman... İşte Avrupa'ya da gittik. Bizler, arkadaşlarımızla, İngiltere ziyaretinde, ara buluculuk kurumunun İngiltere ayağını orada incelemiştik ama diğer arkadaşlarımız Amerika, İtalya, Almanya, Avusturya, diğer ülkelerde de bu kurum nasıl uyguluyor, orada incelediler. Biz de gördük İngiltere'deki olayı. Tabii orası İngiltere, Almanya, İtalya, burası da Türkiye değerli arkadaşlar. Türkiye bambaşka bir ülke. Her ülkenin kendine özgü koşulları var, kendi sosyal sorunları var.

Şimdi, bir de bizim bir Başbakanımız var değerli arkadaşlar. Sayın Başbakan zaman zaman çıkıyor, her konuda olduğu gibi... Bu konuyla ilgili de geçmişte yaptığı bir konuşma var, onu sizlerle paylaşacağım, bizim kafalarımızı karıştırmaya yetiyor yaptığı konuşma. Kendisi, 30 Eylül 2010'da, yani 12 Eylül referandumu yapıldıktan sonra, Marmara Üniversitesinin yeni öğretim yılı açılış törenlerine katılmıştı ve orada bir konuşma yapmıştı, o konuşmada çok ilginç cümleler kurmuştu kendisi. Şimdi o cümleleri buradan okuyacağım. Tabii bu cümleleri sizler de yorumlayabilirsiniz, bizler de yorumlayacağız. Bizim gibi birçok vatandaşımızın da "Sayın Başbakan ne demek istedi? Niçin bu cümleleri kurdu?" diye kafaları karıştı. Bakın Sayın Başbakan ne demiş o üniversite açılış töreninde? Demiştir ki: "Farklı inanç gruplarının gerekirse kendi yargılamasını yapmasının mirasçılığıdır. İnşallah, gelecekte yine böyle bir öncü rol üstleneceğiz." Bunu Başbakan söylemiş değerli arkadaşlar. Şimdi, ben yorumlamayayım, siz kendiniz yorumlayın, Sayın Başbakan ne demek istemiş? "Farklı inanç gruplarının gerekirse kendi yargılamasını yapmasının mirasçılığıdır." sözüyle ne demek istemiş olabilir? Yani bunun içerisinde çok hukukluluk var mıdır sizce? Yani bu ifadeyle Sayın Başbakan, Anayasa'mızda belirtilen, kişilerin kimlikleri, kişilerin inançları, kişilerin diğer düşünceleri, cinsiyetleri, bunların her birini bir kenara koyarak evrensel hukuk kurallarına göre insanlar kanunlar önünde eşit bir şekilde, bunların her biri değerlendirilmeksizin hukuk kurallarına tabidir mi demek istemiş? Yoksa, hayır, isterlerse insanlar, bu ülkede yaşayanlar, kendi inançlarına göre, evrensel hukuk kurallarının dışında, inandıkları dinsel değerlerin kurallarıyla da yargılamalarını yapabilir mi demek istemiş? Şimdi, baktığımız zaman öyle bir şey çıkıyor.

Şimdi, durup dururken bu açıklamayı niye yapmıştır Sayın Başbakan? Tabii, iki şık var. Yani "Dilimiz sürçtü." diyebilirsiniz ya da "Hayır, aslında Sayın Başbakanın zihninin gerisinde birtakım inançları var, değerleri var." Yani bunu mu farkında olmadan, o zihnin arka planını mı bu konuşmayla yansıttı diye ben düşünmeden edemedim, birçok insan da bunu öyle değerlendirdi. Komisyon da bunu konuştu.

Şimdi, arkadaşlar, bu ülkenin Başbakanı bu sözü söylerse, ara buluculuk kurumunu da burada tartışsak, işte, alırsak bunları birleştiririz ve deriz ki "Bu kurum acaba Türkiye'ye ne getirecek?" İşte, kafalar buradan karışıyor. Şimdi, Sayın Başbakan, daha sonra bu sözünü bir yerde düzeltmedi, onu da söyleyeyim yani daha farklı "Hayır, ben öyle demek istemedim, benim söylemek istediğim buydu..." Biliyorsunuz, bazen buna benzer açıklamalar yapıyor, daha sonra da diyor ki: "Hayır ya, ben işte onu demek istememiştim, basın bunu, medya bunu değiştirdi ya da yanlış aksettirdi, konu bu değildir."

Bakın, değerli arkadaşlar, siz bu açıklamayı yaparsanız, bu ülkede, insanlar, az önce belirttiğim gibi, kimlikleri, inançları ve cinsiyetleri hiçbir şekilde değerlendirilmeden, hukuk kurallarıyla yani laik hukuk dediğimiz ve bizim Anayasa'mızın da teminatına alınmış olan hukuk devletinin evrensel hukuk kuralları içerisinde yargılanma haklarını değil de bundan cesaret alırlar ve "Biz çok hukukluluğu istiyoruz ve çok hukukluluğun gereği de, kendi inançlarımız bizim budur ve dinsel hukuk kurallarımıza göre, dinsel hukukumuzla göre yargılamamızı yapmak istiyoruz, sorunlarımızı buna göre çözmek istiyoruz." diyebilirler, bu cesareti bulabilirler. Alın size çok hukukluluk.

Şimdi, bu kurum bunu getirecek mi? "Hayır, bu kurum bunu getirmeyecek." diyor değerli arkadaşlarımız yani iktidar grubu da. Aslında Avrupa'ya veya diğer ülkelere gittiğimizde, evet, bu kurumun öyle onunla bir alakası yok. Gerçi, yurt dışına gitmeden önce burada bizim kafamız bu konuyla ilgili karıştı ki bu nedenlerle. İşte iktidar grubu "Ya gelin bir Avrupa'ya gidelim, bakın bu kurum yurt dışında, Amerika'da uzun yıllardır uygulanıyor, mesafe katedilmiş; bir görün bakalım, ondan sonra düşünceleriniz değişecektir." diye söylemlerde bulunuyorlardı. Hep beraber gittik. Gittik, geldik bizim kafamızdakiler değişmedi ama iktidar grubunun kafasındaki, arkadaşlarımızın kafalarındaki bu konu değişti.

Şunu gördük: Hiç de öyle değil. Ben İngiltere ayağını gördüm. İngiltere'de 1990'lı yıllarda bu iş başlamış, 2000 yılında kanunu çıkmış. 99'da, 2000'de bizzat yasal düzenlemesi yapılmış, biz şu anda çıkarıyoruz 2012'de. Yüzde 3, yüzde 2... Soruyoruz yani, dört gün kaldık orada, birçok ziyaretler yaptık, şunu diyor ilgililer: "Ya vatandaşın haberi yok." İngiltere'de ara buluculuk diye bir kurum var, alternatif çözüm üreten bir kurum var ama bundan vatandaşların haberi yok, kimse bilmiyor, insanlar bu kuruma başvurmuyor. İngiltere'den bahsediyorum. Bu Amerika'da da böyle, sanıyorum yüzde 3'ler, 2'ler civarında, ama burada ballandıra ballandıra, işte dostane çözüm önerisi olarak da niteleniyor, alternatif çözüm önerisi.

Bu konu, işte yargının sorunlarını halledecek, çözecek ve işte mahkemelerdeki yığılımları önleyecek. Yok böyle bir şey. Yani işin o tarafı da öyle. Ama bakın, belirtmiş olduğum o ilk kısım değerli arkadaşlar önemli. Yani sizler, önce... Belki uygun bir zamanda ben fırsatım olursa Sayın Başbakana soracağım bunu, yani artık bunu soru önergesiyle de sorabiliriz, fakat burada ara buluculuk kurumunu, Sayın Başbakanın düşünceleriyle örtüşen bir kurumdur. Yarın uygulamaya başladığında değerli arkadaşlar bizim çekincelerimiz bunlardır.

Bu ülkenin bir Sağlık Bakanı var. Yani konuşmalarına baktığımızda, dünyada hiçbir ülkenin sağlık bakanının söylemediği sözleri söylüyor. En son kürtaja ilgili konu gündeme geldiğinde tabii bu kamuoyunda tartışıldı ve tabii tepkiler de çekti, ama Sayın Sağlık Bakanı kalktı dedi ki: "İşte tecavüze uğramış olabilir bir kadın. Yani o kadının ailesi, efendim töre, işte birtakım kurallar o kadınıla ilgili ne gerekiyorsa yapabilir." cinsinden veya türünden veya o mealde diyelim açıklamalarla "Biz o çocuğa sahip çıkabiliriz." dedi. Şimdi, işin özü "O çocuğu biz sahiplenebiliriz, o çocuğa bakabiliriz." diyor Sayın Bakan. Peki, kadın ne olacak? O bizi ilgilendirmez! Kadın, kardeşi mi infaz eder, kendi mi gider asar, intihar eder, o onun sorunu! Biz çocuğa bakarız!

Şimdi arkadaşlar, böyle bir ülkenin Hükümetinin Sağlık Bakanıyla karşı karşıyayız, daha doğrusu böyle bir anlayışla karşı karşıyayız.

Şimdi, böyle bir tabloda... Bu sadece bir örnek, spesifik, belki vurucu bir örnek olsun diye bunu veriyorum. Yani burada Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden milletvekillerimiz var, o bölgelere zaman zaman gidiyoruz, kadınların gerek aile gerek eş baskısıyla neler yaşadığını biliyoruz. Genç kızlarımız orada, o bölgede herhâlde kot pantolon giymekte pek öyle kolay kolay o özgürlüklerini kullanamıyorlar. Ne zorluklarla karşılaştıklarını görüyoruz. Bu kurum onları çok zora sokacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.
Buyurunuz.

TURGUT DİBEK (Devamla) – Sayın Başbakanın açıklamalarıyla da cesaret bulan kesimler “Biz farklı inanç sahibi olarak, inançlarımızın gereği, kendi kurallarımızla kendi dinsel hukukumuzu uygulamak istiyoruz. Ona göre mirasta, diğer konularda dinsel kurallara göre biz yargılamamızı yapmak istiyoruz...” Dolayısıyla her ne kadar kanun hükmünde emredici hukuk kuralları, kamu düzeni ara bulucuya birtakım sınırlamalar getirirse de her şey gizli arkadaşlar, her şey gizli yani gizli bir süreç var. Taraflar geliyor usulü serbestçe belirliyor, aralarında nasıl konuşuyorlar, hangi yöntemle konuşuyorlar, bunu kimse bilmiyor. İşte onun içerisinde çok hukukluluk bu kurumla Türkiye’de hayata geçebilir kaygımız var.

Diğer önerelerde de düşüncelerimizi belirteceğiz. Bu konuyu kamuoyunun dikkatine sunmak istedim.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Dibek.

Şahsı adına Konya Milletvekili Harun Tüfekçi? Yok.

Şahsı adına Bolu Milletvekili Fehmi Küpçü? Yok.

Soru-cevap yok.

Şimdi, ikinci bölümün tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

19’uncu madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 19. maddesinin 1. fıkrasının başlangıç kısmında belirtilen "daire başkanlığı" ibaresinin "Arabuluculuk kurulu" olarak değiştirilmesini;

Yine son cümlesindeki "ilişkin bilgiler" ibaresinden sonra gelen "daire Başkanlığı" ibaresinin çıkartılarak "Arabuluculuk kurulu" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Candan Yüceer

Tekirdağ

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Tufan Köse

Çorum

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Kim konuşacak acaba?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Arabulucular sicilinin Bakanlığa bağlı Daire Başkanlığı tarafından değil, daha özerk bir kuruluş olan Arabuluculuk kurulu tarafından tutulması ve bu şekilde arabulucuların daha bağımsız bir yapıya kavuşturulması amacıyla önerilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

19’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19’uncu madde kabul edilmiştir.

20’nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 20. maddesinin I. fıkrasındaki "ilgilinin" ibaresinden sonra gelen "Daire Başkanlığına" ibaresinin kaldırılarak "Arabuluculuk kuruluna" ibaresinin eklenmesini

2. fıkrasının d bendindeki "bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak" ibaresinin kaldırılmasını

2. fıkrasının b) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

b) Mesleğinde en az 10 yıllık kıdeme sahip avukat olmak

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Tufan Köse

Çorum

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Candan Yüceer

Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Gerekçe mi?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe: Arabuluculuk sicilinin tutulması daha bağımsız ve özerk bir kuruluş olan Arabuluculuk Kuruluna verilerek arabulucuların daha tarafsız ve objektif ölçütlerle seçilmesi ve güvenceye sahip olmaları amaçlanmıştır.

2.fıkranın (b) bendinin ise mesleğinde en az 10 yıllık kıdeme sahip avukat olma koşulu getirilerek kamuoyunda pek çok itiraza neden olan arabuluculuğa karşı olan güvenin sağlanması ve her türlü adli işlemi sadece avukatların yapabileceğine ilişkin Avukatlık kanunu m.35 ile paralellik sağlanması için önerilmiştir.

Meslekte on yıllık kıdeme sahip bir avukatın arabuluculuk eğitimine tabi tutulması yeterli olup, ayrıca sınav yapılması yerinde değildir. Üstelik uygulamalı sınavı Adalet Bakanlığı yaptığında politik tercihler esas alındığından sınavın kaldırılması önerilmektedir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Komisyona bir düzeltme talebi vardır.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

20'nci maddenin ikinci fıkrasında "arabuluculuk siciline" ibaresinin "arabulucular siciline" olarak düzeltilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Bu düzeltme talebiyle birlikte 20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'nci madde kabul edilmiştir.

21'inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarisinin 21.maddesinin 1.fıkrasının başlangıç kısmındaki "Daire başkanlığı" ibaresinin "Arabuluculuk kurulu" olarak değiştirilmesini;

2.fıkrasının aşağıda belirtildiği şekilde değiştirilmesini saygıyla arz ve teklif ederiz

(2) Arabuluculuk kurulu, Arabulucuların uyması gereken meslek kurallarını belirler. Kurul bu kanunun öngördüğü yükümlülükleri ve meslek kurallarını yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması halinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra gerekirse adının sicilden silinmesine salt çoğunluk ile karar verir. Bu kararlara karşı yargı yolu açıktır.Yargıya başvurulmuş olması arabulucunun faaliyetini sürdürmesi sonucunu doğurmaz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Bülent Tezcan

Aydın

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Candan Yüceer

Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, buyurunuz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; burada pek çok konuşmayı biz, aslında, yani yerine ulaşması amacıyla yapamıyoruz ne yazık ki. Şurada çok az sayıda arkadaşımız var. Ne kadar olumlu öneriler getirirsek getirelim, bu olumlu önerilerimizin kabul görmemesi nedeniyle buradaki konuşmaların çoğunluğu tarihe not düşmek, tutanaklarda bu beyanların olması nedeniyle yapıyor. O nedenle, aynı nitelikte, yine kabul edilmeyeceğini bilerek ben burada bu maddeyle ilgili bir konuşma yapmak istiyorum.

Şimdi, biz, özellikle ara buluculuk tasarısına karşı bir tavır geliştirirken ve ara buluculuğun "Bağımsız mahkemelerce yargılama yapılır." Anayasa maddesine aykırı olduğunu iddia ederken asıl önemli konulardan bir tanesi gizlilik, bir tanesi de doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına bağlı bir ara bulucular mesleğinin oluşturulmasından dolayı biz buna tepki koyuyorduk. Yani bu ara bulucuların bağlı olduğu kurumun aslında ara bulucular kurulu olması lazım, Adalet Bakanlığının olmaması lazım. Ben daha önceki konuşmalarında da kısaca bahsettim. Örneğin Belçika'da bu konuda daha özerk bir kuruluş var, bakanlığa ve yürütmeye doğrudan doğruya bağlı olmayan, gerçekten ara bulucuların hem denetimleri hem de nasıl faaliyet yürüteceklerine dair belli konularda önerilerde bulunan ya da disiplin işlemlerini yapan bir federal komisyon var. Aynı nitelikte, bizim ülkemizde de en azından böylesi bir kurul oluşturulmalı diye biz düşündük, özerk bir kurul oluşturulmalı diye düşündük. Çünkü Adalet Bakanlığına bağlı olması bu ara bulucuların, sınavını Adalet Bakanlığının yapması, eğitim konularından Adalet Bakanlığının sorumlu olması ve eğiticileri belirlemesi, ardından yine bu ara bulucuların tutanaklarını Adalet Bakanlığına göndermek durumunda kalmaları, pek çok konuda doğrudan doğruya Adalet Bakanlığının emir ve talimatı altında olan bir meslek grubu oluşacak diye bizim tepkimiz onandı zaten. Bu nedenle de biz aslında daha bağımsız ve daha özerk bir yapıda olan Arabulucular Kurulunun bu konuda yetkin olması gerektiğini ve bu konuda asıl yetkili olması gerekenin bu kurul olduğunu düşünüyorduk. Bunun için de bu kurulla ilgili değişik önerilerimiz oldu, kurulun oluşmasına ilişkin de önerilerimiz oldu. Örneğin sadece Adalet Bakanlığı bürokratlarının çoğunlukta olduğu bir kurul olmasının, yani bağımsız örgütlenmelerden, örneğin işte Barolar Birliğinden daha fazla insan olsun, noterlerden daha fazla insan olsun ya da diğer meslek kuruluşlarından daha fazla insan olsun ama doğrudan doğruya Adalet Bakanlığının bürokratları ve denetimi altındaki kurumlardan oluşmasını diye bir önerimiz vardı, ama bunlar ne yazık ki kabul edilmedi. İşte bunun sonucunda -yani burada oluşan şey- doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına bağlı bir meslek grubu oluşturmuş oluyoruz. Her ne kadar AKP tarafından yargı dizayn edilmiş olsa da, demek ki dizayn edilmiş olmasına rağmen yargıçlara yine de güvenilmiyor çünkü onların bir hukuk nosyonu vardır, bir meslek ahlakı vardır, bir meslek etiği vardır, yani ne kadar bağımlı olursa olsun Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu da kısmen bu kurallara uygun davranır, onun için doğrudan doğruya bizim denetleyeceğimiz bir ara bulucular mesleği oluşsun diye düşünülüyor için bizim bütün önergelerimiz reddedildi. Hâlbuki bu önergemizde olduğu gibi Arabulucular Kurulunun daha bağımsız bir yapıda olması, meslek kurallarını Arabulucular Kurulunun belirlemesi, aynı zamanda meslekten ihracın da Arabulucular Kurulu tarafından yapılması ve disiplin işlemlerinin tümüyle Arabulucular Kurulu tarafından yapılması ve Arabulucular Kurulunun vermiş olduğu kararlara karşı da yargıya başvurulabilmesi konusunda bir önerge veriyoruz biz. Her ne kadar bu önergenin sizler tarafından kabul edilmeyeceğini bilmemize rağmen, bunu kabul ettiğimiz takdirde gerçekten biz örnek verdiğimiz Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, aynen o çerçevede bir çalışma yapmış olacağız.

Şimdi, pek çok örnek veriliyor ama AKP grubunun ya da bu çalışmaları yapan arkadaşların işine gelmeyen bir başka örneği de ben vereyim size isterseniz. 1995 yılından beri Fransa'da bu sistem uygulanıyor, ara buluculuk sistemi uygulanıyor. Orada doğrudan doğruya hâkimin müdahalesi var, hâkim kendisine gelen davalarla ilgili bu konunun ara buluculuğa uygun olabileceğini düşünüyor ve ara buluculuğa sevk ediyor, daha sonra ara bulucudan zaman zaman raporlar alıyor "Ne yapıyorsunuz, nasıl bir işleminiz var?" diye. Ardından ara bulucu eğer yanlış bir şey yaparsa ya da iyi bir gidışat yoksa ara bulucuyu bu görevden alabiliyor, resen yeniden kendi davasına, o davaya bakabiliyor. Her türlü tutanağı yine hâkimin karşısına getiriyorlar, önce ara bulucuya soruyor, daha sonra taraflara soruyor ve bu taraflara sorduktan sonra da bunun emredici hukuk kurallarına aykırı olduğu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Devamlı) – Teşekkür ederim arkadaşlar.

(CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yılmaz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.
22'nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 22. maddesinin 1. fıkrasına "hukuk fakültesinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve avukatlık stajının" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul

Ali Özgündüz
İstanbul
Musa Çam
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Candan Yüceer
Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçe.

Gerekçe:

20. maddede meslekte 10 yıllık kıdeme sahip avukatların arabulucu olması konusunda önerge verilmiş olup, aynı madde ile bütünlük sağlanması ve arabuluculuk eğitiminden önce avukatlık meslek kurallarının öğrenilmesinin ve benimsenmesinin sağlanması açısından önerilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22'nci madde kabul edilmiştir.

23'üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 23. maddesinin 1. fıkrasına "bu kuruluşlar" ibaresinden sonra gelen "Bakanlıktan" sözcüğünün çıkartılarak "Arabuluculuk kurulundan" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul
Bülent Tezcan
Aydın

Ali Özgündüz
İstanbul
Musa Çam
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Candan Yüceer
Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükümet?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Eğitim kuruluşlarına izin Bakanlık tarafından değil, daha özerk ve objektif kriterlere göre karar verebilecek olan arabuluculuk kurulu tarafından verilmesi amacıyla önerilmiştir.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Karar yeter sayısı istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı istiyorsunuz.

Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.11

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 23.20

BAŞKAN: Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Mustafa HAMARAT (Ordu), Fatih ŞAHİN (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 116'ncı Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.
233 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesi üzerinde verilen Uşak Milletvekili Dilek Akagün Yılmaz ve arkadaşlarının önergesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, önergeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarının görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerinde.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24'üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 24. maddesinin 1. fıkrasına "her defasında" ibaresinden sonra gelen "üç" sözcüğünün çıkartılarak "iki" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul
Tufan Köse
Çorum

Ali Özgündüz
İstanbul
Musa Çam
İzmir
Hülya Güven
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
İhsan Özkes
İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Başkan.

BAŞKAN – Sayın Güven, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, Adalet Bakanlığınca 26/5/2008 tarihinde hazırlanan ve Başkanlığımıza Bakanlar Kurulunca gönderilen 233 sıra sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 24'üncü maddesiyle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına görüşlerimi belirtmek üzere huzurunuzda bulunuyorum, saygılarımı sunuyorum.

Bu kanun tasarısıyla Avrupa Birliğine uyum çalışmaları çerçevesinde uyuşmazlıkları dava yolu yerine tarafların kendi iradeleriyle uyuşmazlığa son verilmesi hedeflenmektedir. Ancak biliyoruz ki, Hükümetin kendi çıkardığı kanunlara uymaması ya da saptırarak uygulamasıyla Avrupa Birliğinden aslında uzaklaşmaktayız.

Özellikle anlaşmazlıkların çözümünün gizlilik içinde yürütülmesi, açık olmaması kararlarının nasıl verildiği konusunda soru işaretleri doğurmaktadır. Bağımsız değerlendirme söz konusu olmayacaktır. Bu madde, medeni usul hukukundaki mevcut aleniyet ilkesi ile Anayasa'mızın 141'inci maddesine de aykırıdır.

Yine yasa tasarısıyla, ticari bir iş alanı yaratılmak istenmektedir. Yani hukuk fakültesi mezunları ara bulucu eğitim kuruluşu tarafından düzenlenen kurslardan eğitim alarak sınava gireceklerdir. Bir dersane türü daha doğacak yani. Bu dershanelerin de Adalet Bakanlığı bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığı tarafından organize edileceği belirtilmektedir. Bu organizasyon adaletin özelleştirilmesinin bir adımı olabilir mi?

Örneğin, yaşadığımız bir özelleştirme şekli daha var sağlıkta. Çoğunluğu pratisyen olan hekimlerimiz bir hafta, on günlük eğitimden geçtikten sonra "Aile hekimi" adıyla alanlara gönderilmiş ve ücretsiz olması gereken sağlık sistemi pratisyen iken, sağlık ocaklarında ücretsiz verilirken, adı aile hekimi olunca sağlık sistemi altüst edilerek özelleştirmeye doğru gitmiştir. Şimdi, artık aile hekimlerince muayenede bedel alınmaktadır. Biz, gelecekte sağlık sistemi gibi adalet sisteminin de altüst edilmeye çalışıldığını yaşayacağız.

Adaylar kurs bedeli ödeyecekler, sınav parası ödeyeceklerdir. Üstelik üniversite sınavlarında, memur sınavlarında bile soruların çalınmasını önleyemeyen bir Hükümet yapısıyla, tutuklulukları yıllar süren ve mahkemeye çıkarılmayan milletvekilleri, gazeteciler, akademisyenler, askerler, öğrenci ve vatandaşların olduğu bir Hükümet döneminde bu sınavların adil olması mümkün müdür? Sadece bugün 90 tıp öğrencisinin gözaltına alındığını biliyor muyuz? Neden, özel kuruluş tarafından verilmesi önerilen bu dersler hukuk fakültesi dersleri içinde verilmez? Bu durum, dershaneciliği teşvik değil midir? Ayrıca, en çok merak ettiğim de ikna teknikleri dersinin içeriğidir. Öğrenilen ikna teknikleri nasıl ve nerede uygulanacak? Öncelikle kadınlara mı uygulanacaktır, onlar mı ikna edilmeye çalışılacaktır? İkna, açık değil, o da mı gizli olacaktır? Yine, tasarıda, sürekli eğitimin olmaması da bir eksiklik.

24'üncü maddeyle de eğitim kuruluşlarının denetiminin üç yıl gibi uzun bir süreye bağlandığı görülmektedir. Kamu kurumlarının Sayıştay tarafından her yıl denetlendiği bir işleyişte özel kuruluşların üç yılda bir denetlenmesi sakınca yaratacaktır. Özel eğitim kuruluşları tembelleşecek, kendilerini yenileme çabası içinde olmayacaklardır. Bu nedenle denetimin hiç değilse iki yılda bir yapılması uygun olacağından, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu maddeyi kabul etmiyoruz.

Gördüğümüz gibi, kanun tasarısının dershaneciliği teşvik etmesi, gizlilik kararı ile de adalet sistemine güvenirliliği kaldırması nedeniyle sakıncalı bir yasa olduğunu belirtir, yüce heyete saygılar sunarım.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Güven.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

25'inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 25. maddesinin 1. fıkrasına "tamamlayan" ibaresinden sonra gelen "kişilere" sözcüğünün çıkartılarak "avukatlara" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul
Refik Eryılmaz
Hatay

Ali Özgündüz
İstanbul
Musa Çam
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Candan Yüceer
Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Kim konuşacak?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Refik Eryılmaz...

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz, buyurunuz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Arabuluculuk Kanunu Tasarısı'nın 25'inci maddesinin 1'inci fıkrasında değişiklik yapılmasına ilişkin önerge hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, yaklaşık 1 milyon vatandaşımızın oyunu alarak milletvekili seçilen 8 arkadaşımızın hâlâ cezaevinde esir tutulmasını içime sindiremediğimi ifade etmek istiyorum. Zira, bu kürsüden milletin egemenliğini kayıtsız ve şartsız koruyacağımız dair namusumuz ve şerefimiz üzerine yemin ettik, ancak maalesef bu yeminin gereğini bu milletvekili arkadaşlarımız için bugüne kadar yerine getiremedik. Bu sebepten dolayı, özellikle iktidar milletvekillerine bu sorumluluklarını bir kez daha hatırlatmayı görev addediyorum.

Değerli milletvekilleri, Hükümet, bugüne kadar Meclise sevk ettiği bütün yasa tasarılarında olduğu gibi, bu yasa tasarısında da maalesef dayatmacı ve tepeden inme bir anlayışla hareket etmiştir. Bu yasayla ilgili yapılan eleştiriler dikkate alınmamıştır. Hükümet, sayısal çoğunluğuna güvenerek her türlü yapıcı eleştiriyi dışlayan, dediğim dedik bir anlayışla bu yasa tasarısını Meclis Genel Kuruluna getirmiştir.

Değerli milletvekilleri, bu yasa tasarısı ile modern ve çağdaş hukuk sisteminin içinin boşaltılarak, tasfiye edilerek kadılık sisteminin topluma dayatılmak istendiğini görüyoruz. Bu kanun ölü doğmuş bir kanundur, başarıya ulaşma şansı

yoktur. Zira, toplumsal dayanışma kültürünün yok edildiği, dinci ve kinci bir toplum yaratılmaya çalışıldığı, toplumun ayrıştırıldığı bir ortamda ara buluculuk müessesesinin işlemesi mümkün değildir. Yasa tasarısında ara buluculuk bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak tanımlanmıştır. Asıl olan uyuşmazlıkların ne olursa olsun bir şekilde hızlıca çözülmesi değil, hukuka ve hakkaniyete uygun bir şekilde çözülmesidir.

Mevzuatımızda, Avukatlık Yasası'nda, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda kişiler arasındaki ihtilafları uzlaşma yoluyla çözmeye yönelik düzenlemeler zaten mevcuttur. Mevcut düzenlemelerin geliştirilmesi gerekir iken yeni ve özel bir yasa çıkarılması kesinlikle doğru olmamıştır. Yasa tasarısının içeriğine baktığımızda, tarafları uzlaşmaya götüren süreçte metnin büyük sorunlar taşıdığını ve Anayasa'nın 2, 6, 9, 11 ve 36'ncı maddelerine aykırılık oluşturduğunu görüyoruz. Zira, Anayasa'da egemenliğin kayıtsız şartsız ulusa ait olduğu; kullanılmasının hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye, sınıfa bırakılmayacağı; hiçbir kimse ve organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkiyi kullanamayacağı, yargı yetkisinin Türk ulusu adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı açıkça düzenlenmiştir. Oysaki yasa metninde yargı alanındaki bu egemenliğin ve yetkinin belirli kişilere ve zümrelere devredildiği görülmektedir.

Ayrıca, yasa tasarısı önemli sakıncaları da beraberinde getirmektedir. Öncelikle izlenen sürecin medeni olmamasından tutun, örneğin irade fesadı hâllerinin en önemlilerinden ikrah, yani baskı, tehdit ve korkutma hâlinde ne yapılacağı belirtilmemiştir. Sürece ilişkin süre sınırının belli olmaması, aile ve miras hukukuna ilişkin sınırların çizilmemiş olması, ara bulucuya tanınan yetkilerin zamansız, haksız ve kötüye kullanılması hâlinde ne tür yaptırımlar uygulanacağını belirtilmemiş olması, herhangi bir yargı yolunun öngörülmemiş olması ve uzlaşmaya kamu düzeni bakımından denetim öngörülmemiş olması gibi önemli sakıncaları içerdiği görülmektedir. Zaten yürütmeye göbekten bağlı bir yargımız, bir yargı sistemimiz varken, maalesef bu yasa tasarısıyla ikinci bir yürütme güdümlü yargı yaratılmaktadır. Gerek ara bulucunun seçimi ve gerekse eğitimi bu süreçte yaşanacak ayrı bir sıkıntı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bunlar gözetildiğinde yasanın hem yargıya hem avukatlık mesleğine ve hem avukatlara zarar verebilecek önemli riskler taşıdığı anlaşılmaktadır. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Eryılmaz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25'inci madde kabul edilmiştir.

26'ncı madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 26. maddesinin başlığının "Arabuluculuk kuruluna bilgi verme yükümlülüğü" olarak değiştirilmesini başarısı konusunda ibaresinden sonra gelen "Daire başkanlığına" sözcüğünün çıkartılarak "Arabuluculuk kuruluna" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Dilek Akagün Yılmaz

Ali Özgündüz

Zonguldak

Uşak

İstanbul

Mahmut Tanal

Musa Çam

Candan Yüceer

İstanbul

İzmir

Tekirdağ

Kazım Kurt

Eskişehir

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Kazım Kurt...

BAŞKAN – Sayın Kurt, buyurunuz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

KAZIM KURT (Eskişehir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 233 sıra sayılı Tasarı'nın 26'ncı maddesiyle ilgili vermiş olduğumuz önerge hakkında söz almış bulunuyorum. Hepinizi selamlıyorum.

Öncelikle, bu ara buluculuk ve ara bulucuların eğitimiyle ilgili bir değerlendirme yapmak durumunda olduğumuzda: Bunun, eğitici kurumların raporlarını Daire Başkanlığına sunması üzerine bir madde. Oysa, Daire Başkanlığı yürütmenin içinde, bakan tarafından atanan ve tek bir kişi olması dikkate alındığında bunun sakıncalı olduğunu düşünerek bu önergeyi vermiş bulunuyoruz.

Önergemizde diyoruz ki, Arabuluculuk Kuruluna bilgi verilmesi gerekir ve bu cümledeki "Daire Başkanlığı" ibarelerinin de "arabulucu" olarak değiştirilmesi gerekir.

Bunun sebebi şudur değerli arkadaşlarımız: 23'üncü maddeye göre ara buluculuk eğitimi verecek olan kurumlar hukuk fakülteleri, Barolar Birliği ve Adalet Akademisi.

Oldukça komplike bu kurumların Bakanlıkta sadece bir daire başkanıyla muhatap olmasının doğru olmadığını ve yasanın kendi içinde de çelişkili olduğunu düşünüyoruz çünkü 32'nci madde ara buluculuk eğitimiyle ilgili ya da eğitimcilerle ilgili tüm görevleri Kurula görev olarak vermiş. Bu nedenle de eğitimle ilgili bildirelerin Daire Başkanlığına değil, Kurula verilmesinin daha doğru olacağını vurgulamak istiyoruz. Ancak tüm önergelerde olduğu gibi, bunda da dikkate alınmayacağını ve oylarınızla reddedileceğini düşünüyoruz, biliyoruz, bunu da sadece tutanaklara geçiyoruz çünkü yanlış yapmaya devam ediyorsunuz.

Bildiğiniz gibi, bu yasanın gerekçesi Avrupa Birliği normları, Avrupa'daki uygulamalar ve Avrupa'daki istekler olarak gerekçede var. Sayın Bakan sunuşunda da bunlara ağırlık verdi. Oysa, Avrupa'da daha pek çok şey var bizim alabileceğimiz, almak durumunda olduğumuz demokrasi var bir kere, sosyal demokrasi var, bunları alalım. Ancak, onu değil de, belki de toplumumuzun yapısına çok uygun olmayacak bir sistemi getirmeye çalışıyoruz. Daha önce Ceza Kanunu'nda ya da ceza yargılamasında bir uzlaşma müessesesi getirildi ve başarılı olmadı. Şu anda davaların kaçta kaç uzlaşmayla sonuçlandı ya da Uzlaşma Kurumundan ne kadar başarı elde ettik; bunu sorgulamadan... Bir de hukuk uyuşmazlıklarında ara buluculuk getirmeye çalışmanın çok doğru bir tercih olmadığı zamanla anlaşılacaktır, görülecektir ama burada esas temel, esas neden, sanıyorum yeni bir meslek yaratmaya çalışmak, yeni bir kurum yaratmaya çalışmak ve belki de hukuku bilimsel olmaktan çıkarıp keyfi uygulamalarla, sadece eş dost, ahbap çavuş ilişkileriyle bir düzene sokmaya çalışmak gibi bir algı ortaya çıkıyor. Bu doğru bir yaklaşım değil çünkü Türkiye'de yurttaşlar bu tür sorunların çözümünü mahkemeden bekliyor. Aslında bu yasaya da gerek olmadan hem Avukatlık Yasası'nın 35/A maddesine göre hem tahkim müessesesini işleterek bu ara buluculuk fiilî anlamda işletilebilir, yürütülebilir ama bunlarda başarısızlık, bunlarda toplumun bütününe uygunsuzluk olduğu sürece zorlamayla getirilen bir yasa işlemeyecek bir kurum yaratacaktır. Bu kurumun, Türkiye'ye, Türk

hukukuna yararı olmayacağını düşünüyorum ve bu doğrultuda verdiğimiz önergeye destek vermenizi ve hiç olmazsa buradaki eksiğin, buradaki yanlışın yasanın kendi içerisindeki sistematığına uygun hâle getirilmesinde yarar olacağını düşünüyoruz ve teklifimizi desteklemenizi diliyoruz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kurt.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26'ncı madde kabul edilmiştir.

27'nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 27. maddesinin "aşağıdaki" sözcüğünden sonra gelen "hallerde" ibaresinin çıkartılarak "durumlarda" ibaresinin eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Candan Yüceer

Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Kim konuşacak acaba?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Madde metninin daha anlaşılır olması için önerilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 27'nci madde kabul edilmiştir.

28'inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 28. maddesinin birinci fıkrasının metinden çıkarılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Candan Yüceer

Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Arabuluculuk faaliyetlerinin ve arabulucuların daha bağımsız bir yapıya sahip olması için her türlü görevin arabulucular kurulu tarafından yerine getirilmesi amacıyla önerilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

29'uncu madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 29. maddesinin metinden çıkarılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Aylin Nazlıaka

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Arabuluculuk faaliyetlerinin ve arabulucuların daha bağımsız bir yapıya sahip olması için her türlü görevin arabulucular kurulu tarafından yerine getirilmesi önerildiğinden daire başkanlığının oluşturulmasına gerek yoktur.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29'uncu madde kabul edilmiştir.

30'uncu madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısının 30. maddesinin metinden çıkarılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Ali Özgündüz

İstanbul

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Mahmut Tanal
İstanbul

Musa Çam
İzmir

Aylin Nazlıaka
Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Acar, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; getirilen tasarrufların amacı yargının hızlandırılmasına dayanıyor ve bu yargının hızlandırılması amacı, tek başına adaleti sağlayan bir amaç değildir. Her şeyden önce, Brecht'in dediği gibi "Adalet ekmek gibi pişmelidir. Eğer adalet fırında fazla kalırsa yanar. Eğer adalet fırında az kalırsa o zaman pişmez, çığ kalır, tam bir ekmek gibi kıvamında pişirilmelidir." Oysa bu getirilen tasarıyla sağlanacak adalet, adalet olmaktan çok uzak kalacaktır ve üzülerek söylüyorum ki adalet konusunda, Adalet ve Kalkınma Partisi "adaletsizlik" olarak tarihe mal olmuş bir parti olarak tarihe geçecektir.

Değerli arkadaşlarım, getirilen sistem adil olmadığı gibi, bu sistem aceleyle getirilmiş, yeteri kadar düşünülmeden alalecele, Avrupa Birliği'nin bize dayatmasıyla kabul edilmek üzere bir tasarı durumundadır.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, Adalet ve Kalkınma Partisinin adalet sistemi iflas etmiştir. Bugün Türkiye'de adil bir yargılamanın olduğunu söylemekten çok uzağız.

Değerli arkadaşlarım, siyasi fikirleri birbirine tamamiyle zıt olan insanların aynı örgütte üye oldukları gerekçesiyle beş seneden beri tutuklu kalmalarını izah edecek bir adalet düzeni olamaz ve ayrıca, ana dava bitmeden yirmi bir yıl, yirmi iki yıl ceza yiyen insanlar bulunmaktadır ve bu cezalandırma sistemi, savunmasını aştığı için ceza. Ana davası bitmemiştir ama savunması nedeniyle yirmi bir yıl ceza alan sanıklar vardır.

Değerli arkadaşlarım, bu adaletsizlikler tarihe geçmektedir ve Adalet ve Kalkınma Partisinin amacı kesinlikle adaleti sağlamak değildir. Eğer olsaydı, bu adalet oralarda sağlanırdı.

Değerli arkadaşlarım, sadece bu değil; baskı altına alınan savunmanın ta kendisidir. Avukatlar bugün yargılanmaktadır, Turgut Kazan yargılanmaktadır. Ayrıca, avukatlar duruşmalardan men edilmektedir yaptıkları savunmalar nedeniyle. Adaletsizlik diz boyunu geçmiştir.

Değerli arkadaşlarım, sadece bu da değil; bakınız, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu seçimlerinde Adalet Bakanlığı tarafından gönderilmiş listelerle bağımsız yargı yok edilmiştir ve bugün artık Adalet ve Kalkınma Partisinin adaleti sadece Başbakanın iki dudağının arasındadır ve bu sistem, getirilecek ara buluculuk sistemi de, tıpkı bu adalet sistemi gibi iflas edecek bir sistemdir.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, kadınların erkeklerin yarısı kadar mirastan pay aldığı bir sistemi bu ara buluculuk sistemiyle uygulamak mümkün olacaktır ve bu...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Ne alakası var!

GÜRKUT ACAR (Devamla) – ...Türkiye'de terk edilmiş olan şeri hukukun yeniden hortlatılması için bir araç olarak uygulanacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa'mızın temeli kuvvetler ayrılığı sistemidir. Kuvvetler ayrılığı sistemi ağır şekilde zedelenmektedir. Zaten yasama ve yürütme arasındaki fark ortadan kaldırılmış, buradaki yasama yetkisi âdeta yürütme yetkisinin emir ve komutası altına girmiştir. Bu yetmiyormuş gibi, şimdi daire başkanlığı adı altında bu getirilmekte olan ara buluculuk yasasında da tekrar yeniden aynı iş bu sefer yargı için yapılmaktadır. Bu açıkça Anayasa'nın 138'inci maddesine aykırıdır ve buradan söylüyorum, bu tasarıyla AKP kesin bir Anayasa ihlal suçu işlemektedir. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı bir daire başkanlığı bütün ara bulucuların denetimini yapacaktır, sürelerini ayarlayacaktır ve bu ara bulucuları bağımsız yargı gibi hareket edecektir ve yargı yetkisi kullanacaktır.

Buradan kısa yoldan dönülmesini talep ediyorum ben. Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Acar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 30'uncu madde kabul edilmiştir.

31'inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarruflarının 31. maddesinin 1.fıkrasının d) ve f) bendinin

d) Türkiye Noterler birliği iki temsilci

f) Arabulucuların kendi aralarından seçecekleri üç arabulucu

olarak değiştirilmesini b) ve h) bendinin ise metinden çıkarılmasını

3. fıkrasının, 4. fıkrasının ve 6. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

(3) Kurul en yaşlı üyenin başkanlığında ilk toplantısını yapar ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile kendi arasından bir başkan seçer

(4) Kurul Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere yılda en az dört kez toplanır. Ayrıca Başkanın veya en az 5 üyenin talebiyle kurul her zaman toplantıya çağrılabilir

(6) Kurul üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden seçilebilirler.

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Kamer Genç

Tunceli

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Başkanım.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Arabuluculuk kurulunun daha bağımsız bir yapıya sahip olabilmesi için Bakanlık temsilcileri azaltılarak, Noterler birliğine daha ağırlıklı üye seçimi öngörülmüş, ayrıca arabulucuların kendi arasından seçecekleri üyeler ile demokratik bir işleyişin sağlanması amaçlanmıştır.

Kurula verilen görevler yoğun olduğundan kurulun yılda en az 4 kez toplanması, kurul üyelerinin görev süresinin belirlenmesi ve kurul başkanının demokratik bir şekilde seçilmesi amacıyla bu öneride bulunulmuştur.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

31'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 31'inci madde kabul edilmiştir.

32'nci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 32. maddesinin 1. b) bendine "ve sınavı yapmak" ibaresinin eklenmesini, e) bendinin ise "e) arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek" olarak değiştirilmesini, ğ), h) ve ı) bentlerinin metinden çıkarılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Mahmut Tanal

İstanbul

Candan Yüceer

Tekirdağ

Ali Özgündüz

İstanbul

Musa Çam

İzmir

Turgut Dibek

Kırklareli

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Aylin Nazlıraka

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) - Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Dibek, buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, 32'nci madde, aslında 31, 32, 33 bir bütün. Şimdi, kanunda sayılan görevler var. Ara bulucular görev yapacak, vatandaşlarımız onları seçecek, nasıl yapacaklar, onlar var da bu düzenlemeleri yürütecek bir de bir yapının oluşması lazım. Bunu da komisyonda konuşmuştuk, alt komisyonda ve ana komisyonda. Tabii bağımsız bir yapı kurulabilir mi; yani Adalet Bakanlığının dışında, içinde siyasi iradenin olmadığı, hani Avrupa, Amerika diyoruz ya, arkadaşlarımızla konuşuyoruz, her şey güzel, oralarda var da böyle bir yapı yok orada. Yani bizim Türkiye'de bu yapıyı yine Bakanlık takip ediyor, her şey Bakanlığın elinde.

Bu 31'inci, 32'nci ve 33'üncü maddeler maalesef, değerli arkadaşlar, ara buluculukla ilgili tüm düzenlemeleri bir Bakanlığın eline veriyor. Hocalarımızla konuştuğumuzda "Ya niye böyle bir şey uygun görüldü, niçin bunu bağımsız bir kurulun denetimine, yapısına devretmeyelim?" dedik ancak onlar da dediler ki "Biz içinden çıkamadık, işte burada bir kötü niyet yok, art niyet yok, işte mecburen gittik Bakanlığa teslim ettik." dediler ama değerli arkadaşlar, konu öyle değil, gerçekten öyle değil.

Şimdi, kurul, ara bulucular kurulu biraz bağımsız bir yapı gibi gözükmeyle beraber, aynen Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulunun, HSYK'nın yapısına benzer bir şekilde orada da arkadaşlar elemişler, bakmışlar, ince eleyip sık dokumuşlar, 15 kişilik bir yapıyı nasıl biz kontrol ederiz diyerek bunun 8'ini bakanlık bürokratları ve bakanın belirleyeceği bir kurul hâline getirmişler. Yani kurul hukuk işleri genel müdürü var, daire başkanı var –kurul ve ona bağlı olarak kurulan bir daire başkanlığı var biliyorsunuz bu kanunla beraber- Adalet Bakanının atadığı ara bulucular içerisinde 3 kişi var. Biz, ya niye Bakan atıyor, ara bulucular sicili oluşacak, çok sayıda ara bulucu var, kendi içlerinden ara bulucular 3 kişiyi belirleyemezler mi bu kurulun içerisinde onların böyle bir yeteneği yok mudur? Onlar kendi içerisinde... Hani diyordunuz ya hâkimler, kürsü hâkimleri işte kendi içinden seçsinler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna gelsinler, daha demokratik bir yapı oluşsun, daha katılımcı bir yapı oluşsun. Hayır orada da Bakanlık belirliyor ara bulucular içerisinde, bakanın kendi belirliyor, o var. Ancak komisyonda şunu yapabiliştik: Orada YÖK'ün 2 tane temsilcisi olacak kurul içerisinde, bunun 1 tanesini Barolar Birliğine aktarabildik yani bunu önergeyle komisyonda yaptık. O kadar, arkadaşlarımız öyle bir, sağ olsunlar bizimle beraber hareket edebildiler ama onun dışında, uzatmayayım değerli arkadaşlar, bu kurul bürokratik bir yapı olarak Bakanlığa bağlı bir hâle getirildi.

Şimdi, işlerin çoğunu Bakanlık yapacak. Kurulun az çok, yine TOBB'dan gelen, esnaf sanatkarlar, Odalar Birliğinden gelen, Barolar Birliğinden gelen, Noterler Birliğinden gelen temsilcileri var, 8'in 7'si oradan geliyor. 8 tanesi tamamen Bakanlığa bağlı olan birimlerden geliyor. Şunu diyebiliriz: Ya kurulun hiç olmazsa görevlerini biraz arttıralım. Yani daire başkanlığı hemen hemen tüm kanundaki görevleri üstlenmiş gibi. Kurul senede iki kere toplanacak "Ya bunu da dört kez toplayalım." dedik yani üçer ay arayla dört kere toplansın yıl içerisinde, biraz daha yetkileri arttırılsın, daha fazla yetkileri olsun. Yani sınavı Bakanlık yapacak, yani bu ara bulucularla ilgili sınavı. Eğitim iznini kimler veriyor? İşte, hukuk fakülteleri verecek, Barolar Birliği verecek -onu da önergeyle Komisyonda ilave etmiştik- Adalet Akademisi verecek. Bu eğitim iznini de değerli arkadaşlar kurul veremiyor. Şimdi baktım ben -orada, bayağı Komisyonda da konuşmuştuk- eğitim iznini Bakanlık verecek ama eğitim iznini iptal etme yetkisini kurula vermiş yani bu da bir tuhaf, tezat olay, iptali kurulda ama izin Bakanlıkta.

Yani kurul bir anlamda sembolik bir hâle getirilmiş durumda burada. Denetimi kurul yapamayacak, denetim yine Bakanlık tarafından yani ara bulucularla ilgili denetimi kurul yapamayacak.

Kurula ne görevler verilmiş? Denetimle ilgili görüş bildirecek. Nereye? İşte, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne veya Daire Başkanlığına. Efendim, harç miktarlarını belirleyecek, aidatları belirleyecek, böyle bir tablo.

Şimdi, tabii burada ne kadar iyi niyet var? Avrupa'da –işte, arkadaşlarımız, İngiltere'de gördük- denetimi kim yapıyor, eğitimi kimler veriyor, hükümet, bakanlık ne kadar işin içerisinde? Tamamen bağımsız bir hâle gelmiş ama bizde tamamen Bakanlığın vesayeti içerisinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURGUT DİBEK (Devamla) - ...siyasi iradenin vesayeti içerisinde bir kurul ve yapı.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Dibek.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

32'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 32'nci madde kabul edilmiştir.

33'üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 33. maddesinin tasarı metninde çıkarılmasını saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul
Candan Yüceer
Tekirdağ

Ali Özgündüz
İstanbul
Musa Çam
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Aylin Nazlıaka
Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, buyurunuz.(CHP sıralarından alkışlar)

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, evet, daha önce de yine gizlilikten bahsettim ben burada. Şimdi, gizliliğin ihlaliyle ilgili bir düzenleme bu. Komisyona geldiğinde daha ağır bir cezayı gerektiriyordu gizliliğin ihlali ama nasılsa Komisyonda bu cezayı biraz daha azaltabildik, çünkü gizliliğin ihlali bu tasarıda belki de en -yine gizlilikle beraber- problemlilerden bir tanesi.

Şimdi, taraflar eğer gizliliği ihlal ederse, ara bulucu gizliliği ihlal ederse altı aya kadar hapis cezası veriliyor sevgili arkadaşlar ama ara bulucu görevini ihmal ederse, kötüye kullanırsa ve diğer türlü, her türlü savsamayı yapar ya da tutanağı farklı yazarsa, kendi görevlerini gereği gibi yapmazsa ara bulucuyu bir şekilde cezalandırıyoruz, ara bulucunun cezalandırılması diye bir kavramı hiçbir şekilde görmüyorsunuz.

9'uncu maddedeki önerilerimizi dikkate almadınız, yeniden maddenin görüşülmesiyle ilgili önerilerimizi de dikkate almadınız ama burada gizliliğin ihlaliyle ilgili böylesine bir madde koyuyorsunuz, bu anlaşılabilir bir şey değil. Bunları koyarken de hep Avrupa Konseyi direktiflerine atıf yapıldı, hep bunlar bu şekilde bize anlatıldı ama arkadaşlar, biraz daha incelediğimizde Avusturya'da taraflar için gizliliği ihlal diye bir düzenleme yok, sadece ara bulucular açısından, meslek sırrı niteliğinde olduğu için ara bulucular açısından bir gizliliğin ihlali var, ifşa etmek orada da yasaklanmış durumda ama taraflar açısından asla yasaklanmamış.

Ben daha önce de söyledim, yeniden söylüyorum sizlere, şimdi 5'inci maddedeki düzenlemeleri biliyorsunuz. Oradaki düzenlemelerden ara buluculuğa davetle beraber, o davet edildiğine dair bir tutanak imzalandığı takdirde, uzlaşmazlık söz konusu olduğunda mahkemeye gidildiğinde o tutanağı, ara buluculuk tutanağını mahkemeye ibraz eden kişiyi cezalandıracağız mıyız? Yani gerçekten çok tehlikeli bir madde bu, yanlış kullanılmaya müsait bir madde, yani tarafların, birbirine husumeti olan tarafların birbirlerini şikâyet ederek yanlış bir şekilde kullanabilecekleri bir madde. Yani bu nedenle de bu maddenin bence tasarıdan çıkarılması lazım, grubumuz da böylesi bir önerge verdi, lütfen bu önergemizi kabul etmenizi ben sizlerden diliyorum.

Şimdi, gizlilik içerisinde olan bu çalışmalar sırasında, gizliliğin ihlali de böylesine ağır bir şekilde cezalandırıldığında biz hep şunu söyledik: Bu ara buluculuk faaliyetleri sırasında güçlü her zaman güçlü olacak, zayıf ise ezilecek. Zayıfın korunması diye bir şey söz konusu olamayacak. Hukukumuzda bizim elde etmiş olduğumuz tüm kazanımlar; işçi lehine yorum ilkesi, güçsüz olan insandan yana yorum ilkesi, haklının haksıza karşı korunması; bunların hepsi de bir şekilde bertaraf edilmiş olacak yani güçlü bu güçlülüğünü bu gizliliği ihlal maddeleriyle de devam ettirmiş olacak. Yargı eğer haklıların yanındaysa, cumhuriyet kimsesizlerin kimsesi olmak için bu sistemi kurduysa şimdi biz bu gizlilik maddesiyle bunların tümünü yok ediyoruz. Zayıfın yanında değil, güçlüden yana tavır alıyorsunuz; güçlüyü koruyorsunuz, gizlilik maddesiyle de bunları bir şekilde örtüyorsunuz. Bu nedenle bu maddenin, gizliliği ihlal maddesinin tasarıdan çıkartılması gerektiğini düşünüyoruz.

Hepinize saygılar sunuyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yılmaz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

33'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 33'üncü madde kabul edilmiştir.

34'üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarısının 34. maddesinin 1. fıkrasındaki "kadrolar" ibaresinden sonra gelen "ihdas edilerek" ibaresinin metinden çıkartılarak yerine "oluşturularak" ibaresinin metne eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul
Kamer Genç
Tunceli

Ali Özgündüz
İstanbul
Musa Çam
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Aylin Nazlıaka
Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe.

BAŞKAN – Gerekçe.

Gerekçe:

Metnin daha anlaşılır olması açısından önerilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

34'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 34'üncü madde kabul edilmiştir.

35'inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarisinin 35. maddesinin 1. fıkrasındaki "19/3/1969 " ibaresinden sonra gelen tarihli ibaresinin çıkartılarak "tarih" ibaresinin metne eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
Mahmut Tanal
İstanbul
Kamer Genç
Tunceli

Ali Özgündüz
İstanbul
Musa Çam
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak
Aylin Nazlıaka
Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddedeki yazım hatasının düzeltilmesi amacıyla önerilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

35'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 35'inci madde kabul edilmiştir.

36'ncı madde üzerinde önerge yoktur.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 36'ncı madde kabul edilmiştir.

Geçici madde 1 üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Hukuk Uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu tasarisinin Geçici madde 1'in 2. fıkrasındaki "ilk üç yıl için" ibaresinden sonra gelen "Adalet Bakanı tarafından seçilecek " ibaresinin metinden çıkarılarak yerine "arabulucuların kendi aralarından seçecekleri" ibaresinin metne eklenmesini

3. fıkrasındaki "Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek" ibaresinin kaldırılarak "Arabulucuların kendi aralarından seçecekleri" ibaresinin eklenmesini;

Ve aşağıda belirtilen 5. fıkranın eklenmesini saygıyla arz ve teklif ederiz.

(5) Bu kanunun 18. maddesinde belirtilen icra edilebilir şerhi verilen kararlara karşı istinaf yoluna gidilebileceğine dair hükmü için istinaf mahkemeleri kuruluncaya kadar kararların temyiz edilmesine ilişkin hükümleri uygulanır.

Erdal Aksünger
İzmir

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak

Selahattin Karaahmetoğlu
Giresun

Engin Özkoç
Sakarya

Sakine Öz
Manisa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Gerekçe.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Arabulucular kuruluna seçilecek arabulucuların Adalet Bakanı tarafından değil, arabulucuların kendi aralarından seçmeleri amacıyla, 5. fıkra ise istinaf mahkemeleri henüz kurulmadığından uygulamaya açıklık getirmek amacıyla önerilmiştir.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Geçici madde 1'i oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Geçici madde 1 kabul edilmiştir.

Geçici madde 2'yi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Geçici madde 2 kabul edilmiştir.

Madde 37'yi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde 37 kabul edilmiştir.

Madde 38'i oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde 38 kabul edilmiştir.

İkinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları böylece tamamlanmıştır.

Lehte ve aleyhte söz talebi, İç Tüzük 86'ya göre aleyhte Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in söz talebi vardır fakat burada olmadığı için veremiyorum.

Tasarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Hayırlı olmasını diliyorum.

Çalışma süremizin sonuna geldiğimiz için, kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 7 Haziran 2012 Perşembe günü, alınan karar gereğince saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.07